

M Treni

Patti Smith

NATIONAL BOOK AWARD SAHİBİ

Çeviri: Seda Ersavcı

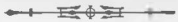
domingo

Çoluk Çocuk ile bizi fena halde hazırlıksız yakalayan PATTI SMITH, "hayatımın yol haritası" olarak tanımladığı *M Treni*'nde zihninin derinliklerine doğru bir tren yolculuğuna çıkıyor.

Patti Smith'in her sabah sade kahve içmeye, dünyanın eski ve şimdiki hali üzerine kafa yormaya ve yazı yazmaya gittiği küçük Greenwich Village kafesinde başlıyor *M Treni*. Rüyalar ile gerçeklik, geçmiş ile şimdiki zaman arasında gidip geliyor, Frida Kahlo'nun Meksika'daki Mavi Ev'inden, Kuzey Kutbu araştırmaları yapan bir örgütün toplantısına; Smith'in tam da Sandy Kasırgası'ndan önce aldığı, deniz kenarındaki yıkık dökük bir bungalovdan, Genet, Plath, Rimbaud ve Mişima'nın mezarlarına sürüklüyor bizleri.

"Kaybedip bir daha bulamadıkları"nın yerini kelimeler ve Polaroid fotoğraflarla -ki onlar da kitabın parçası- doldurduğu bir dönemin kitabı *M Treni*. "O gamsız balona, dünyaya inanıyorum" diyen koca ruhlu bir sanatçının hayata yazdığı bir aşk notu.

M Treni

Patti Smith

Çeviri: Seda Ersavcı

domingo

domingo

M TRENİ
PATTI SMITH

Özgün ismi: M Train
© 2015, Patti Smith

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Türkçe yayın hakları:
© 2015 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Sertifika No: 12746
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.

Çeviri: Seda Ersavcı
Kapak Fotoğraf © Claire Alexandra Hatfield
Orijinal Kapak Tasarımı: Carol Devine Carson
Sayfa Uygulama: Bahadır Erşık

ISBN: 978 605 4729 56 2

Baskı: Kasım 2015
Elma Basım Yayın ve İletişim Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Halkalı Caddesi No: 164 B-4 Blok
34295 Sefaköy Küçükçekmece İstanbul
Tel: (212) 697 30 30 Sertifika No: 12058

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Asmalımescit Mah. Ensiz Sok.
No: 2 D: 7 Tünel İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr

www.domingo.com.tr

Sam için

İstasyonlar

Cafe 'Ino 7
Kanal Değiştirmek 27
Hayvan Şekilli Bisküviler 45
Kan Akıtan Pire 65
İncir Çekirdeği 73
Akrepsiz Yelkovansız Saat 85
Kuyu 93
Çarkıfelek 111
Zemberekkuşu Kayboluyor 133
Adı Sandy'ydi 153
Vecchia Zimarra 167
Mu 171
Fırtına Perileri 203
Bir Alfred Wegener Hayali 219
Laraş'a Giden Yol 227
Kapanan Yollar 241
Sevdiğini Yok Eden Linden 247
Kayıplar Vadisi 251
Öğle Vakti 257

M Treni

HİÇBİR ŞEY HAKKINDA YAZMAK o kadar da kolay değildir. Bir rüya karesine girdiğimde bir kovboy böyle diyordu. Hafif yakışıklı, fazlasıyla kısa ve öz konuşan bu adam, katlanabilir bir sandalyede arkasına yaslanıp dengesini sağlamaya çalışıyor, Stetson şapkası ıssız kafenin boz renkli dış cephesinin bir köşesini yalıyordu. Issız diyorum çünkü çevrede köhne bir benzin pompası ile durgun ve pis suyunun son tortuları üzerinde salınan atsinekleriyle süslü, paslı bir yalaktan başka bir şey yoktu. Başka insan da yoktu ama o bunu umursamıyor gibiydi; şapkasını yüzüne indirdi ve konuşmayı sürdürdü. Lyndon Johnson'ın* taktığı modelin aynısıydı: bant dekorunu gümüş bir tokanın süslediği beyaz bir kovboy şapkası.

—Fakat her tür çılgın umudu besleyip geliştirerek, diye sürdürdü konuşmasını, yola devam ediyoruz. Kaybedileni, esinin bir kısmını geri kazanmak için. Kumar ya da golf oynamak gibi bir bağımlılık bu da.

---

* Lyndon B. Johnson (1908-1973) Amerika Birleşik Devletleri'nin 36. başkanı. John F. Kennedy'nin suikast sonucu öldürülmesinden sonra başkan olmuştur. (*ç.n.*)

—Hiçbir şey hakkında konuşmak çok daha kolaydır, dedim.

Varlığımı tamamen yadsıyor değildi ama cevap vermedi.

—Her neyse, benim naçizane görüşüm bu.

—Tam da performansının doruğundayken vazgeçmek, sopaları bir nehre fırlatmak üzeresin; top fincanın içine giriyor oysa ve madeni paralar ters çevrilmiş şapkana doluyor.

Güneş kemer tokasının ucuna çarpıp kurak ovada parıldayan bir ışıltı yaydı. Tiz bir ıslık duyuldu ve sağa doğru adım attığımda gölgesinden bambaşka safsatalar saçıldığını fark ettim.

—Buraya daha önce gelmiştim, öyle değil mi?

Ovaya bakarak oturdu sadece.

Orospu çocuğu, diye geçirdim içimden. Beni görmezden geliyor.

—Hey, dedim, ölü olan ben değilim, geçip giden bir gölge değilim. Kanlı canlı duruyorum burada.

Cebinden bir defter çıkardı ve yazmaya başladı.

—En azından bana bakmalısın, dedim. Ne de olsa bu benim rüyam.

Ona iyice, ne yazdığını görebilecek kadar yaklaştım. Defterinde boş bir sayfa açıktı ve aniden iki kelime peydahlandı.

Hayır, benim.

—Çok şaşırdım, diye mırıldandım. Ellerimi gözlerime siper ettim ve orada durup gördüğü şeye baktım –toz bulutları üstü açık bir kamyon çalı topağı beyaz gök– koca bir hiçlik.

—Yazar bir kondüktördür, dedi sözcükleri uzata uzata.

Onu zihnin kıvrımlarının dolambaçlı yolunu açıklığa kavuşturması için bırakıp başka yerlere saptım. Beni tamamen

giyinik bir şekilde dağınık yatağıma bırakan kendi trenime bindiğimde yankılanmaya devam eden sözcükler dağılıp gittiler.

Gözlerimi açtım, kalktım, yalpalayarak banyoya gittim, seri bir hareketle yüzüme soğuk su çarptım. Botlarımı ayağıma geçirdim, kedileri besledim, beremi ve eski siyah paltomu alıp daha önce defalarca çıkılan yola koyuldum, geniş sokağın karşısındaki Bedford Sokağı'na ve oradan da küçük Greenwich Village kafesine.

Cafe 'Ino

TEPEDE DÖRT TAVAN PERVANESI dönüyor.

Cafe 'Ino Meksikalı aşçı ve bana her zamanki siparişim olan kızarmış esmer ekmek, zeytinyağı ve sade kahve getiren Zak adındaki çocuk dışında boş. Paltomu ve beremi çıkarmadan köşeme kuruluyorum. Saat sabahın dokuzu. İlk müşteri benim. Şehir uyanırken Bedford Sokağı. Kahve makinesi ve ön cepheye bakan pencereyle çevrelenen masam bana bir tür mahremiyet sunuyor; kendi kabuğuma çekiliyorum.

Sonbahar sonu. Küçük kafenin içi serin. Öyleyse pervaneler neden çalışıyor? Belki onlara yeterince uzun süre bakarsam zihnim de dönmeye başlar.

Hiçbir şey hakkında yazmak o kadar da kolay değildir.

Kovboyun yavaş ve buyurgan konuşmasını duyabiliyorum. Cümlesini peçeteme karalıyorum. Nasıl olur da bir arkadaşınız rüyada sizi sinir edip sonra da bunu sürdürme azmini gösterebilir? Onu yalanlama ihtiyacı hissediyorum, öyle basit ve çabuk bir cevapla değil de bir eylemle. Ellerime bakıyorum.

Eminim hiçlik üzerine durmaksızın yazabilirdim. Söyleyecek hiçbir şeyim olmasaydı eğer.

Bir süre sonra Zak önüme yeni bir fincan kahve koyuyor.

—Bu sana son servisim, diyor hüzünle.

Civardaki en iyi kahveyi o yapıyor, dolayısıyla bunu duyduğuma üzülüyorum.

—Neden? Bir yere mi gidiyorsun?

—Rockaway Plajı'nın iskelesinde bir kafe açacağım.

—Plaj kafe! Plaj kafe ha!

Bacaklarımı uzatıyor ve görev başındaki Zak'i izliyorum. Bir seferinde benim de kendime ait bir kafe açma hayali kurduğumu bilemezdi elbette. Sanıyorum Beat kuşağının, sürrealistlerin ve Fransız sembolist şairlerin kafelerdeki hayatları üzerine okurken başladı bu. Benim büyüdüğüm yerde kafeler yoktu ama kitaplarımda yer alıyor ve hayallerimde serpiliyorlardı. 1965'te, sadece çevrede gezinmek üzere Güney Jersey'den New York'a gelmiştim ve bir Greenwich Village kafesinde oturup şiir yazmaktan daha romantik bir şey olmadığını düşündüm. Sonunda MacDougal Sokağı'ndaki Caffe Dante'ye girecek cesareti buldum. Orada yemek yemeye gücüm yetmediğinden sadece kahve içtim fakat kimsenin bunu dert eder gibi bir hali yoktu. Duvarlar Floransa'mn ve *İlahi Komedya* sahnelerinin freskleriyle kaplıydı. O sahneler bugün de duruyor hâlâ, onca yılın sigara dumanından solmuş bir halde.

1973'te aynı sokakta, küçük bir mutfağı olan, havadar, kireç badanalı bir odaya taşındım. Ön camdan dışarı çıkabiliyor ve geceleri yangın merdiveninde oturup Jack Kerouac'ın müdavimi olduğu barlardan Caffe Dante'nin iki blok ötesinde yer alan Kettle of Fish'te olup bitenleri izleyebiliyordum.

Bleecker Sokağı'nın köşesinde genç bir Faslının *freshroll*, tuza yatırılmış ançüez ve demet demet taze nane sattığı ufak bir tezgâh vardı. Sabah erken kalkar ve oradan bir şeyler alırdım. Su kaynatır, nane dolu çaydanlığa döker ve akşamlarımı çay içip, haşhaş tüttürüp Mohammed Mrabet ve Isabelle Eberhardt'ın hikâyelerini okuyarak geçirirdim.

O zamanlar Cafe 'Ino yoktu. Caffe Dante'nin ufak bir patikaya bakan alçak penceresinin önüne oturur, Mrabet'in *The Beach Cafe*'sini okurdum. Driss adındaki genç bir balıkçı Tanca yakınlarındaki bir sahilin kayalık alanında, tek masalı ve tek sandalyeli kafemsi bir yeri olan münzevi, sevimsiz bir tipe rastlar. Kafeyi saran ağır hava beni öylesine cezbetti ki orada oturmaktan başka bir şey istemez oldum. Tıpkı Driss gibi ben de kendi mekânımı açma hayalleri kurdum. Üzerine o kadar çok düşündüm ki içeri adımımı atabiliyordum neredeyse: Cafe Nerval, şairlerle gezginlerin bir tımarhanenin sadeliğini bulabileceği ufak bir sığınak.

Geniş parkelerin üzerinde eski İran halıları, etrafında banklar dizili iki uzun ahşap masa, birkaç daha küçük masa ve ekmek pişirmek için bir fırın hayal ettim. Her sabah, Çin Mahallesi'nde yaptıkları gibi, masaları hoş kokulu bir çayla silecektim. Müzik çalmayacaktı, menü olmayacaktı. Sadece sessizlik sade kahve zeytinyağı taze nane esmer ekmek. Duvarları süsleyen fotoğraflar: Kafeye adını veren kişinin melankolik bir portresi ve önünde bir bardak apsent, üzerinde ceketiyle yığılıp kalan üzgün şair Paul Verlaine'in daha küçük bir portresi.

1978'de elime biraz para geçti ve Doğu 10. Sokak'taki tek katlı bir binanın depozitosunu ödeyebildim. Burası bir zamanlar güzellik salonuydu ama üç tavan pervanesi ve bir iki

katlanan sandalye dışında bir süredir boştu. Kardeşim Todd tadilat işini üstlendi ve duvarları badanalayıp parkeleri cilaladık. İki geniş tavan penceresi mekânı ışığa boğuyordu. Günlerce onların altında, bir oyun masasının başında oturup *deli** kahvesi içerek bir sonraki hamlemi planladım. Yeni bir tuvalet, kahve makinesi ve pencereleri kaplamak üzere metrelerce beyaz muslin için sermayeye ihtiyacım olacaktı. Hayal gücümün müziğinde genellikle arka plana düşen pratik şeyler.

Sonunda kafemi terk etmek mecburiyetinde kaldım. 1976'da, Detroit'te, müzisyen Fred Sonic Smith'le tanışmıştım. Yavaş yavaş hayatımın akışını değiştiren beklenmedik bir karşılaşmaydı bu. Ona olan özlem ve arzum her şeye –şiirlerime, şarkılarıma, kalbime– nüfuz etti. New York ve Detroit arasında mekik dokuyarak, her zaman yürek burkan ayrılıklarla sonlanan kısa buluşmalara dayalı paralel bir yaşam sürdürdük. Tam ben lavaboyu ve kahve makinesini nereye monte edeceğimi planlarken Fred benden yanına taşınmamı ve Detroit'te beraber yaşamamızı istedi. Kaderimde kendisiyle evlenmek olan sevgilimin yanına gitmekten daha hayati bir şey yoktu benim için. New York'a ve içinde barındırdığı tüm arzulara, özlemlere veda ederek en değerli eşyalarımı toplayıp geriye kalan her şeyi bıraktım, dolayısıyla depozitomu ve kafemi de. Umurumda değildi. Oyun masası başında bir başıma kahve içerek geçirdiğim, kafe hayallerimin ışıltısıyla yıkanan saatler bana yetmişti.

Birinci evlilik yıldönümümüzden birkaç ay önce Fred, kendisine çocuk doğurma sözü verirsem ilk iş olarak beni dünyanın

* Hazır yemek, şarküteri ürünleri satan dükkân. (*ç.n.*)

neresine istersem götüreceğini söyledi. Hiç tereddüt etmeden Güney Amerika'nın Kuzey Atlantik kıyısındaki Fransız Guyanası'nın kuzeybatı sınırındaki Saint-Laurent-du-Maroni'yi seçtim. Bir dönem ağır ceza mahkûmlarının Şeytan Adası'na gönderilmeden önce götürüldükleri bu Fransız sürgün yerinin kalıntılarını uzun zamandır görmek istiyordum. Jean Genet *Hırsızın Günlüğü*'nde Saint-Laurent'dan kutsal bir mekân olarak bahseder, oraya hapsedilmiş mahkûmları dindarca bir empatiyle anar. *Hırsızın Günlüğü*'nde Fransız Guyanası'nın dehşet verici sahalarında doruk noktasına ulaşan ihlal edilemez suç hiyerarşisini, erkeksi bir azizliği kaleme almıştır. Kendisini yanlarına çıkaracak olan basamakları tırmanmıştır: ıslahevinde büyüyen çocuk, aşağılık hırsız, kaybetmeye mahkûm insan. Gelgelelim hapis cezasına çarptırıldığında büyük bir hayranlık beslediği o hapishane kapatılmıştır, insafsız bulunmuştur ve içindeki mahkûmlar Fransa'ya gönderilmiştir. Genet, arzuladığı ihtişama hiçbir zaman erişemeyecek oluşunun yasını tutarak, cezasını Fresnes Hapishanesi'nde çekmiştir. Harap olmuş bir şekilde, *Namus lekemi alıyorlar ameliyatla,** diye yazar.

Genet, eserlerinde ebedileştirdiği topluluğa katılamayacak denli geç mahkûm edilmişti. Tıpkı *Fareli Köyün Kavalcısı*'ndaki, geç geldiği için çocuk cennetine alınmayan topal çocuk gibi, hapishane duvarlarının dışında bırakılmıştı.

Yetmiş yaşındayken sağlığının hayli bozuk olduğu ve büyük olasılıkla oraya hiçbir zaman gidemeyeceği söylenmişti. Ona oranın taşını toprağını götürdüğümü tasavvur ettim. Her

* *Hırsızın Günlüğü*, Jean Genet, Ayrıntı Yayınları, çeviren: Yaşar Avunç, s. 13. (*ç.n.*)

ne kadar, bu Don Kişot'vari düşüncelerim Fred'i çoğunlukla güldürse de bu gönüllü görevi hafife almadı. Hiç tartışmasız, hemen kabul etti. Yirmili yaşlarımın başından beri tanıdığım William Burroughs'a bir mektup yazdım. Genet'yle yakın olan ve onun romantik duyarlılığını paylaşan William uygun bir zamanda taşları götürmeme yardım edeceğine söz verdi.

Fred ve ben, seyahat hazırlığı olarak, günlerimizi Detroit Halk Kütüphanesi'nde Surinam ve Fransız Guyanası tarihi üzerine çalışarak geçirdik. İkimiz de daha önce hiç görmediğimiz bu yeri keşfetmeye can atıyorduk ve gezimizin ilk etabının haritasını çıkardık: Olası tek rota bir ticari uçakla Miami'ye gitmek, oradan yerel bir havayolu şirketiyle Barbados, Granada ve Haiti'ye uçup nihayetinde Surinam'da inmekti. Başkentin dışında yer alan bir nehir kasabasına ulaşmanın ve bir kez oraya vardıktan sonra kiralık tekneyle Maroni Nehri'ni geçip Fransız Guyanası'na varmanın bir yolunu

bulmamız gerekiyordu. Gece geç saatlere kadar seyahat rotamızı planladık. Fred haritalar, safari kıyafetleri, seyahat çeki ve bir pusula satın aldı; uzun, mısır püskülü saçlarını kesti ve bir Fransızca sözlük edindi. Aklı bir düşünceye yattığında geriye kalan her şeye de farklı bir gözle bakmaya başlıyor, her ayrıntıyı hesaba katıyordu. Yine de Genet'yi okumadı. O işi bana bıraktı.

Pazar günü Fred'le birlikte Miami'ye uçtuk ve iki gece yol kenarındaki Mr. Tony's isimli bir motelde kaldık. Odada alçak tavanın hemen altına, duvara monte edilmiş, bozuk parayla çalışan, küçük siyah beyaz bir televizyon vardı. Little Havana'da kırmızı fasulye ve sarı pirinç yedik ve Timsah Dünyası'nı ziyaret ettik. Bu kısa konaklama bizi maruz kalacağımız aşırı sıcaklara hazırladı. Seyahatimiz uzun bir süreci kapsıyordu, zira tüm yolcular Granada ve Haiti'de kaçak mal kontrolü için uçaktan inmek zorundaydı. Nihayet şafak vakti

Surinam'a vardık; eski bir otele nakledilmek üzere otobüslere bindirilirken yanı başımızda otomatik silahlar kuşanmış bir avuç genç asker bekliyordu. 25 Şubat 1980'de hükümeti deviren askeri darbenin birinci yıldönümü tüm gerginliğiyle kendini hissettiriyordu: Bizimkiyle arasında sadece birkaç gün olan bir yıldönümü. Çevrede bizden başka Amerikalı yoktu ve korumaları altında olduğumuza bizi temin ettiler.

Birkaç gün başkent Paramaribo'nun sıcağına katlandıktan sonra bir rehber bizi 150 kilometrelik bir yolun ardından Fransız Guyanası ile sınır oluşturan, nehrin batı kıyısındaki Albina'ya götürdü. Pembe gök, damar damar şimşeklerle kaplanmıştı. Rehberimiz bizi düz tabanlı, uzun, ağaç kütüğünden yapılma bir kanoyla Maroni Nehri'nin karşı kıyısına geçirmek üzere genç bir oğlanla anlaştı. İhtiyatla topladığımız çantalarımızın idaresi gayet kolaydı. Hızla şiddetli sağanağa dönüşen hafif bir yağmurun altında yola koyulduk. Oğlan bana bir şemsiye uzattı ve parmaklarımızı alçak, tahta kanoyu çevreleyen suya sokmamamız konusunda bizi uyardı. Birden nehrin küçük, siyah balıklarla dolu olduğunu fark ettim. Pirana! Ben pürtelaş elimi çekerken güldü.

Yaklaşık bir saat sonra oğlan bizi çamurlu bir kıyıya bıraktı. Kanosunu kıyıya çıkardı ve dört ahşap direğe gerilmiş olan siyah bir muşambanın altına sığınmış işçilere katıldı. Anlık şaşkınlığımız onları eğlendirmiş gibiydi; bizi ana yola yönlendirdiler. Kaygan bir tümseğe çıkma uğraşı verirken Mighty Swallow'un taşınabilir bir kasetçalardan akıp geçen "Soca Dance"inin kalipso ritmi inatçı yağmurla tamamen boğulup gitti. Büsbütün sırılsıklam bir halde boş şehirde dolandık ve sonunda etraftaki tek mekân gibi duran bir bara sığındık.

Barmen bana kahve getirdi, Fred bir bira içti. İki adam elma brendisi içiyordu. Ben birkaç fincan kahve içer ve Fred bozuk bir Fransızca-İngilizce karışımıyla civardaki kaplumbağa koruma alanlarına başkanlık eden kayış gibi bir teni olan bir adamla sohbet ederken akşamüstü geçip gitti. Yağmur hafiflediğinde yerel otelin sahibi belirip hizmetlerini sundu. Sonra onun daha genç ve somurtkan bir modeli belirip çantalarımızı aldı, yeni konağımıza doğru çamurlu bir yoldan yokuş aşağı peşleri sıra gittik. Kendimize bir otel bile ayarlamamıştık aslında ama yine de bir oda bizi bekliyordu işte.

Hôtel Galibi basit fakat rahat bir yerdi. Şifoniyerin üstünde sulandırılmış bir kanyak ve iki plastik bardak vardı. Oluklu teneke çatıya bıkıp usanmadan dökülen yağmura rağmen bitap düşmüş bir şekilde uyuduk. Uyandığımızda iki fincan kahve bizi bekliyordu. Sabah güneşi güçlüydü. Giysilerimizi avluda kurumaya bıraktım. Bir bukalemun Fred'in haki

renkli gömleğine karışmıştı. Ceplerimizde ne var ne yoksa küçük bir masaya boşalttım. Solmuş bir harita, nemli faturalar, parçalanmış meyveler, Fred'in her daim yanında taşıdığı gitar penaları.

Öğleye doğru bir çimento işçisi bizi Saint-Laurent Hapishanesi harabelerinin yakınlarına götürdü. Başıboş birkaç tavuk toprağı eşeliyordu ve bir de ters dönmüş bir bisiklet göze çarpıyordu ama çevrede kimse yoktu. Şoförümüz bizimle beraber alçak, taş bir kemerli geçitten geçti ve sonra sıvışıp gitti. Hızla gelişen ve trajik bir şekilde yok olan bir şehir havası vardı burada; ruhları ait oldukları bedenlerden çekip çıkaran ve sonra da o bedenleri Şeytan Adası'na sevk eden bir şehir. Fred ve ben, oradaki ruhları rahatsız etmemeye özen göstererek derin bir sessizlikle ilerledik.

Doğru taşları bulabilmek için ıssız hücrelere girdim birer birer, duvarları kaplayan soluk resimleri inceledim. Kıllı taşaklar, kanatlı penisler, Genet'nin meleklerinin başlıca organı. Burada değil, diye düşündüm, henüz değil. Fred'e bakındım. Upuzun otların ve koca koca palmiyelerin arasından süzülüp küçük bir mezar taşı bulmuştu. Üzerinde, *Oğlum annen senin için dua ediyor* yazan bir mezar taşının önünde duruyordu. Epey bir süre orada öylece durup gökyüzüne baktı. Onu bir başına bırakıp müştemilatları gözden geçirdikten sonra nihayet taş toplamak için toplu koğuşun toprak zeminini seçtim. Küçük bir uçak hangarı boyutunda nemli bir yerdi. İnce ışık mızraklarıyla aydınlanan duvarlarda ağır, paslı zincirler asılıydı. Yine de içeride hâlâ yaşam kokusu vardı: Gübre, toprak ve sıra sıra kaçışan böcekler.

Mahkûmların sert nasırlı tabanlarıyla ya da gardiyanların ağır botlarıyla basmış olabileceği taşlar arayışında toprağı eşeledim. Üç tane taşı üzerlerine yapışmış toprağı temizlemeden dev bir Gitanes kibrit kutusuna koydum. Fred ellerimdeki toprağı silmem için mendilini verdi ve sonra mendili silkeleyerek kibrit kutusu için minik bir çuval yaptı. Çuvalı avucuma koydu: taşları Genet'nin avucuna koymak üzere atılan ilk adım.

Saint-Laurent'da çok kalmadık. Deniz kıyısına gittik ama yumurtladıklarından dolayı kaplumbağa koruma alanlarına yanaşmak yasaktı. Fred barda hemcinsleriyle sohbet ederek hayli vakit geçirdi. Sıcağa rağmen gömlek giymiş, kravat takmıştı. Diğerlerinin ona saygı duyar ve onu ciddiye alır gibi bir

halleri vardı. Başka erkekler üzerinde böylesi bir etki bırakıyordu. Ben dışarıdaki bir sandığın üzerinde oturup daha önce hiç görmediğim ve muhtemelen bir daha da görmeyeceğim boş sokağa bakıyordum; halimden memnundum. Bir zamanlar tam buradan sıra sıra mahkûm geçmişti. Kavurucu sıcağın altında onları zincirlerini sürüklerken hayal edip gözlerimi kapadım; tozlu, ıssız bir şehrin bir avuç sakini için düzenlenen zalim bir eğlence.

Bardan otele yürürken ne köpekler gördüm ne oynayan çocuklar ne de kadınlar. Doğrusu çoğunlukla kendi halimdeydim. Ara ara gözüme otelin etrafında koşuşturan hizmetçi, uzun siyah saçlı, yalınayak bir kız ilişiyordu. Gülümseyip el kol hareketleriyle selam verdi, İngilizce bilmiyordu, zaten daimi bir hareket halindeydi. Odamızı topladı, giysilerimizi avludan aldı, yıkayıp ütüledi. Minnetimin ifadesi olarak ona bileziklerimden birini, üzerinde dört yapraklı yonca olan altın bir zincir, verdim; oradan ayrılırken bileziğin bileğinde sallandığını gördüm.

Fransız Guyanası'nda tren yoktu; herhangi bir demiryolu hizmeti mevcut değildi. Bardaki adam bize *The Harder They Come*'daki bir figüran gibi davranan bir şoför buldu. Pilot gözlüğü ve kenarları yukarı kalkık bir şapka takıyor, leopar desenli bir gömlek giyiyordu. Ücrette anlaştık ve 268 kilometre yol giderek bizi Cayenne'e götürmeyi kabul etti. Taba rengi külüstür bir Peugeot kullanıyordu ve bagajda normalde tavuk taşıdığından çantalarımızın onun yanında, ön koltukta durması için ısrar etti. Yer yer beliren güneşin sekteye uğrattığı yağmurun altında cızırdayan bir radyo kanalından reggae şarkıları dinleyerek Route Nationale boyunca ilerledik.

Kanal artık çekmez olunca şoför teybe Queen Cement isimli bir grubun kasetini koydu.

Ara ara, üzerinde elindeki tefiyle çivit mavisine çalan bir duman girdabının içinde poz veren Çingene silueti olan Gitanes kibrit kutusuna bakmak için mendili açıyordum. Ama kutuyu açmadım. Taşları Genet'ye verirken yaşanacak kısacık ama yine de zafer dolu bir an canlandırdım zihnimde. Gür ormanların arasında tek kelime etmeden kıvrıla kıvrıla ilerler ve kafalarında iguanalar olan geniş omuzlu, gürbüz Kızılderililerin yanından geçip giderken Fred elimi tuttu. Tonate gibi, içlerinde sadece birkaç ev ve yaklaşık iki metrelik bir çarmıha gerilmiş İsa heykeli olan küçük ilçelerden geçtik. Şoförden durmasını istedik. Araçtan inip lastikleri kontrol etti. Fred üzerinde *Tonate, Nüfus* 9 yazan bir tabelanın fotoğrafını çekti ve ben kısa bir dua okudum.

Belli bir arzumuz ya da beklentimiz yoktu. Başlıca görevimizi tamamlamıştık, nihai bir rotamız yoktu, herhangi bir otelde bir yer ayırtmış değildik; özgürdük. Fakat Kourou'ya yaklaşırken bir değişiklik hissettik. Bir askeri bölgeye giriyorduk ve kontrol noktasına varmıştık. Şoförün kimliğine bakıldı ve bitmek bilmeyen bir sessizlik kuşağının ardından araçtan inmemiz istendi. İki subay ön ve arka koltukları aradılar, torpido gözünde yayı kırık bir sustalı buldular. Bu çok da korkunç bir şey olamaz, diye geçirdim içimden ama bagaj kapağına vurduklarında şoförümüz bariz telaşa kapıldı. Ölü tavuklar? Belki de uyuşturucu. Arabanın etrafında dolanıp şoförden anahtarları istediler. Adam anahtarları dar ve derin bir yarığa fırlatıp kaçtı ama çabucak yakalanıp yere serildi. Göz ucuyla Fred'e baktım. Gençken kanunlarla başı derde

girmişti ve otoriteye karşı temkinliydi. En ufak bir tepki göstermedi ve ben de ona ayak uydurdum.

Arabanın bagajım açtılar. İçeride koyu kahverengi kabuğuna sinmiş bir sümüklüböcek misali kıvrılmış yatan, otuzlarının başında genç bir adam vardı. Onu bir tüfekle dürtüp dışarı çıkmasını emrettiklerinde dehşete kapılmış gibi gözüküyordu. Hepimiz karakola götürülüp ayrı ayrı odalara yerleştirildik ve Fransızca sorguya çekildik. Basit soruları cevaplayabilecek kadar Fransızca biliyordum, başka bir odaya konulan Fred ise bar Fransızcasıyla konuştu. Birden komutan geldi ve onun karşısına çıkarıldık. Geniş bir göğüs kafesi, hüzünlü, koyu renk gözleri ve güneşten yanmış bitkin yüzüne hükmeden kalın bıyığı olan bir adamdı. Fred çabucak bir durum değerlendirmesi yaptı. Ben uysal kız rolüne büründüm, zira Yabancı Lejyonu'nun bu karanlık müştemilatı kesinlikle bir erkek dünyasıydı. Kıyafetleri çıkarılıp kelepçelenmiş olan

insan kaçakçısı götürülürken sessizce izledim. Fred komutanın odasına çağrıldı. Dönüp bana baktı. Soluk mavi gözleriyle sakin ol mesajı veriyordu.

Bir subay çantalarımızı getirdi ve beyaz eldivenli başka bir tanesi eşyalarımızı didik didik etti. Orada, elimde mendil bohçasıyla öylece oturdum. Bohçamı istememeleri beni rahatlatmıştı, zira evlilik yüzüğümden sonra sahip olduğum en kutsal eşyaya dönüşmüştü bile. Bir tehlike sezmedim fakat kendime dilime hâkim olmamı salık verdim. Sorgu memurlarından biri bana mavi kelebek kakmalı oval bir tepside sade kahve getirdi ve komutanın odasına girdi. Fred'in yüzünü yandan görebildim. Bir süre sonra hep beraber dışarı çıktılar. Samimi bir halleri vardı. Komutanla Fred iki delikanlı gibi kucaklaştı ve özel bir araca bindirildik. Cayenne Nehri ağzındaki başkent Cayenne'e götürülürken tek kelime etmedik. Fred'de komutanın kendisine verdiği bir otel adresi vardı. Bir tepenin yamacında bırakıldık: yolun sonu. Fred, eliyle tepede bir yerlerde işareti yaptı ve çantalarımızı yüklenip bir sonraki meskenimize çıkan taş basamakları tırmandık.

—Siz ikiniz ne konuştunuz? diye sordum.

—Tam emin değilim, o sadece Fransızca konuşuyordu.

—Nasıl anlaştınız peki?

—Kanyak.

Fred'in dalgın bir hali vardı.

—Şoföre ne olacağını dert ettiğini biliyorum, dedi, ama elimizden bir şey gelmez. Bizi büyük bir tehlikeye soktu ve en nihayetinde benim tek derdim sendin.

—Ah, ben korkmuyordum.

—Evet, dedi, tam da bu yüzden endişelenmiştim zaten.

Otel tam bize göreydi. Bir kesekâğıdından Fransız brendisi içtik ve cibinliklerin altında uyuduk. Pencerelerde cam yoktu; otelde de çevredeki evlerde de. Klima yoktu, sıcaklıkla tozu aralayan rüzgâr ve ara ara yağan bir yağmur vardı sadece. Çimento konutlardan taşan eşzamanlı Coltrane'vari saksafonları dinledik. Sabah Cayenne'i keşfe çıktık. Siyah beyaz taşlarla döşeli ve uzun palmiyelerle çevrili meydan bir kareden çok yamuğa benziyordu. Karnaval zamanıydı, bizim bundan haberimiz yoktu tabii ve şehir neredeyse ıssızdı. 19. yüzyıldan kalma kireç badanalı bir Fransız sömürge yapısı olan belediye binası tatil dolayısıyla kapalıydı. Terk edilmiş gibi görünen bir kiliseye yanaştık. Kapıyı açtığımızda pas ellerimize bulaştı. Girişte, bağış toplamak için yerleştirilmiş, üzerinde *The Heavenly Coffee* sloganı olan eski bir Chock Full O' Nuts tenekesine bozukluk attık. Toz zerrecikleri ışık huzmeleriyle etrafa

saçılıp parlak kaymaktaşı bir meleğin başında bir hale oluşturdu; dökülen molozların ardında aziz heykelleri sıkışıp kalmıştı, kara lak tabakalarıyla tanınmaz hale gelmişlerdi.

Her şey ağır çekimde gerçekleşiyordu sanki. Yabancı olmamıza rağmen fark edilmeden dolanıyorduk ortalarda. Erkekler uzun kuyruğunu bir yukarı bir aşağı sallayan bir iguananın fiyatı üzerine pazarlık ettiler. Tıka basa dolu tekneler Şeytan Adası'na doğru yola koyuldular. Armadillo şeklindeki devasa bir diskodan kalipso müziği yayılıyordu. Birbirinin aynısı ürünler satan birkaç ufak hediyelik eşya standı vardı: Çin malı ince, kırmızı battaniyeler ve metalik mavi yağmurluklar. Fakat tezgâhları çoğunlukla çakmaklar kaplıyordu; her tür çakmak vardı: papağan resimli çakmaklar, uzay gemili çakmaklar ve Yabancı Lejyonu üyelerinin resimleri olanlar. İnsanı orada tutacak pek bir şey yoktu doğrusu ve Brezilya vizesine

başvurmayı düşünüp Dr. Lam adındaki gizemli bir Çinliye vesikalık fotoğraf çektirdik. Stüdyosu büyük boy fotoğraf makineleri, kırık tripodlar ve içlerinde bitkisel ilaçlar olan sıra sıra büyük cam şişelerle doluydu. Vize fotoğraflarımızı aldık ama yine de yıldönümümüze değin, sanki efsunlanmışçasına, Cayenne'de kaldık.

Orada geçirdiğimiz son pazar günü parlak renkli elbiseler giyinmiş kadınlarla silindir şapka takmış erkekler karnavalın bitişini kutluyordu. Onların bu iğreti geçit törenini yaya olarak takip edip kendimizi şehrin güneydoğusundaki bir ilçe olan Remire-Montjoly'de bulduk. Alemciler dağıldılar. Remire oldukça tenhaydı ve Fred'le ben uzun ve geniş kumsalların boşluğuyla büyülenmiş bir şekilde kalakaldık. O gün yıldönümümüzdü ve doğrusu kusursuz bir gündü ve ben oranın bir plaj kafe için kusursuz bir yer olduğunu düşünmeden edemedim. Fred benden önde yürüyor, az ötedeki kara bir köpeğe ıslık çalıyordu. Sahibi ortalarda görünmüyordu. Fred suya bir sopa attı ve köpek sopayı geri getirdi. Ben kumda dizlerimin üstüne çöktüm ve parmaklarımla hayali kafemin planlarını çizdim.

Yavaş yavaş aydınlanan karanlık köşeler, bir bardak çay, açık bir günlük ve boş bir kibrit kutusuyla dengesi sağlanmış yuvarlak bir metal masa. Kafeler. Paris'te Le Rouquet, Viyana'da Cafe Josephinum, Amsterdam'da Bluebird Coffeeshop, Sdyney'de Ice Cafe, Tucson'da Cafe Aquí, San Diego'daki Wow Cafe, North Beach'teki Caffe Trieste, Napoli'deki Caffe del Professore, Uppsala'daki Cafe Uroxen, Logan Meydanı'ndaki Lula Cafe, Shibuya'daki Lion Cafe ve Berlin Tren İstasyonu'ndaki Cafe Zoo.

Hiçbir zaman açmayacağım kafe, hiçbir zaman bilemeyeceğim kafeler. Sanki zihnimi okurcasına Zak tek kelime etmeden bana bir fincan kahve daha getiriyor.

—Kafeni ne zaman açacaksın? diye soruyorum.

—Mevsim değiştiğinde, umuyorum ki bahar başında. Bir iki arkadaşla birlikte. Beraber birtakım şeyler yapmamız gerekiyor ve malzeme almak için biraz daha sermayeye ihtiyacımız var.

Kaç paraya ihtiyacı olduğunu soruyor, yatırım yapmayı teklif ediyorum.

—Emin misin? diye soruyor şaşkınlıkla; birbirimizi pek iyi tanımıyoruz ne de olsa, sadece günlük kahve ritüelinde paylaşılan bir suç ortaklığı bizimki.

—Evet, eminim. Bir zamanlar kendi kafemi açmayı düşünmüştüm.

—Hayatın boyunca bedava kahve içeceksin.

—Umarım, diyorum.

Önümde Zak'in eşsiz kahvesiyle öylece oturuyorum. Tepemde pervaneler dönüyor, dört ana yönü gösteren bir rüzgâr okuna öykünüyorlar sanki. Kuvvetli rüzgârlar, soğuk yağmurlar veya yağmur tehdidi; inceden inceye tüm varlığıma işleyen ve daimi bir gözdağı veren belalı gökler. Farkına varmadan hafif ama daimi bir keyifsizliğin içine sürükleniyorum. Depresyon değil bu, daha çok melankoliye duyulan bir ilgi; elimde küçük bir gezegen misali evirip çeviriyorum onu, çizgi çizgi gölgeler var üstünde, inanılmayacak kadar mavi.

Roberto Bolaño'nun sandalyesi, Blanes, Ispanya

Kanal Değiştirmek

İçinde bir tavan penceresi, bir çalışma masası, bir yatak, kardeşimin kendi elleriyle sarıp bağladığı bir donanma bayrağı, üzerinde eprimiş bir keten örtü bulunan, cam kenarındaki köşeye yerleştirilmiş ufak bir koltuk olan odamın merdivenlerini çıktım. Paltomu çıkarıp bir köşeye atıyorum, işe koyulma vakti. Güzel bir masam var ama Robert Louis Stevenson'ın şiirindeki nekahet dönemindeki hasta misali yatakta çalışmayı tercih ediyorum. Sırtını yastıklara yaslamış iyimser bir zombi, uyurgezer meyveler üretiyor sayfalarca; ne olgunlar ne de geçkin. Ara ara, eski daktilomun antika şeridi ve modası geçmiş bir Brother kelime işlemciyle durduğu rafa süklüm püklüm bir bakış atarak, doğrudan ufak dizüstü bilgisayarımda yazardım. Kafamda dırdır edip duran bir sadakat, içlerinden birini bile ıskartaya çıkarmama olanak tanımıyor. Sonra bir de bir grup defter var; içerikleri –itiraflar, ifşalar, aynı paragrafların sayısız çeşitlemesi– seslenip duruyor bana. Ve üzerlerine anlaşılmaz laflar karalanmış peçete yığınları... Kurumuş mürekkep şişeleri, kalem uçları, uzun zaman önce

biten yedek kalem içleri, uçları bitmiş uçlu kalemler. Yazar dökümtüleri.

Şükran Günü'nü atlıyor, keyifsizliğimi, ne yazık ki duruluktan yoksun, uzatmalı bir mecburi yalnızlık dönemiyle beraber aralık ayı boyunca peşimden sürüklüyorum. Sabahları kedileri besliyor, sessizce eşyalarımı topluyor ve sonra Altıncı Cadde'den geçip Cafe 'Ino'ya yola koyuluyor, her zamanki köşe masama oturup kahve içiyor, yazıyor ayağına yatıyor veya ciddi ciddi yazıyorum; aşağı yukarı aynı şaibeli sonucu veriyor her ikisi de. Sosyalleşme vaatlerinden kaçınıyor ve saldırgan bir tavırla tatilimi tek başıma geçirme planları yapıyorum. Noel arifesinde kedilere içlerinde kedinanesi olan oyuncaklar hediye ediyorum ve amaçsızca boş geceye dalıyor, sonunda kendimi *Ejderha Dövmeli Kız*'ın geç bir seansının gösterildiği Chelsea Hotel yakınındaki bir sinema salonunda buluyorum. Bilet, köşedeki *deli*'den büyük bir sade kahve ve organik patlamış mısır alıyor ve arka sıradaki koltuğuma kuruluyorum. İçeride benden ve bir grup dalgacıdan başka kimse yok; rahatça soyutluyoruz kendimizi dünyadan, kendi keyfimizce bir tatil sürüyoruz, hediye yok, bebek İsa yok, incik boncuk veya ökseotu yok, sadece tam bir özgürlük hissi. Filmin görüntülerini sevdim. Daha önce İsveç versiyonunu altyazısız izlemiş ama kitapları okumamıştım, dolayısıyla artık kurguyu oturtabilecek ve İsveç'in kasvetli tabiatında kendimi kaybedebilecektim.

Eve döndüğümde saat gece yarısını geçmişti. Nispeten ılık bir geceydi ve yavaş yavaş evimde, kendi yatağımda olma arzusuna dönüşen yoğun bir sakinlik hissettim. Boş sokağımda Noel'in izleri pek hissedilmiyordu, ıslak yapraklara rastgele

iliştirilmiş birkaç süs vardı sadece. Kanepede uzanan kedilere iyi geceler diledim ve odama çıkmak üzere merdivenlere yöneldiğimde, Cairo, piramit rengi bir kürkü olan bir Habeş kedisi, peşimden geliverdi. Cam dolabı açıp İsa'nın doğumunu simgeleyen, Meryem ile Yusuf'un yanı sıra iki öküz ve beşiğindeki bebeğin olduğu bir Flaman tablosunu dikkatle alıp kitaplığımın üstüne yerleştirdim. Kemik oymaydı hepsi, iki yüz yıllık yaşamları boyunca üzerlerini küf kaplamıştı. Ne üzücü, diye geçirdim içimden, öküzlere hayran hayran bakarken, sadece Noel zamanı sergileniyorlar. Bebeğe mutlu bir yıl diledim ve yatağımdaki kitaplarla kâğıtları kaldırdım, dişlerimi fırçaladım, yorganı açıp Cairo'nun karnımda uyumasına izin verdim.

Yılbaşı gecesi az çok yine aynı terane yaşandı. Binlerce eğlence meraklısı tip Times Meydanı'nda para harcarken, benim küçük Habeş'im, ben büyük Şilili yazar Roberto Bolaño'ya hürmeten yeni yılla beraber bitirmeyi amaçladığım bir şiirle boğuşarak daireyi arşınladıkça etrafımda dolandı durdu. Bolaño'nun *Tılsım*'ını okurken yüz öküzü kurban etme âdetine –kadim bir ritüelle yüz öküzün katledilmesi–yapılan referansı not almıştım. Onun için bir kurban töreni kaleme almaya karar verdim; yüz dizelik bir şiir. Kısacık hayatının son dönemini başyapıtı 2666'yı bitirmeye adamasına karşılık bir teşekkür olacaktı. Keşke ilahi bir takdir olsaydı da yaşamasına izin verilseydi. Zira 2666 sonsuza dek, yazmak istediği sürece devam edecekmiş gibi kurgulanmıştı sanki. Adaletsizliğin ne de hüzünlü bir parçası düşmüştü güzel Bolaño'ya; yeteneğinin doruğunda, elli yaşında ölmek. Onun ve kaleme almadıklarının kaybı bizi dünyanın en az bir gizeminden yoksun bırakıyor.

Yılın son saatleri acımasızca geçip giderken yazdım ve tekrar tekrar yazdım, sonra dizeleri yüksek sesle okudum. Fakat top Times Meydanı'na düşürüldüğünde* yanlışlıkla 101 dize yazdığımı fark ettim ve içlerinden hangisini kurban edeceğime bir türlü karar veremedim. Öte yandan, bilinçsizce, kitaplığımın üstündeki tablodaki İsa bebeğe göz kulak olan parlak kemik öküz soyunun katledilmesine sebep oluyormuşum gibi bir hisse kapıldım. Ritüelin sadece sözcüklerden ibaret olmasının bir önemi var mıydı? Öküzlerimin oyma kemikten yapılmasının bir önemi var mıydı? Birkaç dakika bunları düşündükten sonra katliamımı bir süreliğine rafa kaldırdım ve film izlemeye koyuldum. *Aziz Matyas'a Göre İncil*'i izlerken Passolini'nin genç Meryem'inin genç Kristen Stewart'a çok benzediğini fark ettim. Filmi durdurdum ve bir fincan Nescafe hazırladım, üzerime kapüşonlu bir svetşört geçirdim ve dışarı çıkıp verandada oturdum. Soğuk, aydınlık bir geceydi. Muhtemelen New Jerseyli olan bir iki sarhoş çocuk bana seslendi.

—Sıçtığımın saati kaç?

—Kusma vakti, diye yanıtladım.

—Bunu onun yanında söyleme, zaten gece boyu başka bir şey yapmadı.

Üzerinde pullu bir mini elbise olan, yalınayak, kızıl saçlı bir kızdı.

—Paltosu nerede? Bir kazak getireyim mi?

—İdare ediyor.

—Pekâlâ, mutlu yıllar.

—Yeni yıla girdik mi ki?

* Her yıl, Times Meydanı nda, yılbaşı geceleri aşağı düşürülen zaman topu. (*ç.n.*)

—Evet, yaklaşık kırk sekiz dakika önce.

Alelacele köşeyi dönüp arkalarında kaldırımın üstünde uçuşan ve sönmek üzere olan gümüş rengi bir balon bırakarak gözden kayboldular.

—Bu her şeyi özetliyor, dedim yüksek sesle.

Kar. Botlarımı kaplayacak kadar kar. Siyah paltomu üzerime geçirip, beremi takıp işine sadık bir postacı misali Altıncı Cadde boyunca ağır ağır yürümeye koyuldum ve kendimi, her gün olduğu gibi, Cafe' Ino'nun turuncu tentesinin altına postaladım. Bolaño'ya yazdığım katliam şiiri üzerine yeniden

çalışırken bu sabah misafirliği akşamüstüne değin uzadı, kuru fasulye çorbası, esmer ekmek, zeytinyağı ve bir sade kahve daha sipariş ettim. Zihnimde canlandırdığım yüz dizelik şiirimin dizelerini saydım; şimdi üç dize eksikti. Doksan yedi ipucu vardı fakat hiçbir şey çözülmemişti hâlâ, bir faili meçhul şiir daha.

Buradan gitmeliyim, diye düşünüyordum, şehir dışına çıkmalıyım. Fakat endişe yüklü ergen bir hokeycinin eprimiş keten çuvalı misali sırtımda taşıdığım onulmaz ataletimi beraberimde sürükledikten sonra ne fark ederdi ki? Peki, küçük köşemde geçirdiğim gündüzlerime ve çalışması için tekrar tekrar altına vurmak zorunda kaldığım inatçı uzaktan kumandayla televizyon kanallarını gezindiğim gece seanslarıma ne olacaktı?

—Pillerini değiştirdim, diyorum yalvar yakar, değiştir şu lanet olası kanalı.

—Çalışıyor olman gerekmiyor muydu?

—Suç programlarını izliyorum, diye mırıldanıyorum, bir pişmanlık ya da özür yok sesimde, öyle ehemmiyetsiz bir şey değil bu. Dünün şairleri bugünün dedektifleridir. Ömürlerini yüzüncü dizeyi aydınlatmaya, bir davayı çözmeye ve yorgun argın, ağır aksak günbatımına uzanmaya adarlar. Beni eğlendiriyor ve bana güç veriyorlar. Linden ve Holder. Goren ve Eames. Horatio Caine*. Onlarla beraber yürüyor, onların tarzlarını benimsiyor, başarısızlıklarının acısını çekiyor ve bölüm bitiminden uzun bir süre sonra, ister gerçek zamanlı ister tekrar gösterim olsun, hareketleri üzerine kafa yoruyorum.

---

* Sırasıyla *The Killing*, *Law and Order* ve *CSI: Miami* dizilerinin ana karakterleri. (*ç.n.*)

Küçük bir el aygıtının kibri! Belki de neden cansız nesnelerle sohbet ettiğim üzerine kafa yormalıyım. Gelgelelim çocukluğumdan beri bilinçli hayatımın bir parçası olduğundan bununla bir derdim yok. Beni asıl rahatsız eden ocak ayında bahar yorgunluğu yaşamam. Beyin kıvrımlarımın bir polen girdabıyla kaplı olması. İç geçirerek odamda dolanıyorum; nesnelerin öylece yitip gittiği o yarı boyutlu mekâna çekilmediklerinden emin olmak için, el üstünde tutulan nesneleri arıyor gözlerim. Çorap ve gözlük dışındaki nesneleri: Kevin Shields'ın* EBow'u, Fred'in mahmur yüzünün bir şipşak

* (1963) İrlandalı müzisyen. (ç.n.)

fotoğrafı, bir Burma kâsesi, Margot Fonteyn'in* bale ayakkabıları, kızımın kendi elleriyle yaptığı biçimsiz, kilden zürafa. Babamın sandalyesinin önünde duruyorum.

Babam yıllarca masasının başında, bu sandalyede oturup çek yazdı, vergi beyannameleri doldurdu ve kendi yöntemleriyle at yarışları üzerine bin bir gayretle çalıştı durdu. Paket paket *The Morning Telegraph* duvar kenarına istiflenmiş duruyor. Sol çekmecede duran, kuyumcu bezine sarılı bir günlükte hayali bahislere dair zaferler ve yenilgiler yer alıyor. Kimse bu günlüğe elini sürmeye yeltenmedi. Babam üzerinde çalıştığı sistem hakkında tek kelime etmedi ama hiç aksatmadan da çalışmaya devam etti. Bir bahisçi değildi, bahis oynamak için gerekli kaynağa da sahip değildi zaten. Matematiksel bir merakla cennette kendine bir yer edinme, yeni modeller yaratma ve hayata anlam kazandırabilecek bir kapı açabilme ihtimalinin peşinde bir fabrika işçisiydi.

Kendi hayallerine dalıp ev hayatımıza yabancılaşan babamı uzaktan hayran hayran izledim. Nazik ve açık fikirli bir adamdı, onu komşularımızdan ayıran içsel bir zarafeti vardı. Yine de hiçbir zaman kendini onlardan üstün görmedi. İşini yapan dürüst bir adamdı. Gençken bir koşucu, muazzam bir atlet ve akrobattı. II. Dünya Savaşı'nda Yeni Gine ve Filipin ormanlarında görev yapmıştı. Şiddet karşıtı olsa da vatansever bir askerdi ama Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombaları kalbini kırdı ve maddi toplumumuzun zalimliğiyle güçsüzlüğünün yasını tuttu.

Babam gece vardiyasında çalışırdı. Gündüzleri uyur ve biz okuldayken işe gidip gece geç saatte, biz uyurken dönerdi.

* (1919-1991) İngiliz dansçı ve balerin. (*ç.n.*)

Kendine pek zaman ayıramadığından hafta sonları ona mahremiyet tanımakla yükümlüydük. En sevdiği sandalyesine kurulur, kucağında İncil'le beyzbol izlerdi. Bir tartışma başlatma amacıyla sık sık yüksek sesle pasajlar okurdu. Her şeyi sorgulayın, derdi bize. Hangi mevsimde olursak olalım siyah svetşört, dizine kadar kıvırdığı eski siyah bir pantolon ve mokasen ayakkabı giyerdi. Her zaman giyecek bir mokaseni olurdu çünkü kardeşlerim ve ben her Noel'de ona yeni bir çift alabilmek üzere yıl boyu para biriktirirdik. Son yıllarında, mevsime aldırmadan, durmaksızın kuş beslerdi, öyle ki kuşlar artık babam çağırdığında gelip omuzlarına konar oldu.

Öldüğünde çalışma masasını ve sandalyesini miras olarak aldım. Masada içinde iptal edilen çekler, tırnak makası, bozuk bir Timex saat, benim, bir ulusal güvenlik posteri yarışmasında üçüncülük ödülü kazanmamla, 1959 yılında çekilmiş, yüzümün sevinçle parladığı bir fotoğrafımın olduğu sararmış bir gazete kupürünün bulunduğu bir sigara kutusu vardı. Kutu hâlâ sağ çekmecede duruyor. Annemin saygısızca parlak gül çıkartmalarıyla süslediği sağlam, ahşap sandalyesi yatağıma nazır, duvara dayalı bir şekilde duruyor. Oturma yerini damgalayan sigara yanığı sandalyeye bir çeşit can katıyor. Parmağımı yanığın üstünde gezdiriyor, zihnime Camel paketini dolduruyorum. Üzerinde altın rengi tek hörgüçlü bir deve ve palmiye ağacı silueti olan, insana egzotik mekânları ve Fransız Yabancı Lejyonu'nu çağrıştıran, John Wayne'in de içtiği marka.

Üzerime oturmalısın, diye ısrar ediyor sandalyesi fakat elimden gelmiyor. Babamın masasında oturmamıza hiçbir zaman izin verilmezdi, dolayısıyla sandalyesini kullanmıyor,

sadece yakınımda tutuyorum. Bir seferinde İspanya'nın kuzeydoğusundaki sahil kasabası Blanes'teki aile evini ziyaret ettiğimde Roberto Bolaño'nun sandalyesine oturmuş, anında pişman olmuştum. Batıl bir inançla bir mekândan diğerine peşi sıra sürüklediği bu basit sandalyenin dört fotoğrafını çekmiştim. Bu onun yazı sandalyesiydi. Üzerine oturmanın beni daha iyi bir yazar yapacağını mı düşünmüştüm? Kendime söylene söylene o aynı sandalyenin Polaroid'ini koruyan camın tozunu alıyorum.

Aşağı iniyor, iki dolu kutuyu odama taşıyor ve içindekileri yatağımın üzerine boşaltıyorum. Yılın son postasıyla yüzleşme zamanı. Önce, Jüpiter Plajı'ndaki devremülk ilanları, emeklilere özgü eşsiz ve kârlı yatırım imkânları ve özel müşteri

millerinin ilgi çekici hediyelere nasıl dönüştürüleceğini resimlerle anlatan renkli kâğıtlardan oluşan broşürleri gözden geçiriyorum. Hepsi aynen geri dönüşüm kutusunu boylayacak fakat hiç talep edilmemiş bunca çerçöp yığınını üretmek için ne kadar ağaç kesilmesi gerektiğini düşününce yine de mideme ani bir suçluluk sancısı giriyor. Öte yandan aralarında 19. yüzyıla ait Almanca elyazmalarını, Beat Kuşağı'nın unutulmaz olaylarını ve gelecek eğlenceler için banyoya istiflenecek klasikleşmiş Belçika keteni rulolarını takdim eden iyi kataloglar da var. Porselen fincanlarımın durduğu küçük, metal bir dolabın üstünde iki büklüm bir keşiş misali pinekleyen kahve makinemin etrafında dolanıyorum. Başını okşuyor, daktiloyla ve uzaktan kumandayla göz teması kurmaktan kaçınıyor, içimden kimi cansız nesnelerin diğerlerinden çok daha güzel olduğunu geçiriyorum.

Güneşin yanından bulutlar geçiyor, tavan penceresini bembeyaz bir ışık kaplıyor ve odamın içine yayılıyor. Bana seslenilmiş gibi belli belirsiz bir hisse kapılıyorum. Bir şey beni çağırıyor, *The Killing*'in açılış jeneriğindeki, alacakaranlıkta bir bataklık kıyısında duran Dedektif Sarah Linden misali kımıltısız duruyorum. Yavaşça masamın başına gidip kapağını kaldırıyorum. Kimi değerli şeyler fazla ıstıraplı anılar barındırdığından çok sık açmıyorum bu kapağı. Neyse ki içine bakmam gerekmiyor; ellerim oradaki her nesnenin boyutunu, yapısını ve yerini biliyor. Tek çocukluk elbisemin altına uzanıp kapağında sıra sıra delikler olan küçük metal bir kutu çıkarıyorum. Açmadan önce derin bir nefes alıyorum, zira kutsal içeriğinin ani bir hava saldırısıyla karşı karşıya kaldığında yok olup gideceği gibi yersiz bir korku besliyorum. Ama hayır,

her şey aynen duruyor. Dört küçük kanca, üç tüylü ve bir tane de yumuşak, mor, saydam bir lastikten yapılma, Juicy Fruit ya da Swedish Fish'e benzeyen, kuyruğu sarmal bir virgül şeklindeki balık yemi.

—Merhaba Curly, diye fısıldıyorum ve dakikasında mutlulukla doluyorum.

Parmak ucumla hafifçe üzerine vuruyorum. Tanışıklığın verdiği bir sıcaklık hissediyorum, küçük bir sandala atlayıp Fred'le Kuzey Michigan'daki Ann Gölü'nde balığa çıktığımız anların yaydığı bir sıcaklık. Fred bana yem atmayı öğretti ve parçaları ok kılıfı şeklindeki taşıma çantasında birer ok misali duran bir Shakespeare olta verdi. Fred yığınla yemi ve kurşunu olan zarif ve sabırlı bir balıkçıydı. Benim ok oltam ve –gizli müttefikim– Curly'nin içinde olduğu bu kutum vardı. Benim küçük yemim! O tatlı keşif anlarımızı nasıl unutabildim? Dipsiz sulara fırlatıldığında nasıl da iyi bir hizmet sundu bana; daha sonra Fred için pullarını ayıkladığım ve tavada kızarttığım kaygan levreklerle nasıl da güçlü bir tangoya tutuştu.

Kral öldü, bugün balığa çıkılmayacak.

Curly'yi yavaşça masama geri yerleştiriyor, ani bir kararla postalarımla ilgilenmeye koyuluyorum; faturalar, dilekçeler, tarihi geçmiş gala davetiyeleri, eli kulağında jüri üyelikleri. Sonra merakımı uyandıran bir tanesini hızla bir kenara ayırıyorum; üzerinde CDC harfleri olan, balmumuyla damgalanıp mühürlenmiş düz, kahverengi bir zarf. Alelacele kilitli bir dolaba gidiyor, ince kemik saplı bir mektup açacağı seçiyorum; Continental Drift Club'dan gelen değerli bir mektubu açmanın tek doğru şekli bu ne de olsa. Zarfın içinde, üzerinde şablonla yazılmış siyah bir 23 rakamı olan küçük, kırmızı bir kart

ve ocak ortasında Berlin'de yapılacak olan yarıyıl toplantısında dilediğim bir konuda konuşmam için el yazısıyla yazılmış bir davetiye var. Fazlasıyla heyecanlanıyorum fakat kaybedecek vaktim yok; mektubun üzerinde birkaç hafta öncesinin tarihi var. Çabucak olumlu bir yanıt yazıyorum, sonra masamda pul aranıyor, beremi ve paltomu kapıp mektubu posta kutusuna atıyorum. Sonra Altıncı Cadde'yi geçip 'Ino'ya doğru yola koyuluyorum. Akşam oluyor artık, kafe boş. Masamda seyahatte yanıma alacağım eşyaların bir listesini yapmaya girişiyorum ama beni birkaç yıl öncesine, Bremen, Reykjavík, Jena şehirlerine götüren ve Continental Drift Club üyeleriyle yeniden buluşmak üzere yakında Berlin'e götürecek olan hayallere dalıyorum.

Danimarkalı bir meteorolog tarafından 1980'lerin başlarında kurulan CDC dünya bilim topluluğunun bağımsız bir şubesi olarak hizmet veren, pek bilinmeyen bir sosyal kuruluştur. Yarımküreye dağılmış yirmi yedi üye kendini, özellikle de kıta kayması kuramını ortaya koyan Alfred Wegener'e saygıyla, *hatıranın ebedileştirilmesine* adamıştır. Yönetmelikler ihtiyat, yılda iki kez yapılan konferanslara katılım, belli sayıda geçerli saha çalışması ve kulübün okuma listesine makul bir ilgi gerektirir. Herkesten Aşağı Saksonya'daki Bremerhaven şehrindeki Alfred Wegener Kutup ve Deniz Araştırmaları Enstitüsü'nün çalışmalarından haberdar olması beklenir.

CDC üyeliğine tesadüfen kabul edildim. Genellikle matematikçi, jeolog ve ilahiyatçılardan oluşan üyeler isimleriyle değil de belirli bir numarayla tanımlanıyorlar. Alfred Wegener Enstitüsü'ne, büyük kâşifin botlarının fotoğrafını çekmek için

izin alabileceğim yaşayan bir vâris bulabilme umuduyla defalarca mektup yazmıştım. Mektuplarımdan biri Continental Drift Club'ın sekreterliğine yönlendirildi ve bir süre karşılıklı mektuplaştıktan sonra Bremen'deki, büyük yerbilimcinin doğumunun yüz yirmi beşinci ve dolayısıyla da ölümünün yetmiş beşinci yıldönümüne denk gelen 2005 yılı konferanslarına davet edildim. Panellerine, Wegener'in 1929 ve 1930 yıllarında yaptığı keşif gezilerinin nadide kamera görüntülerini içeren bir belgesel olan *Buzda Araştırma ve Macera* nın City 46'daki özel gösterimine katıldım ve Bremerhaven yakınlarındaki AWE tesislerine düzenlenen özel turda kendilerine eşlik ettim. Kriterlerine uymadığımdan eminim fakat uzun uzun yapılan bir müzakerenin ardından devasa romantik coşkumdan dolayı beni aralarına kabul ettiklerini düşünüyorum. 2006'da resmi üye oldum ve bana 23 rakamı verildi.

2007'de İzlanda'nın en büyük şehri olan Reykjavik'te toplandık. Muazzam bir heyecan söz konusuydu; o yıl kimi üyeler CDC keşif gezisiyle Grönland'a gitmeyi planlamışlardı. Wegener'in anısına 1931 yılında kardeşi Kurt tarafından yerleştirilen haçı bulma umuduyla bir arama ekibi oluşturdular. Haç, yol arkadaşlarının kendisini son gördüğü yer olan Eismitte kampının batı kıyısının yaklaşık 120 mil ötesinde, öldüğü yeri işaret eden altı metre uzunluğundaki demir çubuklardan yapılmıştı. O zamanlar yeri bilinmiyordu. Devasa haçın bulunması durumunda ortaya fevkalade bir fotoğraf çıkacağını bildiğimden gidebilmeyi diledim ama bünyem böylesi hummalı bir faaliyeti kaldıramazdı. Yine de İzlanda'da kaldım, zira 18 Numara, hayli gürbüz, İzlandalı bir satranç ustası, şaşırtıcı bir şey yaparak bana hevesle beklenen bir yerel satranç maçında kendisinin

yerine başkanlık etmemi önerdi. Böylece Grönland'ın iç bölgelerine yapılacak olan arama yolculuğuna katılabilecekti. Karşılığında Hôtel Borg'da üç gece konaklayacak ve 1972 senesinde Bobby Fischer ve Boris Spassky arasındaki oyunda kullanılan, şu anda ise yerel bir hükümet binasının bodrumunda çürüyen satranç masasının fotoğrafını çekme iznine sahip olacaktım. Oyunu gözetleme fikrinden biraz sakınıyordum doğrusu; satranca olan sevgim sadece estetik temelliydi ne de olsa. Fakat modern satrancın kutsal kâsesinin fotoğrafını çekme imkânı, arkada bırakılma karşılığında hayli büyük bir teselliydi.

Sonraki akşam, tam da masa gayrıresmi bir şekilde turnuva salonuna taşınırken Polaroid makinemle geldim. Görünürde gösterişsizdi fakat iki büyük satranç ustası tarafından

imzalanmıştı. Görevlerimin son derece basit olduğu çıktı ortaya; bir çocuk turnuvasıydı ve ben sadece sözde başkandım. Oyunun galibi altın sarısı saçları olan on üç yaşında bir kız çocuğuydu. Grubumuzun fotoğrafı çekildikten sonra bana, maalesef floresan ışığına boyalı ve dolayısıyla da iyi bir görüntü almanın mümkün olmadığı masanın fotoğrafını çekmem için on beş dakika verildi. Bizim fotoğrafımız çok daha başarılıydı ve ön planda yer alan meşhur masayla bir gazetenin ilk sayfasını süsledi. Kahvaltıdan sonra eski bir arkadaşımla kırsala gittim ve gürbüz İzlanda midillilerine bindik. Tıpkı satranç tahtasındaki iki at gibi onunki beyaz, benimki siyahtı.

Döndüğümde kendini Bobby Fischer'in koruması olarak tanıtan bir adamdan bir telefon aldım. Kendisine gece yarısında Bay Fischer'le Hotel Borg'un kapalı yemek salonunda bir görüşme yapmamı ayarlama görevi verilmişti. Ben de kendi korumamı götürecektim, satranç konusunu açmama ise izin yoktu. Görüşmeyi kabul ettim, ardından meydanı geçip Club NASA'ya doğru yola koyuldum ve orada başteknisyenleriyle, Skills adındaki güvenilir bir adamla buluştum; kendisi sözde korumam olacaktı.

Bobby Fischer gece yarısı, siyah, kapüşonlu bir anorakla geldi. Skills'in üzerinde de kapüşonlu bir anorak vardı. Bobby'nin koruması hepimizden uzundu. Skills ile beraber yemek salonunun dışında bekledi. Bobby köşedeki masalardan birini seçti ve karşılıklı oturduk. Paranoyak komplo gevezeliklerine dönüşen bir dizi müstehcen ve nahoş ırkçı göndermeyle anında beni sınamaya koyuldu.

—Bak, boşa vakit harcıyorsun, dedim. Ben de senin kadar nahoş olabilirim ama farklı konularda.

Sessizce oturup bana baktı, nihayet sonunda kapüşonunu çıkardı.

—Hiç Buddy Holly şarkısı biliyor musun? diye sordu.

Sonraki birkaç saat boyunca orada öylece oturup şarkı söyledik. Bazen ayrı ayrı, çoğunlukla beraber, yarım yamalak hatırladığımız şarkı sözlerini mırıldandık. Bir noktada "Big Girls Don't Cry" şarkısının nakaratını falsetto söylemeye koyuldu ve koruması pürtelaş içeri daldı.

—Her şey yolunda mı efendim?

—Evet, dedi Bobby.

—Tuhaf bir ses duydum sanki.

—Şarkı söylüyordum.

—Şarkı mı?

—Evet, şarkı.

İşte 20. yüzyılın en büyük satranç oyuncularından biri olan Bobby Fischer'la görüşmem böyleydi. Kapüşonunu yeniden başına geçirdi ve günün ilk ışıklarından hemen önce gitti. Ben, hizmetliler kahvaltı büfesini hazırlamak üzere mekâna gelinceye değin yerimden kıpırdamadım. Fischer'in sandalyesinin karşısında otururken Continental Drift Club'ın hâlâ uyuyan ya da beklentinin yarattığı duygusal heyecanla gözüne uyku girmeyen üyelerini canlandırdım zihnimde. Birkaç saat içinde kalkıp koca bir haç şeklindeki anıyı bulmak üzere buzlu Grönland yoluna koyulacaklardı. Ağır perdeler açılır ve küçük yemek salonuna sabah ışığı dolarken, hiç şüphesiz, diye geçirdim içimden, bazen gerçeklikle kendi düşlerimizin üzerine gölge düşürüyoruz.

Bizon, Zoolojik Bahçesi, Berlin

Hayvan Şekilli Bisküviler

CAFE INO'YA GEÇ GİTTİM. Köşedeki masam kapılmıştı ve ani bir kıskançlık tuvalete gidip masanın boşalmasını beklememe yol açtı. Tuvalet dardı, sifonun üzerindeki küçük bir vazoda bir demet çiçek duruyordu, içerisi mum ışığıyla aydınlatılmıştı. Kâfir olduğunuz hissine kapılmadan içerisine işeyebileceğiniz ufak bir Meksika şapeli gibi. Birinin gerçekten tuvalet ihtiyacı duyabileceği düşüncesiyle kapıyı kilitlemedim, yaklaşık on dakika bekledim ve tam masam azat edilirken tuvaletten çıktım. Masanın üstünü silip sade kahve, kızarmış esmer ekmek ve zeytinyağı sipariş ettim. Kâğıt peçetelere yapacağım konuşmaya dair notlar karaladım, sonra *Berlin Üzerinde Gökyüzü*'ndeki meleklere dair hayallere daldım. Bir melekle tanışmak ne harika olurdu, diye düşündüm; fakat birden zaten tanışmış olduğumu fark ettim. Mikâil gibi bir başmelek değil, bir pardösü giyen, şapka takmayan, düz kahverengi saçları ve su rengi gözleri olan Detroit'li bir insan melekti.

Almanya'ya seyahatim Newark Liberty Havaalanı'ndaki bir güvenlik görevlisinin 1967 model Polaroid makinemi bir fotoğraf makinesi olarak görmemesi ve makineyi içinde patlayıcı olup olmadığını anlamak için çeşitli cihazlardan geçirip körüklerindeki suskun havayı koklamasıyla dakikalar kaybetmemiz dışında olaysız geçti. Sıradan bir kadın sesi bütün havaalanında aynı monoton talimatları yineleyip durdu. *Şüpheli davranışları bildirin. Şüpheli davranışları bildirin!* Ben kapıya yaklaşırken başka bir kadın sesi onunkini bastırdı.

—Biz bir ajan ulusuyuz, diye haykırdı kadın, herkes birbirini gözetliyor. Bir zamanlar birbirimize yardım ederdik! Bir zamanlar naziktik!

Rengi solmuş, kilim desenli, yün bir çanta taşıyordu. Sanki bir dökümhanenin içinden fırlamış gibi tozlu bir görüntüsü vardı. Çantasını bırakıp oradan uzaklaştığında çevredekiler hakikaten rahatsız olmuş gibiydi.

Uçakta Amerikan dizisi *The Killing*'in uyarlandığı Danimarka yapımı suç draması *Forbrydelsen*'in ikinci sezonunun arka arkaya birkaç bölümünü izledim. Dedektif Sarah Lund, Dedektif Sarah Linden'ın Danimarkalı prototipi. İkisi de yalnız, ikisi de Fair Isle kayak kazağı giyiyor. Lund'unki vücudu sarıyor. Linden'ınki daha bol ama o kendi kazağını bir ahlak yeleği misali taşıyor üstünde. Lund'un davranışlarının altında hırs yatıyor. Linden'ın saplantılı doğası insaniyetinin bir parçası. Onu, her korkunç göreve duyduğu o içten bağlılığını, çapraşık ahlak anlayışını, bataklık arazilerin uzun çimleri arasında yaptığı o yalnız koşuları anlıyorum. Uykulu bir şekilde altyazılı Lund'u izliyorum fakat bilinçaltım Linden'ı arıyor, zira kendisi bir televizyon dizisi karakteri olarak bile benim

için pek çok insandan daha değerli. *The Killing*'ın biteceği günden ve Linden'ı bir daha asla göremeyeceğimden içten içe korkarak her hafta onu bekliyorum.

Sarah Lund'u izliyor ve Sarah Linden'ı hayal ediyorum. *Forbrydelsen* aniden sona erdiğinde uyanıyor ve yeniden içim geçip de soruşturma toplantılarıyla polis gözetimlerinin yapıldığı ve yalnızlığın haşin dumanlarının tuhaf kavisler çizdiği bir özel vaka odasına dalmadan önce önümdeki ekrana boş boş bakıyorum.

BERLIN OTELIM eski Doğu Berlin'in Mitte bölgesinde yer alan yenilenmiş bir Bauhaus binasıydı. İçinde ihtiyacım olan her şey vardı ve Mihail Bulgakov'un *Usta ile Margarita*'sına duyduğum saplantının zirvesindeyken, daha önceki bir ziyaretimde

yürürken keşfettiğim Pasternak Cafe'ye yakındı. Çantalarımı odama bıraktım ve doğruca kafeye gittim. Dükkân sahibesi beni içtenlikle karşıladı. Bulgakov'un bir fotoğrafının altındaki masama geçtim. Eskiden olduğu gibi, yine Pasternak'ın o tarihi büyüsüne kapılıverdim. Soluk mavi duvarlar değerli Rus şairleri Anna Ahmatova ve Vladimir Mayakovski'nin fotoğraflarıyla kaplanmıştı. Sağımdaki geniş pencere pervazında yuvarlak Kiril tuşları olan eski bir Rus daktilosu duruyordu; yalnız Remington'ıma kusursuz bir eş. Happy Tsar ısmarladım: ufak bir shot tekila ile sunulan siyah mersinbalığı havyarı ve bir fincan sade kahve. Memnun mesut bir süre

orada oturup kâğıt peçeteler üzerinde konuşmamı planladım ve sonra, tam ortasından şehrin en eski su kulesinin yükseldiği küçük parkta gezindim.

Konuşma günümün sabahında erken kalkıp odamda kahve ve karpuz suyu içtim, kızarmış esmer ekmek yedim. Konuşmamı tamamen planlamamış, doğaçlamaya ve kaderin kaprislerine yer bırakmıştım. Otelin solundaki geniş caddeden ve sarmaşıklarla kaplı bir bahçe kapısının yanından geçtim; küçük St. Marien ve St. Nikolai Kilisesi'nde konuşmam üzerine kafa yorabileceğimi umuyordum. Kilise kilitliydi fakat Meryem Ana'nın ayağındaki güle uzanan bir erkek çocuğu heykelinin olduğu izbe bir bölge buldum. İkisinin de imrenilecek bir etkileyiciliği vardı; mermer derileri zamanın ve hava şartlarının etkisiyle aşınmıştı. Oğlanın birkaç fotoğrafını çektikten sonra odama geri döndüm, siyah kadife koltuğa kıvrıldım, kısa, düşsüz bir uykuya daldım.

Saat altıda, *Üçüncü Adam*'daki Holly Martins gibi yakınlardaki bir amfiteatra götürüldüm. Savaş sonrası toplantı salonumuzu eski Doğu Berlin'deki diğerlerinden ayıran bir şey yoktu. Yirmi yedi CDC üyesi de oradaydı ve odada bir beklenti havası esti. Toplantı, bestecisi, Aziz Francis'in kurtları evcilleştirdiği yer olan Umbria, Gubbiolu mezar kazıcı 7 Numara tarafından akordeonla çalınan melankolik tanıtım müziğimizle başladı. 7 Numara ne bir âlim ne de eğitimli bir müzisyendi fakat Wegener'in orijinal ekibindeki kişilerden birinin uzak akrabası olmak gibi imrenilesi bir ayrıcalığa sahipti.

Moderatörümüz açılış konuşmasına Friedrich Schiller'in *The Favor of the Moment*'ından alıntı yaparak başladı: *Bir kez daha, demek, buluşuyoruz / geçmişin etrafında.*

Alfred Wegener Enstitüsü'nün hâlihazırdaki sorumlulukları, özellikle de arktik buz tabakasının yok olmaya başlaması üzerine uzun uzadıya konuştu. Bir süre sonra zihnimin dağıldığını ve göz ucuyla yanımdaki, çoğunluğu büyük bir ilgiyle gözlerini moderatöre dikmiş olan üyelere bakmaya başladığımı fark ettim. O monoton bir şekilde konuşmaya devam ederken ben, tahmin edileceği üzere trajik bir hikâye dokuyarak savrulup gittim: Üzerinde fok derisi palto olan bir kız, buzun yüzeyi çatlayıp beyaz atlı prensini zalimce kendisinden uzaklaştırırken çaresizce olup bitenleri izler. Adam uzaklara süzülürken kız dizlerinin üzerine çöker. Tehlikeli buz tabakaları yan yatar ve adam sendeleyen beyaz İzlanda midillisinin sırtında Arktik Denizi'ni boylar.

Sekreterimiz, Jena'daki son toplantımızın zabıtlarını takdim etti, ardından neşeyle bu ayki AWE türlerini duyurdu: *Sargassum muticum* – okyanus akıntısıyla sürüklenmesiyle tanınan kahverengi Japon denizyosunu. Ayrıca AWE ile ortaklık kurma teklifimizin ve ayın türlerini renkli bir takvim olarak hazırlama önerimizin reddedildiğini de belirtti, bu cümleler takvim heveslilerinin ortak figanıyla karşılandı. Ardından 9 Numara'nın çektiği, CDC'nin son Doğu Almanya gezisi fotoğraflarının kısa bir slayt gösterisi yapıldı. Bu gösteri mevzubahis fotoğrafların tamamen yeni bir takvim için kullanılabileceği teklifini beraberinde getirdi. Avuçlarımın terlediğini fark ettim ve hiç düşünmeden ellerimi notlarla dolu peçeteme kurulayıverdim.

Nihayet dolambaçlı bir tanıtımdan sonra kürsüye çağrıldım. Konuşmam talihsiz bir şekilde *Alfred Wegener'in Kayıp Anları* olarak takdim edildi. Başlığın aslında kayıp anlar değil,

son anlar olduğuna dair açıklamam can alıcı bir semantik tartışma furyasına sebebiyet verdi.* Üyeler neden bir başlığın değil de diğerinin doğru olduğunu tartışırlarken buruş buruş peçete yığınımla orada durup onlara baktım. Neyse ki moderatörümüz herkesi sükûnete davet etti.

Odayı bir sessizlik kapladı. Bir parça güç alabilmek umuduyla Alfred Wegener'in metin portresine baktım. Son günlerine uzanan olayları sıraladım: Büyük kutup araştırmacısı, buruk bir şekilde fakat bilimsel bir kararlılıkla Grönland'a zorlu ve eşi benzeri olmayan bilimsel bir keşif gezisi yapmak üzere 1930 baharında çok sevdiği evinden ayrıldı. Görevi, daha önceden tek bir devasa kara parçası olarak bildiğimiz kıtaların parçalara ayrıldığını ve günümüzdeki yerlerine ulaştığını açıklayan devrim niteliğindeki hipotezini doğrulamak için gerekli bilimsel verileri toplamaktı. Bu teorisi bilim camiası tarafından hor görülmekle kalmadı, aynı zamanda alaya alındı. Ve nihayetinde ona itibarını iade edecek olan da bu tarihi fakat uğursuz gezide yaptığı araştırmalar olacaktı.

1930 Ekim'inin sonlarında fazlasıyla sert bir hava vardı. Konakladıkları mağaranın tavanında yıldızlı eğreltiotlarını andıran kırağılar oluşmuştu. Alfred Wegener hızlı adımlarla kara gecenin içine daldı. Vicdanını yokladı, sadık meslektaşlarının içine sürüklendiği durumu değerlendirdi. Kendisi ve Rasmus Villumsen adında sadık bir Eskimo rehberle beraber toplam beş kişiydiler ve Eismitte İstasyonu'ndaki erzak ve malzemeler tükeniyordu. Liderlik ve bilgi düzeyi konusunda kendisine eşdeğer gördüğü Fritz Loewe'nin ayak başparmakları

* İngilizcede last=son ve lost=kayıp kelimelerinin kullanımıyla ilgili bir kargaşadan söz ediliyor. (*ç.n.*)

soğuktan donmuştu ve adam artık ayakta duramıyordu. Bir sonraki ikmal istasyonu yaklaşık dört yüz kilometrelik bir yürüme mesafesindeydi. Wegener aralarındaki en güçlü kuvvetli kişilerin kendisi ve Villumsen olduğuna kanaat getirdi; bu uzun yürüyüşü sağ atlatma olasılığı en yüksek olanlar yine kendileriydi ve böylece Azizler Yortusu'nda yola koyulmaya karar verdi.

1 Kasım şafağında, ellinci doğum gününde, pek kıymetli defterini ceketinin içine yerleştirdi ve köpekler ile Eskimo rehberden oluşan ekibiyle iyimser bir şekilde yollara düştü. Kendi dayanıklılığını ve görevinin doğruluğuna inancını kalbinde hissetti. Fakat çok geçmeden hava bozdu ve iki adam kendilerini şiddetli bir hortumun içinde buldular. Kar fırtınası dalgalar halinde yayılıyordu. Göz alıcı bir ışık girdabı vardı. Beyaz yol, beyaz deniz, beyaz gökyüzü. Hangi görüntü bundan daha güzel olabilirdi ki? Kusursuz, oval bir buzla çerçevelenmiş olan karısının portresi belki... Kalbini iki kez kaptırmıştı; ilkin karısına, sonra bilime. Alfred Wegener dizlerinin üzerine çöktü. O an ne gördü? Tanrı'nın arktik tuvaline hangi görüntüleri yansıtmış olabilirdi?

Wegener'le bütünleşme fikrine kendimi öylesine kaptırmıştım ki bir karmaşanın filizlendiğini fark etmedim. Birden önermelerimin geçerliliği üzerine bir tartışma koptu.

—Karda tökezlemedi.

—Uykusunda öldü.

—Buna dair gerçek bir kanıt yok.

—Rehberi onu son yolculuğuna uğurladı.

—Bu bir varsayım.

—Hepsi varsayım.

—Bu bir önerme değil tahmin.

—Böylesi bir öngörüde bulunamazsınız.

—Bu bilim değil, şiir!

Bir an için durup düşündüm. Matematiksel ve bilimsel teoriler de birer tahmin değil miydi? Kendimi Berlin'deki Spree Nehri sularına gömülen bir saz gibi hissettim.

Ne büyük bir felaket! Muhtemelen şimdiye değin yapılmış en muhalif CDC konuşması.

—Pekâlâ, dedi moderatörümüz. Bence bir ara verme vakti geldi; muhtemelen içeceklerimiz de hazırdır.

—İyi de 23'ün konuşmasının sonunu dinlememiz gerekmez mi? Bunu söyleyen müşfik mezar kazıcıydı.

Kimi üyelerin çoktan içeceklerin cazibesine kapıldıklarını fark ettim ve çabucak sakinleştim. Ölçülü bir edayla, ilgilerini çekebilmek adına:

—Herhalde, dedim, Alfred Wegener'in son anlarının kayıp olduğunu söyleyebiliriz.

İçten kahkahaları, insanda şefkat uyandıracak denli sıkıcı olan bu kalabalığı eğlendirme beklentimi fazlasıyla aştı. Ben kargacık burgacık yazılarla dolu peçetelerimi alelacele cebime tıkıştırırken hepsi ayakta bekledi, sonra hep beraber geniş bir salona geçtik. Moderatörümüz kapanış sözlerini söylerken hepimizin elinde bir bardak şeri vardı. Sonra âdet olduğu üzere, vaizimiz, saygı duruşuyla biten bir dua okudu.

Üyeleri otellerine bırakacak olan üç minibüs vardı. Herkes gittiğinde sekreter kayıt defterini imzalamamı istedi.

—Bana konuşmanın bir kopyasını verebilir misin? Böylece en azından tutanaklara ekleyebilirim. Açılış sözleri çok hoştu.

—Aslında yazılı bir şey yok, dedim.

—O cümleler nereden geldi öyleyse?

—Havadan kopardığım kesin.

Bana sert bir bakış attıktan sonra, Peki, öyleyse yeniden havaya dalıp bana tutanaklara koyabileceğim bir şeyler bulup getirmek durumundasın, dedi.

—İşin aslı notlarım var, dedim, elimi peçetelere götürüp.

Sekreterimizle daha önce hiç bu kadar konuşmamıştım. Her daim gri gabardin bir takım ve çiçekli bluz giyen Liverpool'lu bir duldu. Kahverengi, haşlanmış yün bir paltosu ve bu paltoyla uyumlu, gerçek bir şapka iğnesiyle süslediği kahverengi bir fötr şapkası vardı.

—Bir fikrim var, dedim. Benimle Pasternak Cafe'ye gelsene. Mihail Bulgakov'un fotoğrafının tam altında yer alan en sevdiğim masama oturabiliriz. Sonra da sana neler söylemiş olabileceğimi anlatırım ve sen de onları yazarsın.

—Bulgakov! Şahane! Votkalar benden.

—Biliyor musun, dedi, bir şövale üzerine yerleştirilmiş olan büyük bir Wegener fotoğrafının önünde durarak, bu iki adam arasında bir benzerlik var.

—Bulgakov biraz daha yakışıklı sanki.

—Ne büyük bir yazar ama!

—Bir üstat.

—Evet, bir üstat.

Berlin'de birkaç gün daha kaldım; daha önce gittiğim yerlere tekrar gittim, daha önce çektiğim fotoğrafları tekrar çektim. Eski tren istasyonundaki Cafe Zoo'da kahvaltı ettim. Tek müşteri bendim ve bir işçinin ağır cam kapıdaki o tanıdık siyah deve siluetini kazıyışını izledim. İçime kurt düştü. Bir yenilenme mi söz konusuydu? Kapanıyor muydu? Hesabımı elveda dercesine ödedim ve Zoolojik Bahçesi'ne gitmek üzere karşıdan karşıya geçip Fil Kapısı'ndan içeri girdim. Önlerinde öylece durdum, sağlam varlıklarında bir çeşit huzur buldum. 19. yüzyılın sonlarına doğru Elbe kumtaşından özenle oyulmuş iki fil, huzur içinde diz çöküyor, parlak renklerle boyanmış kavisli bir çatıyla birleşen iki muazzam sütunu ayakta tutuyor. Biraz Hindistan'ı, biraz Çin mahallesini andıran bu kapı şaşkın ziyaretçileri karşılıyor.

Hayvanat bahçesi de boştu, ne turistler vardı ne de görmeye alışkın olduğumuz öğrenciler. Soluğum adeta vücuda bürününce paltomun önünü ilikledim. Çevrede birkaç hayvan ve kanatları işaretlenmiş büyük kuşlar vardı. Aniden bir pus kapladı etrafı. Çıplak ağaçların arasında boyunlarını birbirlerine dolamış zürafalar, karın üstünde çiftleşen flamingolar ilişti gözüme. Beklenmedik Amerikan sisinin ardında ahşap

kulübeler, totem direkleri, bizonlar göründü. Dev bir çocuğun oyuncakları misali hareketsiz duran bizonlar. Hayvan şekilli bisküviler misali büyük bir hevesle toplanacak ve karıncayiyenler, Dodo kuşları, ebabiller, tek hörgüçlü develer, bebek filler ve plastik dinozorlar taşıyan parlak sirk trenleri frizleriyle süslenmiş sandığa güvenle yerleştirilecek oyuncaklar. Bir kutu karışık metafor.

Cafe Zoo'nun kapanıp kapanmadığını soruşturdum. Kimse hâlâ var olduğundan bile haberdar değildi sanki. Yeni tren garı bir zamanlar çok önemli olan, şimdiyse sadece mahalli bir istasyona dönüşen Hayvanat Bahçesi İstasyonu'nun değerini düşürmüştü. Bir konuşma diğerini doğurdu. Zihnimin bir köşesinde, üzerinde siyah deve olan eski bir Cafe Zoo fişinin durduğu yer vardı. Yorgundum. Otelimde hafif bir akşam yemeği yedim. Televizyonda Almanca dublajlı *Law&Order: Criminal Intent* vardı. Sesini kıstım ve üzerimde paltomla uyuyakaldım.

Son sabahımda II. Dünya Savaşı'nın kasvetli bir hatırası olan uzun, kurşun delikleriyle dolu duvarlarla çevrili Dorotheenstadt Mezarlığı'na yürüdüm. Meleklerle bezeli kapıdan geçerken Bertolt Brecht'in nerede gömülü olduğunu kolaylıkla tayin edebiliyorsunuz. Son ziyaretimden bu yana kimi kurşun deliklerinin beyaz alçıyla doldurulduğunu fark ettim. Hava gitgide soğuyor ve hafif bir kar serpiştiriyordu. Brecht'in mezarı önüne oturdum ve Cesaret Ana'nın, kızının başucunda söylediği ninniyi mırıldandım. Kar yağarken orada oturup Brecht'in oyununu kaleme alışını zihnimde canlandırdım. İnsanlar savaş getirirler. Bir anne savaştan kâr sağlar ve bedelini çocuklarıyla öder; bir bowling pistinin sonundaki ahşap lobutlar gibi birer birer düşer her biri.

Koruyucu melek, Dorotheenstadt Mezarlığı

Oradan ayrılırken koruyucu meleklerden birinin fotoğrafını çektim. Kar nedeniyle fotoğraf makinemin körüğü ıslanmıştı ve nasıl olduysa sol tarafı içe göçmüştü, bunun sonucunda da kanadın bir kısmını karartan siyah bir hilal oluşmuştu. Fotoğrafı büyük mat bir kâğıda basmayı planladım, beyaz kıvrımlarına ise ninninin sözlerini yazacaktım. Bu sözlerin, zannettiğimiz kadar kalpsiz olmayan annenin kalbini lime lime ederken, Brecht'i gözyaşlarına boğup boğmadığını merak ettim. Fotoğrafları cebime koydum. Benim annem gerçekti, oğlu da gerçekti. Öldüğünde gömdü annem oğlunu. Artık kendisi de yaşamıyor. Cesaret Ana ve Çocukları, benim annem ve oğlu. Artık hepsi birer hikâye.

EVE DÖNMEYE GÖNÜLSÜZ olsam da eşyalarımı toplayıp aktarma noktam olan Londra'ya uçtum. New York uçağım rötar yapmıştı ve bunu bir işaret olarak algıladım. Uçuş panosunun önünde durdum ve yeni bir rötar olacağı duyuruldu. Hiç düşünmeden kendime yeni bir bilet ayırttım, Heathrow Express ile Paddington İstasyonu'na gittim, sonra bir taksiye atlayıp Covent Garden'a vardım ve dedektif dizileri izlemek üzere küçük, gözde bir otele yerleştim.

Odam aydınlık ve rahattı, Londra damlarına bakan küçük bir terası vardı. Çay sipariş edip günlüğümü açtım ve hemen ardından kapadım. Buraya çalışmaya gelmedim, dedim kendi kendime, gece geç saatlere değin, ITV3'te birbiri ardına gizem, drama dizileri izlemeye geldim. Bunu birkaç yıl önce, yine aynı otelde, hastayken yapmıştım; bir alay klinik depresyondan mustarip, aksi, ayyaş, opera düşkünü dedektifle geçirilen hezeyan dolu geceler.

Akşama hazırlık olarak *The Saint*'in eski bir bölümünü izledim, beyaz Volvo'suyla Londra'nın karanlık sokaklarında gezinen ve her zamanki gibi dünyayı eli kulağında felaketlerden kurtaran Simon Templar'ı takip etmek çok hoşuma gitti doğrusu. Bu kez toy, platin sarısı saçları olan, açık renk bir hırka ve kalem etek giyen bir kız, kaçırılan –parlak bir biyokimya profesörü– amcasını arıyordu; amcası aynı derecede zeki fakat art niyetli bir nükleer bilim uzmanının elindeydi. Saat henüz oldukça erkendi, dolayısıyla *The Saint*'ten, bu kez bambaşka bir sarışının tehlikede olduğu ikinci bir bölüm izledikten sonra Charing Cross'a yürüyüp kitapçıları gezdim. Sylvia Plath'ın *Kış Ağaçları*'nın ilk baskısını ve Ibsen'in oyunlarını aldım. Akşama değin otel kütüphanesindeki şöminenin önünde *Yapı Ustası Solness*'i okudum. İçerisi biraz sıcaktı, tüvit ceketli bir adam omzuma dokunup bana buluşacağı gazeteci olup olmadığımı sorduğunda uyuklamak üzereydim.

—Hayır, üzgünüm.

—Ibsen mi okuyorsunuz?

—Evet, *Yapı Ustası Solness*.

—Hım, güzel oyun ama sembolizmle dolu.

—Fark etmemiştim, dedim.

Bir süre şöminenin önünde durduktan sonra başını sallayıp gitti. Şahsen pek de sembolizm meraklısı biri değilim. Sembolizmi hiç anlamıyorum. Neden hiçbir şey her ne ise sadece o olamıyor? Seymour Glass'a* psikanaliz yapmayı ya da "Desolation

---

* J. D. Salinger'in kurgusal ailesi Glass'ların en büyük oğlu. Seymour Glass, *Franny ve Zooey* ve *Yükseltin Tavan Kirişini Ustalar ve Seymour: Bir Giriş* kitaplarında anlatılır. Hapworth 16, "1924" öyküsündeki mektubun yazarıdır. Ayrıca "Muz Balığı İçin Mükemmel Bir Gün" hikâyesinin başkarakteridir. (*ç.n.*)

Row"a analiz yapmayı hiçbir zaman aklımdan geçirmedim. Tek derdim kaybolmak, başka bir yerle bütünleşmek, sırf canım istediği için bir çan kulesinin tepesine çelenk geçirmekti.

Odama döndüm ve sarınıp sarmalanıp balkonda çay içtim. Sonra içeri yerleşip kendimi huysuzlukları ve saplantılı tabiatları benimkinin bir yansıması olan dedektiflere; Morse, Lewis, Frost, Wycliffe ve Whitechapel gibilerine adadım. Pirzola yediklerinde oda servisinden aynısını sipariş ettim. İçki içtiklerinde mini bara başvurdum. İster bütünüyle kendilerini kaptırmış olsunlar, ister tüm donukluklarıyla tutarsız takılsınlar, tamamen onların tavırlarını benimsedim.

Program aralarında uzun zamandır beklenen ve ITV3'te önümüzdeki sah günü yayınlanmaya başlanacak olan *Cracker*'ın fragmanları gösteriliyordu. Her ne kadar *Cracker* standart bir dedektif dizisi olmasa da en sevdiklerim arasında yer alıyor. Küfürbaz, ardı ardına sigara içen, dengesizin önde gideni, fazla kilolu bir kriminolog olan Fitz'i Robbie Coltrane canlandırıyor. Bir süre önce, karakterlerinin şansızlığına öykünürcesine diziye son verildi ve nadiren gösterildiğinden yirmi dört saat *Cracker* izleme fırsatı hayli baştan çıkarıcıydı. Birkaç gün daha kalmayı düşündüm ama bu tam bir delilik olmaz mıydı? İlk etapta buraya gelmekten daha delice bir hareket olmayacağı kesin, diye cıvıldıyor vicdanım. Arka arkaya gösterilen cömert fragmanlarla yetinebiliyorum adeta, öyle ki bölümün tamamında neler olabileceğini öngörebiliyorum.

Detective Frost ve *Whitechapel* arasında, kütüphanenin bitişiğindeki mütevazı barda son bir kadeh Porto şarabı

---

* 1965 yılına ait bir Bob Dylan şarkısı. (*ç.n.*)

içmeye karar verdim. Asansörün önünde dururken birden yanı başımda birinin varlığını hissettim. Aynı anda döndük ve birbirimize baktık. Sanki kendi irademle çağırmışım gibi, tam da *Cracker* maratonundan birkaç gün önce Robbie Coltrane'i karşımda bulunca serseme döndüm.

—Tüm hafta boyu sizi bekledim, dedim hiç düşünmeden.

—İşte buradayım, diye yanıtladı gülerek.

O kadar şaşırmıştım ki onunla beraber asansöre binemedim ve derhal odama geri döndüm; içerisi inceden inceye fakat bütünüyle değişmişti sanki, sanki çay içen bir cinin paralel evrenine sürüklenmiştim.

—Böylesi bir karşılaşmanın gerçekleşme olasılığı nedir sence? dedim çiçekli yatak örtüme.

—Enine boyuna düşünüldüğünde fazlasıyla yüksek olduğunu söyleyebilirim ama bana kalırsa John Barrymore'u çağırmalıydın.

Yerinde bir öneriydi doğrusu ama bu diyaloğu sürdürmeyi teşvik etmek istemiyordum. Bir uzaktan kumandanın aksine çiçekli bir yatak örtüsünü devre dışı bırakmak gerçekten mümkün değil.

Mini bara bakıp mürver suyu ve şekerli-tuzlu patlamış mısırda karar kıldım. Televizyonu açıp açmamakta tereddüt ettim zira sarhoş Fitz'in yakın çekim görüntüsüyle karşılaşacağımdan emindim. Robbie Coltrane'in mütevazı bara gidip gitmediğini merak ettim. Hakikaten aşağı inip adamı dikizlemeyi düşündüm ama onun yerine küçük bavuluma gelişigüzel yerleştirilmiş olan eşyalarımı düzenledim. Bu telaş sırasında parmağımı deldim ve tişörtlerimle svetşörtlerimin arasında CDC sekreterinin inci kakmalı şapka iğnesini

bulunca şaşakaldım. Parlak kül renginde ve yamuktu; bir inciden çok bir gözyaşı damlasına benziyordu. Işığın altına geçip arkasını çevirdim ve kızımın hediyesi, beni unutma nakışlı, küçük, bez bir mendile sardım.

Pasternak'ın önündeki son görüşmemizi zihnimde yeniden canlandırdım. Birkaç votka shot içmiştik. Şapka iğnesine dair hiçbir şey hatırlayamadım.

—Sence pusula bir sonraki buluşmamız için nereyi gösteriyor? diye sormuştum.

Sorumu geçiştirir gibi bir tavır takınmıştı, ısrar etmemenin en doğrusu olduğunu düşünmüştüm. Cüzdanını karıştırıp bana üzerinde kulübün adının yazılı olduğu el boyaması bir fotoğraf verdi. Bir dua kartıyla aynı şekle ve boyuta sahipti.

—Sence neden Bay Wegener'in anısına toplanıyoruz? diye sormuştum.

—Neden olacak, Bayan Wegener için, demişti hiç tereddüt etmeden.

Sanki Berlin'den beri peşimdeymişçesine Monmouth Sokağı'na ağır bir sis çöktü. Küçük terasımdan zemine dökülen bulut perdelerini izledim. Daha önce hiç böylesi bir şey görmemiştim ve fotoğraf makinemde film olmayışına hayıflandım. Öte yandan bu anı mesuliyetten bütünüyle yoksun bir şekilde deneyimleyebilme olanağı buldum. Ceketimi giydim ve dönüp odama veda ettim. Aşağı inip kahvaltı salonunda sade kahve içip çiroz ve kızarmış esmer ekmek yedim. Arabam bekliyordu. Şoförüm güneş gözlüklüydü.

Pus yoğunlaşıp yanımızdaki yöremizdeki her şeyi saran devasa bir sise dönüştü. Ya birden kalkıp da her şeyi beraberinde

götürseydi? Lord Nelson Sütunu, Kensington Bahçeleri, nehir kıyısındaki belli belirsiz görülen dönme dolap ve kırlardaki orman. Hepsi sonsuz bir peri masalının gümüşi atmosferinde yok olsaydı... Havaalanı yolculuğumuz bitmek bilmiyordu sanki. Çıplak ağaçların iskeletleri bir İngiliz hikâye kitabından fırlamışçasına güç bela seçiliyordu. Çıplak kolları başka yerleri işaret ediyordu: Pennsylvania, Tennessee ve Jesus Green'deki çınar ağaçlarıyla kaplı yol. Harry Lime'ın defnedildiği Viyana'daki Zentralfriedhof ve bir kabirden diğerine uzanan incecik ağaçların sıralandığı Montparnasse Mezarlığı. Çiçeklerle, kuru, kahverengi tohumlarla, Noel süslerinin salınan hayaletleriyle kaplı çınar ağaçları. İnsan geçen yüzyılda genç bir İskoç'un düşen bulutlar ve pırıltılı sislerle kaplı böylesi bir atmosferi mesken tutup oraya Varolmayan Ülke adını verdiğini tasavvur edebiliyor pekâlâ.

Şoförüm derin bir iç geçirdi. Uçağımın rötar yapıp yapmayacağını düşündüm; ama bir önemi yoktu aslında. Kimse nerede olduğumu bilmiyordu. Kimse beni beklemiyordu. Üzerimdeki palto kadar siyah bir İngiliz taksisinde, sanki Arthur Rackham ölü elleriyle çalakalem çiziktirmişçesine, titrek ağaç siluetleri nezaretinde sisin içinde yavaşça ilerlememize aldırış etmiyordum.

Kan Akıtan Pire

NEW YORK A VARINCAYA KADAR buradan neden ayrılmış olduğumu unutuvermiştim. Gündelik rutinime geri dönmeyi denedim fakat son derece zalim bir jetlag önümü kesti. Şaşırtıcı bir içsel aydınlığın eşlik ettiği ağır bir halsizlik bana Berlin ve Londra sisinin bulaştırdığı akıl almaz bir hastalığa yenik düştüğümü düşündürdü. Gördüğüm rüyalar *Öldüren Hatıralar*'ın çekim hataları gibiydi: sıvılaşan sütunlar, sünen fidanlar ve yürekleri durduran bir girdap misali dönüp duran sayısız teorem. Bu geçici felaketin şiirsel imkânlarının bilincine varıp ilkel yaratıklar veya yabani tavşanlar arayışıyla durumu dizginlemeye, içimdeki siste ilerlemeye uğraştım. Fakat karşımda yüzleri olmayan, hatırlanmaya değmeyecek sözler fısıldayan iskambil kâğıtları buldum, tabii ki maval okuyan bir kovboy da yoktu ortada. Nerede bende o şans! Ellerim günlüğümün sayfaları kadar boş. *Hiçbir şey hakkında yazmak o kadar da kolay değildir*. Hayattan daha ilginç bir rüyada duyulan kelimeler. *Hiçbir şey hakkında yazmak o kadar da kolay*

değildir: Kalın bir kırmızı tebeşirle beyaz bir duvara tekrar tekrar yazıyorum bu sözcükleri.

Gün batımında kedilere akşam yemeklerini veriyor, paltomu üzerime geçiriyor ve köşeye geçip ışığın değişmesini bekliyorum. Sokaklar boş, yalnızca birkaç araba var: Kırmızı bir araba, mavi bir araba ve sarı bir taksi, soğuk tonlarla doygunlaştırılmış ana renkler. Küçük çift kanatlı uçaklar tarafından göğe yazılmışçasına üzerime çullanıyor cümleler. *İliklerini doldur. Ceplerini hazırla. Tepenin atmasını bekle*. Akla William Burroughs'un yarım ağızla söylediklerini getiren dedektif tabirleri. Karşıya geçerken William'ın şu anki halimi nasıl dile getireceğini düşünüyorum. Bir zamanlar telefon açıp sorabiliyordum ama şimdi onu farklı şekillerde çağırmak zorundayım.

Akşam koşuşturmasından önce vardığımdan 'Ino boş. Normalde buraya bu saatlerde gelmiyorum ama yine de masama geçiyor ve kuru fasulye çorbasıyla sade kahve içiyorum. William hakkında bir şeyler yazma düşüncesiyle defterimi açıyorum fakat bir dizi sahne ve o sahnelerin içindeki yüzler beni atıl kılıyor; ekmeğimi paylaşma ayrıcalığına eriştiğim bilge rehberler. Bir dönem benim kuşağımı kültür devrimine sürükleyen Beat yok oldu şimdi; gerçi William o kendine özgü sesiyle benimle konuşmaya devam ediyor hâlâ. CIA'in gündelik hayatımıza sinsice yayılması ya da Minnesota'da patlak gözlü turna balığı yakalamak için en uygun yemin hangisi olduğu üzerine yaptığı açıklamaları duyabiliyorum.

Onu en son Lawrence, Kansas'ta gördüm. Mütevazı bir evde kedileri, kitapları, av tüfeği ve kilitli, taşınabilir ahşap bir ecza dolabıyla yaşardı. Daktilosunun başında otururdu; şeridi öylesine eskimişti ki bazen sayfalara sadece sözcüklerin

izleri çıkardı. İçinde hızlı hızlı hareket eden kırmızı balıkların olduğu minyatür bir havuzu ve arka bahçesinde sıra sıra dizili teneke kutular vardı. Atış talimi yapmaktan hoşlanırdı ve o zamanlar hâlâ muazzam bir nişancıydı. O nişan alırken fotoğraf makinemi özellikle kılıfında bırakır ve sessizce yanında durup onu izlerdim. Sanki kurumuş ve hafif beli bükülmüştü ama hâlâ güzeldi. Uyuduğu yatağa baktım ve pencerelerindeki belli belirsiz kımıldanan perdeleri izledim. Vedalaşmadan önce William Blake'in *The Ghost of a Flea* minyatür resminin bir baskısının önünde durduk. Kavisli fakat güçlü omurgası altın pullarla kaplı bir sürüngen resmiydi bu.

—İşte böyle hissediyorum, dedi.

Paltomun önünü ilikliyordum. Nedenini sormak istedim ama hiçbir şey söylemedim.

Bir pirenin hayaleti. William bana ne anlatıyordu? Kahvem soğuduğundan bir el hareketiyle yenisini istedim, aklımdan olası cevaplar geçirip ardından hepsini eledim. Onun yerine William'ın bağımsız eklembacaklıların titrek görüntüleriyle kaplı yılankavi bir medine kurdunun peşinde kıvrılan gölgesini izlemeyi tercih ettim. Kendi bilincini ele geçirecek kadar yüksek bilince sahip bir böceğin büyüsüne kapılan William.

Pire kan emiyor ve kan püskürtüyor. Fakat sıradan bir kan değil bu. Patoloji uzmanlarının kan diye tanımladıkları bir tahliye maddesi aynı zamanda. Bir patoloji uzmanı kanı bilimsel açıdan değerlendiriyor, peki ya sadece kanı değil aynı zamanda sıçrayan kelimeleri de gören yazar, görselleştirme dedektifi? Ah, o kandaki hareket ve gözetime yabancı Tanrı. Peki ama ne yapardı ki Tanrı onlarla? Kutsal bir kütüphanede dosyalanıp arşive mi kaldırılırlardı? Toz kaplı kutu fotoğraf

makinesiyle çekilmiş karanlık resimlerle dolu ciltler. Dört bir yana yansıyan muğlak fakat tanıdık fotoğraflarla dolu bir döner sistem: beyazlar içindeki silik bir davulcu oğlan, sepya istasyonlar, kolalı gömlekler, garip fikir kırıntıları, soluk kırmızı tomarlar, nemli toprağa uzanıp bir Çin piposunun gövdesindeki parıltılı yapraklar misali kıvrılan piyade erlerinin yakın çekim görüntüleri.

Beyazlar içindeki oğlan. Nereden çıktı şimdi? Onu ben uydurmadım; bir şeye gönderme yaptım. Üçüncü kahveden vazgeçip William notlarımı kapatıyor, masaya biraz para bırakıyor ve evin yolunu tutuyorum. Cevap kendi kutsal kütüphanemdeki bir kitabın içinde. Paltomu üzerimden çıkarmadan kitap yığınımın başına geçiyor ve amacımdan sapmamak ya da başka bir boyutun cazibesine kapılmamak için çaba harcıyorum. Nicanor Parra'nın *After-Dinner Declarations*'ını ya da Auden'ın *Letters from Iceland*'ini görmemiş ayağına yatıyorum. Bir anlığına mutlak bir hezeyanın peşindekiler için elzem olan Jim Carroll'ın *The Petting Zoo*'sunu açıyor ve hemen kapıyorum. Üzgünüm, diyorum hepsine, sizlere şimdi dönemem, şimdi kendi içime dönme zamanı.

W. G. Sebald'in *After Nature*'ını gün yüzüne çıkarırken aklıma beyazlar içindeki oğlan imgesinin *Austerlitz*'in kapağında yer aldığı geliyor. Akıldan hiçbir suretle çıkmayan bu kapak beni kitapla ve dolayısıyla da Sebald'la tanıştırdı. Gizem çözülünce arayışıma son veriyor ve şevkle *After Nature*'ı açıyorum. Bir zamanlar bu ince ciltteki üç uzun şiirin üzerimde öyle derin bir etkisi olmuştu ki neredeyse onları okumaya bile dayanamıyordum. Pek çok başka dünyaya sürüklenmeden önce zar zor girebilecektim onların dünyasına. Bu kendinden

geçme anlarının kanıtları, kenar boşluğuna karalayacak denli böbürlendiğim bir ifadenin *–Zihninden neler geçtiğini bilmiyor olabilirim ama zihninin nasıl çalıştığını biliyorum–* yanı sıra, kitabın boş sayfalarına tıkıştırılmış durumda.

Max Sebald! Nemli toprağa çömelmiş, eğri bir sopayı inceliyor. Yaşlı bir adamın asası mı yoksa sadık bir köpeğin tükürüklerine bulayarak geri getirdiği basit bir dal mı? Görüyor, gözleriyle değil belki ama yine de görüyor. Sessizliğin içinde sesler, negatif alanda hikâyeler duyumsuyor. Kendi atası olmayan ataları çağırıyor efsunla, öylesi bir hassasiyetle yapıyor ki bunu, yen üzerine işlenmiş yaldızlı nakış kendi tozlu pantolonu kadar tanıdık geliyor insana.

Devasa bir kürenin çevresini saran bir ipin üzerine kurumaları için asılmış resimler: ters yüz edilmiş Ghent Altar Panosu, üzerinde nesli tükenmiş fakat muazzam bir eğrelti otu resminin olduğu harikulade bir kitaptan koparılmış tek bir sayfa, Gotthard Geçidi'nin keçi derisi bir haritası, katledilmiş bir tilkinin kürkü. 1527'nin dünyasını gözler önüne seriyor. Bize bir adam, bir ressam sunuyor: Matthias Grünewald. Oğul, kurban, büyük eserler. Sonsuza değin devam edeceğini sanıyoruz fakat sonra zamanda ani bir kopma yaşanıyor, her şey ölüyor. Ressam, oğul, çizgiler ortadan kayboluyor, sessizce, tantanasız, sadece apansız ve farklı bir renk eksikliği yaşanan.

Gerçek bir uyuşturucu bu küçük kitap; onu özümsemek, yazarının yaşadığı süreci tahmin etmeye yeltenmek resmen. Okuyor ve aynı dürtüye kapılıyorum; yazdığı her şeye sahip olma arzusu ancak kendi yazacaklarımla bastırılabilir. Sadece bir imrenme değil hissettiğim, kanım daha bir hızlı akıyor sanki. Çok geçmeden dalıp gidiyorum ve kitap kucağımdan

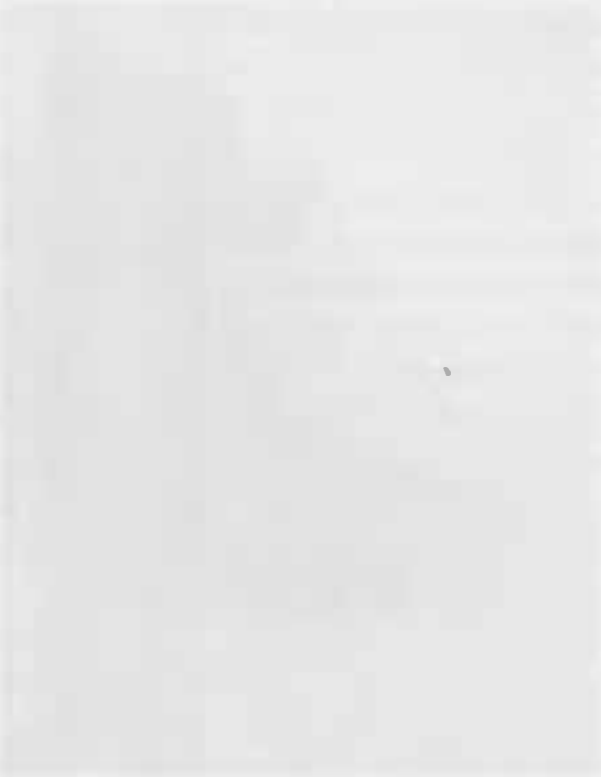
kayıp düşüyor ve ekmek dağıtan genç bir oğlanın nasırlı topuklarıyla dağılan dikkatimle çıkıyorum işte oradan.

Başını öne eğiyor. Babasının yamağı olarak kaderi belirlendi çoktan ve buna boyun eğmekten başka yapılacak bir şey yok. Ekmek pişiriyor fakat müziği düşlüyor. Bir gece babası uyurken kalkıyor. Bir somun ekmeği sarıp çuvalına atıyor ve babasının botlarını çalıyor. Kendinden geçmiş bir şekilde köyünden uzaklaşıyor. Geniş ovaları geçiyor, Hint ormanlarında kıvrıla kıvrıla ilerliyor ve dağların beyaz doruklarına tırmanıyor. Ünlü bir kemancının yardımsever dul karısının onu kurtardığı bir meydanda açlıktan düşüp bayılıncaya değin yürüyor. Kadın oğlanla ilgileniyor ve genç adam yavaş yavaş sağlığına kavuşuyor. Minnet borcunu ödemek için kadının işlerini görüyor. Bir akşam genç adam kadını uyurken izliyor. Kocasının, hafızasının derinliklerinde gömülü olan paha biçilmez kemanının varlığını duyumsuyor. Kemana göz koyarak hafızasının kilidini kadının saç tokasıyla açıyor. Gizli keman kutusunu buluyor ve muzaffer bir şekilde parlak müzik aletini iki elinde tutuyor.

After Nature'ı rafa, dünyanın sayısız kapısının arasına güvenli bir şekilde geri koyuyorum. Söz konusu kapılar, genellikle hiçbir açıklama barındırmadan, bu sayfalarda süzülüyorlar. Yazarlar ve yazma süreçleri. Yazarlar ve kitapları. Okurun hepsine aşina olduğunu varsayamam elbette, hem okur bana aşina mı ki? Okurun böyle bir arzusu var mı acaba? Dünyamı imalarla dolu bir servis tabağında sunarken, sadece umut edebilirim öyle olduğunu. Tolstoy'un evindeki içi doldurulmuş ayının tuttuğuna benzer, kötü şöhretli ve sıradan ziyaretçilerin isimleriyle, sayısız küçük kartvizitle dolu, oval bir tabak.

Tolstoy'un ayısı, Moskova

İncir Çekirdeği

MICHIGAN DAYKEN, Fred elini kahveye sürmediğinden, yalnız bir içiciye dönüştüm. Annem bana kendisindekinin benzeri, küçük bir cezve vermişti. Kırmızı Eight O'Clock kahve tenekesinin dibini kaşıkla oyup çıkardıklarını kahve makinesinin metal süzgecine koyuşunu kim bilir kaç defa izlemiştim... Ocağın başında sabırla beklerdi kahvenin demlenmesini. Mutfak masasında oturan annem; fincanından yükselen ve her zamanki o kırık kül tablasında duran sigarasından kıvrılan dumana karışan kahvenin dumanı. Üzerinde mavi çiçekli sabahlığıyla annem: benimkilerle bir örnek olan uzun, çıplak ayaklarına terlik giymeyen annem.

Onun demliğinde kahvemi yaptım ve bir kart yazmak üzere sinekliğin yanındaki mutfak masasına geçtim. Işık düğmesinin yanında Albert Camus'nün bir fotoğrafı asılıydı. Genç Bogart misali ağzında sigarası, üzerinde kalın pardösüsüyle o klasik Camus fotoğrafıydı, oğlum Jackson'ın yaptığı kil bir çerçevenin içindeydi. Yeşil sır kaplıydı ve iç kenarında ağzını açmış sinirli bir robotunkileri andıran sivri dişler vardı. Cam

yoktu ve yıllar içinde fotoğrafın rengi solmuştu. Fotoğrafı her gün görmek durumunda kalan oğlum, Camus'nün uzaklarda yaşayan bir amca olduğu izlenimine kapıldı. Bazen yazı yazarken başımı kaldırıp Camus'ye bakardım. Gezmeyen bir gezgin hakkında yazdım. Tabaktaki iki gözle sembolize edilen Azize Lucy'yle aynı adı taşıyan kaçak bir kız hakkında yazdım. Ne zaman tavaya iki yumurta kırsam onu düşündüm.

St. Clair Nehri'ne dökülen bir kanalda, eski, taş bir kır evinde yaşadık. Yürüme mesafesinde tek bir kafe bile yoktu. Tek tesellim 7-Eleven'daki kahve makinesiydi. Cumartesi sabahları erken kalkar ve yaklaşık 400 metre yürüyüp 7-Eleven'a gider, büyük boy sade kahve ve şekerli donut alırdım. Sonra balık avı ve olta malzemeleri satan sade, kireç badanalı bir dükkânın arkasındaki arsaya giderdim. Her ne kadar oraya hiç gitmemiş olsam da bana Tanca'yı çağrıştırırdı. Alçak, beyaz duvarlarla çevrili köşede yere çökerdim. Gerçek zamanı ortadan kaldırırdı bu duvarlar; geçmişle geleceği birleştiren düz köprüde başıboş dolaşabilirdiniz dilediğinizce. Benim Fas'ım. Dilediğim her treni takip ettim. Yazmadan yazdım; cinler ve dolandırıcılar ve efsanevi seyyahlar üzerine yazdım: *kendi aylaklığım üzerine*. Sonra eve yürürdüm, halimden memnun ve gündelik işlerime kaldığım yerden devam ederdim. Bugün bile, nihayet Tanca'ya gittikten sonra, hâlâ o yem dükkânının arkasındaki mekânım gerçek Fas gibi geliyor bana.

Michigan. Mistik zamanlardı. Küçük mutluluklar çağı. Bir ağacın dalında bir armut belirir, ayağımın ucuna düşer ve bana güç verirdi. Şimdi ne bir ağacım ne bir yuvam ne de çamaşır ipim var. Düzinelerce taslak var, gece yatağın ucundan düşüp de yere saçılmış. Duvara raptiyelenmiş, bitmemiş

bir tuval ve mide bulandırıcı terebentin ile bezir yağı kokusunu bastırmaktan aciz bir okaliptüs kokusu var. Süpürgeliğin köşesini ve banyo lavabosunu lekeleyen ispiyoncu kadmiyum kırmızısı damlalar, fırçanın sıvışma anında duvarda oluşmuş benekler. Yaşam alanına bir adım atıldığında işin, bir hayatın içinde ne kadar merkezi bir yer tuttuğunu insan hisseder. Yarısı boş, kâğıt kahve bardakları. Yarısı yenmiş *deli* sandviçler. İçi tortulaşmış bir çorba kâsesi. Neşe ve ihmal var burada. Bir parça meskal. Biraz mastürbasyon, fakat çoğunlukla sadece iş.

—Böyle yaşıyorum, diye geçiriyorum içimden.

Tavan penceremde er ya da geç ayın yükseleceğini biliyordum ama sabırsızlanıyordum işte. Gece vardiyasındaki bir hizmetli otel odasına girip de nevresimi katlayıp üzerini örttüğünde oluşan rahatlatıcı bir karanlık düşüyor aklıma. Uyku dalgalarına teslim oldum, gizemli bir kutu çikolataya, numuneler alarak her birinden, tabaka tabaka. Kollarımda duyumsadığım keskin bir acıyla irkilerek uyandım. Bir bant sıkıyordu kollarımı ama sakinliğimi korudum. Tavan penceremin yakınlarına yıldırım düştü, ardından kuvvetli bir gök gürültüsü ve şiddetli, yorucu bir yağmur koptu. Sadece fırtına, dedim yarı bağırarak. Ölüleri görüyordum rüyamda. Ama hangi ölüyü? Kan yaprakları örtüyordu üzerlerini. Solgun çiçekler dökülüyor ve örtüyordu kırmızı yaprakları. Uzanıp, çalışması için gereken komuta zincirini bir türlü hatırlayamadığından çok nadir kullandığım VCR ünitesinin üzerindeki dijital saate baktım: 05.00. Sabah. Birden *Gözü Tamamen Kapalı* filmindeki uzun taksi sahnesi geldi aklıma. Huzursuz Tom Cruise gerçek zamanın akışına hapsolmuştu. Kubrick'in aklından ne geçiyordu

acaba? Gerçek zamanlı sinemanın sanatın tek umudu olduğunu düşünüyordu. Orson Welles'in *Şangaylı Kadın*'da Rita Hayworth'e o meşhur kırmızı buklelerini nasıl kestirtip boyattığını düşünüyordu.

Cairo tüy yumağı kusuyordu. Kalktım ve su içtim, sonra o da yatağa zıplayıp yanımda uyudu. Rüyalarım değişti. Tanımadığım birinin dava dosyaları, bir labirentin *Brazil*'deki –filmden söz ediyorum, ülkeden değil– devasa dosya dolaplarından oluşan koridorlarında kayboldu. Keyifsiz uyandım, çorap arayışıyla yatağın altını yokladım ama sadece kayıp bir terlik teki buldum. Yavru kedi kusmuklarını temizledikten sonra yalınayak, kokuşmuş bir lastik kurbağanın üzerine basarak alt kata indim ve kedinin kahvaltısını hazırlamak için fazlasıyla vakit harcadım. Habeş kedisi çevremde dolanıyordu, en yaşlıları ve en akıllıları olarak ödül kavanozunu kesiyordu, devasa bir erkek kediydi, dolayısıyla da her hareketimi gözlerini alamadan takip ediyordu. Su kaplarını duruladım, içlerini filtrelenmiş suyla doldurdum, birbirleriyle uyumsuz bir yığının içinden uygun bulduğum bir fincan tabağı alıp özenle mamalarını ölçtüm. Minnettardan çok kuşkulu bir halleri vardı sanki.

Kafe boştu ama aşçı benim masamın hemen üstündeki prizin vidasını söküyordu. Kitabımı alıp lavaboya gittim ve o işini hallederken kitap okudum. Dışarı çıktığımda aşçı gitmişti ve bir kadın yerime oturmak üzereydi.

—Affedersiniz, burası benim masam.

—Ayırtmış mıydınız?

—Hayır ama burası benim masam.

—Gerçekten burada oturuyor muydunuz? Masada hiçbir şey yok ve paltonuzda üzerinizde.

Sessizce dikildim. Şayet bu bir *Midsomer Cinayetleri* bölümü olsaydı hiç şüphesiz kadın terk edilmiş bir papaz evinin ardındaki vahşi vadide boğulmuş olarak bulunurdu. Omuz silkip yakında gideceğini umarak başka bir masaya geçtim. Yüksek sesle konuşuyordu, Benedict usulü yumurta ve az yağlı sütten yapılmış buzlu kahve siparişi verdi; ikisi de menüde yer almıyordu.

Gider diye düşündüm. Ama gitmedi. Devasa kırmızı kertenkele çantasını masama lap diye koydu ve cep telefonundan çeşitli görüşmeler yaptı. Bir kayıp FedEx paketinin takip numarası üzerine dönen iğrenç konuşmalarından kaçmanın yolu yoktu. Orada oturup ağır, beyaz kahve fincanına baktım. Şayet bu bir *Luther* bölümü olsaydı etrafına çantasındaki nesneler saçılmış, sırtüstü karların içine gömülü bir şekilde bulunurdu: Guadalupe Bakiresi gibi, eşyalarından oluşan bir hale kaplardı etrafını.

—*Sırf köşedeki bir masa için ne denli karanlık düşünceler bunlar*, dedi içimdeki Jiminy Cricket. Ah, pekâlâ, dedim. Dünyanın küçük nimetleri o kadını mutlulukla doldursun.

—Güzel, güzel, dedi cırcırböceği.

—Ve piyango bileti alsın, büyük ikramiye ona vursun.

—Gerek yok ama pekâlâ.

—Ve FedEx'in taşıyıp bir kenara attığı böylesi, her biri bir diğerinden daha muazzam binlerce çanta daha sipariş etsin ve bir depo dolusu çantanın arasında aç, susuz ve cep telefonsuz bir şekilde mahsur kalsın.

—Ben gidiyorum, dedi vicdanım.

—Ben de, dedim ve yeniden sokağa çıktım.

Küçük Bedford Sokağı'nda nakliye kamyonları trafiğe takılmıştı. Su idaresi ana hat arayışıyla Father Demo Meydanı yakınlarını kazıyordu. Broadway'den karşıya geçip 25. Cadde'den kuzeye yürüyerek Sırpların koruyucu azizi Aziz Sava'ya ithaf edilmiş Sırbistan Ortodoks Kilisesi'ne yöneldim. Daha önce defalarca kez yaptığım gibi alternatif akımın koruyucu azizi Nikola Tesla'nın, kilisenin önünde yalnız bir gözcü misali yer alan büstünü ziyaret etmek üzere durdum. Bir Con Edison kamyonu tam karşıma park etti. Hiç saygı yok, diye geçirdim içimden.

—Seninkiler de dert mi zannediyorsun? dedi bana.

—Tüm akımlar size çıkıyor Bay Tesla.

—*Hvala!** Sana nasıl yardımcı olabilirim?

—Ah, yazmakta güçlük çekiyorum. Atalet ve endişe arasında gidip geliyorum.

—Ne yazık. Belki de içeri girip Aziz Sava için bir mum yakmalısın. Gemiler için denizdeki fırtınaları dindirir.

—Evet, belki de. Dengemi kaybettim. Sorun ne bilmiyorum.

—Neşeni kaybettin, dedi hiç tereddütsüz. Neşemiz olmadan ölü sayılırız.

—Tekrar nasıl bulacağım peki?

—Neşeli olanları bul ve onların kusursuzluklarına dal.

—Teşekkür ederim Bay Tesla. Sizin için yapabileceğim bir şey var mı?

—Evet, dedi, birazcık sola kayar mısın? Gölge ediyorsun.

---

* Sırp-Hırvat dilinde, Slovence ve Boşnakçada "teşekkür ederim" anlamına gelen söz. (*ç.n.*)

Birkaç saat boyunca gezinip artık orada olmayan kent simgelerini aradım. Rehinciler, vagon restoranlar, ucuz pansiyonlar yoktu artık. Flatiron Binası'nda kimi değişiklikler vardı ama hiç değilse hâlâ yerinde duruyordu. Tıpkı 1963 senesindeki gibi yine huşu içinde baktım binaya ve yaratıcısı Daniel Burnham'ı saygıyla selamladım. Üçgen zeminli bu başyapıtını inşa etmek bir yılını almıştı. Eve dönerken bir dilim pizza yemek üzere durdum. Bu arzumun Flatiron Binası'nın üçgen şeklinden kaynaklanıp kaynaklanmadığını düşündüm. Yürürken içmek üzere kahve aldım, kapağı tam kapanmadığından paltomun önüne döküldü.

Washington Square Park'a girdiğimde bir çocuk hafifçe omzuma vurdu. Dönüp ona baktım. Sırıtarak bana bir çorap uzattı. Çorabı anında tanıdım. Kenarında yaldızlı bir arı işlemesi olan açık kahverengi, fildekos bir çorap. Bunlardan birkaç çift var bende ama bu da nereden çıkmıştı şimdi? Arkadaşlarının –on iki on üç yaşlarında iki kız– kahkahalara boğulduğunu fark ettim. Hiç şüphesiz dünkü çorabımdı bu; pantolonumun paçasına takılmış, sonra kayıp yere düşmüştü. Teşekkürler, diye geveledim ve çorabı cebime tıkıştırdım.

Caffè Dante'ye yaklaşırken geniş pencereden Floransa duvarlarını görebiliyordum. Eve dönmeye hazır değildim, dolayısıyla içeri girip Mısır papatya çayı sipariş ettim. Cam bir fincanda geldi ve fincanın dibinde altın rengi çiçekler yüzüyordu. Yattıkları yerlerde çiçekler örtüyor ölüleri; eski bir cinayet baladından bir dize sanki. Nihayet sabah gördüğüm düşteki imgelerin nereden gelmiş olabileceklerini çözdüm: İç Savaş'taki Shiloh Muharebesi. Savaş alanında binlerce genç asker ölü yatıyor

çiçek açmış şeftali bostanının ortasında. Çiçeklerin üzerlerine döküldüğü, onları ıtırlı, ince bir kar tabakası gibi örttüğü söylendi. Bu rüyayı neden gördüğümü merak ediyorum etmesine ama herhangi bir rüyayı neden görüyoruz ki zaten?

Çay içip radyo dinleyerek uzun bir süre orada oturdum. Birbiriyle tamamen alakasız olan parçaları, ne mutlu ki, gerçek bir insan seçiyordu sanıyorum. Sırp bir hardcore punk grubunun yorumladığı "White Wedding"in ardından Neil Young geliyor: *Kimse kazanmıyor; insanlık savaşı bu*. Neil haklı, kimsenin bir şey kazandığı yok; kazanmak, hiç şüphesiz bir yanılsama sadece. Güneş batıyordu. Gün nereye gitmişti? Birden Fred'in Kuzey Michigan'da kiraladığımız bir kulübenin dolabında küçük, taşınabilir bir pikap bulduğu geldi aklıma. İçinde "Radar Love" single'ı vardı. Golden Earring'in söylediği, bize şehirlerarası flörtleşme dönemimizden ve aramızdaki elektrikten bahsediyormuş gibi gelen telepatik bir aşk şarkısı. Tek plak oydu, dolayısıyla tekrar tekrar çalıp durduk.

Yerel ve eyalet çapındaki son dakika haberlerinin ardından yeni bir şiddetli yağışın yolda olduğu duyuruldu. Daha şimdiden kemiklerimde hissedebiliyordum zaten. Sonrasında Fleet Foxes'ın "Your Protector"adlı şarkısı çaldı. Şarkının barındırdığı melankolik gözdağı kalbimi tuhaf bir adrenalinle doldurdu. Gitme vakti. Masaya para bıraktım ve botlarımı bağlamak üzere eğildim; Washington Meydanı'ndaki birtakım su birikintilerinden geçerken bağcıklarım ardımdan sürükleniyordu. Özür dilerim, dedim bağcığıma, peçeteyle çamurlarını silerken. Peçetenin üzerine kargacık burgacık sözcükler yazılı olduğunu fark edip cebime tıkıştırdım. Ne olduğunu sonra çözerdim. Bağcıklarımı tekrar bağlarken "What a Wonderful

World" şarkısı çalmaya başladı. Oturduğumda gözlerimden yaşlar boşanıyordu. Arkama yaslandım ve şarkıyı duymamaya çalışarak gözlerimi kapadım.

—Şayet bir sevgilin yoksa herkes sevgilindir.

Bu sabahki Hallmark tebriki, o lanet olası kovboyun inceliği. Etrafta gözlüğümü arandım. *The Laughing Policeman* kitabının yıpranmış kapağı ve ucunda Etiyopya haçı olan bir zincirle beraber çarşafların altındaydı. Nasıl oluyor da hep ortaya çıkmayı başarıyordu? Peki bugünün sevgililer günü olduğunu nereden biliyordu? Mokasenlerimi ayağıma geçirdim ve hafif somurtkan bir şekilde ayaklarımı sürüye sürüye banyoya yürüdüm. Kirpiklerime tuz yapışmıştı ve gözlüğümün camları parmak izleriyle doluydu. Gözkapaklarıma sıcak havlu bastırdım ve Fildişi Sahilleri'ndeki genç bir köylüye bir zamanlar çekyat görevi görmüş olan alçak, ahşap banka baktım. Beyaz frak gömleklerden, yıllar içinde yıpranmış eski püskü tişörtlerden ve Fred'in eprimiş eski pazen gömleklerinden oluşan ufak bir yığın vardı. Fred'in giysilerinin tadilatını bile ben yapıyordum, diye geçiriyordum içimden. Kırmızı siyah kareli bir tanesini seçtim; iyi bir seçim gibi göründü. Yerden tulumumu aldım ve içindeki çorapları silkeledim.

Hayır, bir sevgilim yoktu, dolayısıyla da kovboy muhtemelen haklıydı. Bir sevgiliniz olmadığında herkes potansiyel sevgilinizdir. Günü tüm dünyaya göndermek üzere kırmızı elişi kâğıdına dantel kalpler yapıştırarak geçirmek zorunda kalma korkusuyla bu düşüncemi kendime saklamaya karar verdim.

Dünya olup biten her şeydir. Wittgenstein'ın *Tractatus Logico*'sunda kavraması kolay fakat yıkması imkânsız, gerçekten şık, esprili bir incelik var. Kâğıt bir altlığın üzerine bunu bastırıp sokaktan geçen bir yabancının cebine atabilirdim. Ya da belki Wittgenstein sevgilim olabilirdi. Norveç'te bir dağ yamacında, küçük, kırmızı bir evde hırçın bir sessizlik içinde yaşayıp gidebilirdik.

'Ino'ya giderken sol cebimin astarının söküldüğünü fark ettim ve aklımın bir köşesine, dikmem gerektiğini yazdım. Birden neşem yerine geldi. Gün soğuk ve parlaktı, hava, nadir bir su canlısının uzun, kımıl kımıl dokunaçları, bir denizanasının gövdesinden dikey bir şekilde sarkan yarı şeffaf kolları gibi yaşam doluydu sanki. İnsan enerjisi böylesi vücut bulabilir miydi? Siyah paltomun kenarlarından böylesi yatay kolların salındığını hayal ediyorum.

'Ino'nun tuvaletinde küçük bir vazonun içinde kırmızı gül goncaları vardı. Paltomu karşımdaki boş sandalyeye astım ve yaklaşık bir saatimi kahve içip defterimin sayfalarına tek hücreli hayvan resimleri ve plankton türleri çizerek geçirdim. Garip bir huzur veriyordu bu insana; aklıma babamın masasının üzerindeki rafta duran kalın bir ders kitabından böylesi canlıları kopyaladığım zamanlar geldi. Çöp kutularından ve terk edilmiş evlerden kurtarılmış ve kilise kermesinden sadece birkaç peniye alınmış çeşit çeşit kitabı vardı. Ufolojiden Platon'a, Platon'dan planaryalara uzanan geniş konu yelpazesi ne denli meraklı biri olduğunu gösteriyordu. Ben bu bahsi geçen kitaba saatlerce bakar, gizemli dünyasını seyre dalardım. Anlaşılması güç metne insanın kendini kaptırması olanaksızdı ama canlı

organizmaların tek renkten ibaret olan resimleri bir şekilde, floresanlı bir havuzun içinde parıldayan küçük balıklar misali, içlerinde sayısız renk barındırıyordu. Bu karmaşık ve isimsiz kitap terliksileri, su yosunları ve amipleriyle hafızamda canlılığını koruyor hâlâ. Zamanın içinde yitip giden böylesi şeyleri yeniden görebilmeyi arzularız. Yakın planda ararız onları, tıpkı rüyalarımızda ellerimizi aradığımız gibi.

Babam rüyalarını hiçbir zaman hatırlamadığını iddia ederdi ama ben benimkileri bir bir sayabilirdim. Ayrıca bana kişinin rüyasında kendi ellerini görmesinin son derece nadir rastlanan bir şey olduğunu söyledi. Yeterince odaklandığım takdirde bunu yapabileceğimden emindim fakat bu hevesim bir dolu başarısız deneyden öteye gitmedi. Babam bunun faydalı bir uğraş olduğundan şüpheliydi ama yine de rüyalarımı istila etmek, günün birinde birinin başarması gereken imkânsız meşgaleler listemin en başında yer aldı.

İlkokuldayken dikkatimi yeterince vermediğim için sık sık azar yerdim. Herhalde böylesi şeyler düşünüyordum ya da görünürde cevaplanamaz olan birtakım soruların devasa ağının gizemini çözmeye çalışıyordum. İncir çekirdeği meselesi mesela, ikinci sınıfın çoğunluğunu kaplıyordu. Enid Meadowcroft'un *The Story of Davy Crockett*'indeki tartışmalı bir cümleye bakıyordum. Üçüncü sınıfların okuma listesinde yer aldığından bu kitabı zaten okumuyor olmam gerekirdi. Fakat bir şekilde büyüsüne kapılıp okul çantama atıverdim ve gizlice okudum. Kendimi anında, ince ve uzun boylu olan ve bir o kadar abartılı hikâyeler anlatan, başı belaya giren, gündelik işlerini unutuveren Davy ile özdeşleştirdim. Babası Davy'nin incir çekirdeğini doldurmayacak önemde

biri olduğunu düşünüyordu. Sadece yedi yaşındaydım ve bu cümle aklımı başımdan aldı. Babası ne demek istemiş olabilirdi? Geceleri yatağa yattığımda bunu düşünüp durdum. İncir çekirdeği nasıl dolardı? O kadar mı değerli ve önemliydi yani? Herhangi bir şeyin çekirdeği Davy Crockett gibi bir oğlanla aynı değerde olabilir miydi?

A&P'de alışveriş arabasını iten annemin peşinden gittim.

—Anne, incir çekirdeği ne kadar değerlidir?

—Ay, Patricia, bilmiyorum. Babana sor. Alışveriş arabasını ben alırım, sen git istediğin gevreği al ama çok oyalanma.

Çabucak bana söyleneni yaparak bir kutu ince kıyılmış buğday gevreği kaptım. İncirlerin fiyatına bakmak üzere meyve reyonuna gittiğimde yeni bir çelişkiye düştüm. Hangi incir kastediliyordu? Siyah incir? Yeşil incir? Kuru incir? İncirli kurabiyelerden, incir suyundan ve incir reçelinden bahsetmiyorum bile.

Sonunda Davy Crockett'in paha biçilemez biri olduğunu anladım, babası tarafından bile. Tüm eksikliklere rağmen faydalı olabilmek adına delicesine çalıştı ve babasının tüm borçlarını ödedi. Yasak kitabı defalarca okudum, zihnimi beklenmedik yerlere götüren yollarda peşi sıra gittim. Yolda kaybolma ihtimalime karşılık yürürken önüme çıkan ıslak yaprak yığınının arasında bulduğum bir pusulam vardı. Eski ve paslıydı ama hâlâ çalışıyor, yeryüzüyle gökyüzünü birleştiriyordu. Bana nerede durduğumu, batının neresi olduğunu söyledi ama nereye gittiğime ve benim değerime dair tek kelime etmedi.

Akrepsiz Yelkovansız Saat

Başlangıçta gerçek zaman vardı. Bir kadın rengârenk bir bahçeye giriyor. Herhangi bir anısı olduğundan değil, sadece filizlenen bir merak duyduğundan. Adama yaklaşıyor. Adam herhangi bir merak duymuyor. Bir ağacın önünde duruyor. Ağacın içinde isme dönüşen bir sözcük var. Adam yaşayan her şeyin ismini algılıyor. Şu anki isme dair ne bir arzusu ne de düşü var. Kadın algının gizeminin sımsıkı tuttuğu adama uzanıyor.

Defterimi kapadım ve kafede oturup gerçek zamanlılığı düşünerek kahve içtim. Gerçek zaman kesintisiz zaman mıdır? Yoksa sadece şu anki zamanın kavranması mı? Düşüncelerimiz tekrarlanan imgelerle dolu devasa posterlerin önünden durmadan geçip giden, boyuttan yoksun trenler midir? Cam kenarındaki koltuktan gözünüze ilişen bir görüntü kırıntısı ve bir sonraki birebir aynı çerçeveden göze ilişen başka bir görüntü? Şimdiki zamanda yazıp da konu dışına çıkarsam yine de gerçek zamanlı mı olur? Gerçek zamanın bir saatin üzerinde yer alan rakamlar gibi kesitlere ayrılamayacağına

The Arcade Bar, Detroit, Michigan

kanaat getirdim. Şimdiki zamanın içinde yaşarken geçmiş hakkında yazarsam hâlâ gerçek zamanda mıyımdır? Belki de geçmiş ya da gelecek diye bir şey yoktur da sadece bu üçlü hafızayı içeren sonsuz bir şimdiki zaman vardır. Sokağa baktım ve ışığın değişmeye başladığını fark ettim. Belki güneş bir bulutun arkasında kaldı. Belki de zaman akıp gitti.

Fred'le benim belli bir zaman dilimimiz yoktu. 1979 yılında Detroit'in merkezindeki Book Cadillac Hotel'de yaşadık. Gece gündüz demeden, zamana pek de itibar etmeden yaşadık. Sohbet ederek sabahı getirir ve gün doğumunda yatıp hava kararıncaya dek uyurduk. Uyandığımızda yirmi dört saat açık olan lokantalar aranır ya da gece yarısı açılan ve bedava kahveyle pudra şekerli donut veren Art Van's outlet mobilya mağazasının çevresinde dolanırdık. Bazen arabaya atlar, amaçsızca yollara koyulur ve gün doğumundan hemen önce Port Huron ya da Saginaw gibi yerlerdeki bir motelde durur, tüm gün uyurduk.

Fred otelimizin yakınındaki Arcade Bar'ı seviyordu. Burası sabah açılan, otuzlu yılların tarzını yansıtan, içinde birkaç oturma bölümüyle akreple yelkovanı olmayan kocaman bir demiryolu saati olan, ızgara yemek servisi sunan bir mekândı. Arcade'de, gerçek ya da değil, zaman mefhumu yoktu; bir avuç avareyle saatlerce oturur, hoş beş eder ya da kederli suskunluklarımızın tadını çıkarırdık. Fred birkaç bira içerdi, bense sade kahve içerdim. Arcade Bar'daki böylesi sabahlardan birinde gözlerini koca duvar saatine dikmiş olan Fred'in aklına birden bir televizyon programı fikri geldi. Kablolu yayının yeni başladığı dönemlerdi; Detroit'in siyahilerin öncülüğündeki bağımsız televizyon istasyonu olan WGPR'de kendi

programını yaptığını hayal etti. Fred'in bölümü, *Öğlen Öğlen Sarhoş*, zamandan ve sosyal beklentiden bağımsız, akrepsiz ve yelkovansız saatin diyarında geçecekti. Programda bir konuk olacak ve Fred'le beraber saatin altındaki masada oturup sadece içki içip sohbet edecekti. Müşterek sarhoşluk seviyeleri izin verdiği ölçüde oturmaya devam edebilirlerdi. Fred, Tom Watson'ın golf vuruşlarından Chicago Riots'a, Riots'tan demiryollarındaki gerilemeye kadar her türlü konu hakkında konuşabilirdi. Fred her tür meslekten insanları içeren olası bir davetli listesi hazırladı. Listenin başını B filmlerinde oynayan ve Fred'in havacılığa duyduğu hevesi paylaşan Cliff Robertson çekiyordu; kendine yakın bulduğu biriydi.

İşlerin ilerleyişine bağlı olarak, belirsiz aralıklarla *Kahve Molası* adlı on beş dakikalık bir bölümüm olacaktı. Esas düşünce, benim bölümüme Nescafe'nin sponsor olmasıydı. Ben konuk ağırlamayacaktım ama izleyicileri benimle bir fincan Nescafe içmeye davet edecektim. Öte yandan Fred ve konuğunun izleyiciyle iletişim kurmak gibi bir yükümlülüğü yoktu, sadece birbirleriyle iletişim halinde olacaklardı. İşi kendi bölümüm için en uygun kıyafeti bulup alacak kadar ileri götürdüm: gri-beyaz ince çizgili, önden düğmeli, yarım kollu, iki cepli keten bir elbise. Fransız hapishanesi usulü. Fred kahverengi bir kravat takmaya ve haki gömleğini giymeye karar verdi. *Kahve Molası*'nda özellikle Jean Genet ve Albertine Sarrazin gibi yazarların üzerinde durarak hapishane edebiyatından bahsetmeyi tasarladım. *Öğlen Öğlen Sarhoş*'ta Fred konuğuna kahverengi bir kesekâğıdına sarılı son derece kaliteli bir kanyak ikram edebilirdi.

Tüm hayallerin gerçekleşmesi gerekmiyor. Fred böyle söylerdi. Hiç kimsenin asla bilmeyeceği şeyler başardık biz. Hiç beklenmedik bir şekilde, Fransız Guyanası dönüşünde uçmayı öğrenmeye karar verdi. 1981'de arabayla bizi 158. otobandan Kill Devil Hills'e çıkaran, Wright Kardeşler Anıtı'ndaki Amerika'nın ilk uçak pistini görmek üzere Kuzey Carolina'daki Outer Banks'e gittik. Sonra Güney kıyı şeridi boyunca bir uçuş okulundan diğerine geçerek ilerledik. Carolinas'tan Jacksonville'e, oradan Florida'ya ve ardından Fernandina Plajı, Amerikan Plajı, Daytona Plajı'na gidip sonrasında Saint Augustine'e geri döndük. Orada ufak bir mutfağı olan deniz kıyısındaki bir motelde kaldık. Fred uçtu ve Coca-Cola içti. Ben yazdım ve kahve içtim. Ponce de León* tarafından keşfedilmiş suyun minyatür şişelerini aldık; yerdeki bir delikten sözde hayat suyu fışkırıyordu. Bu sudan hiçbir zaman içmeyelim, dedi ve o küçük şişeler beklenmedik hazinemizin bir parçasına dönüştü. Bir süre terk edilmiş bir deniz feneri ya da karides teknesi almayı düşündük. Fakat hamile olduğumu fark ettiğimde bir düşün yerine başka bir tanesini koyarak eve, Detroit'e geri döndük.

Fred sonunda pilot lisansını aldı ama bir uçak satın almaya gücü yetmedi. Ben harıl harıl yazdım ama hiçbir şey yayımlamadım. Tüm bu süre zarfında akrepsiz yelkovansız saat fikrine sarıldık. İşler tamamlandı, drenaj pompaları güçlendirildi, kum torbaları yığıldı, fidanlar ekildi, gömlekler ütülendi,

* Juan Ponce de León (1474– 1521) İspanyol konkistador. 1513 yılında Floridayı keşfetmesiyle, Kuzey Amerika kıtasında bugünün Amerika Birleşik Devletleri topraklarına ilk ayak basan Avrupalı olduğu düşünülüyor. Bir efsaneye göre Floridayı Hayat Çeşmesi'ni ararken keşfetmiştir. (*ç.n.*)

giysilerin kenarları dikildi ve hal böyleyken dönmeye devam eden akreple yelkovanı görmezden gelme hakkımızı saklı tuttuk. Ölümünün üstünden bunca zaman geçtikten sonra, şimdi dönüp bakınca, yaşam şeklimiz mucizevi geliyor bana, sadece ortak bir zihnin içindeki taş ve dişlilerin sessiz uyumuyla gerçekleştirilebilecek bir mucize.

Germantown, Pennsylvania, 1954 *baharı*

Kuyu

AZİZ PATRİK GÜNÜ NDE, her yılki törenin yapılmasını güçleştiren bir kar yağdı. Yatakta uzanıp gökyüzünden inen karı izliyorum. Aziz Paddy'nin Günü; babamın sürekli dediği gibi, adımı aldığım gün. Beni hasta yatağımdan kaldırmak için dil döken, kar tanelerine karışan gür sesini duyabiliyordum.

—Haydi Patricia, bak bugün senin günün. Ateşin düştü artık.

1954'ün ilk aylarını nekahet dönemindeki bir çocuk olarak geçirdim. Philadelphia bölgesinde ileri derecede kızıl hastalığına sahip tek çocuk bendim. Küçük kardeşlerim, karantina sarısı kapımın ardında kederli bir ihtiyatla beklerlerdi. Gözlerimi açtığımda sıklıkla küçük kahverengi ayakkabılarının uçlarını görürdüm. Kış bitiyordu ve ben liderleri olarak dışarı çıkamamış, kar kalemizi denetleyememiş ya da çocuk savaşlarımızın el yapımı haritalarında yeni savaş stratejileri geliştirememiştim.

—Bugün senin günün. Dışarı çıkıyoruz.

Ilık rüzgârların estiği güneşli bir gündü. Annem giysilerimi hazırladı. Yüksek ateşten saçımın bir kısmı dökülmüştü ve zaten sıskayken üstüne iyice kilo kaybetmiştim. Balıkçıların taktığına benzer lacivert bir bere ve Protestan büyükbabamıza hürmeten giyilen turuncu çoraplar geliyor gözümün önüne.

Babam birkaç metre öteme çömelip beni yürümeye teşvik etti.

Ben ağır aksak ona doğru yürürken kardeşlerim beni cesaretlendirdi. Başlarda takatsizken gücümü ve hızımı geri kazandım ve çok geçmeden yine komşu çocuklarıyla yarışıyor, özgürlüğüm ve uzun bacaklarımla hepsinin önünde yer alıyordum.

Erkek kardeşim, kız kardeşim ve ben II. Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda peş peşe doğduk. En büyükleri bendim ve oyunlarımızı da ben yazdım, onların canı gönülden katıldığı senaryolar yarattım. Erkek kardeşim Todd bizim sadık şövalyemizdi. Kız kardeşim Linda sırdaşımız ve hemşiremizdi, eski kumaş parçalarıyla yaralarımızı sarardı. Mukavva kalkanlarımız alüminyum folyoyla kaplıydı ve Malta haçıyla süslenmişti, görevlerimiz melekler tarafından kutsanmıştı.

İyi çocuklardık ama doğal merakımız çoğunlukla başımızı derde soktu. Rakip bir çeteyle kavga ederken ya da yasak bir yoldan geçerken yakalandığımızda annemiz hepimizi küçük bir yatak odasına tıkar, çıt bile çıkarmamamızı söylerdi. Cezamıza itaat eder gibi görünürdük ama kapı kapanır kapanmaz mutlak bir sessizlik içinde yeniden bir araya gelirdik. Odanın içinde iki küçük yatak ve oyulmuş meşe palamutlarıyla, büyük kulplarla süslü iki çekmeceli geniş, meşe ağacından bir çalışma masası vardı. Masanın önünde

tek sıra halinde otururduk ve ben rotamızı işaret eden bir şifre fısıldardım. Son derece ciddi bir şekilde kulpları çevirir ve üç yönlü kapımızdan geçerek maceramıza atılırdık. Feneri havaya kaldırırdım ve her çocuğun yapacağı gibi, dertsiz tasasız dünyamıza, kendi gemimize atlayıverirdik koşa koşa. Yeni saltanatlar yaratarak kulp oyunumuzu oynardık, yeni düşmanlarla savaşır ya da parlak çeşmelerle, kalıntılarını keşfettiğimiz kalelerle dolu kutsal topraklara açılan mehtaplı ormanlara dalardık bir kez daha. Annem bizi serbest bırakıp yatmaya gönderinceye değin kendimizden geçmiş bir şekilde, sessizce oynardık.

Hâlâ kar yağıyordu; kendimi kalkmaya zorlamalıydım. Belki de şu anki halsizliğim çocukluğumdaki, beni gücümü yavaşça topladığım, kitaplarımı okuduğum, ilk kısa hikâyelerimi

karaladığım yatağa gönderen, nekahet dönemime benzer bir şeydir. Halsizliğim. Kâğıt kılıcımı çekip savurmamın zamanı gelmişti artık. Erkek kardeşim hayatta olsaydı eğer, eminim beni harekete geçirirdi.

Aşağı inip kitapların önünde, hangisini seçeceğimi bilemeyerek dikildim. Giysilerle dolup taşan bir gardırobun önünde duran ama giyecek hiçbir şey bulamayan Bayan Kapris. Okuyacak bir şeyim nasıl olmazdı? Belki de söz konusu olan kitap yoksunluğu değil, saplantı yoksunluğuydu. Elimi, yaldızlı *The Little Lame Prince* başlığını taşıyan, yeşil bez ciltli tanıdık bir kitap sırtına koydum; çocukken en sevdiğim kitaplardan biriydi – Bayan Mulock'un kaleme aldığı, ihmal kaynaklı bir kaza sonucunda küçükken bacakları felç olan yakışıklı, genç bir prensin öyküsü. Prens, zalimce ıssız bir kuleye kapatılmıştı, ta ki gerçek peri vaftiz annesi gelip de ona istediği her yere gidebilmesini sağlayan sihirli bir pelerin getirinceye kadar. Bulması zor bir kitaptı ve hiçbir zaman kendime ait bir kopyam olmamıştı, dolayısıyla tekrar tekrar kütüphaneden aldığım yıpranmış bir kopyayı okudum. Sonra 1993 kışında, birtakım Noel paketleriyle beraber annemden erken bir doğum günü hediyesi aldım. Zor bir kış olacaktı. Fred hastaydı ve içinden bir türlü çıkamadığım bir kaygı beni esir almıştı. Uyandığımda saat sabahın dördüydü. Herkes uyuyordu. Parmak uçlarıma basarak merdivenlerden inip paketi açtım. İçinde *The Little Lame Prince*'ın pırıl pırıl bir 1909 baskısı vardı. Baş sayfaya, –artık– sarsak el yazısıyla *Kelimelere ihtiyacımız yok*, yazmıştı.

Kitabı raftan çekip aldım ve yazdığı ithafı açtım. O tanıdık el yazısı beni huzurlu bir özlemle doldurdu. Anne, dedim,

yüksek sesle ve çoğunlukla mutfağın ortasında, yaptığı şeyi birden bırakışı geldi aklıma, bir de on bir yaşındayken kaybettiği kendi annesine seslenişi. Nasıl oluyor da birine duyduğumuz sevgiyi onu ebediyen kaybedinceye değin bir türlü bütünüyle anlayamıyoruz? Kitabı üst kata, odama çıkardım ve onun kitaplarının yanına koydum: *Yeşilin Kızı Anne*. *Daddy-Long-Legs*. *A Girl of the Limberlost*. Ah, bir kitabın sayfaları arasında yeniden doğmak...

Kar devam ediyordu. Gayriihtiyari sarınıp sarmalanıp dışarı, karı karşılamaya çıktım. Doğuya, St. Mark's Kitapçısı'na yürüdüm, koridorlarda dolaştım, rastgele kitaplar seçip sayfalarına dokundum, yazı tiplerini inceledim, kusursuz bir giriş cümlesi için dua ettim. Keyifsiz bir şekilde M harfine yöneldim; Henning Mankell'in en sevdiğim dedektif olan Kurt Wallander'in hikâyelerine yenilerini eklediğini umuyordum. Ne yazık ki hepsini okumuştum ama M harfinde dolanırken tesadüfen Haruki Murakami'nin boyutlar arası dünyasına kapılıverdim.

Hiç Murakami okumamıştım. Son iki yılımı Bolaño'nun 2666'sını okuyarak, değerlendirerek ve ince ince tarayıp yorumlayarak geçirmiştim. 2666'dan önce ise *Usta ve Margarita* her şeyi gölgede bırakmıştı ve Bulgakov'un bütün eserlerini okumadan önce Wittgenstein'ın yazdıklarına dair yorucu bir sevdaya tutulmuştum; buna ara ara onun denklemini bozma teşebbüslerim de dâhildi. Başarılı olduğumu söyleyemem ama bu süreç beni Çılgın Şapkacı'nın *Bir kuzgun neden çalışma masasını andırır?* bilmecesini cevaplamaya götürdü diyebilirim. Germantown, Pennsylvania'daki okulumu düşündüm. O dönem hâlâ gerçek mürekkep şişeleri ve metal uçlu tahta

kalemler kullandığımız el yazısı derslerimiz vardı. Kuzgun ve yazı masası? Cevap mürekkepti. Eminim.

İlginç başlığından dolayı seçtiğim *Yaban Koyununun İzinde* adlı bir kitabı açtım. Gözüme bir cümle takıldı: *mahallenin sokakları ve pis su kanallarından yapılmış bir labirent oluşuyordu*. Hemen kitabı satın aldım: kakaoma banacak koyun şeklinde bir bisküvi. Sonra yakınlardaki bir Soba-ya'ya gidip tatlı patatesli karabuğday eriştesi ısmarlayıp okumaya koyuldum. *Yaban Koyununun Izinde*'ye öylesine kaptırmıştım ki iki saatten

* *Yaban Koyununun Izinde*, Haruki Murakami, Doğan Kitap, çeviren: Nihal Önol, s.7. (*ç.n.*)

fazla oturup bir fincan sake eşliğinde okudum da okudum. Mavi Jell-O'umun kenarlarının eridiğini hissedebiliyordum.

Sonraki haftalarda köşe masama kurulup sadece Murakami okudum. Yalnızca tuvalete gitmek ya da bir kahve daha istemek için ara veriyordum. *Yaban Koyununun İzinde*'nin peşinden *Dansu Dansu Dansu* ve *Sahilde Kafka* geldi doludizgin. Sonra kaçınılmaz olarak *Zemberekkuşu'nun Güncesi*'ne başladım. Beni bitiren o oldu; tıpkı çorak ve dünyanın tamamen masum bir bölgesine doğru hızla giden bir meteor misali, durdurulamaz bir şekilde ilerledi.

İki çeşit başyapıt vardır. *Moby Dick* ya da *Uğultulu Tepeler* veya *Frankenstein: Modern Prometheus* gibi klasikler: müthiş ve ilahi yapıtlar. Ve de yazarın sözcüklerle okura kuvvetli bir enerji aşıladığı eserler: Önce bir güzel evirir çevirir bizleri, sıkıp suyumuzu çıkarır sonra ve ardından kurumamız için askıya asar. Çarpıcı kitaplar yani. *2666* mesela ya da *Usta ile Margarita*. *Zemberekkuşu'nun Güncesi* işte böyle bir kitap. Kitabı bitirdim ve anında yeniden okuma ihtiyacı duydum. Bir sebebi, o atmosferden çıkmak istememedi. Fakat bir de, bir cümlenin hayaleti yakamı bırakmıyordu. Sanki bir şey muntazam bir düğümü çözmüş de ben uyurken saçaklanmış kenarlarını yanağıma sürtmeye başlamıştı. Murakami'nin giriş bölümünde anlattığı bir mekânın kaderiyle ilgili olmalıydı.

Anlatıcı Tokyo'nun Setagaya bölgesindeki dairesinin yakınlarında kayıp kedisini arıyor. Dar bir ara yoldan Miyavaki diye anılan insanların mekânına gidiyor; bahçesinde küçük bir kuş heykeli ve eski bir kuyu olan, her yeri yabani otların bürüdüğü terk edilmiş bir ev. Kendini böylesi kaptıracağına,

geriye kalan her şeyin gölgede kalacağına ve kuyunun içinde başka bir dünyaya açılan bir kapı bulacağına dair herhangi bir emare yok. Sadece kedisini arıyordu ama Miyavakilerin evinin kasvetli atmosferine çekildikçe ben de onunla beraber çekiliyordum. Öyle ki başka pek bir şey düşünemez oluyordum; benim için tamamen buna adanmış uzun bir alt bölüm yazsın diye Murakami'ye rahatlıkla rüşvet verirdim. Elbette bu arzumu kendi bölümümü yazarak doyurmak imkânsızdı; benimki kuramsal bir kurgudan öteye gitmezdi zira. O menfur mekândaki her bir ot sapını sadece Murakami böylesi ince bir şekilde anlatabilirdi. Bu konak kafamı öylesine meşgul eder olmuştu ki gidip kendi gözlerimle görmeyi bir saplantı haline getirdim.

Mevzubahis paragrafı bulabilme çabasıyla son bölümleri dikkatle gözden geçirdim. O cümle evin satılacağı anlamına mı geliyordu? Sonunda cevabı 37. bölümde buldum. Tüyler ürpertici *Yakında konağı satacağız*, sözcüklerini içeren bir dolu ifade vardı. Konak gerçekten de satılacak ve kuyu doldurulup mühürlenecekti. Bir şekilde bu gerçeği atlamıştım ve bir şey hafızamda hareketli bir ip misali kıpırdanıp durmasaydı tamamen gözden kaçırmış olacaktım. Bir parça sarsılmıştım doğrusu, zira anlatıcının orayı kendi meskenine dönüştüreceğini, kuyuya ve içindeki kapıya bekçilik edeceğini düşünmüştüm. O çok bağlandığım anonim kuş heykelinin el altından sökülmesini ancak kabullenmiştim. Birden, hiçbir açıklama yapılmadan gitmişti ve nerede olduğuna dair herhangi bir şey de söylenmiş değildi.

Ucu açık sonlardan her zaman nefret ettim. Belli belirsiz bir fırtına öncesinde çamaşır ipinde bir başına duran, rüzgârda

dalgalanmaya bırakılmış bir çarşaf misali havada asılı kalan sözcükler, açılmamış paketler veya açıklanamayacak bir şekilde ortadan kaybolan karakterler, ta ki aynı rüzgâr onu alıp götürünceye, bir hayaletin tenine ya da bir çocuk çadırına dönüşünceye değin. Bir kitap okuduğumda ya da bir film izlediğimde görünüşte anlamsız olan bir şey çözüme bağlanmazsa fazlasıyla huzursuz olabiliyorum; ileri geri gidip ipuçlarının peşine düşebiliyor ya da arayabileceğim bir numara, mektup yazabileceğim biri olsun gibi bir arzuya kapılabiliyorum. Şikâyet etmek için değil, sadece artık bunu ardımda bırakıp başka başka şeylere odaklanabileyim diye, bir açıklama talebinde bulunmak ya da birkaç sorumun cevaplanması için.

Tavan penceresinin üzerinde güvercinler geziniyordu. Zemberekkuşunun neye benzediğini merak ettim. Kanatlarını açmış, taştan bir kuş heykelini tasavvur edebiliyordum ama zemberekkuşunun neye benzediğine dair en ufak bir fikrim yoktu. Küçük bir kuş kalbi mi vardı? Bilinmeyen bir alaşımdan oluşan gizli bir yayı mı vardı? Endişe içinde bir aşağı bir yukarı dolanıp durdum. Paul Klee'nin Die Zwitscher-Maschine'i ve Çin imparatorunun mekanik bülbülü gibi başka otomatik kuşların görüntüleri aklıma geliyordu ama zemberekkuşunun şifresini çözecek sezgiden yoksundum. Normalde bu detay ilgimi uyandırırdı ama talihsiz Miyavaki Konağı'na olan yersiz saplantımla gölgelenmişti, böylece bu konu üzerinde düşünmeyi başka bir zamana bıraktım.

Yatağımda oturup arka arkaya metanetli Horatio Caine önderliğinde *CSI: Miami* bölümlerini izledim durdum. Bir an içim geçti, tam olarak uykuya daldım diyemem, uyku ile uyanıklık arasındaki, gizemli bir şekilde mide bulandıran o haldi

daha çok söz konusu olan. Belki de bir solucan gibi kıvrıla kıvrıla kovboyun yerleşim alanına gidebilirdim. Bunu yapabilseydim şayet, küçümsemeyi bir kenara bırakır ve cevaben sadece dinlerdim. Çizmelerini gördüm. Ne tür bir mahmuz taktığını görmek üzere çömeldim. Altın olsalardı eğer, uzaklara, belki de ta Çin'e gittiğinden emin olabilirdim. Devasa bir atsineğine darbeler savuruyordu. Bir şey söyleyecek gibiydi, bunu görebiliyordum. İyice aşağı çömelmiştim ve mahmuzlarının nikelden yapıldığını fark ettim, dış kıvrımına bir dizi rakam kazınmıştı; belki de ikramiye kazanan piyango biletinin numarasıydı bu. Esneyip bacaklarını uzattı.

—Aslında üç çeşit başyapıt vardır, oldu tek söylediği.

Sıçradım, siyah paltomu ve *Zemberekkuşu* kitabımı kapıp Cafe 'lno'ya doğru yola koyuldum. Her zamankinden geç bir saatti, ne mutlu ki içerisi boştu fakat kahve makinesine üzerinde el yazısıyla Arızalı yazan bir kâğıt iliştirilmişti. Ufak bir darbe ama yine de bir yere ayrılmadım. Tarot destesinden ruh halinizi yansıtan bir kart seçersiniz ya, işte ona benzer bir oyun oynadım: Kitabın rasgele bir sayfasını açıp *konağa* dair herhangi bir gönderme bulabilmeyi umdum. Ardından, kitabın sonundaki boş sayfalara listeler yaparak eğlendirdim kendimi. İki çeşit başyapıtın ardından çokbilmiş kovboyun dikte ettiği üçüncüye geçtim. Bodrumdaki bir okuma salonunun deli kâtibi misali bir yığın başyapıt ismi yazdım, sildim ve baştan yazdım.

Listeler. İletilen dalgaların, hayallerin ve saksafon sololarının girdabındaki küçük çapalar. Kirli sepetinden kurtarılan upuzun bir listenin listesi. Bir diğeri de 1955 tarihli aile İncil'inde; okuduğum en iyi kitaplar: *A Dog of Flanders. Prens ve Dilenci. Mavi Kuş. Five Little Peppers and How They Grew.*

Peki ya *Küçük Kadınlar* veya *Bir Genç Kız Yetişiyor?* Peki ya *Aynanın İçinden* veya *Boncuk Oyunu?* Hangisi birinci sütuna, hangisi ikinci sütuna ve hangisi üçüncü sütuna girecek? Hangileri sadece çok sevildikleri için bu listedeler? Peki ya klasikler, ayrı bir sütunda mı yer almalılar?

—*Lolita*'yı unutma, diye fısıldadı kovboy, üzerine basa basa.

Artık rüya zamanından çıkıyordu; ruhani bir sesin şaibeli imgesi. Her koşulda *Lolita*'yı ekledim. Bir Rus tarafından kaleme alınan bir Amerikan klasiği; *Kızıl Damga*'nın yanına eklendi.

Yeni kız birden masamda belirdi.

—Makineyi tamire biri geliyor.

—Güzel.

—Kahve veremediğimiz için üzgünüz.

—Sorun değil. Masam var.

—Ve insan yok!

—Evet! İnsan yok.

—Ne yazıyorsunuz?

Kıza hafif şaşkın bir şekilde baktım, hiçbir fikrim yoktu.

Eve dönerken *deli*'de durup orta boy sade kahve ve hava geçirmez bir şekilde paketlenmiş bir dilim mısır ekmeği aldım. Dışarısı serindi ama canım içeri girmek istemiyordu. Verandaya çöküp kahvemi iki elimin arasına alarak ellerim ısınıncaya dek öylece oturdum, sonra birkaç dakika boyunca Saran streç filmi açmaya uğraştım; Lazarus'u yeniden diriltmek bile daha kolaydı. Birden aklıma başyapıt listeme Cesar Aira'nın *Seyyah Ressamın Yaşamından Bir Kesit*'ini eklemediğim geldi. Peki, Rene Daumal'ın *A Night of Serious Drinking*'i gibi kitapların

yer alacağı konu dışı bir alt liste nasıl olurdu? İş çığırından çıkıyordu. Seyahate giderken götürüleceklerin listesini hazırlamak çok daha kolaydı.

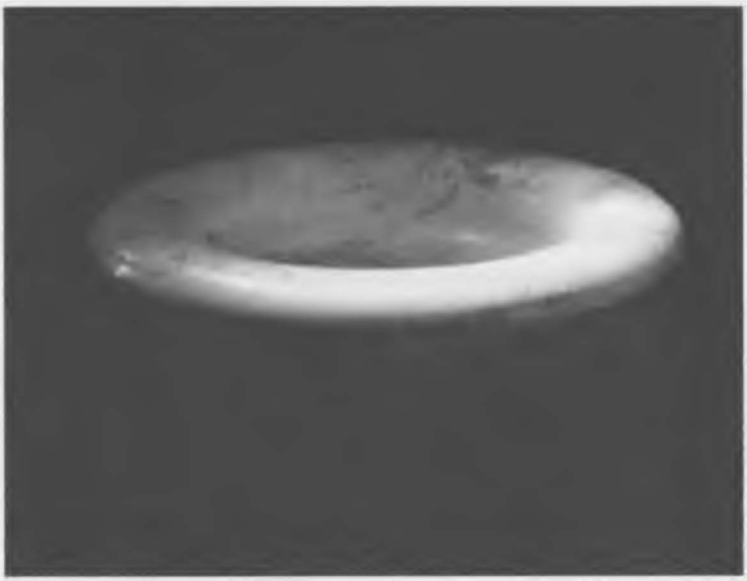
İşin aslı, sadece tek bir çeşit başyapıt vardır: Başyapıt. Listelerimi cebime tıktım, ayağa kalktım ve veranda ile kapı arasında ufak bir mısır ekmeği izi bırakarak içeri girdim. Düşünce sürecim bir çocuğun hareketleri kadar abesti. İçeride yapılması gereken ev işleri bekliyordu. Bir karton yığınını geri dönüşüm için ayırdım, kedilerin su kaplarını yıkadım, etrafa saçılmış kuru mamaları süpürdüm ve sonra lavabonun önünde durup Murakami'nin kuyusunu düşünürken konserve sardalye yedim.

Kuyu kurumuştu ama anlatıcının mucizevi bir şekilde kapıyı açması sonucunda saf ve yumuşacık bir suyla dolup taştı. Kuyuyu gerçekten dolduracaklar mıydı? Öylece doldurulmak için fazla kutsaldı çünkü kitaptaki tek bir cümle öyle olduğuna hükmediyordu. İşin aslı kuyu öylesine çekiciydi ki orası benim olsun, belki döner de su içmek üzere durur diye, bir Samiriyeli misali başında oturup İsa'yı bekleyeyim istedim. Kesinlikle belli bir zaman dilimi falan da olmayacaktı, zira böylesi bir umuda sarılmış biri sonsuza dek beklemeye ikna olabilirdi pekâlâ. Anlatıcının aksine, kuyunun içine girip Alice misali Murakami'nin harikalar diyarına dalmak gibi bir arzum yoktu. Bir yerde kapalı kalmaya ya da su altında olmaya duyduğum tiksintiyi hiçbir zaman aşamayacaktım. Sadece kuyunun yakınlarında olmak ve dilediğimce suyunu içmek istiyordum. Deli bir konkistador misali bunu düşledim.

Peki ama Miyavaki Konağı'nı nasıl bulacaktım? Doğrusu gözümü korkutmuyordu. Güllerin, bir sayfanın kokusunun

rehberliğindeydik. *Wittgenstein's Poker*'da Karl Popper ve Ludwig Wittgenstein arasındaki o meşhur didişmeyi okuduktan sonra ta Londra King's Koleji'ne gitmemiş miydim? Öylesine etkilenmiştim ki sadece üzerine esrarengiz bir şekilde H-3 ibaresi karalanmış olan bir kâğıt parçasıyla iki büyük filozofun çekişmeli savaşının devam ettiği Cambridge Moral Sciences Club'ın yerini çıkarıvermiştim. Orayı bulmuş, içeri giriş iznini koparmış ve benim dışımda kimseye muhtemelen bir faydası dokunmayacak birkaç geniş açı fotoğraf çekmiştim. Kolay iş değildi doğrusu. Buna ilave edilen hafiyelikler beni uzun toprak bir yolun sonundaki gizli bir çiftlik evinden Wittgenstein'ın, adının, sanki kendi elinden çıkmış tuhaf bir denklem misali görünen benekli bir küf, yosun ve liken ağından neredeyse tamamen okunmaz olduğu paçoz mezarına götürmüştü.

Kafayı yaklaşık otuz bin kilometre ötedeki bir konağa takmak kulağa saçma gelebilir; hele de belki Murakami'nin zihninden başka bir yerde var olmayan bir yeri bulmaya çalışmak büsbütün sorunlu bulunabilir. Onun kanalına bağlanmayı deneyebilir ya da zihin havuzuna dalıp, *Hey, kuş heykeli nerede?* veya *Miyavaki Konağı'nı satan emlakçının numarasını nedir?* diye sorabilirdim. Veyahut bizzat Murakami'ye sorabilirdim. Adresini bulabilir ya da yayıncısı aracılığıyla ona bir mektup yazabilirdim. Bu eşsiz bir fırsattı; karşımda yaşayan bir yazar vardı! Bir 19. yüzyıl şairiyle ya da 11. yüzyıl ikon ressamıyla bağlantı kurmaya çalışmaktan çok daha kolaydı. Yine de tamamen sahtekârlık olmaz mıydı bu? Sherlock Holmes'un, kendi çözmek yerine, zor bir bilmeceyi çözmek için Conan

Doyle'a başvurduğunu düşünsenize! Hayat memat meselesi olsa bile, hele ki kendi hayatı söz konusuysa, Doyle'a sormaya asla tenezzül etmez. Hayır, Murakami'ye soramazdım. Ama bilinçaltının yukarıdan tomografisini çekmeye çalışabilir ya da gayet masumane, kapıların birleştiği yerde onunla bir kahve içmek üzere buluşabilirdim.

Kapı neye benziyor acaba, diye geçirdim içimden.

Kafamdan bin bir ses yükseldi ve her birinin cevabı bir diğerini eledi.

—Berlin Tempelhof Havalimanı'ndaki boş bir terminale benziyor.

—Panteon'un tavanındaki daireye benziyor.

—Schiller'in bahçesindeki oval masaya benziyor.

Bu ilginçti doğrusu. Birbiriyle ilgisiz kapılar. Dikkati başka bir yöne mi çekmeye çalışıyorlardı yoksa bu bir

ipucu muydu? Eski Berlin terminalinin birkaç fotoğrafını çektiğimden emindim, dolayısıyla o fotoğrafları bulmak üzere kimi kutuları karıştırdım. Şansım yaver gitmedi ama Friedrich Schiller'in küçük bir şiir kitabında oval masanın iki resmini buldum. Resimleri glasin zarflarından çıkardım; güneşin fotoğrafların birinde masayı daha çok karartması dışında birbirinin aynı, bir vaftiz su kabına benzerliğini vurgulamak üzere karanlığa gömülü bir şekilde çekilmiş olan iki kareydi.

2009 yılında CDC'nin birkaç üyesi Türingiya'nın doğusundaki Jena'da, Saale Nehri'nin geniş vadisinde buluştu. Resmi bir toplantı değil, daha çok Friedrich Schiller'in yazlık evinde, *Wallerstein*'ı yazdığı bahçede gerçekleşen, romantik bir görev gibiydi. Alfred Wegener'in sağ kolu olan ve sıklıkla unutulan Fritz Loewe'yi anıyorduk.

Loewe uzun boylu, hafif dişlek ve tuhaf bir yürüyüşü olan, duyarlı bir adamdı. Cesur ve klasik bir bilim insanı olan Fritz, buzulbilimi çalışmalarına katılmak üzere Grönland gezisinde Wegener'e eşlik etti. 1930 yılında, Batı İstasyonu'ndan iki bilim insanının –Ernst Sorge ve Johannes Georgi'nin– kamp kurduğu Eismette'ye yaptıkları zorlu seyahatte Wegener'e refakat etti. Loewe ciddi bir soğuk ısırması yaşadı ve Eismette kampından öteye gidemedi, Wegener onsuz devam etti. Loewe'nin her iki ayak başparmağı, anestezi yapılmadan olay yerinde üstünkörü kesildi. Loewe sonraki aylarını uyku tulumunun içinde yüzükoyun yatarak geçirmek zorunda kaldı. Liderlerinin donduğundan bihaber olan Loewe ve diğer bilim insanları kasımdan mayısa kadar onun dönüşünü beklediler. Pazar akşamları Loewe onlara Goethe ve Schiller'in şiirlerini okur, buzdan mahzenlerini ölümsüzlüğün ısısıyla doldururdu. Bir zamanlar Schiller'le Goethe'nin saatlerini sohbet ederek geçirdikleri oval masanın başında, hep beraber çimlerde oturduk. Sorge'nin, Loewe'nin sabır ve metanetinden bahsettiği "Eismette'de Kış" makalesinden bir bölüm ve sonrasında o korkunç yalnızlıkları boyunca okuduğu şiirlerden birkaçını okuduk. Mayıs sonlarıydı ve çiçekler açmıştı. Uzaklardan concertina'yla çalınan hareketli bir melodinin sesi geliyordu, müşfik bir şekilde bu ezgiye "Loewe'nin Şarkısı" adını verdik. Vedalaştık, sonrasında ben Nietzsche'nin, küçük kız kardeşinin gözetiminde yaşadığı evi bulmak üzere Weimar'a giden bir trene atladım.

Taş masanın fotoğraflarından birini çalışma masamın üzerine yapıştırdım. Basitliğine rağmen son derece etkili bir

fotoğraf, beni Jena'ya geri götüren bir yol olduğunu düşündüm. Bu masa aslında kapılar arası geçiş konseptini anlamak için değerli bir unsurdu. Şayet iki arkadaş ellerini bu masaya, bir Ouija tahtası misali, koyduysa, Schiller'in son yıllarında, Goethe'ninse gençliğinin baharında bu atmosfere dağılmış olma ihtimalleri vardı.

İnanan için tüm kapılar açıktır. Kuyudaki Samiriyeli kadının öğretisi budur. Uyku mahmuru, şayet kuyu dışarı açılan bir kapıysa bir de içeri açılan bir kapı olmalı, diye düşündüm. Bunu bulmanın bin bir yolu olmalı. Bana bir tanesi yetmeli. Ayyaş şair Cégeste'nin Cocteau'nun *Orfe* filminde yaptığı gibi aynalardan geçmek mümkün olabilir. Fakat ben ne aynalardan ne kuantum tünel duvarlarından geçme ne de kendime yazarın zihnine giren bir yol kazma arzusu duydum.

Sonunda buna mütevazı bir çözüm sunan yine Murakami'nin kendisi oldu. *Zemberekkuşu*'ndaki anlatıcı, en mutlu olduğu zamanlardaki gibi tıpkı, yüzdüğünü hayal ederek kuyudan gizemli bir otelin koridoruna geçmeyi başardı. Aynen Peter Pan'ın Wendy ve kardeşlerine uçmak için, *Sadece mutlu şeyleri düşünün!* dediği gibi.

Gizli bir coşku anında duraklayarak geçmiş mutlulukların kıyı köşesinin üstünden geçtim. Biraz vakit alacak olsa da nasıl yapacağımı biliyordum. Önce gözlerimi kapatacak ve on iki yaşındaki bir erkek çocuğunun ayakkabısının pek kıymetli bağcıklarındaki paten anahtarına dokunan on yaşındaki bir kız çocuğunun ellerini düşünecektim. *Mutlu şeyleri düşün.* Öylece patenlerimle kapıdan kayıp gidiverecektim işte.

Frida Kahlo'nun yatağı, Casa Azul, Coyoacán

Çarkıfelek

BIR SÜRE RÜYA GÖRMEDİM. Rulmanlarım paslanmıştı, uykudan uzak bir şekilde döndüm durdum, sonra, bir mihenk taşından diğerine, yatay seyahatlere çıktım, oysa dokunulacak bir taş falan yoktu aslında. Hiçbir yere varamayarak eski, uzun zaman önce uykusuzluk hastalığına karşı uydurulmuş fakat uzun otobüs yolculuklarında da kişiyi oyalayarak araba tutmasının önüne geçen bir oyuna döndüm. Ayakta değil de zihinde oynanan bir tür seksek. Oyun alanı, görünürde uçsuz bucaksız fakat aslında sonu olan, kişinin efsanevi bir tınıya sahip varış noktasına ulaşabilmesi için geçmesi gereken sıra sıra pirit karelerden oluşan bir yola denkti: mesela sallanan püsküllü kadife bir ipe bağlı giriş kartıyla içeri girme hakkı kazanacağınız İskenderiye Serapeum. Kişi kendi seçtiği bir harfle, mesela M harfiyle, başlayan kelimeleri arka arkaya sıralayarak ilerler: Madrigal menuet müdür mösyö muazzam mıknatıs maestro merhamet marşmelov merenge mantık martı melez ve bu böyle devam eder, kişi ara vermeden, kelime kelime,

kare kare ilerler. Kim bilir kaç kez oynamıştım bu oyunu! Hiçbirinde de kadife ipe ulaşamamıştım ama en kötü ihtimalle hayallere dalıp gitmiştim yine de. Böylece oyunu tekrar oynadım. Gözlerimi kapadım, bileğimi serbest bıraktım, elimi hava klavyemde dolaştırdım ve durdum; parmağım bana yolu gösterdi. V. Viyola Venüs Verdi Vanessa vektör vitamin vardiya vorteks vatoz virüs viyal vermin venom viral vişne, birden sanki bir sis perdesiymişçesine kolayca dağılarak bir düşün başlangıcını müjdeledi.

Aynı kafenin ortasında, tekrarlayan düşvari sahnesinde ayakta duruyordum. Ne bir garson vardı ne de kahve. Arka tarafa gidip kahve çekirdeği öğütmek ve kahveyi kendim hazırlamak mecburiyetinde kaldım. Kovboy dışında etrafta kimse yoktu. Köprücükkemiğinden aşağı küçük bir yılan misali inen bir yara izi olduğunu fark ettim. İkimize de dumanı tüten kahve koydum ama gözlerine bakmaktan kaçındım.

—Yunan mitleri bize hiçbir şey anlatmıyor, diyordu. Mit denilen şey hikâyedir. İnsanlar onları yorumlar ya da ahlaki değerler ekler. Medea ya da çarmıha gerilme, bunları yıkamazsın. Güneş ve yağmur aynı anda belirdi ve bir gökkuşağı oluştu. Medea İason'un gözlerini gördü ve çocuklarını kurban etti. Böyle şeyler olur, hepsi bu, yaşamanın getirdiği yadsınamaz domino etkisi.

Ben Pasolini'nin gözünden Altın Post'u seyrederken o işemeye gitti. Kapıda durup ufka baktım. Kuru peyzaj, bitki örtüsünden yoksun kayalık tepelerle bölünüyordu. Öfkesini doyurduktan sonra Medea'nın böylesi kayalara tırmanıp tırmanmadığını düşündüm. Kovboyun kim olduğunu düşündüm. Homeros gibi bir avare herhalde, diye geçirdim

içimden. Tuvaletten çıkmasını bekledim ama bir türlü gelmek bilmedi. Etrafta bir şeylerin değişeceğine dair işaretler vardı: bir o yöne bir bu yöne hareket eden bir saat, dönen bar taburesi ve bej rengi mine kaplı ufak bir masanın üzerinde havada duran rahatsız bir arı. Onu kurtarmayı düşündüm ama yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Kahvemin parasını ödemeden oradan ayrılmak üzereydim ki, fikrimi değiştirip ölmek üzere olan arının yanındaki masaya bir iki bozukluk bıraktım. Kahve ve mütevazı bir kibrit kutusu tabut için yeterliydi.

Silkinip rüyayı üzerimden attım, yataktan çıktım, yüzümü yıkadım, saçımı ördüm, beremi ve defterimi buldum ve Euripides ile Apollonius hakkında atıp tutan kovboyu düşünmeye devam ederek dışarı çıktım. İlk seferinde beni yanlış yola sürmüştü ama tekrar tekrar gördüğüm varlığının bana huzur verdiğini kabul etmem gerekiyordu. İhtiyaç duyduğumda, uykunun kıyısındaki o aynı yerde bulabileceğim biri.

6. Cadde'den geçerken *Callas Medea'dır, Medea Callas'dır* cümlesi sokağın yüzeyine çarpan botlarımın topuklarına ritmik bir şekilde eşlik etti. Pier Paolo Pasolini oyuncu kadrosu küresine bakıyor ve az diyaloglu, içinde hiç şarkı barındırmayan destansı bir rol için tüm zamanların en etkileyici seslerinden biri olan Maria Callas'ı seçiyor. Medea ninniler söylemiyor; çocuklarını katlediyor. Maria kusursuz bir şarkıcı değildi; sonsuz kuyusunun derinliklerinden yararlanıp dünyasının dünyalarını fethetti. Fakat oynadığı kahramanların acıları onu kendi acısına hazırlamamıştı. İhanete uğramış, terk edilmiş, sevgiden, sesinden ya da çocuktan yoksun bırakılmış, yalnız yaşamaya mahkûm edilmişti. Maria'yı üzerinde Medea'nın ağır giysileri olmadan hayal etmeyi yeğliyordum;

soluk sarı, dar elbisesiyle yanan kraliçe. İnci takıyor. Küçük deri bir mücevher kutusuna uzanırken Paris'teki dairesi ışıkla dolup taşıyor. Aşk en değerli mücevherdir, diye fısıldıyor boynundaki kolyenin klipsini açarken, inciler boğazından aşağı kayıyor, havada süzülen ve yok olan bir dizi keder.

Cafe 'Ino açıktı ama boştu; içeride bir tek sarımsak pişiren aşçı vardı. Yakınlardaki bir pastaneye yürüdüm, kahve ve bir dilim kırıntı pastası alıp Father Demo Meydanı'ndaki bir banka oturdum. Bir oğlan çocuğunun çeşmeden su içebilmesi için küçük kız kardeşini kucağına alıp kaldırışını izledim. Kızın ardından o da doyasıya su içti. Güvercinler çoktan toplanmıştı bile. Kekin paketini açarken öfkeli güvercinler, esmer şeker ve yüksek motivasyonlu karınca ordularını içeren çılgın bir suç mahalli hayal ettim. Çatlamış betondan fışkıran çimlere baktım. Tüm karıncalar nereye gitmişti? Ve arılar ve her yerde gördüğümüz küçük, beyaz kelebekler? Peki ya denizanası ve kayan yıldızlar? Günlüğümü açıp birkaç resme göz attım. Bir karınca, Pisa'daki Orto Botanico'da bulunan bir Şili şarap palmiyesine ayrılmış bir sayfaya doğru ilerliyordu. Gövdesinin ufak bir eskizi vardı ama yapraklarını çizmemiştim. Cennetin ufak bir eskizi vardı ama yeryüzünün yoktu.

Bir mektup geldi. Frida Kahlo'nun evi ve ebedi istirahatgâhı olan Mavi Ev'in müdürü, sanatçının devrimci hayatı ve eserlerinden bahseden bir konuşma yapmamı rica ediyordu. Karşılığında eşyalarının, hayatındaki tılsımlı şeylerin fotoğraflarını çekme iznim olacaktı. Seyahat vakti, kadere razı gelme vakti.

* (İt.) Botanik bahçesi. (*ç.n.*)

Zira her ne kadar yalnızlığa hasret olsam da genç bir kızken içine girebilmeyi delicesine arzuladığım o bahçede konuşma fırsatını kaçıramayacağıma karar verdim. Frida ve Diego Rivera'nın yaşadığı eve girecek, sadece kitaplarda gördüğüm odalarda dolaşacaktım. Yeniden Meksika'ya gidecektim.

Mavi Ev'le annemin bana on altıncı yaş günü hediyesi olan *The Fabulous Life of Diego Rivera* aracılığıyla tanışmıştım. Sanata dalıp gitmek için gitgide daha büyük bir arzu duymamı sağlayan baştan çıkarıcı bir kitaptı. Meksika'ya gittiğimi, devrimlerine tanıklık ettiğimi, o toprakları arşınladığımı ve içlerinde gizemli azizlerin yaşadığı ağaçların önünde dua ettiğimi düşledim.

Mektubu artan bir coşkuyla tekrar tekrar okudum. Beni bekleyen işi ve oraya 1971 senesinde giden genç halimi düşündüm. Yirmilerimin başlarındaydım. Para biriktirmiş ve Mexico City'ye bilet almıştım. Los Angeles'tan aktarma yapmam gerekmişti. Üzerinde telgraf direğinde çarmıha gerilmiş bir kadın olan bir reklam panosu gördüğümü anımsıyorum: *L. A. Woman*. Radyoda Doors single'ı "Riders on the Storm" çalıyordu. O zaman elimde böyle bir mektup yoktu, gerçek bir planım da; ama bir hedefim vardı ve bu da bana yetiyordu. *Java Head* isimli bir kitap yazmak istiyordum. William Burroughs bana dünyadaki en iyi kahvenin Veracruz'u çevreleyen dağlarda yetiştiğini söylemişti ve ben de orayı bulmaya kararlıydım.

Mexico City'ye vardım ve doğruca tren istasyonuna gidip bir gidiş-dönüş bileti aldım. Geceki yataklı tren yedi saat sonra hareket edecekti. Küçük, keten bir sırt çantasına bir defter, Bic marka bir kalem, Artaud'nun *Anthology*'sinin mürekkep

lekeli bir kopyasını ve ufak Minox marka fotoğraf makinemi koydum ve geri kalanları kilitli dolapta bıraktım. Para bozdurduktan sonra artık orada olmayan Hotel Ortega'dan aşağı doğru yürüyerek bir kafeye girdim ve güveçte morina balığı siparişi verdim. Safran rengi suyun içinde yüzen balık kemikleri hâlâ gözümün önüne geliyor. Ve boğazıma uzun bir kemik takıldı. Orada bir başıma oturmuş, boğuluyordum. Sonunda baş ve işaretparmaklarımı kullanarak, öğürmeden ya da dikkatleri çekmeden, kılçığı çıkarmayı başardım. Kılçığı bir peçeteye sarıp cebime attım, garsonu çağırdım ve hesabı ödedim.

Sakinleştikten sonra, cebimde Mavi Ev'in adresi, şehrin güneybatısındaki Coyoacán'a gitmek üzere otobüse atladım. Güzel bir gündü ve yüksek beklentiler içindeydim. Fakat oraya vardığımda kapsamlı bir restorasyon nedeniyle evin kapalı olduğunu öğrendim. Koca mavi duvarların dibinde kalakaldım. Yapabileceğim hiçbir şey, ricada bulunabileceğim hiç kimse yoktu. O gün Mavi Ev'e giremeyecektim. Evin birkaç blok ötesine, Troçki'nin öldürüldüğü yere yürüdüm; böylesi derin bir ihanetle Genet suikastçıyı azizlik mertebesine çıkarırdı. Baptist Kilisesi'nde bir mum yaktım ve ellerimi birleştirip ara ara kılçıkla zedelenen boğazımdaki hafif hasarı tartarak uzun banklardan birine oturdum. Geri döndüğüm tren istasyonundaki, bir görevli trene erken binmeme göz yumdu. Ufak, yataklı bir kompartımanım vardı. Rengârenk çizgili bir eşarpla kapladığım, katlanan ahşap bir sandalye vardı. Artaud kitabımıysa sırı dökülen aynaya dayadım. Gerçekten mutluydum. Meksika'daki kahve ticaretinin önemli bir merkezi olan Veracruz'a gidiyordum. Dilediğim konu üzerine Beat sonrası tarzı bir yazı yazmaya işte orada karar verdim.

Tren yolculuğu olaysız geçti, Alfred Hitchcock'a has garip-likler yaşanmadı. Planımı gözden geçirdim. Başımı sokacak makul bir yer bulmak ve mükemmel bir kahve içmek dışında çok büyük bir beklentim de yoktu. Uykumdan taviz vermeden on dört fincan kahve içebilirdim.

Karşıma çıkan ilk otel tüm beklentilerimi karşılıyordu. Hotel Internacional. Bana içinde lavabosu, tavan vantilatörü olan ve kasaba meydanına bakan kireç badanalı bir oda verdiler. Kitabımdan Artaud'nun Meksika'da çekilmiş fotoğraflarından birini yırtıp bir dilek mumunun ardındaki alçı şömine rafının üzerine yerleştirdim. Meksika'yı sevmişti, ben de bundan hareketle, geri dönmek hoşuna gider diye düşünmüştüm. Kısa bir istirahatin ardından paramı saydım, ihtiyacım kadarını aldım ve gerisini bilek kısmına ufak bir gül işlenmiş olan, el örgüsü, pamuklu bir çorabın içine tıktım.

Sokağa çıkınca çevreyi kolaçan edebilmek için kendime uygun bir bank seçtim. İki otelden birinden belirli aralıklarla çıkan ve aynı sokağa yönelen adamları izledim. Öğleye doğru gizlice onlardan birini takip ettim ve peşi sıra yılankavi bir ara sokaktan geçip mütevazı görüntüsüne rağmen kahve olayının merkezi gibi görünen bir kafeye gittim. Gerçek bir kafe değildi ama gerçek bir kahve satıcısıydı. Kapısı yoktu. Satranç tahtasını andıran siyah beyaz zemini toz içindeydi. Duvarların önüne içi kahve çekirdeği dolu ağır çuvallar dizilmişti. Bir-iki ufak masa vardı ama herkes ayakta duruyordu. Hiç kadın yoktu. Hiçbir yerde kadın yoktu. Dolayısıyla yürümeye devam ettim.

İkinci günümde, sanki oraya aitmişim gibi içeri dalıverdim, toz kümelerinde ayaklarımı sürüye sürüye yürüdüm. Gözümde

Sheridan Meydanı'ndaki tütüncüden aldığım Wayfarer'ım ve üzerimde Bowery'den aldığım elden düşme bir yağmurluk vardı. Çok kaliteli bir üründü doğrusu, hafif yıpranmış olsa da kâğıt kadar inceydi. *Coffee Trader Magazine* muhabiri rolü kesiyordum. Küçük, yuvarlak masalardan birine geçtim ve iki parmağımı kaldırdım. Bunun ne anlama geldiğinden emin değildim ama erkeklerin hepsi bunu yapıyor ve iyi sonuçlar alıyordu. Aralıksız olarak defterime bir şeyler yazdım. Kimsenin umurunda değil gibiydi. Bundan sonraki ağır akan saatler, sadece olağanüstü olarak tanımlanabilirdi. Üzerinde Chiapas yazan çekirdek çuvalına raptiyelenmiş bir takvim ilişti gözüme. O gün 14 Şubat'tı ve kalbimi kusursuz bir fincan kahveye kaptırmak üzereydim. Kahveyi fazlasıyla resmi bir şekilde getirdiler. Mekânın sahibi önümde dikilip bekledi. Neşe ve minnetle gülümsedim. *Hermosa*,* dedim ve bunun üzerine adam da kocaman gülümsedi. Vahşi orkidelerde dolu yaylalarda yetiştirilen ve onların polenleriyle kaplanan çekirdeklerden damıtılan kahve; doğanın olağanüstülüklerini birleştiren bir iksir.

Sabahın geri kalanında içeri girip çıkan, kahve deneyen, çeşit çeşit çekirdek koklayan adamları izledim. Çekirdekleri sallıyor, deniz kabuğu misali kulaklarına tutuyor ve küçük, kalın elleriyle fal bakarmış gibi düz masanın üzerinde yuvarlıyorlardı. Sonrasında da sipariş veriyorlardı. O süre zarfında mekân sahibiyle tek kelime konuşmadık ama bana kahve getirmeye devam etti. Bazen fincanda, bazen bardakta. Öğle yemeği saatinde, işletmeci de dahil olmak üzere herkes

* (İsp.) Güzel. (*ç.n.*)

mekândan ayrıldı. Ayağa kalkıp çuvalları inceledim ve hatıra olarak cebime birkaç kahve çekirdeği attım.

Bu rutin birkaç gün daha devam etti. Sonunda bir dergi için değil de, genç nesiller için yazıyor olduğumu itiraf ettim. Kahve için bir arya yazmak istiyorum, diye açıkladım gönül almaya çalışmadan. Bach'ın *Kahve Kantatı* gibi ölümsüz bir şey. Mekân sahibi kollarını birleştirip karşımda dikildi. Böylesi bir kibre nasıl karşılık verecekti acaba? Sonra bir yere ayrılmamamı işaret ederek gitti. Bach'ın *Kahve Kantatı*'nın dâhiyane bir eser olup olmadığı konusunda en ufak bir fikrim yoktu ama sanatçının kahve düşkünlüğü, hem de kahvenin uyuşturucu muamelesi gördüğü bir dönemde bilinen bir şeydi. Şüphesiz, Glenn Gould'un *Goldberg Çeşitlemeleri* ile uğraşır ve piyanonun başında delicesine, Ben Bach'ım! diye haykırırken edindiği bir alışkanlıktı. Eh, ben hiç kimseydim. Bir kitapçıda çalışıyordum ve –işin aslı daha yazmaya başlamadığım– bir kitap yazmak üzere işten ayrılmıştım.

İşletmeci çok geçmeden elinde iki tabak siyah fasulye, közlenmiş mısır, şekerli tortilla ve dilimlenmiş kaktüsle döndü. Beraber yedik, sonra son bir fincan kahve daha getirdi. Hesabı ödedim ve ona defterimi gösterdim. Kendisiyle çalışma masasına gitmemi istedi. Resmi kahve tüccarı mührünü çıkardı ve tüm ciddiyetiyle boş bir sayfaya bastı. Çok büyük olasılıkla bir daha asla görüşmeyeceğimizi ve onunki kadar iyi bir kahveyi bir daha bulamayacağımı bilerek el sıkıştık.

Eşyalarımı çabucak topladım, Zemberekkuşu'nu küçük, metal bavuluma tıkıştırıverdim. Listemdeki her şey tamamdı: pasaport siyah ceket tulum iç çamaşırı dört tişört 6 çift arılı çorap

Polaroid film paketleri Land 250 Fotoğraf Makinesi siyah bere bir kutu arnika kareli kâğıt Moleskine Etiyopya haçı. Tarot destemi eskimiş güderi kesesinden çıkarıp bir kart çektim – seyahat öncesi alışkanlığı. Kader kartıydı. Oturdum ve ihtişamlı çarka baktım. Pekâlâ, diye düşündüm, bu işimi görür.

Rüyamda Pat Sajak'ı* gördüm. Aslında onun gerçekten Pat Sajak olduğundan emin değildim, zira sadece kimi harfleri ortaya çıkarmak üzere devasa kartları çeviren erkek elleri görmüştüm. İşin tuhafı bu düşü daha önce görmüşüm gibi bir hisse kapıldım. Eller, kelimeyi tahmin etmeme yetecek kadar harf döndürecekti ama ben elim boş dönecektim. Uykumda rüya mekânını görmeye çabaladım. Her şey yakın plandı. Daha fazlasını görmenin imkânı yoktu. İşin aslı dış kenarların şekli hafif bozulmuştu; adamın şık gabardin takımını kaba, ham bir ipekten yapılmışçasına büklüm büklüm gösteriyordu. Bir de sanki ellerine manikür yaptırmıştı; tırnakları öylesi temiz ve bakımlıydı. Serçeparmağında altın bir mühür yüzüğü vardı. Adının baş harflerini taşıyıp taşımadığını görmek üzere yüzüğe daha dikkatli bakmış olmam gerekirdi.

Sonradan gerçeğinde harfleri Pat Sajak'ın çevirmediğini hatırladım. Gerçi bir yarışma programının gerçek sayılıp sayılmayacağı tartışılır. Harfleri Pat'in değil, Vanna White'ın çevirdiğini herkes bilir. Ama ben unutmuştum ve daha fenası, ne yaptıysam kadının yüzünü anımsayamadım. Gözümün önüne parlak, dar bir elbise geliyordu ama yüzü gelmiyordu işte ve bu da beni rahatsız ediyor, yetkililerin belli bir günde nerede olduğunuzu sorduğunda ve sizin suç anında başka bir

* Amerikalı televizyon yıldızı, sunucu, oyuncu. Orijinal adı "Wheel of Fortune" olan Çarkıfelek programını da sunar. (ç.n.)

yerde bulunduğunuzu kanıtlayacak bir deliliniz olmadığında hissedeceğinize benzer bir huzursuzluk yaratıyordu. Evdeydim, cevabını vermiş olurdum kısık bir sesle, Pat Sajak'ın ne olduğunu anlayamadığım bir kelimeyi oluşturan harfleri çevirmesini izliyordum.

Araç geldi. Bavulumu kilitledim, pasaportumu cebime attım ve arka koltuğa oturdum. Trafik çok sıkışıktı, Holland Tunnel'ın dışında, arabada öylece oturup trafiğin açılmasını bekledik. Pat Sajak'ın ellerini düşünmeye başladım. Rüyada kişinin kendi ellerini görmesinin iyi şans getirdiğine inanılır. Arzu edilesi bir alamet, ama kişinin kendi ellerini görmesi; Vanna'nın işini yapan Pat'in ellerini yakın çekimden görmesi değil. Sonra içim geçti ve büsbütün farklı bir rüya gördüm. Bir ormandaydım ve ağaçlar güneşte parıldayan kutsal süslerle doluydu. Uzanamayacağım kadar yüksekteydiler ve ben de çimlerin üzerinde öylece duran uzun, tahta bir asayla süsleri sallamaya başladım. Yapraklı dalları dürttüğümde yığınla küçük, gümüş rengi el yağdı ve ayakkabılarımın üzerine döküldü. Ayağımda ilkokuldayken giydiğime benzer eski püskü, kahverengi Oxford ayakkabılar vardı ve elleri toplamak üzere eğildiğimde çorabıma tırmanan siyah bir tırtıl gördüm.

Araç A Terminali'ne yanaştığında aklım karışmıştı. Burası benim gideceğim yer mi? diye sordum. Şoför bir şeyler mırıldandı ve ben, beremi aldığımdan emin olduktan sonra araçtan inip terminale yöneldim. Yanlış kapıda bırakılmıştım ve doğru bankoyu bulabilmek için kim bilir nerelere giden yüzlerce insanın arasından kıvrıla kıvrıla geçmek zorunda kaldım. Bankodaki kız makineleri kullanmam için ısrar etti. Son on yıldır hangi dünyada yaşıyorum bilmiyorum ama bu otomat

işi havaalanlarına ne zaman girdi tanrı aşkına? Ben uçuş kartımı bir insandan almak istiyorum o ise lanet olası makineyi kullanarak bilgilerimi ekrana girmem konusunda diretiyor. Okuma gözlüğümü bulabilmek için çantamın altını üstüne getirmem gerekti, ardından birtakım soruları cevapladıktan ve pasaportumu tarayıcıya okuttuktan sonra ekran bana 108 dolar karşılığında millerimi üç katına çıkarmayı önerdi. HAYIR'a bastım ve ekran dondu. Kıza söylemek durumunda kaldım. Basmaya devam etmemi söyledi. Ardından başka bir makineyi denememi salık verdi. Telaşlanmaya başlıyordum, uçuş kartım sıkışmıştı ve kız makinenin arkasına geçip bir *friendly skies* kalemiyle kartı çıkarmak durumunda kaldı. Sonunda kırış kırış olmuş, çürümüş bir marula dönmüş bileti muzaffer bir edayla bana uzattı. Güvenlik kontrolüne gittim, bilgisayarımı kılıfından çıkardım, beremi, saatimi ve botlarımı çıkarıp içinde diş macunu, gül kremi ve bir şişe Power-immune olan küçük plastik çantayla beraber bir kutuya koydum ve metal dedektörden geçtim, sonra eşyalarımı topladım ve Mexico City uçağına bindim.

Yaklaşık bir saat kadar pistte bekledik, zihnimde "Shrimp Boats" şarkısı dönüp duruyordu. Kendimi sorgulamaya başladım. Check-in sırasında neden böylesine öfkelenmiştim? Neden uçuş kartımı kızın vermesini istemiştim? Neden ben de herkes gibi kendi uçuş kartımı kendim alamamıştım? 21. yüzyıldaydık; her şey farklı işliyordu artık. Havalanmak üzereydik. Kemerimi bağlamadığım için azarlandım. Kemerimi bağlamadığımın fark edilmesini engellemek için paltomu kucağıma koymayı unutmuştum. Hapsedilmekten nefret ediyorum, hele de kendi iyiliğim içinse.

Mexico City'ye vardık ve kalacağım bölgeye gitmek üzere bir araca atladım. Otele yerleştim ve küçük bir parka bakan ikinci kattaki odamda kamp kurdum. Banyoda büyük bir pencere vardı ve aşağı baktığımda aşağıdaki insanların da bana baktığını fark ettim. Geç bir öğle yemeği yedim, Meksika mutfağını tatmaya fazlasıyla hevesliydim ama otel menüsü Japon yemekleri ağırlıklıydı. Bu durum kafa karıştırıcı olsa da mekân bilincimle oldukça örtüşüyordu: Sushi konusunda başarılı bir Meksika otelinde Murakami okumak. Wasabi soslu karides tako ile ufak bir tekila shot'ta karar kıldım. Ardından dışarı çıktım ve Veracruz Caddesi'nde olduğumu fark ettim, bu da bana iyi bir kahve bulabileceğimi düşündürdü. Çevrede dolanırken ten rengi plastik ellerle kaplı bir vitrinin önünden geçtim. Olmam gereken yerde olduğumu fark ettim, gerçi her şey, pazar günleri yayımlanan sihirbaz Mandrake çizgi romanlarındaki bir sahne misali, hafiften birbirine karışmıştı sanki.

Alacakaranlık yaklaşıyordu. Gölge düşmüş sokaklarda boş boş gezindim ve iki sıra tako kamyonuyla güreş dergileri, çiçekler ve piyango bileti satan büfelerin önünden geçtim. Yorgundum ama yine de Veracruz Caddesi'nin karşısındaki parkta durdum. Orta boylarda sarı bir köpek sahibinden kurtuldu ve dosdoğru üzerime atladı. Tüm varlığımın derin, kahverengi gözlerine dolduğunu hissettim. Sahibi çabucak köpeği benden uzaklaştırdı ama köpek beni görüş mesafesinde tutmaya gayret etti. İnsanın bir hayvana gönlünü kaptırması ne kadar da kolay bir şey, diye düşündüm. Birden kendimi çok yorgun hissettim. Sabahın beşinden beri ayaktaydım. Odama döndüm, yokluğumda temizlenip toplanmıştı. Kıyafetlerim

özenle katlanmıştı ve kirli çoraplarım lavaboda suya yatırılmıştı. Kıyafetlerimi çıkarmadan cuppadak yatağa serildim. Aklıma sarı köpek düştü ve onu bir daha görüp görmeyeceğimi merak ettim. Gözlerimi kapadım ve yavaş yavaş gevşedim. Bozuk bir megafon sesiyle uyandım. Rüzgâr sahipsiz sesleri alıp götürüyor ve meczup bir posta güvercini misali benim pencere pervazıma bırakıyordu. Saat gece yarısını geçmişti; megafonla konuşmak için tuhaf bir saatti doğrusu.

Geç uyandım ve Amerikan Elçiliği'ne davetli olduğum için koşuşturmam gerekti. Soğuk kahve içip orta halli bir kültürel sohbete girdik. Ama beni asıl çarpan tam arabama binmeden önce bir stajyerin söyledikleri oldu. Bir gece önce Veracruz'da iki gazeteci, bir kameraman, bir kadın ve bir çocuk öldürülmüştü. Kadın ve çocuk boğularak öldürülmüştü, adamlarınsa karınları deşilmişti. Gözümün önüne sığ bir mezara atılmış kameramanın rahatsız edici görüntüsü geldi; karanlığın içinde doğrulmuş ve yatağının çimlerden yapıldığını fark etmiş olmalıydı.

Karnım acıkmıştı. Cafe Bohemia diye bir yerde kabaca huevos rancheros olarak tanımlanabilecek bir şey yedim. Bir tas hamur gibi tortilla cipsi, kızarmış yumurta ve yeşil sos. Yine de yedim. Kahve soğuktu ve ağızda çikolata tadı bırakıyordu. Kıt İspanyolca dağarcığımı zorlayıp *mas caliente*'yi* bir araya getirmeyi başardım. Genç garson sırıttı ve bana dumanı tüten bir fincan kahve getirdi.

O akşam parkta oturup bir sokak satıcısından aldığım, külah şeklindeki bir bardakta satılan karpuz suyunu içtim. Gördüğüm tüm gülümseyen çocuk yüzleri bana katledilen

* (İsp.) Daha sıcak. (*ç.n.*)

çocuğu düşündürdü. Havlayan her köpek benim gözümde sarıydı. Odama döndüğümde aşağıda olup biten her şeyi duyabiliyordum. Pencere pervazımdaki kuşlara şarkılar söyledim. Veracruz'da katledilen gazeteciler, kameraman, kadın ve çocuk için şarkı söyledim. Bir Bolaño hikâyesine konu olacak şekilde (ve zaten olduğu üzere) çukurlarda, çöplüklerde, hurdalıklarda çürümeye terk edilenler için şarkı söyledim. Ay, doğanın aşağıdaki parkta toplanmış insanların parlak yüzlerine vuran sahne ışığıydı. Kahkahaları rüzgârla yükseliyor, bir an için keder ve acı yok oluyor, sadece birlik ve beraberlik kalıyordu.

Zemberekkuşu yanı başımda, yatağın üstündeydi ama kapağını bile açmadım. Onun yerine Coyoacán'da çekeceğim fotoğrafları düşündüm. İçim geçti ve uyuyakaldım. Rüyamda kusursuz bir koordinasyona ve hızlı reflekslere sahiptim. Birden uyandım. Kımıldayamıyordum. Bağırsaklarım patlıyor, yatağıma kusmuklar yayılıyordu, üstüne bir de insanı felç eden bir migren başlamıştı. Kalkmaktan aciz, öylece yatıverdim. Hiç düşünmeden, el yordamıyla gözlüğümü arandım. Neyse ki sapasağlamdı.

Gün doğar doğmaz telefona sarılmayı ve resepsiyonu arayıp çok hasta olduğumu, yardıma gereksinim duyduğumu söylemeyi başardım. Odama hizmetçi bir kız geldi ve resepsiyonu arayıp ilaç istedi. Soyunup yıkanmama yardım etti, banyomu temizledi, çarşaflarımı değiştirdi. Bu kadına duyduğum minnet gittikçe artıyordu. Giysilerimi durulayıp pencere kenarına asarken şarkı söyledi. Başım hâlâ çatlıyordu. Elini tuttum. Gülümseyen yüzü benimkine bakıyordu. Derin bir uykuya daldım.

Gözlerimi açtım ve hizmetçi kızın, gülme krizine girmiş bir şekilde, yatağın yanındaki bir sandalyede oturduğunu gördüğümü sandım. Yastığımın altına koyduğum taslağımın birkaç sayfasını sallıyordu. Birden canım sıkıldı. Mesele sadece yazdığım sayfaları okuması değildi, üstüne bir de o sayfalar, görünüşe bakılırsa, akıl almaz bir şekilde benim elyazımla, İspanyolca yazılmıştı. Ne yazdığımı düşündüm ama onu kahkahalara boğanın ne olduğunu bir türlü bulamadım.

—Bu kadar komik olan ne tanrı aşkına? diye sordum, her ne kadar ona katılmak için delicesine bir arzu duyuyor olsam da; kahkahası gerçekten insanı öylesine içine çekiyordu ki...

—Bir şiir, diye yanıtladı, şiirsellikten tamamen yoksun bir şiir.

Şaşırmıştım. Bu iyi bir şey miydi kötü bir şey mi? Sayfalarım ellerinin arasından kayıp yere düştü. Ayağa kalktım ve cam kenarına doğru kadının peşinden gittim. İçinde çırpınan bir güvercin olan file bir çuvala bağlı ince bir ipi çekti.

—Akşam yemeği! diye haykırdı memnun mesut, çuvalı omzuna atarak.

Kapıya doğru yürürken küçüldükçe küçüldü sanki, elbisesi üzerinden aşağı kaydı, küçük bir çocuktan farkı yoktu. Cama koştum ve Veracruz Caddesi'nde karşıdan karşıya geçişini izledim. Şaşkınlık içinde, orada öylece kalakaldım. Hava muhteşemdi, tabiat ananın sütü gibiydi adeta. Tüm çocukların –Juárez'in, Harlem'in, Belfast'ın, Bangladeş'in bebekleri– emilebileceği bir süt. Hizmetçinin kahkahalarını, başka bir dünyaya ait dilekler misali saydam demetlerle cisim bulan, o şen şakrak tatlı sesleri duyabiliyordum hâlâ.

Sabah nasıl hissettiğimi anlamaya çalıştım. En kötü kısmı geride kalmış gibiydi ama bitkindim ve susuz kalmıştım, baş ağrısı ise kafatasımın içinde yer etmişti. Beni Mavi Ev'e götürecek araç geldiğinde, işlerimi halledebilmek adına artmamasını diledim. Müdür beni karşıladığında açılmayan mavi kapının önünde duran genç halimi düşündüm.

Her ne kadar Mavi Ev artık bir müze olsa da, hâlâ iki büyük sanatçının içinde yaşadığı atmosferi koruyor. Çalışma odası benim için hazırlanmıştı. Frida Kahlo'nun elbiseleri ve deri korseleri beyaz bir kumaşın üzerine serilmişti. İlaç şişeleri bir masadaydı, koltuk değnekleri duvara dayalı duruyordu. Birden kendimi kötü hissettim, midem bulandı ama yine de birkaç fotoğraf çekebildim. Az ışıkta çabucak bir iki poz çekip açılmamış Polaroid'leri cebime atıverdim.

Frida'nın yatak odasına götürüldüm. Yastığının hemen üzerinde kelebekler vardı, böylece yatakta yatarken onlara bakabilecekti. Heykeltıraş Isamu Noguchi'nin bir hediyesiydi bu kelebekler; bu sayede bacağını kaybetmesine rağmen güzel bir şeyler görebilecekti hâlâ. Sayısız acı içinde kıvrandığı yatağının fotoğrafını çektim.

Ne denli kötü hissettiğimi daha fazla saklayamadım. Müdür bana bir bardak su verdi. Bahçede, başım ellerimin arasında oturdum. Bitkin düşmüştüm. Meslektaşlarına danıştıktan sonra Diego'nun yatak odasında dinlenmem için ısrar etti. Karşı çıkmak istesem de tek kelime bile edemedim. Beyaz bir yatak örtüsü olan, mütevazı, ahşap bir yataktı. Fotoğraf makinemi ve küçük fotoğraf yığınımı yere koydum. İki kadın odanın kapısına uzun, muslin bir örtü astı. Yan dönüp

fotoğrafları çıkardım ama hiçbirine bakamadım. Frida'yı düşünerek uzandım. Onu yakınımda hissedebiliyordum; acılara, devrimci coşkusuyla birleşen bir metanetle göğüs gerişini hissedebiliyordum. O ve Diego, on altı yaşımdayken benim gizli rehberlerimdi. Saçımı Frida gibi örer, Diego gibi hasır şapka takardım ve şimdi elbiselerine dokunmuştum, Diego'nun yatağında yatıyordum. Kadınlardan biri gelip üzerime bir şal örttü. Oda karanlıktı ve neyse ki uyudum.

Müdür beni nazikçe uyandırdı; yüzünde endişeli bir ifade vardı.

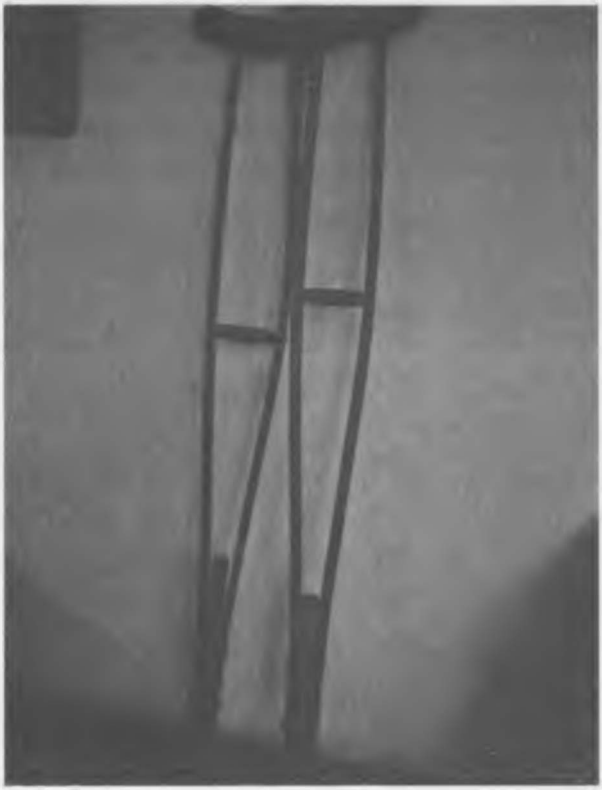
—İnsanlar gelmek üzere.

—Merak etmeyin, dedim, artık iyiyim. Ama bir sandalyeye ihtiyacım olacak.

Ayağa kalktım, botlarımı giydim, fotoğraflarımı topladım: Frida'nın koltuk değnekleri, yatağı ve bir merdiven boşluğunun hayaleti. İçlerinden hastalık havası taşıyordu. O akşam bahçede, yaklaşık iki yüz konuğun karşısında oturdum. Neler anlattığımı söylemem pek mümkün değil ama en sonunda onlara, tıpkı pencere pervazındaki kuşlara şarkı söylediğim gibi şarkı söyledim. Diego'nun yatağında yatarken aklıma gelen bir şarkıydı. Noguchi'nin Frida'ya verdiği kelebeklerle ilgili bir şarkı. Müdürün ve benimle son derece nazik bir şekilde ilgilenen o kadının yanaklarından yaşlar süzüldüğünü fark ettim. Yaşlarla dolan iki yüz. Artık hatırlamadığım yüzler.

O gece, geç saatlerde otelimin karşısındaki parkta bir parti vardı. Baş ağrım tamamen geçmişti. Eşyalarımı topladıktan sonra camdan dışarı baktım. Henüz mayısın yedisi olmasına rağmen ağaçların dallarında küçük Noel ışıkları asılıydı. Bara indim ve bir shot tekila içtim. Dinlendirilmemiş bir tekilaydı.

Hemen hemen herkes parkta olduğundan bar boştu. Uzun süre orada oturdum. Barmen bardağımı tekrar doldurdu. Tekilanın içimi kolaydı; çiçek suyu gibiydi. Gözlerimi kapadım ve üzerinde daire içine alınmış M harfi olan yeşil bir tren gördüm; bir peygamberdevesinin sırtı gibi soluk yeşil.

Frida Kahlo'nun koltuk değnekleri, Mavi Ev

Elbise, Mavi Ev

W41

Zemberekkuşu Kayboluyor

ZAK'TEN BİR MESAJ ALDIM. Plaj kafesini açmıştı. Dilediğimce bedava kahve demekti bu. Onun adına sevindim ama o hafta sonu Anma Günü'ne denk geldiğinden herhangi bir yere gitme konusunda kararsızdım. Şehir tam sevdiğim gibi boştu ve pazar günü *The Killing*'in yeni bölümü yayınlanacaktı. Zak'in kafesine pazartesi gitmeye ve hafta sonunu şehirde, Dedektif Linden ve Dedektif Holder'la geçirmeye karar verdim. Odam darmadağınıktı, ben her zamankinden daha da paçoz bir haldeydim; sessiz kederlerine arkadaşlık etmeye, soğuk duş etkisiyle sonuçlanan kasvetli bir polis gözetimi esnasında hurdaya dönmüş bir arabanın içinde arka arkaya içilen soğuk kahvelere eşlik etmeye hazırdım. Korelilerin işlettiği bir *deli*'de termosumu doldurdum ve sonra içmek üzere yatağımın yanına koydum, bir kitap seçip Bedford Sokağı'na yürüdüm.

Café 'Ino boştu, böylece memnun mesut oturup Robert Musil'in bir romanı olan *Öğrenci Törless*'i okudum. Giriş cümlesi üzerine düşündüm: *Rusya'ya giden demiryolu üzerinde küçük*

bir istasyon.* Farkında olmadan okuru, masum bir çocuğu öldürmeyi tasarlayan yırtıcı bir hayvanın sığınağına uzanan bir patikaya açılan uçsuz bucaksız buğday tarlalarına götüren sıradan bir cümlenin içinde barındırdığı bu güç karşısında büyülendim.

Tüm öğleden sonrayı kitabımı okuyarak, bütüne bakıldığında hiçbir şey yapmayarak geçirdim. Aşçı sarımsak kavuruyor ve İspanyolca bir şarkı söylüyordu.

—Şarkı ne hakkında? diye sordum.

—Ölüm, dedi gülerek. Ama merak etme, kimse ölmüyor, bir aşkın ölümü hakkında.

Anma Günü'nde erken kalktım, odamı topladım ve ihtiyacım olan her şeyi bir torbaya doldurdum: Siyah gözlük, alkali su, tam buğdaylı muffin ve *Zemberekkuşu* m. Batı 4. Sokak'taki istasyondan Broad Channel'a kadar A metrosuyla gidip aktarma yaptım; toplam kırk beş dakikamı aldı. Rockaway Plajı'nın uzun ahşap iskelesinin ıssız stantları arasında tek kafe Zak'inkiydi. Gelmeme çok sevinen Zak, beni herkesle tanıştırdı. Sonra tam da söz verdiği üzere bana bedava kahve ikram etti. Ayakta durup insanları izleyerek sade kahvemi yudumladım. Sarhoş sörfçülerden ve işçi sınıfı ailelerinden oluşan samimi, mutlu ve rahat bir ortamdı. Arkadaşım Klaus'un bisikletle bana doğru geldiğini görünce şaşırdım. Gömlek giymiş, kravat takmıştı.

—Berlin'e, babamı görmeye gitmiştim, dedi. Havaalanından geliyorum.

* *Genç Törless*, Robert Musil, İletişim Yayınları, çeviren: Kâmuran Şipal, s.7. (ç.n.)

—Evet, JFK çok yakın, dedim gülerek, bir yandan da inmek üzere alçalan bir uçağı izliyordum.

Bir banka oturup dalgalarla boğuşan küçük çocukları seyrettik.

—Asıl sörf plajı iskelenin beş blok ötesinde.

—Bakıyorum da bu bölgeyi epey biliyorsun.

Birden Klaus'un yüzünde ciddi bir ifade belirdi.

—İnanmayacaksın ama kısa bir süre önce burada, körfezin kıyısında eski Viktoryen bir ev aldım. Devasa bir avlusu var ve orayı koca bir bahçeye dönüştürüyorum. Berlin'de ya da Manhattan'da asla yapamayacağım bir şey.

İskelede yürüdük ve Klaus bize kahve aldı.

—Zak'i tanıyor musun?

—Herkes herkesi tanıyor, dedi. Burada gerçek bir topluluk var!

Vedalaştık ve ona yakında eviyle bahçesini görmeye geleceğime söz verdim. İşin aslı ben de hızla bu bölgeye, uçsuz bucaksız iskelesine ve deniz manzaralı tuğla binalarına vurulmaya başlıyordum. Botlarımı çıkarıp sahilde yürüdüm. Okyanusu hep sevmişimdir ama yüzmeyi hiçbir zaman öğrenmedim. Muhtemelen sular altında kaldığım yegâne zaman vaftiz töreni sırasında yaşadığım zoraki eziyetti. Bundan neredeyse on yıl sonra çocuk felci salgınının en hararetli dönemi yaşandı. Hasta bir çocuk olduğum için, hele de virüsün sudan geçtiği düşünüldüğünden, diğer çocuklarla sığ göllere ya da havuzlara girmeme izin verilmezdi. Tek tesellim denizdi; kıyısında yürümemde ve oynamamda sakınca yoktu. Zamanla suya karşı korumacı bir korku geliştirdim ve bu da daha sonra dalma korkusuna dönüştü.

Fred de yüzmüyordu. Kızılderililerin yüzmediğini söylerdi. Ama tekneleri severdi.

Eski şileplere, yüzen evlere ve karides teknelerine bakarak öyle çok vakit geçirdik ki... Özellikle eski ahşap tekneleri severdi ve Saginaw, Michigan'a yaptığımız gezilerden birinde satılık bir tane bulduk: Denize açılabileceği garanti olmayan, 50'lerin sonlarından bir Chris Craft Constellation. Oldukça ucuza mal oldu. Tekneyi eve götürdük ve Saint Clair Nehri'ne açılan kanala bakan bahçemize koyduk. Tekneyle gezmek ilgimi çekmiyordu ama Fred'le beraber gövdeyi kazıdık, kamarayı temizledik, ahşap bölgeleri cilaladık ve pencerelere küçük perdeler ördük. Yaz gecelerinde, ben içinde sade kahve olan termosum, Fred altılı Budweiser paketiyle tekneye gider, kamarada oturur ve Tigers maçlarını dinlerdik. Spor hakkında da pek bir şey bilmezdim ama Fred'in Detroit takımına olan bağlılığı beni temel kuralları, oyuncularımızı ve rakiplerimizi öğrenmeye mecbur kıldı. Fred gençken Tigers'ın ikinci lig takımında *shortstop* mevkisinde oynamıştı. Muazzam bir atıcıydı ama kol gücünü bir gitarist olarak kullanmayı seçti, yine de spora olan sevgisi hiç azalmadı.

Ahşap teknemizin kırık bir şaftı olduğu ortaya çıktı ve tamir ettirebilecek imkânımız yoktu. Tekneyi ıskartaya çıkarmamız tavsiye edildiyse de yapmadık. Olduğu yerde, bahçemizin en güzel yerinde tutmaya karar verdik ve komşularımıza eğlence çıkarmış olduk. Adı üzerine düşünüp taşındıktan sonra nihayet Gérard de Nerval'in *Women of Cairo* eserindeki bir pasajdan aldığımız, nadide anlamına gelen Arapça bir sözcük olan *Nevadir*'ı seçtik. Kışları teknenin üzerini kalın bir brandayla örttük ve beyzbol sezonu yeniden başladığında brandayı

kaldırıp kısa dalga bir radyodan Tigers maçlarını dinledik. Maç ertelendiğinde radyonun yerini taşınabilir bir kasetçalar alırdı ve müzik dinlerdik. Sözleri olan parçalar değildi bunlar, çoğunlukla, *Olé* ya da *Live at Birdland* gibi Coltrane albümleriydi dinlediklerimiz. Ender yaşanan yağmurlu günlerde Fred'in özel bir hayranlık duyduğu Beethoven'a geçerdik. Önce bir piyano sonatı dinler, ardından yağmur durmaksızın yağarken, Beethoven'ın *Pastoral Senfoni*'sini açar, büyük besteciye, Viyana ormanlarındaki kuşların şarkıları eşliğinde kırlara yaptığı destansı yürüyüşte eşlik ederdik.

Beyzbol sezonunun sonlarına doğru Fred bana Detroit Tigers'ın turuncu-mavi montunu alarak sürpriz yaptı. Sonbahar başlarıydı, hava hafif serindi. Fred koltukta uyuyakaldı, ben montu üzerime geçirip bahçeye çıktım. Ağacımızdan düşen bir armudu aldım, koluma sildim ve ay ışığının altında, çimlerin üzerindeki ahşap bir sandalyeye oturdum. Yeni montumun

fermuarını çekerken en iyi takıma kabul mektubu alan genç bir atletin yaşadığı tatmini hissettim. Armuttan bir ısırık alırken, uzun süredir şampiyon olamayan Chicago Cubs'a arka arkaya otuz iki oyun kazandıran ve bir anda yıldızı parlayan genç bir atıcı olduğumu hayal ettim. Denny McLain'den bir maç fazla.

Bir pastırma yazı akşamında gökyüzü bir anda uçuk yeşil bir renk aldı. Daha yakından bakabilmek için balkon camını açtım; daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim. Birden gökyüzü karardı; muazzam bir şimşek, yatak odamızı kör edici bir ışıkla doldurdu. Bir an için etrafı mutlak bir sessizlik kapladı ve hemen ardından kulakları sağır eden bir gürültü koptu. Yıldırım bahçemizdeki büyük salkım söğüde düşmüş ve ağaç devrilmişti. Saint Clair Shores'taki en yaşlı söğüttü bu ve rahatlıkla kanalın kıyısından sokağa kadar uzanıyordu. Devrildiğinde devasa ağırlığıyla *Nevadir*'imizi parçaladı. Fred tel kapının, bense pencerenin önündeydik. Olaya, sanki bir elektrik akımı bizi tek bir zihinde birleştirmişçesine, aynı anda tanıklık ettik.

Zak birden karton bardakta, büyük boy bir kahveyle belirdiğinde botlarımı elime almış, hayran hayran upuzun iskeleye, tik ağacından yapılma bir sonsuzluğa bakıyordum. Orada durup suyu seyrettik. Güneş batıyordu ve gök, soluk pembe bir renge bürünmüştü.

—Yakında görüşürüz, dedim. Belki düşündüğünden de yakında.

—Evet, burası insanın kanına giriyor.

Sörfçülere baktım ve okyanusla yükseltilmiş demiryolu arasındaki sokaklarda bir aşağı bir yukarı yürüdüm. İstasyona

Söğütler, Saint Clair Kıyıları

geri dönerken gözüme etrafı yüksek, yıpranmış kazıklardan bir çitle çevrili küçük bir arsa ilişti. Küçükken kardeşimle inşa ettiğimiz Alamo tarzı kaleleri koruyan çitlere benziyordu. Ahşap çitlerin dayandığı tel örgü kalıntıları ve beyaz bir iple çite bağlanmış, el yazısıyla yazılmış Sahibinden Satılık ilanı vardı. Çit, arkasında ne olduğunu göremeyeceğim kadar yüksekti, ben de parmak uçlarıma yükselip kırık bir suntanın arasından Marcel Duchamp'ın son büyük eseri, *Etant donnes*'yi görmek üzere bir müze duvarındaki gözetleme deliğinden bakarcasına baktım.

Yaklaşık sekiz metre genişliğinde ve otuz metreden daha enli olmayan bir araziydi: 20. yüzyılın başlarında eğlence parkı inşası için işçilere tahsis edilen standart boyutlar. Derme çatma birkaç yapı daha inşa edilmiş, pek azı sağlam kalmıştı. Çitte bir zayıf nokta daha buldum ve yakından baktım. Küçük bahçe adeta bir ormana dönmüştü ve etrafta bol miktarda paslı dökuntü, lastik yığınları ve bungalovu neredeyse görünmez kılan eğik bir römorkun üstünde bir balıkçı teknesi vardı. Metroda kitap okumaya uğraştım ama dikkatimi bir türlü veremedim, Rockaway Plajı ve metruk çitin ardındaki yıkık dökük bungalov aklımı öylesine başımdan almıştı ki başka bir şey düşünemez olmuştum.

Birkaç gün sonra amaçsızca yürürken kendimi Çin Mahallesi'nde buluverdim. Herhalde hayallere dalıp gitmiştim zira ördek kadavralarının asılı olduğu bir vitrinin önünden geçerken şaşkınlığa kapıldım. Kahve içmem gerekiyordu, böylece küçük bir kafeye girip oturdum. Ne yazık ki Silver Moon Cafe bir kafe falan değildi ama bir kez içeri girdikten sonra

gitmek neredeyse imkânsızdı. Ahşap masalar ve yerler çayla silinmişti ve çayın güzel kokusu havaya sinmişti. İçeride akrebi olmayan bir saat ve bebek mavisi bir çerçevenin içinde rengi solmuş bir astronot fotoğrafı vardı. Birbirinin aynısı gibi gözüken dört yemeği içeren plastik bir kart dışında ortalıkta bir menü falan da yoktu: Ortalarında aynı şekilde, soluk bir mühür mumu misali, küçük, kırmızı, mavi ya da gümüş rengi bir kare olan buharda Çin mantısı. Mantının içindekine gelince; riskli gözüküyordu.

Canım delicesine kahve içmek istediğinden hayal kırıklığına uğramıştım, yine de bir türlü kalkıp gidemedim. Siyah çayın kokusu Oz'daki gelincik tarlaları gibi bir etki yaratıyor, insanı sersemletiyordu sanki. Yaşlı bir kadın omzuma dokununca ağzımdan karma menü, sözcükleri dökülüverdi. Çince bir şeyler mırıldanıp gitti. Küçük bir köpek, itaatkâr bir şekilde, bir masanın altında oturmuş, elinde yo-yo olan yaşlı bir adamın hareketlerini izliyordu. Adam yo-yo becerileriyle köpeği ayartmaya uğraştı durdu ama köpek oralı olmadı. İpin ucunda önce yukarı aşağı, ardından sağa sola salınan yo-yoyu izlememek için çaba harcadım.

İçim geçmiş olmalı çünkü gözlerimi açtığımda önümde bir fincan kokulu çay ve dar, bambu bir tepsiye dizilmiş üç Çin mantısı duruyordu. Ortadakinin üzerinde soluk mavi bir mühür vardı. Bunun ne anlama geldiğine dair en ufak bir fikrim yoktu ama onu sona bırakmaya karar verdim. Kenardakiler lezzetliydi. Ama ortadakinin iç malzemesi gerçek bir keşif oldu doğrusu: tadını uzun süre damağımda hissettiğim incecik bir kırmızı fasulye ezmesi. Hesabı ödeyip kapıyı dışarıdan kapatır kapatmaz yaşlı kadın kapıdaki Açık işaretinin

arkasını çevirdi, oysa köpekle yo-yolu adam da dahil olmak üzere içeride müşteriler vardı hâlâ. Aynı yoldan oraya geri gitsem karşımda bir Silver Moon bulamayacakmışım gibi garip bir hisse kapıldım.

Hâlâ canım kahve istediğinden Atlas Cafe'de durdum, sonra metroya binmek üzere Canal Sokağı boyunca yürüdüm. Eninde sonunda kaybedeceğimi bile bile makineden bir metro kartı aldım. Jetonları fazlasıyla tercih ediyorum ama o günler geride kaldı. Yaklaşık on dakika bekledikten sonra acayip bir mutlulukla Rockaway'e giden metroya bindim. Zihnim düşüncelerimi kelimelere dökemeyeceğim bir hızda çalışıyordu. Metronun oldukça boş olması da yol boyunca uzun uzun kendimi sorguladığımdan iyi bir şeydi. Broad Channel'a, Rockaway'in sadece iki durak uzağına geldiğimizde ne yapacağımı biliyordum.

Çitin önünde parmak uçlarımda yükseldim ve kırık suntanın arasından baktım. Belli belirsiz yığınla hatıra çarpıştı. Terk edilmiş arsalar sıyrık içinde dizler demiryolları gizemli berduşlar efsanevi hurdalık meleklerinin unutulmuş fakat yine de fevkalade evleri. Son zamanlarda bir kitabın sayfalarında tasvir edilen terk edilmiş bir konutun cazibesine kapılmıştım ama bu gerçekti. Sahibinden Satılık tabelası yalnız yapılan bir gece yürüyüşünde Bozkırkurdu'nun karşısına çıkan ışıklı tabela gibiydi: *Sihirli Tiyatro. Herkese göre değil. Yalnızca Kaçıklar İçin!** Bir şekilde iki tabela birbirinin muadili gibiydi. Satıcının numarasını bir kâğıda karaladıktan sonra Zak'in

* *Bozkırkurdu*, Hermann Hesse, Afa Yayınları, çeviren: Kâmural Şipal, s.177. (ç.n.)

kafesine doğru yola koyuldum ve büyük boy sade kahve aldım. İskeledeki bir bankta uzun süre oturup denizi seyrettim.

Bu bölge, hatırlayabildiğimden çok daha eskiye dayanan bir büyü yaparak beni baştan aşağı efsunlamıştı. Gizemli zemberekkuşunu düşündüm. Beni buraya sen mi getirdin, diye geçirdim içimden. Deniz kıyısına. Yüzemediğim halde. Metro yakınlarına, araba kullanamadığımdan. İskele, Güney Jersey'de belki daha hareketli ama bu denli güzel olmayan iskeleleriyle –Wildwood, Atlantic City, Ocean City– geçirilen bir gençliği aksettiriyordu. Tek bir reklam panosu bile yoktu; yeni yeni kurulmaya başlanan işlere ait bir iki tabela vardı o kadar. Gerçekten kusursuz bir yer gibi gözüküyordu. Hele o gizli bungalov! Beni nasıl da hemen büyülemişti! Tadilat yapılmış halini hayalimde canlandırdım. Düşünülecek, spagetti pişirilecek, kahve demlenecek, yazılacak bir mekân.

Eve döndüğümde kâğıt parçasına yazdığım telefon numarasına baktım ama bir türlü elim telefona gitmedi. Kâğıdı komodinin üstüne, küçük televizyonumun önüne koydum: Tuhaf bir muska. Sonunda arkadaşım Klaus'u arayıp benim için arsa sahibiyle konuşmasını istedim. Sanıyorum bir parçam arsanın gerçekten satılık olmamasından ya da çoktan başka birine satılmış olmasından korkuyordu.

—Elbette, dedi. Sahibiyle konuşur ve detayları öğrenirim. Bana komşu gelsen müthiş olurdu. Evde tadilata başladım bile ve bungalovdan sadece on blok ötede.

Klaus bir bahçe hayali kurdu ve istediği araziyi buldu. Bense hiç bilmeden tam da o bungalovun hayalini kurduğuma kani oldum. Zemberekkuşu eski ama yinelenen bir arzuyu –kafe hayalim kadar eski bir hayali– canlandırmıştı; kendime

ait perişan halde bir bahçemin olması ve deniz kenarında yaşamak.

Birkaç gün sonra arsayı çevreleyen eski çitin önünde mal sahibinin gelini ve iki küçük oğluyla buluştuk; iyi niyetli, genç bir kadındı. Mal sahibi güvenlik önlemi olarak asma kilit taktığından bahçe kapısından içeri giremedik. Klaus bana ihtiyacım olan tüm bilgiyi vermişti. Mülkün mevcut durumundan ve devletin vergi alacağı olduğundan bankalarla çalışamayacaktık, dolayısıyla alıcı nakit ödeme yapmak durumundaydı. Pazarlık peşinde olan diğer talipliler fiyatı fena

halde aşağı çekmişlerdi. Makul bir meblağda anlaştık. Kadına parayı toplamak için üç aya ihtiyacım olduğunu söyledim ve mülk sahibiyle konuştuktan sonra anlaşmaya vardık.

—Yaz boyu çalışıyorum. Eylülde buraya döndüğümde gerekli meblağı toplamış olacağım. Sanırım birbirimize güvenmek zorundayız, dedim.

El sıkıştık. Sahibinden Satılık tabelası söküldü ve vedalaştık. Evin içini görememiş olsam da doğru kararı verdiğime dair en ufak bir şüphem yoktu. Sağlam ne varsa olduğu gibi koruyacak, geri kalanına da tadilat yaptıracaktım.

—Seni şimdiden seviyorum, dedim eve.

Köşe masama geçip bungalovla ilgili hayallere daldım. Hesaplarıma göre evi almak için ihtiyacım olan para İşçi Bayramı'nda elime geçmiş olacaktı. Zaten yoğun çalışıyordum ve bunun üstüne bir de haziran ortasından ağustosa kadar teklif edilen her işi kabul ettim. Okumalar, performanslar, konserler ve konferanslardan oluşan oldukça zengin bir programım vardı. Kitap taslağımı bir dosyanın, üzerine notlar alınmış peçete yığınımı ise büyük plastik bir poşetin içine koydum, fotoğraf makinemi bir kumaşa sardım ve hepsini kilitleyip sakladım. Küçük metal bavulumu topladım ve bir gecelik oda servisi ile ITV3 dedektifleri için Londra'ya uçtum, sonrasında Brighton, Leeds, Glasgow, Edinburgh, Amsterdam, Viyana, Berlin, Lozan, Barselona, Bilbao ve Bologna'ya gittim. Sonra Göteborg'a uçtum ve İskandinavya'da küçük bir konser turuna başladım. Zevkle çalıştım ve bir köpek misali peşime takılan sıcak hava dalgasıyla özenle mücadele ettim. Geceleri uyuyamayıp bir William Blake monografisi olan *Astragal*'ın önsözünü ve Yves

Klein ile Francesca Woodman üzerine yazılarımı tamamladım. Arada bir, hâlâ 96 ile 104 dize arasında sürünen Bolaño şiirime döndüm. Bu şiir bir türlü bitmek bilmeyen yürek burkucu bir çeşit hobiye dönüştü. Küçük uçak maketleri yapsaydım, üzerlerine ufacık çıkartmalar yapıştırıp vernikli boya sürseydim çok daha kolay olurdu.

Eylül başlarında bir nebze tükenmiş fakat oldukça memnun bir şekilde geri döndüm. Sadece bir gözlük kaybederek görevimi tamamlamıştım. Monterrey, Meksika'da son bir işim kalmıştı geriye, sonrasında uzun süredir ihtiyaç duyduğum arayı verebilecektim. Ne sancılar çektiklerini hayal bile edemediğim, ciddi aktivistler olan kadınlar tarafından yine kadınlar için düzenlenen bir forumdaki bir avuç konuşmacıdan biriydim. Onların karşısında kendimi aciz hissettim ve kendilerine ne gibi bir faydam dokunabileceğini sorguladım. Şiirler okudum, şarkılar söyledim ve onları güldürdüm.

Sabah birkaçımız dik bir uçurumun dibindeki, güvenlik şeridine alınmış bir kanyon olan La Huestaca'ya gitmek üzere iki polis kontrol noktasından geçtik. Hepimizde hayranlıkla karışık korku uyandıran, nefes kesici fakat tehlikeli bir yerdi. Kireç kaplı dağa dua ettikten sonra gözüme altı-yedi metre ötemdeki küçük dikdörtgen bir ışık ilişti. Beyaz bir taştı bu. Daha doğrusu bir taştan çok bir tablete benziyordu; dosya kâğıdı rengindeydi, cilalı yüzeyine emrin kazınmasını bekliyordu sanki. Hiç düşünmeden gidip taşı aldım ve sanki onu bulmak benim kaderimmiş gibi paltomun cebine attım.

Aklımdan geçen, dağın gücünü küçük evime taşımaktı. Taşa anında vurulmuştum ve ona dokunabilmek için elim cebimde gezdim: taştan bir dua kitabı. Havaalanında bir

gümrük memuru taşa el koyuncaya dek taşı almak için dağdan izin istemediğimi fark etmedim. Kibir, diye geçirdim içimden kederle. Safi kibir. Gümrük memuru net bir şekilde taşın silah sayılabileceğini açıkladı. Bu kutsal bir taş, dedim ona ve atmaması için yalvardım ama o, hiç tereddüt etmeden, tam da bunu yaptı. Bu beni derinden sarstı. Doğanın oluşturduğu güzel bir nesneyi kendi ortamından koparıp getirmiştim ve o nesne güvenlik enkazını boylamıştı.

Aktarma için indiğim Houston'da tuvalete gittim. *Dwell* dergisiyle *Zemberekkuşunun Güncesi*'ni elimde tutuyordum. Tuvaletin sağ tarafında rafa benzer, pırıl pırıl, çelik bir çıkıntı vardı. Onları oraya bırakırken ne kadar da güzel bir obje olduğunu geçirdim içimden ama uçağa bindiğimde ellerimin boş olduğunu fark ettim. Hayli üzüldüm. Kahve ve zeytinyağı lekeli, cildi epey bir yıpranmış seyahat arkadaşım, yeniden kazanmaya başladığım enerjimin maskotu. Taş ve kitap: Bu ne anlama geliyordu? Taşı dağdan almıştım ve benden geri alınmıştı. Bunun ahlaki bir denge olduğunu gayet iyi anlamıştım ama kitabın kaybolması daha farklı, daha garip gelmişti. Tamamen yanlışlıkla Murakami'nin kuyusuna, terk edilmiş konağa ve kuş heykeline bağlı olan ipin gitmesine izin vermiştim. Belki de bunun nedeni kendi mekânımı bulmuş olmamdı ve artık Miyavaki Konağı Murakami'nin bileşik dünyasına mutlu mesut geri dönebilirdi. Zemberekkuşu görevini yerine getirmişti.

Eylül sonlarıydı ama hava şimdiden soğuktu. 6. Cadde'ye doğru yola koyulmuştum ve bir sokak satıcısından yeni bir bere almak üzere durdum. Beremi takmamla yaşlı bir adamın yanıma yanaşması bir oldu. Mavi gözleri alev alev, saçları kar

beyazıydı. Yün eldivenlerinin sökük ve sol elinin sarılı olduğunu fark ettim.

—Bana cebindeki parayı ver, dedi.

Ya bir sınava tabi tutuluyorum ya da modern bir peri masalının içine düştüm, diye düşündüm. Bir yirmiliğim ve üç tekliğim vardı. Hepsini avucuna saydım.

—Güzel, dedi bir süre sonra ve ardından yirmiliği geri verdi.

Ona teşekkür edip öncekinden daha neşeli bir şekilde yürümeyi sürdürdüm.

Noel arifesinin son dakika alışverişçileri misali yığınla insan alelacele koşturuyordu sokaklarda. Başta fark etmemiştim, üstüne bir de sanki durmaksızın çoğalıyorlardı. Genç bir kadın kucağında yüzümü yalayan bir demet çiçekle yanımdan geçti. Baş döndürücü koku bir süre devam ettikten sonra dağılıp yerini baş döndürücü bir melodiye bıraktı. Her şeyi hissedebiliyordum: Atan bir kalp, esintiler arasında sürüklenen bir şarkı ve evlerine dönen bir insan seli.

Üç dolarım eksilmişti belki ama içimdeki sevgi büyüyüp serpilmişti sanki.

Bunlar hayra alametti. Son gün 4 Ekim'di. Emlak danışmanım, bungalov viran bir halde olduğundan ve elden çıkarma durumunda değeri düşük olacağından beni burayı almaktan vazgeçirmeye çalıştı. Benim kitabımda bunların olumlu nitelikler olduğunu anlayamadı. Bunun birkaç gün sonrasında biriktirdiğim parayı ödedim ve sağa dönünce metro istasyonunun, sola dönünce ise denizin birkaç adım ötesindeki kuru bir arazide yer alan, oturmaya elverişsiz küçük bir evin anahtarıyla tapusunu aldım.

Kalbin başkalaşması muhteşem bir şeydir, o noktaya nasıl gelirseniz gelin. Fasulye ısıtıp çabucak yedim, Batı 4. Sokak'taki metro istasyonuna yürüdüm ve Rockaway'e gitmek üzere A metrosuna atladım. Kardeşimi, yağmurlu sabahlarda Lincoln kütüklerinden yaptığımız kalelerle kulübeleri düşündüm. Bizim Davy Crockett'imiz* olan Fess Parker'a** gönülden bağlıydık. İlkesi, *Haklı olduğundan emin ol, sonra da işe koyul*, idi ve çok geçmeden bizim ilkemize dönüştü. İncir çekirdeğini hayli hayli dolduran, iyi bir adamdı. Tıpkı Dedektif Linden'la yürüdüğüm gibi onunla da beraber yürüdük.

Broad Channel'da inip servise bindim. Ilık bir ekim günüydü. Metro istasyonuyla sessiz sokak arasındaki, her adımla denize daha da yaklaşılan bu kısa yürüyüşü seviyordum. Artık bungalova kırık bir kalasın arasından özlemle bakmak zorunda değildim. Girilmez levhasını görmezden geldim ve ilk kez evimin içine girdim. Telleri kopuk akustik bir çocuk gitarı ve siyah plastik bir at nalı dışında içeride hiçbir şey yoktu. Gerçekten harikaydı. Küçük odalar paslı lavabo kemerli tavan küflenmiş hayvan kokularına karışan yüz yıllık kokular. Küf ve rutubet beni öksürük nöbetine sürüklediğinden içeride çok kalamadım, yine de hevesimi kıramamışlardı. Ne yapacağımı çok iyi biliyordum: Tek bir büyük oda, bir vantilatör, tavan pencereleri, *country* tarzı bir lavabo, bir masa, kitaplar, bir çekyat, Meksika yer karoları ve bir ocak. Yamuk verandamda oturdum ve çocuksu bir mutlulukla dirençli hindibalarıyla dolu bahçeme baktım. Bir rüzgâr esti; içindeki denizi

* (1786-1836) 19. yüzyıl Amerikan halk kahramanı, asker ve politikacı. Alamo Muharebesi'nde hayatını kaybetmiştir. (*ç.n.*)

** (1924-2010) ABD'li film ve televizyon oyuncusu. En bilinen rolleri televizyon dizileri olan *Davy Crockett* ile *Daniel Boone*'dur. (*ç.n.*)

hissedebiliyordum. Kapımı kilitledim ve başıboş bir kedi bir aralıktan içeri sıvışırken bahçe kapısını kapadım. Üzgünüm bugün süt yok, sadece neşe var. Hurdalaşmış çitin önünde durdum. Benim Alamo'm, dedim; o andan itibaren evimin artık bir adı vardı.

Akıbet, Rockaway Plajı

Adı Sandy'ydi

Koreli̇leri̇n İşlettiği *deli*'nin önünde satılık balkabakları vardı. Cadılar Bayramı. Kahve aldım ve bir süre gökyüzünü seyrettim. Fırtına yaklaşıyordu: İliklerimde hissedebiliyordum. Işık azalıp gümüşi bir renk almıştı bile ve birden Rockaway'e gidip evimin fotoğraflarını çekme arzusu duydum. Ben eşyalarımı toplamaya koyulmuşken takdiri ilahi, arkadaşım Jem'i kapıma getirdi. Ara sıra çatkapı geliyor ve her seferinde buna memnun oluyorum. Bir film yapımcısı olan Jem, Bolex 16mm kamera ve portatif bir tripodla geldi.

—Yakınlarda çekim yapıyordum, dedi. Kahve ister misin?

—Yeni içtim ama benimle Rockaway Plajı'na gelsene. Evimi ve Amerika'nın en güzel iskelesini görebilirsin böylece.

Jem hazırdı, ben de hemen Polaroid makinemi kapıverdim. A metrosuna atladık, yolda birbirimize olup bitenlerden bahsettik, dünyanın sorunlarını bir bir önümüze döktük. Broad Channel'da hat değiştirdik, yükseltilmiş demiryolunun uzun metal basamaklarını çıktık ve evime yürüdük. İçeri girmek için özel bir kapıya ihtiyacım yoktu; anahtar babamın çalışma

masasının çekmecesinde bulduğum eski bir tavşanayağının ucundaydı.

—Sen benimsin, diye fısıldadım, kapıyı açarken.

İçerisi uzun süre kalamayacağım kadar tozluydu ama Jem kayıt yaparken memnun mesut restorasyon planlarımı tasarladım. Ben de bir iki kare fotoğraf çektikten sonra plaja yürüdük.

Denizin üzerindeki soğuk ışık hızla soluyordu. Su kıyısına gidip varlığımı umursamıyor gibi gözüken birkaç martının yanında durdum. Jem tripodunu kurmuştu, eğilmiş, film çekiyordu. Onun bir, ıssız iskelenin birkaç fotoğrafını çektikten sonra Jem eşyalarını toplarken bir banka oturdum. Yolu yarılamışken fotoğraf makinemi bankta unuttuğumu fark ettim ama neyse ki fotoğraflarım cebimdeydi. Sadece tek makinem değil, aynı zamanda en sevdiğim makinemdi; körükleri maviydi ve doğrusu çok işimi görmüştü. Bankta bir başına, içinde film olmadan, bir yabancının ellerine yapacağı seyahati bile kaydetmekten aciz kalakaldığını düşünmek üzüntü vericiydi.

Jem'in durağına varmak üzereydik; vedalaştık. Kapılar kapanırken, Fırtına geliyor, dedi. Batı 4. Sokak istasyonuna vardığımda gökyüzü iyiden iyiye kararmıştı. Mamoun'da durup paket falafel aldım. Boğucu bir hava vardı ve nefesimin daraldığını hissettim. Eve gelince kedilere kuru mama verdim, *CSI: Miami*'yı açtım, sesini kıstım ve üzerimde paltomla uyuyakaldım.

Geç ve kaygı içinde uyandım; üzerimden silkeleyip atmak istediğim bir huzursuzlukla. Kendi kendime bunun sadece kopmak üzere olan fırtınadan kaynaklandığını telkin ettim. Ama içten içe başka bir şey daha olduğunu biliyordum; o gün

gelip çatmıştı işte yine, duygusal ikilem zamanı. Çocuklar için eğlenceyi, benim içinse Fred'in ölümünü simgeleyen günler.

'Ino'da adeta yerimde duramıyordum. Öğle yemeği olarak fasulye çorbası içmiş, kahveme neredeyse elimi bile sürmemiştim. Fotoğraf makinemi iskelede unutmamın uğursuzluk olup olmadığını düşündüm. Mantık dışı bir şekilde hâlâ bankta olduğu umuduyla geri dönmeyi geçirdim içimden. Pek çok kişinin fazla değer atfetmeyeceği eski moda bir şeydi. Rockaway'e dönmeye karar verdim ve Fred'in gözümün önüne sıra sıra dizilen son günlerine ait görüntülerini yok saymaya çabalayarak hızla eve yürüdüm.

Insanlar çıldırmış gibiydi. Normalde oldukça rahat bir mekân olan *deli*'de toplanmış, erzak yığıyor, son birkaç saat içinde dağılan, ardından Kategori 1 olarak değerlendirilen ve bizim bölgemize yaklaşmaya başlayan fırtınaya hazırlanıyorlardı. Başta arkalarda, sakince dururken birden etrafım insanla doluverdi. Kıyıda acil durum planı uygulanıyordu. Hepimiz orada durup kasanın üzerine yerleştirilmiş küçük, kısa dalga radyoyu dinlemeye koyulduk. Uçaklar acil iniş yapmıştı, metro kapatılıyordu ve sahil bölgeleri çoktan tahliye edilmeye başlanmıştı. Bugün Rockaway'e gitmem gibi bir şey söz konusu değildi; bugün herhangi bir yere gitmek söz konusu değildi.

Evde erzak kontrolü yaptım; yeterince kedi maması, spagetti, birkaç sardalye konservesi, fıstık ezmesi ve şişe suyu vardı. Bilgisayarın şarjı tamdı, mumlar, kibritler, bir iki cep feneri ve önünde sonunda meydan okunulacak, doğuştan gelen bir ukalalık mevcuttu. Akşam gazımız ve elektriğimiz kesildi. Işık yok, ısı yok. Sıcaklık düşüyordu, kuş tüyü bir yorgana sarınıp üç kediyle beraber yatağın üzerinde oturdum. Biliyorlar,

diye geçirdim içimden, tıpkı baharın ilk gününde Irak'taki şok ve dehşet öncesinde kuşların bildiği gibi biliyorlar. Serçelerle ötücü kuşların şakımayı bıraktıkları, sessizliklerinin bombaların habercisi olduğu söylenmişti.

Çocukluğumdan beri fırtınaya son derece duyarlıyımdır, bacaklarımdaki ağrının derecesinden genellikle yaklaştığı zamanı ve büyüklüğünü hissedebilirim. Hatırlayabildiğim en güçlü kasırga, 1954 senesinde Doğu Yakası'nda esen Hazel Kasırgası'ydı. Babam gece vardiyasındaydı ve annem, kız kardeşim ve erkek kardeşim mutfak masasının altına tıkışmıştı. Benim migrenim tutmuştu ve koltukta yatmıştım. Fırtına annemi korkutur, beniyse heyecanlandırırdı; bir fırtına koptuğunda huzursuzluğumun yerini bir çeşit coşku alırdı. Fakat bu farklıydı; hava fazlasıyla ağır ve boğucuydu, midem bulanıyor ve nefesim kesiliyordu.

Devasa dolunayın beyaz ışığı tavan penceresinden ipten bir merdiven misali içeri süzülüyor ve Çin halımla yorganımın ucuna düşüyordu. Her şeye mutlak bir dinginlik hâkimdi. Yatağımın iki metre bile uzağında olmayan kitaplığın üzerindeki nesnelerde beyaz bir gökkuşağı yaratan pilli bir fener yardımıyla kitap okudum. Yağmur tavan penceresini dövüyordu. Yükselen ayla ve denizde toplanan fırtınaların merasimiyle büyüyen ekim sonu endişesi sardı beni.

Bir dizi güç bir araya gelip tüm bu anıları bugüne taşıyordu sanki. Cadılar Bayramı. Azizler Yortusu. Bütün Ruhlar Günü. Fred'in ölüm yıldönümü.

O uğursuz sabah, ambulansın arkasındaki Fred'le, Detroit sokaklarından süratle çocuklarımızın da doğduğu o hastaneye

gitmek. Gece yarısından sonra hırçın bir fırtınada eve bir başına dönmek. Fred hastanede doğmamıştı. Batı Virginia'da büyükannesiyle büyükbabasının evinde, gök gürültülü sağanak sırasında doğmuştu. Mor gökyüzünde şimşekler çakıyordu ve ebe gelememişti, dolayısıyla doğumu büyükbaba yaptırmış ve onu mutfakta doğurtmuştu. Fred hastaneye adım atması durumunda bir daha asla çıkamayacağına inanırdı. Damarlarında atan yerli kanı böylesi açıklanamaz şeyleri hissetmesini sağlıyordu.

Su baskınları, kuvvetli rüzgârlar, kanal taşması. Jackson ve ben sular altındaki bodruma açılan kapının önüne kum torbaları yığıyoruz. Yağmurdan sırılsıklam olmuş sokaklar, metal çöp kovaları ve yamuk bisikletlerle dolu. Hayat mücadelesi veren Fred'in varlığını uğuldayan rüzgârda hissedebiliyordum. Meşe ağacımızdan koca bir dal yola devrildi, ondan, benim sessiz adamımdan, bir mesajdı bu.

Cadılar Bayramı kostümlerinin üzerine yağmurluk geçirmiş dirençli çocuklar, yağmurdan sırılsıklam olmuş karanlık sokaklarda şeker torbalarıyla koşuşturdular. Küçük kızımız, babası eve döndüğünde görebilsin diye üzerinde kostümüyle uyudu.

Feneri kapadım ve oturup gürültülü rüzgârlar eşliğinde yağan yağmuru dinledim. Fırtınanın enerjisi o günlere ait tüm anıları çekip çıkarmıştı. Kasvetli bir sonbahar yolculuğu. Fred'in varlığını hiç olmadığı kadar yakınımda hissedebiliyordum. Alıp götürülmesinin yarattığı öfke ve kederi. Tavan penceresi çok fena su sızdırıyordu. Her an parçalanabilirdi. Karanlıkta ayağa kalktım, kitaplarımı çektim ve bir kova getirdim. Ay karanlığa gömülmüştü ama kıyı şeridimizi kendisinin çarpık bir versiyonuna dönüştürecek olan med cezirleri

yaratan ve doğal afetleri bir araya toplayan devasa varlığını hissedebiliyordum.

Adı Sandy'ydi. Geldiğini hissetmiştim hissetmesine ama dehşet verici gücünü ve ardında bırakacağı korkunç felaketi hayal bile edemezdim. Fırtınayı takip eden günlerde, tıpkı şehrimizin dörtte biri gibi kapalı olacağını gayet iyi bildiğim halde 'Ino'ya yürümeyi sürdürdüm. Ne gaz ne de elektrik vardı, dolayısıyla kahve de yoktu ama yine de kurtulmak istemediğim rahatlatıcı bir alışkanlıktı işte.

Azizler Yortusu'nda, o günün Alfred Wegener'in doğum günü olduğunu anımsadım. Düşüncelerimin bir kısmını ona yönlendirmeye çalıştıysam da aklım Rockaway'deydi. Yavaş yavaş haberler geliyordu. İskele gitmişti. Zak'in kafesi gitmişti. Demiryolu sakatlanmış ve bedbaht bağırsakları paramparça olmuştu, tuza bulanmış binlerce tel, devinimin dağılmış bağırsakları. Yollar süresiz olarak kapatılmıştı. Ne elektrik vardı ne de gaz. Kasım rüzgârları güçlüydü. Yüzlerce ev yanıp kül olmuş, binlercesi sular altında kalmıştı.

Ama benim, yüz yıl önce inşa edilen, emlak simsarlarının alaya aldığı, denetmenlerin ayıpladığı ve sigortadan mahrum bıraktığı küçük evim anlaşılan fırtınaya direnmişti. Ağır yaralanmış olsa da Alamo'm 21. yüzyılın ilk büyük kasırgasından sağ çıkmıştı.

Kasım ortasında Sandy'nin boğucu sonuçlarından kaçarak kendi dertleri olan arkadaşları ziyaret etmek üzere Madrid'e uçtum. Genet'nin İspanya methiyesi *Hırsızın Günlüğü*'nü yanımda götürdüm ve otobüsle Madrid'den Valencia'ya geçtim. Cartagena'da Juanita adlı, geniş otobandaki –adı yine Juanita

olan– bir diğer lokantaya bakan bir lokantada kısa bir mola verdik; otobanın öbür tarafındakinin ufak bir yükleme bölümü ve arka kısmında dizel kamyonlar olması dışında birbirlerinin yansıması gibiydiler. Yanıma bir adamın sokulduğunu fark ettiğimde barda oturmuş ılık kahve içiyor ve muhtemelen tarihin ilk mikrodalga fırınında ısıtılmış olan bir tas marine edilmiş fasulyeyi yiyordum. Hayli eskimiş koyu kırmızı cüzdanını açıp içinden 46172 numaralı bir piyango bileti çıkardı. İkramiye vuracak bir rakam olduğu hissine kapılmadım ama nihayetinde bilete altı avro ödedim ki bu da bir piyango bileti için hayli yüksek bir meblağdı. Sonra adam yanıma oturdu, bira ve soğuk köfte sipariş edip ücretini benim avrolarımla ödedi. Beraber sessizce yemek yedik. Sonra ayağa kalktı, doğrudan yüzüme baktı ve *Buena suerte!** diyerek sırıttı. Ben de gülümseyerek ve kendisine şans dileyerek karşılık verdim.

Biletimin değersiz olabileceğini düşündüm tabii ama önemsemedim. Bir B. Traven romanının sıradan bir karakteri gibi olup bitenlere kendi rızamla sürüklenmiştim. Şanslı ya da değil, oynamam gereken rolü oynadım: Cartagena yolunda mola yerinde otobüsten inen enayi kendini şüpheli bir şekilde karşısına çıkan bir piyango biletine yatırım yaparken bulur. Ben bunu kaderin bir cilvesi olarak görüyor ve meczup bir avarenin köfte yiyip sıcak bira içmesine olanak tanıdığını düşünüyorum. O mutlu oluyor, bense dünyayla uyum içinde hissediyorum: iyi bir alışveriş.

Otobüse bindiğimde birkaç yolcu bilet için çok fazla para ödediğimi söyledi. Bir önemi olmadığını ve ikramiyeyi

* (İsp.) Bol şans. (*ç.n.*)

kazanmam durumunda parayı sokak köpeklerine vereceğimi söyledim. İkramiyeyi köpeklere vereceğim, dedim bağırarak, ya da martılara. İnsanlar köpeklerin parayı nasıl da adil bir şekilde harcayacağını tartışırlarken kazancın kuşlara gitmesine karar verdim.

Daha sonra otelimde martıların çığlıklarını duydum ve iki tanesinin terasımın büyük, eğimli çatısının girintilerine sokuluşlarını izledim. Sanırım çiftleşiyorlardı ya da kuşların düzüşmesine ne deniyorsa işte onu yapıyorlardı ama bir süre sonra sesleri kesildi, ya tatmin olmuşlardı ya da ona uğraşırken can vermişlerdi, bilemiyorum. Hırçın bir sivrisinek tarafından rahatsız edildikten sonra nihayet uyudum ama bu seferde sabahın beşinde geri uyandım. Terasa çıkıp hafif bir sisin sardığı eğimli çatıya baktım. Her yerde martı tüyleri vardı; özenli bir saç süsü yapmaya yetecek kadar hem de.

Gazetede kazanan numara yazıyordu. Ne köpeklere ne de kuşlara bir pay düşmüştü.

—Sence bilete çok mu para ödedin? diye sordular kahvaltıda.

Biraz daha sade kahve koyup bir parça esmer ekmeği zeytinyağına bandım.

—Huzur için ödediğin para hiçbir zaman çok fazla değildir, diye cevapladım.

Otobüse binip Valencia'ya yola koyulduk. Yolcuların birkaçı El Cabanyal muhitinin yıkım planına karşı yapılan eyleme katılıyordu. Eski, rengârenk kiremit evler, balıkçı kulübeleri ve benimki benzeri bungalovlar. Hiçbir zaman yerlerine yenisi konamayacak, sadece yası tutulabilecek narin yapılar. Kelebekler gibi tıpkı, bir günde yok olup gidecekler. Onlara

katıldığımda gururlu öfkelerinin çaresizlikle karıştığını hissettim. Davud ve Calut Valencia'da. Yine öksürüyordum, eve dönme vakti gelmişti. Ama hangi eve? Alamo'yu evim olarak görmeye başlamıştım. Ama orayı yaşanır bir hale getirmek hayli vakit alacaktı. Harabeye dönmüş sahil şeridinin izdüşümleri, uçup giden iskele, dalgaların içinde bir balina iskeleti misali bir görünüp bir kaybolan, tehlikeyi göze alan nesillerce insanı gezintiye çıkaran bir hız treni; Moby Dick'in kadavrasından bile daha acıklıydı bu görüntü. Böylesi bir gezintide her şey şimdiki zamanda yaşanır; dönüp geriye bakmak fiziksel olarak imkânsızdır.

Uyumak için koyun sayarken gözümün önüne yüzlerce yüzen obje geliyordu. Fakat uyku kadar basit bir eylem bile imkânsızdı şu an. Gözlerini aç, dedi bir ses, bu uyuşukluğu üzerinden at. Zaman eskiden eş merkezli bir döngüde ilerlerdi. Uyan ve Bastille sokaklarındaki balıkçı gibi haykır. Kalkıp camı açtım. Çok tatlı bir rüzgâr karşıladı beni. Hangisi olacaktı: Devrim mi, pinekleme mi? Yastığımı üzerinde *Salvem el Cabanyal** yazan bir bayrakla sardım ve kendi teselli arayışımla içeri girdim.

Eve Şükran Günü'nden birkaç gün önce vardım. Hâlâ Rockaway'deki değişikliklerle yüzleşmem gerekiyordu. Klaus'la beraber jeneratörle ısıtılan bir çadırda yapılan semt toplantısına gittik. Gelecek komşularım: Aileler, sörfçüler, memurlar, serbest arıcılar. Beton sütunların göz alabildiğince uzandığı sahilde yürüdüm. Bir zamanlar iskeleyi ayakta tutuyorlardı.

* (Kat.) Cabanyal'i Kurtaralım. (*ç.n.*)

J. G. Ballard hariç hiç kimsenin aklına gelmeyecek bir şey: New York'ta Roma harabeleri. Yanıma yaşlı siyah bir köpek yanaştı. Durdu, sırtını okşadım ve sanki dünyanın en doğal şeyiymişçesine orada yüzümüz denize dönük bir şekilde öylece durup kıyıya vuran dalgaları izledik.

Mükemmel bir Şükran Günü'ydü. Hava her zamankinden daha sıcaktı ve Klaus'la beraber Alamo'ya yürüdük. Komşularım kırılmış pencereleri tahta çakarak kapatmışlardı, kırık kapıya bir asma kilit takmışlar ve önüne de kocaman bir Amerikan bayrağı asmışlardı.

—Neden böyle bir şey yaptılar?

—Evi yağmacılardan korumak için. Koruma altında olduğunu göstermek için.

Şifreyi bilen Klaus kilidi açtı. Öylesine yoğun bir küf kokusu vardı ki bayılacak gibi hissettim. İçerideki su seviyesi

bir metreyi geçiyordu ve ıslak zemin çürümüştü. Verandanın yana yattığını ve bahçemin ufak bir çöl parçasına dönüştüğünü fark ettim.

—Hâlâ direniyorsun, dedim gururla.

Sıcak ve pütürlü bir şey hissettim. Cairo yastığımın kenarına kusmuştu. Uykudan kalkıp olup bitenleri hatırlamaya çalıştım. Saate baktım. Her zamankinden erkendi; daha altı bile olmamıştı. Ah, evet, uyku ve uyanıklık arasında gidip gelen, doğum günüm.

Nihayet keyifsiz bir şekilde kalktım. Botumun içinde biçimsiz, ufak bir kedi oyuncağı vardı. Aynada kendime baktım. Örgülerimin uçlarını kestim; mısır püskülüne dönmüşlerdi ve kuru saç demetlerini kahverengi bir zarfa koydum: nihai DNA kanıtı.

Her zamanki gibi bana bahşettikleri hayat için sessizce anne ve babama teşekkür ettim, sonra aşağı inip kedileri besledim. Bir yılın daha sona erdiğine inanamıyordum. Başlangıcını müjdeleyen gümüş balonun fotoğrafını daha yeni çekmişim gibi geliyordu oysa.

Kapı çaldığında şaşırdım. Klaus arkadaşı James'le beraber karşımda duruyordu. Kolları çiçeklerle doluydu, arabayla gelmişler, okyanusa gitmemiz için diretiyorlardı.

—Doğum günün kutlu olsun! Bizimle Rockaway'e gel! dediler.

—Hiçbir yere gidemem, diye karşı çıktım.

Fakat doğum günümü denizde geçirme fikri reddedilebilecek bir şey değildi. Paltomu, beremi kaptım ve Rockaway'e doğru yola koyulduk. Soğuk insanın iliklerine işliyordu ama

yine de bir merhaba demek için evimin önünde durduk. Kapı çivilerle kapatılmıştı ve bayrak hâlâ aynı şekilde duruyordu. Bir komşu bizi durdurdu.

—Yıkılması mı gerekiyor?

—Hayır, merak etmeyin. Onu kurtaracağım.

Bir fotoğraf çektim ve yakında döneceğime söz verdim. Fakat önümde beklemem gereken uzun bir kış olduğunu biliyordum; tahribatın boyutları korkunçtu. Klaus'un oturduğu sokak boyunca yürüdük. Strafor kardan adamlar ve içleri su dolu koltuklar yaldızlarla kaplanmıştı. Devasa bahçesi harap olmuştu; sadece bir iki güçlü ağaç sağ kalmıştı. Hâlâ açık olan tek *deli*'den pudra şekerli donut ile kahve aldık ve bana doğum günü şarkısı söylediler. Arabayla, sular altında kalan bodrum katlarına ait koca koca teçhizat yığınlarının yanından geçtik. Roma'nın yedi tepesi gibiydi: Kocaman buzdolabı, ocak, bulaşık makinesi, döşek yığınları, 21. yüzyılın anısına yaratılmış bir enstalasyon misali karşımızda beliriveriyordu.

İki yüzden fazla evin yanıp kül olduğu Brezzy Point'e doğru devam ettik. Kararmış ağaçlar. Önceden sahile açılan, şimdiyse tuhaf teller, oraya buraya saçılmış oyuncak bebek parçaları ve parçalanmış porselenlerden oluşan endüstriyel bir tel örgüyle kararmış patikalar. Ufak bir Dresden misali, savaş sanatının tekrar oynandığı küçük bir sahne. Fakat ortada bir savaş, bir düşman yoktu. Doğa bilmez böylesi şeyleri. Onun elçileri vardır.

Doğum günümün geri kalanını *Vadiler Kralı*'ndaki Elvis Presley'yi izleyerek, kimi erkeklerin zamanından önce göçüp gidişleri üzerine düşünerek geçirdim. Fred. Pollock. Coltrane. Todd. Onlardan hayli uzun yaşamıştım. Günün birinde

gözüme birer çocuk gibi görünüp görünmeyeceklerini merak ettim. Uyuyasım yoktu, kahve yaptım, üzerime kapüşonlu bir svetşört geçirdim ve verandada oturdum. Altmış altı yaşında olmanın ne anlama geldiğini düşündüm. George Maharis'in Buz Murdock rolüyle, petrol kulelerinde ve balıkçı gemilerinde çalışarak, ardında kırık kalpler bırakarak ve uyuşturucu müptelalarını kurtararak Corvette'i ile ülkeyi baştanbaşa gezdiği orijinal Amerikan otoyolu, meşhur Ana Yol ile aynı rakam.* Altmış altı, diye düşündüm, vay anasını! Kronolojik listemin kabardığını, karın yaklaştığını hissedebiliyordum. Ayı hissedebiliyor ama göremiyordum. Gökyüzünü bitmez tükenmez şehir ışıklarıyla aydınlatılmış ağır bir sis kaplamıştı. Küçük bir kızken gece göğü kocaman bir yıldız haritasıydı, Samanyolu'nun parlak tozlarını abanoz enginliğe saçan bir bereket, zihnimde büyük bir ustalıkla açtığım yıldız katmanları.

Çıkık diz kapaklarımı örten pantolonumdan iplikler sarktığını fark ettim. Hâlâ aynı kişiyim, diye geçirdim içimden, aynı kusurlara sahibim hâlâ, aynı kemikli diz kapaklarına, Tanrı'ya şükürler olsun. Titreyerek ayağa kalktım; içeri girme vakti gelmişti. Telefon çalıyordu, uzaklardaki bir arkadaştan gelen bir doğum günü tebriği. Veda ederken o halimi özlediğimi fark ettim: telaşlı, saygısız halimi. Uçup gitmişti, bu kesin. Yatmadan önce tarot destemden bir kart çektim: kılıç ası; zihinsel güç ve kuvvet. Güzel. Kartı destenin içine geri koymak yerine sabah uyandığımda görebilmek için çalışma masamda bıraktım.

* 1960 yapımı *Route 66* dizisi. (*ç.n.*)

Vecchia Zimarra

Ani bir rüzgâr ağaçların dallarını sallıyor ve aydınlıkta esrarengiz bir şekilde parıldayan yaprak girdapları saçıyor etrafa. Sesli harfler misali yapraklar, nefesten bir ağ ören kelime fısıltıları. Yapraklar sesli harflerdir. Aradığım kombinasyonları bulabilme umuduyla süpürüyorum hepsini. İkincil tanrıların dili. Peki ya Tanrı? Onun dili nedir? Ona haz veren nedir? Wordsworth'ün dizeleriyle Mendelssohn'un melodilerini karıp doğayı bir dehanın tasavvur ettiği şekliyle mi görür? Perde aralanıyor. İnsan operası gözler önüne seriliyor. Ve kralara ayrılan, daha çok bir tahtı andıran locada Her Şeye Gücü Yeten oturuyor.

Mesnevi'yi ezberden okurken semaya durup ona methiyeler düzen dervişlerin uçuşan etekleriyle karşılanıyor. Öz oğlu aziz koyun olarak tasvir ediliyor ve bir de *Masumiyet Şarkıları*'ndaki çoban. Puccini'nin *La Boheme*'deki takdimiyle tek paltosunu rehinciye vermek zorunda kalan fakir filozof Colline

* (İt.) Eski palto. (*ç.n.*)

mütevazı *Vecchia Zimarra* aryasını söylemeye koyuluyor. Eski püskü olan ama pek sevdiği paltosuyla vedalaşıyor ve kendisi kuru toprağı arşınlayıp geride kalırken paltonun yüce dağlara yükseldiğini hayal ediyor. Her Şeye Gücü Yeten gözlerini kapatıyor. İnsanların kuyusundan içiyor, kimsenin anlayamadığı bir susuzluğu gideriyor.

SİYAH BİR PALTOM VARDI. Birkaç yıl önce, elli yedinci yaş günümde bir şair vermişti. Onundu; içten içe gıptayla baktığım bol, astarsız Comme des Garçons marka bir palto. Doğum günü sabahımda bana hediye almadığını söyledi.

—Bir hediyeye ihtiyacım yok zaten, dedim.

—Ama sana bir şey vermek istiyorum, ne istersen.

—O halde siyah paltonu istiyorum, dedim.

Güldü ve paltosunu en ufak bir tereddüt ya da pişmanlık duymadan bana verdi. Ne zaman o paltoyu giysem kendimi daha bir kendim gibi hissediyordum. Paltoyu güveler de seviyordu, ayrıca kenarları delik deşikti ama umurumda değildi. Cepler dikiş yerlerinden sökülmüştü ve bu kutsal mağaralarına kayıtsızca attığım her şey kayboluyordu. Her sabah uyanıp paltomu giyer, beremi takar, defterimle kalemimi alır ve kafeme gitmek üzere 6. Cadde yoluna koyulurdum. Paltomu, kafeyi ve sabah rutinimi seviyordum. Münferit kimliğimin en açık ve en basit ifadesiydi. Ama mevcut sert hava dalgasında beni sıcak tutacak ve rüzgârdan koruyacak başka bir paltoyu yeğledim. Bahar ve sonbahar için daha uygun olan siyah paltom aklımdan çıktı ve bu kısa denebilecek süre içinde kayboldu.

Siyah paltom gitmişti, Herman Hesse'nin *Doğu Yolculuğu*'ndaki kusurlu müminin parmağından kaybolan değerli yüzük gibi kaybolmuştu işte. Beyhude bir çabayla, ani ışıkla ortaya çıkan toz zerrecikleri misali belirmesi umuduyla her yeri aramaya devam ettim. Sonra, çocuksu yasımda, utana sıkıla Bruno Schulz'u düşündüm, Polonya'da bir Yahudi gettosunda tutsak kalmış, elindeki son değerli şeyi gizlice insanlığa uzatırken: *The Messiah*. Bruno Schulz'un son sözleri II. Dünya Savaşı'nın son günlerinin hengâmesinde kayboldu. Kayıp şeyler. Aramızdaki zarları tırmalıyor, deşifre edilemeyen bir yardım çağrısıyla dikkatimizi çekmeye çalışıyorlar. Kelimeler biçare bir dağınıklıkla yuvarlanıyor. Ölüler konuşurlar. Biz onları nasıl dinleyeceğimizi unuttuk. Paltomu gördünüz mü? Siyah, sade, kolları yıpranmış, etek uçları yırtık pırtık. Paltomu gördünüz mü? Bu ölülerin paltosu.

Mu

(Hiçlik)

Genç bir adam sırtına sarmaşıkla bağlı koca bir demet dalla karda yürüyordu. Yükün ağırlığından kamburu çıkmıştı ya yine de ıslık çaldığını duyabiliyordum. Arada sırada sırtından bir dal düşerdi ve ben dalı yerden alırdım. Dallar tamamen şeffaftı, böylece onlara renklerini ve dokularını verir, bir iki de diken eklerdim. Bir süre sonra karda hiç iz olmadığını fark ettim. İleri ya da geri, herhangi bir yön duygusu yoktu; sadece oraya buraya serpilmiş küçük kırmızı damlalarla koca bir boşluk.

Narin lekeleri nerelere yerleştireceğimi planlamaya çalıştım ama kendilerince bir düzen yaratıp durdular ve gözlerimi açtığımda tamamen yok oldular. El yordamıyla uzaktan kumandayı arandım ve televizyonu açtım; geçtiğimiz yılın özetlerinden ya da yeni yıl projelerinden özenle kaçındım. *Law&Order*'ın samimi vızıltısı tam da ihtiyacım olan şeydi. Dedektif Lenni Briscoe belli ki içkiye yeniden başlamıştı; ucuz skoç dolu kadehinin dibine bakıyordu. Kalkıp küçük bir su bardağına meskal koydum ve yatağın ucuna oturup onunla beraber içtim,

ağzım açık bir şekilde, mutlak bir sessizlikle izliyordum: Tekrarın tekrarı. Hiçliğe kaldırılan bir yeni yıl shot'ı.

Siyah paltomun omzuma hafifçe dokunduğunu hayal ettim.

—Üzgünüm eski dostum, dedim. Seni bulmaya çalıştım.

Seslendim ama bir karşılık almadım; çapraz dalga boyları nerede olduğunu anlama umutlarıma gölge düşürdü. Seslenmek ve işitmek böyledir bazen. İbrahim, Tanrı'nın buyruğunu duydu. Jane Eyre, Bay Rochester'ın yakarışlarını duydu. Ama benim kulaklarım paltoma kapalıydı. Çok büyük olasılıkla uzaklardaki Kayıplar Vadisi'ne giden tekerlekli bir tepeye pervasızca savrulmuştu.

Bir paltonun yasını tutmak çok aptalca; büyük resme bakıldığında ufacık bir şey ne de olsa. Ama mesele sadece palto değildi; her şeye hükmetmeye başlayan ve belki de rahatlıkla Sandy'ye atfedilebilecek o kaçınılmaz ağırlıktı. Artık Rockaway Plajı'na giden metroya atlayıp, bir kahve alıp iskelede yürüyemezdim; zira ne binilebilecek bir metro ne de gidilebilecek bir kafeyle iskele kalmıştı geriye. Bundan sadece altı ay önce defterimin bir sayfasına bir genç kızın coşkulu samimiyetiyle *İskeleyi seviyorum*, diye karalamıştım. O sevda yitip gitmişti işte, bağra basılan o el değmemiş yalınlık yitip gitmişti. Ve ben geçmişe özlemle kalakalmıştım.

Kedileri beslemek üzere aşağı indim ama ikinci katta durdum. Hiç düşünmeden, mekanik hareketlerle, dosyamdan bir resim kâğıdı çıkardım ve duvara yapıştırdım. Elimi yüzeyinde dolaştırdım. Floransa'dan aldığım, ortasında melek filigranı olan güzel bir kâğıttı. Çizim malzemelerime bakarken bir kutu kırmızı Conté mum boya buldum ve düşlerimden kopup gelen desenin bir benzerini yapmaya çalıştım. Uzun bir adaya

benzedi. Ben resmi yaparken kedilerin beni izlediğini fark ettim. Sonra mutfağa inip yemeklerini verdim, bir de ödül maması ekledim ve kendime fıstık ezmeli sandviç yaptım.

Resmime döndüm ama kimi açılardan artık bir adaya benzemiyordu. Daha çok bir melek çocuğu andıran filigranı incelerken on yıllar öncesine ait başka bir resmi anımsadım. Büyük bir Arches kâğıdına şablonla Henry Miller'in *Kara İlkbahar*'ından bir cümle olan *Melek benim filigranım*'ı yazmış, ardından bir melek çizmiş, sonra karalamış ve kargacık burgacık bir yazıyla hemen altına bir mesaj yazmıştım: *ama Henry melek benim filigranım değil*. Resme hafifçe vurduktan sonra yeniden yukarı çıktım. Kendimle ne yapacağıma dair en ufak bir fikrim yoktu. Café 'Ino tatil nedeniyle kapalıydı. Yatağın köşesine oturup meskal şişesini süzdüm. Gerçekten odamı temizlemem lazım diye düşünüyordum ama yapmayacağımı da biliyordum.

Günbatımında Kyoto tarzı bir lokanta olan Omen'e yürüdüm ve bir kâse kırmızı miso çorbası içtim. Üstüne de ikram olan baharatlı kek yedim. Yeni yıl düşüncelerine dalıp bir süre oyalandım. Alamo'mu bahar sonundan önce yeniden inşa etmem mümkün değildi; ilkin benden daha talihsiz olan komşularımın çalışmalarının tamamlanmasını beklemeliydim. Hayaller gerçek hayata ayak uydurmak zorunda, dedim kendi kendime, kazara sakenin bir kısmını dökerek. Tam kolumla masayı silecekken damlacıkların uzun bir ada oluşturduğunu fark ettim; belki de bir işaretti bu. Aniden içimde kabaran bir merakla hesabı ödedim, herkese mutlu bir yıl diledim ve eve doğru yola koyuldum.

Çalışma masamı temizledim, önüme atlasımı açtım ve Asya haritalarını inceledim. Sonra bilgisayarımı açıp Tokyo uçuşlarına

baktım. Arada sırada gözlerimi resmime çeviriyordum. İlgilendiğim uçuş ve oteli bir kâğıda not ettim; yılın ilk seyahati. Amerikan Elçiliği'nın yakınlarındaki altmışlardan kalma klasik bir otel olan Hotel Okura'da bir süre tek başıma takılacak ve yazacaktım. Sonrasına da bakacaktık artık.

O akşam, *Nezulla the Rat Monster* ve *Janku Fudo* gibi filmlerin yapımcısı olan mütevazı ve bilgili arkadaşım Ace'e yazmaya karar verdim. Kendisi çok az İngilizce bilir ama yoldaşı ve çevirmeni Dice öylesine becerikli bir tercümandır ki sohbetlerimiz hep kusursuz geçmiştir. Ace tüm saygıdeğer Japon yazarların mezarlarının yerini ve en iyi sake ile soba noodle'ının da nerede bulunacağını bilir.

Son Japonya seyahatimde Yukio Mişima'nın mezarını ziyaret ettik. Ölü yapraklarla külleri süpürdük, ahşap su kovalarını doldurduk, mezar taşını yıkadık, taze çiçekler bırakıp tütsü yaktık. Sonrasında ise sessizce mezarın başında dikildik. Kyoto'daki altın tapınağı çevreleyen göleti düşündüm. Suyun altında hızla hareket eden ve kilden bir üniforma giymiş gibi görünen bir diğerine katılan kocaman, kırmızı bir sazan. Üzerlerinde geleneksel kıyafetler olan, kova ve süpürge taşıyan iki yaşlı kadın yanaştı yanımıza. Gelinen noktadan dolayı şaşkın ve memnundular sanki, Ace'e bir iki kelime ettiler ve bir baş selamı vererek kendi yollarına gittiler.

—Mişima'nın mezarıyla ilgilenmemiz hoşlarına gitti sanıyorum, dedim.

—Pek sayılmaz, dedi Ace gülerek. Yine burada gömülü olan karısının arkadaşlarıydılar. Mişima'nın adını anmadılar bile.

Onların, o iki el boyaması bebeğin uzaklaşıp gözden kayboluşunu seyrettim. Gitmek üzereyken bana *The Temple of*

the Golden Pavilion'u yazan adamın mezarım süpürdüğüm çalı süpürgesi verildi. Odamın bir köşesinde, eski bir kelebek ağıyla beraber duvara yaslı duruyor.

Dice aracılığıyla Ace'e yazdım. *Yeni yılın kutlu olsun. En son görüştüğümüzde bahardı. Bu kez kışın geliyorum. Kendimi senin ellerine bırakıyorum.* Ardından da Japon yayıncım ve çevirmenime bir not yazıp nihayet epeydir bekleyen daveti kabul ettim. Son olaraksa arkadaşım Yuki'ye yazdım. Japonya'da yaklaşık iki yıl önce feci bir deprem oldu. Hâlâ hissedilen etkileri şimdiye değin yaşadığım her şeye gölge düşürdü. Uzaktan onun öksüz çocukların ihtiyaçlarına yönelik yardım

çabalarını destekledim. Yakında onu görmeye geleceğime söz verdim.

Sabırsız kederimi bir kenara bırakmayı, bir işe yaramayı ve belki Polaroid tespihimi süsleyecek bir iki kare çekmeyi umdum. Başka bir yere gidiyor olmaktan memnundum. Zihnimin tek ihtiyacı yeni istasyonlardı. Kalbimin tek ihtiyacı, daha büyük kasırgalar yaşamış bir yeri ziyaret etmekti. Tarot destemden bir sayfayı çevirir gibi gelişigüzel bir kart çektim, ardından bir kart daha. *İçinde bulunduğun durumun ardında yatan hakikati öğren. Cesurca hareket et.* Üç zarfı da artakalan Noel pullarıyla donattım ve *deli* yolu üzerindeki posta kutusuna attım. Sonra bir paket spagetti, yeşil soğan, sarımsak ve konserve ançüez alıp kendime yemek hazırladım.

Cafe 'Ino boş gözüküyordu. Turuncu brandanın kenarındaki küçük buz sarkıtları damlamaya başlamıştı. Masama oturdum, zeytinyağıyla kızarmış esmer ekmeğimi yedim ve Camus'nün *İlk Adam*'ını açtım. Kitabı bir süre önce okumuştum ama öylesine içine çekmişti ki aklımda hiçbir şey kalmamıştı. Bu ara ara başıma gelen ve hayat boyu süren bir muamma. Ergenliğimin ilk dönemlerinde Germantown'daki demiryolunun yakınında, yabani otlarla dolu küçük koruda oturur ve saatlerce kitap okurdum. Tıpkı Gumby* gibi tüm varlığımla kitaba gömülürdüm, hatta bazen kendimi öylesine kaptırırdım ki yazılanlar benim başıma geliyormuş gibi hissederdim. Orada, aynen bu şekilde pek çok kitap bitirdim; mest olmuş bir şekilde kapaklarını kapadım ama eve döndüğümde içeriklerine dair

* Art Clokey tarafından tasarlanıp yapılan Amerikan kil animasyon karakteri. (*ç.n.*)

hiçbir şey hatırlamadım. Bu durum beni rahatsız etti elbette ama bu garip ıstırabı kendime sakladım. Böylesi kitapların kapaklarına bakıyorum ve içerikleri bir türlü çözemediğim bir muamma olarak kalıyor. Sevdiğim ve gerçekten hissettiğim fakat hatırlayamadığım kitaplar.

Belki de *İlk Adam*'da beni başka yerlere taşıyan şey, olay örgüsünden çok Camus'nün büyülü diliydi. Her koşulda kitaba dair tek bir şey bile hatırlayamıyordum. Okurken kendimi tamamen kitaba vermeye kararlıydım ama ilk paragrafın ikinci cümlesini yeniden okumam gerekti; upuzun cümleler kuvvetli bulutların peşine takılmış, kıvrıla kıvrıla doğuya gidiyordu. Uyku bastırdı, dumanı tüten sade kahvenin bile rekabete giremediği uyuşturucu bir rehavetti bu. Doğruldum, ufuktaki seyahatlerime yöneldim ve Tokyo'ya götürüleceklerin listesini çıkardım. Jason, 'Ino'nun yöneticisi, merhaba demek üzere yanıma geldi.

—Yine mi yolculuk var? diye sordu.

—Evet, nereden anladın?

—Liste yapıyorsun, dedi gülerek.

Her zaman yaptığım listeydi ama yine de tekrar tekrar yazmak zorunda hissediyordum işte. Arı çorapları, iç çamaşırı, kapüşonlu svetşört, altı Electric Lady Studio tişörtü, fotoğraf makinesi, tulum, Etiyopya haçım ve eklem ağrısı için balsam. Asıl kararsızlığı hangi paltoyu giyeceğim ve hangi kitapları götüreceğim konusunda yaşıyordum.

O gece rüyamda Dedektif Holder'ı gördüm. Alet edevat somya içleri açılmış dizüstü bilgisayarlarla dolu devasa bir toplu mezarda ağır ağır ilerliyorduk – yeni bir suç mahalli. Bir teçhizat yığınının tepesine tırmanıp çevreyi dikkatle

incelemeye koyuldu. Ağzı seğiriyordu ve *The Killing* hudutlarındaki halinden bile huzursuz gözüküyordu. Benim küçük şilebimin olduğu bir kanala bakan terk edilmiş bir uçak hangarını çevreleyen moloz yığınına tırmandık. Yaklaşık dört buçuk metre uzunluğundaydı, ahşap ve dövme alüminyumdan yapılmıştı. Sandıkların üzerine oturduk ve uzakta ağır ağır hareket eden paslı mavnaları izlemeye koyulduk. Rüyamda bunun bir rüya olduğunu biliyordum. Gün, sanki Turner tarafından resmedilmiş gibiydi. Öylesi renkleri vardı: pas rengi, altın rengi bir gök ve çeşit çeşit kırmızı. Neredeyse Holder'ın aklını okuyabiliyordum. Orada, hiç konuşmadan, öylece oturduk. Bir süre sonra Holder ayağa kalktı.

—Gitmem gerek, dedi.

Başımla onayladım. Mavnalar yaklaştıkça kanal genişliyordu sanki.

—Tuhaf boyutlar, diye mırıldandı.

—Burada yaşıyorum, dedim yüksek sesle.

Holder'ın cep telefonundan gelen ve gitgide azalan sesini duyabiliyordum.

—Kimi yarım kalan işleri hallediyorum, diyordu.

Sonraki birkaç gün yeniden siyah paltomun peşine düştüm. Boşa bir çabaydı ama Michigan'daki eski çamaşırlarla dolu büyük, bez bir çanta buldum; içinde Fred'in pazen gömleklerinin bir kısmı vardı, hafif küflenmişlerdi. Gömlekleri üst kata çıkarıp lavaboda yıkadım. Onları durularken kendimi Katharine Hepburn'ü düşünürken buldum. George Cukor'un *Küçük Kadınlar*'dan uyarladığı filmindeki Jo March rolüyle

beni büyülemişti. Yıllar sonra Scribner Kitabevi'nde tezgâhtar olarak çalışırken onun için kitaplar topladım. Okuma masasına geçip her birini dikkatle inceledi. Müteveffa Spencer Tracy'nin deri şapkasını takmış, üzerine de yeşil, ipek bir eşarp bağlamıştı. Kenara çekilip sayfaları çevirişini, yüksek sesle Spencer'ın o kitabı sevip sevmeyeceğini düşünüşünü izledim. O zamanlar genç bir kızdım; onu tam olarak anlayamıyordum. Fred'in gömleklerini astım. Zaman içinde sık sık daha önce anlayamadığımız insanlarla anlaşır oluruz.

Hâlâ hangi kitapları götüreceğime karar vermem gerekiyordu. Yeniden bodruma indim ve üzerinde *J*-1983 etiketi olan bir kitap kolisine yöneldim: Japon edebiyatı yılım. Kitapları bir bir çıkardım. Kimileri notlarla dolup taşıyordu, kimilerinin içindeyse üzerlerine yapılacak işler listeleri karalanmış kareli kâğıtlar vardı: ev ihtiyaçları, balık avına götürülecekler listesi ve Fred'in imzasını taşıyan iptal edilmiş bir çek. *Yoshitsune*'un kütüphaneden alınmış bir kopyasının son sayfalarında oğlumun kargacık burgacık yazısını buldum ve Osamu Dazai'nin, narin kapağı Transformer çıkartmalarıyla süslenmiş *Batan* Güneş'inin ilk sayfalarını tekrar okudum.

Sonunda Dazai ve Akutagawa'nın birkaç kitabını seçtim. İkisi de bende yazma arzusu uyandırmıştı ve on dört saatlik uçak yolculuğu için anlamlı refakatçiler olacaklardı. Fakat uçakta çok az kitap okudum. Onun yerine *Dünyanın Uzak Ucu*'nu izledim. Kaptan Jack Aubrey Fred'i öylesine andırıyordu ki filmi iki kez izledim. Uçuşun ortasında ağlamaya başladım. Sadece geri dön, diye geçiriyordum içimden. Yeterince uzun süre kaldın uzaklarda. Sadece geri. Geri dön işte. Seyahat

Hayalet sabahlık

etmeyi bırakırım; kıyafetlerini yıkarım. Neyse ki uyuyakaldım ve uyandığımda Tokyo'nun üzerine karlar düşüyordu.

HOTEL OKURA'NIN MODERN LOBİSİNE adım attığımda bir şekilde hareketlerimin kaydedildiği ve izleyicilerin kahkaha krizine girdiği hissine kapıldım. İşbirliği yapmaya ve kendi içsel Bay Şeşibeş'imi devreye sokarak eğlencelerine eğlence katmaya karar verdim; kayıt işlemlerini uzattım, altıgen şeklindeki yüksek fenerlerin altından ayaklarımı sürüye sürüye asansöre gittim. Doğruca Grand Comfort Katı'na çıktım. Odam romantik değildi ama içeri pompalanan ekstra oksijenle son derece verimliydi doğrusu. Masanın üzerinde bir menü yığını vardı ama hepsi Japoncaydı. Oteli ve içindeki lokantaları keşfetmeye karar verdim ama hiçbir yerde kahve göremedim, ki bu bir sıkıntıydı. Zaman mefhumum yoktu. *I didn't know if it was day or night*.* Ben katlar arasında sersem sersem dolanırken "Love Potion No.9" şarkısının sözleri zihnimde dönüp durdu. Sonunda içinde odacıklar olan bir Çin mekânında yemek yedim. Bambu bir kutunun içinde servis edilen Çin mantısı ve demlikte getirilen yasemin çayı. Odama döndüğümde battaniyeyi açıp içine girecek enerjim bile yoktu neredeyse. Komodinin üstündeki küçük kitap yığınına baktım. *İnsanlığımı Yitirirken*'e uzandım. Parmaklarımı sırtından aşağı kaydırışımı hayal meyal hatırlıyorum.

Mürekkep şişesine batırdığım ve önümdeki bir kâğıdın yüzeyine çiziktirdiğim kalemimin hareketlerini takip ettim.

* Ayırdında değildim gece mi yoksa gündüz mü... (ç.n.)

Rüyamda dikkatimi toplamış ve üretkendim, tamamen farklı bir yerdeki kiralık küçük bir evde, benim odam olmayan bir odada sayfalar dolusu yazıyordum. İçinde kıvrılmış bir mat olan büyük bir dolaba açılan sürme panelin yanında oyma bir plaka vardı. Her ne kadar Japonca olsa da plakada yazanların çoğunu anlayabildim: *Bu odalar saygıdeğer yazar Ryunosuke Akutagava'ya ayrılmıştır; lütfen sessiz olunuz.* Diz çöküp, dikkatleri üzerime çekmemek için özen göstererek matı inceledim. Tahta perdeler açıktı ve yağmurun sesini duyabiliyordum. Ayağa kalktığımda, sanki her şey zemine bitişikmiş gibi, kendimi epey bir uzun hissettim. Hasır bir sandalyenin üstüne boylu boyunca serilmiş ince, parlak bir sabahlık vardı. Yaklaştıkça kendi kendini dokuyor olduğunu gördüm. İpekböcekleri ufak tefek sökükleri onarıyor, sabahlığın geniş yenlerini uzatıyordu. Dönüp duran ipekböcekleri midemi bulandırdı ve sabit durmaya çalışırken yanlışlıkla iki üç tanesini ezdim.

Uyandığımda el yordamıyla su bardağını arandım ve tüm suyu döktüm. Herhalde kıpırdanıp duran talihsiz kurtçukları yıkayıp temizlemek istemiştim. Parmaklarım defterimi buldu ve palas pandıras doğrulup yazdıklarıma baktım ama görünüşe bakılırsa hiçbir şey eklememiştim var olanlara; tek bir satır bile. Ayağa kalktım ve minibardan bir maden suyu alıp perdeleri açtım. Gece karı. O manzara içimde derin bir yabancılaşma hissi uyandırdı. Gerçi neye karşı bilmiyorum; söylemesi zor. Odamda bir su ısıtıcısı vardı, ben de çay yapıp havaalanındaki bekleme odasında cebime attığım bisküvileri yedim. Çok geçmeden güneş doğacaktı.

Taşınabilir metal masanın önünde, bir şeyler yazma çabasıyla defterim açık oturdum. Bütüne bakıldığında yazdığımdan

daha çok düşündüm diyebilirim; bunları dosdoğru defterime aktarabilmeyi dilerdim. Gençken aynı anda hem düşünüp hem de yazabilme eğilimindeydim ama hiçbir zaman kendi hızıma ayak uyduramazdım. Bu kovalamacadan vazgeçtim ve güneşle petrolün bir karışımı olan, pırıltılı kanatlarıyla suyun üzerinde kayan Merbabies misali gökkuşaklarıyla ışıldayan gizli bir dere kenarında köpeğimle otururken kafamda yazdım tüm cümlelerimi.

Sabah hava kapalıydı hâlâ ama kar yağışı hafiflemişti. Bu ekstra oksijenin gerçekten havaya pompalanıp pompalanmadığını ve kapıyı açtığımda dışarı kaçıp kaçmadığını merak ettim. Aşağıda uzun, salınan yenleriyle süslü kimonolar içindeki bir kız alayı otoparktan geçiyordu. Reşit Olma Günü'ydü; bir masumiyet sağanağı. Zavallı küçük ayaklar! Her ne kadar vücut dillerinden kahkahalar yükselse de hasır sandaletleriyle karda yürürlerken içim ürperdi adeta. Yarım yamalak dile getirilmiş dualar muhataplarına ulaşıyor ve rengârenk kimonolarının kenarlarından dökülüyordu. Bir dönemeçte, hepsini sarıp sarmalayan bir sisin kollarında gözden kaybolduncaya dek onları izledim.

Işimin başına döndüm ve defterime baktım. Şüphesiz seyahatimin derin tesirinden kaynaklanan kaçınılmaz dermansızlığa rağmen bir şeyler üretmeye kararlıydım. Bir an için gözlerimin kapanmasına engel olamadım ve derhal bir taçyaprağı sağanağı ile eşsiz bir labirentin köşesini örten, gürültüyle sallanan dev bir kafes çıktı karşıma. Yatay bulutlar tepede uzak bir dağ oluşturdular: Lee Miller'ın kımıldanan dudakları. Şimdi değil, dedim neredeyse yüksek sesle, sürreal bir labirentin içinde kaybolmayacaktım. Labirentler ve ilham perileri değildi aklımdan geçen. Yazarlardı.

Oğlumuz doğduktan sonra Fred'le ben evden pek uzaklaşmadık. Sık sık kütüphaneye gittik, kitap yığınlarını karıştırdık ve geceler boyu okuduk. Fred kafayı havacılığa takmıştı ve ben Japon edebiyatına gömülmüştüm. Kimi yazarlar beni öylesine büyülemişti ki yatak odamızın bitişiğindeki küçük depoyu kendi odama dönüştürdüm. Yığınla siyah keçe alıp zemini ve süpürgelikleri kapladım. Demir bir çaydanlığım, elektrikli ocağım ve kitaplarım için, Fred'in sonradan siyaha boyadığı, dört turuncu sandığım vardı. Siyah keçe zeminin üzerindeki uzun, alçak bir masanın önünde bağdaş kurup oturdum. Kış sabahlarında dışarısı renksiz gözüküyordu, incecik ağaçlar beyaz rüzgârla bükülüyordu. Oğlumuz reşit oluncaya değin o odada yazdım, sonra orası onun odası oldu. O günden sonraysa mutfakta yazdım.

Ryunosuke Akutagawa ve Osamu Dazai zihnimi öylesine kaplayan kitaplar yazdılar ki, şimdi aynı kitaplar komodinimin üzerinde duruyor. Onları düşünüyordum. Michigan'da karşıma çıktılar ve onları Japonya'ya geri getirdim. Her iki yazar da kendi canına kıydı. Annesinin deliliğinin kendisine geçtiğinden korkan Akutagawa ölümcül dozda Veronal alıp matın üzerine, uyuyan karısıyla oğlunun yanına kıvrıldı. Daha genç, dini bütün bir rahip yardımcısı olan ve her türlü zorluğa katlanıyor gibi görünen Dazai, birkaç başarısız intihar girişiminin ardından, kendini, sevgilisiyle beraber Tamagawa Kanalı'nın çamurlu, taşkın sularına bıraktı.

Akutagawa doğası itibarıyla lanetlenmişti, Dazai ise kendini lanetledi. Başlangıçta o ikisi hakkında bir şeyler yazmak gibi bir düşüncem vardı. Rüyamda Akutagawa'nın çalışma

masasının başındaydım ama onu rahatsız etmekten çekiniyordum. Dazai ise başka bir hikâyeydi. Perili bir zıplayan fasulye misali, ruhu her yerdeydi sanki. Mutsuz adam, diye geçirdim içimden ve konu olarak onu seçtim.

Tamamen odaklanarak yazarla bağlantı kurmaya çalıştım. Ama kalemimden çok daha hızlı olan düşüncelerime ayak uyduramadım ve hiçbir şey yazmadım. Sakin ol, dedim kendi kendime, konunu seçtin ya da konun seni seçti, gerisi elbet gelir. İçinde bulunduğum atmosfer beni hem canlandırıyor hem de kısıtlıyordu. Altında kahve yoksunluğuna bağladığım bir kaygı yatan sabırsızlığım gitgide arttı. Sanki bir ziyaretçi bekliyormuşum gibi, omzumun üstünden arkama baktım.

—Hiçlik nedir? diye sordum alelacele.

—Aynaya bakmadan gözlerinde görebildiğin'di cevap.

Birden acıktığımı hissettim ama odamdan ayrılmak istemiyordum. Yine de tekrar Çin lokantasına gittim ve menüden istediğim yemeğin resmini gösterdim. Karides köftesi ile bambu bir sepette, yapraklara sarılı servis edilen, buharda lahanalı Çin mantısı yedim. Peçetenin üzerine Dazai'nin bir portresini karaladım; bir zamanlar güzel ve komik olan yüzünün üzerindeki zapt edilmesi güç saçlarını iyice abarttım. Her iki yazarın da bu büyüleyici özelliğe sahip olduğunu fark ettim: havaya dikilen saçlar. Hesabı ödeyip yeniden asansöre bindim. Otelin benim kaldığım bölümü şaşkınlık yaratacak denli boş gözüküyordu.

Günbatımı, şafak, zifiri karanlık, zaman mefhumum yoktu ve bunu bu şekilde kabul etmeye karar verip Fred'in yolunda ilerledim. Akrepsiz yelkovansız. Bir hafta içinde Ace ve Dice'ın zaman diliminde olacaktım ama bu günler tamamen bana aitti ve birkaç sayfayı kayda değer bir şekilde doldurmak

dışında bir planım yoktu. İki satır bir şeyler okumak üzere örtünün altına girdim ama *Cehennem Manzarası*'nın ortasında içim geçti ve öğleden sonra ile birden akşama dönüşen günbatımının arasındaki dengeyi kaybettim. Uyandığımda akşam yemeği yemek için çok geç olmuştu, dolayısıyla minibardan atıştırmalık bir şeyler kaptım; wasabi tozuna batırılmış balık kraker, devasa bir Snickers ve bir kavanoz beyazlatılmış badem. Yanlarında bir de zencefilli gazoz devirdim. Bavulumdan bir iki kıyafet çıkardım ve duş aldım, sonrasında, sadece açık otoparkta dolanmak üzere dışarı çıkmaya karar verdim. Islak saçımı beremle örtüp kendimi sokağa attım ve genç kızların izlediği yolu takip ettim. Küçük bir tepeye gömülü, hiçbir yere varmıyormuş gibi duran ayak izleri vardı.

Bilinçsiz bir şekilde rutine benzer bir şey geliştirmiştim çoktan. Metal masanın başında oturup kitap okudum, Çin yemeği yedim ve gece karında kendi ayak izlerimi takip ettim. Tekerrür eden her tür endişemi tekrar tekrar uyguladığım bir alıştırmayla bastırmaya çalıştım: Osamu Dazai adını defalarca, neredeyse yüz kez yazmak. Maalesef yazarın adını heceleyen sayfa bir sonuç vermedi. Uyguladığım bu işlem gelişigüzel bir şekilde karalanmış anlamsız bir kaligrafi ağına dönüşüverdi.

Yine de bir şekilde özneme daha bir yaklaşıyordum; Dazai, sersem, sakar, aristokrat serseri. Havaya dikilen saçlarının uçlarını görebiliyor, uğursuz pişmanlığını hissedebiliyordum. Kalktım, su kaynattım, toz çay demleyip içtim ve bir refah bulutunun içine adım attım. Günlüğümü kapatıp önüme otel kâğıtlarından birkaç sayfa koydum. Yavaş ve ağır bir şekilde nefes alarak içimi boşalttım ve baştan başladım.

Genç yapraklar ağaçlardan dökülmediler, kış boyu can havliyle tutundular dallara. Rüzgâr uğuldarken bile yeşil kalma cüretini gösterip herkesi şaşkınlığa sürüklemişlerdi. Yazar bundan etkilenmemişti. Yaşlılar ondan tiksiniyorlardı; felaketin eşiğinde salınan bir şair olduğunu düşünüyorlardı. O ise onları hor görüyor, kendini dalgaların tepesine çıkan ve hiç düşmeyen zarif bir sörfçü olarak hayal ediyordu.

Üst sınıf, diye haykırıyor, üst sınıf.

Kan ter içinde uyanıyor, gömleği tuzdan kaskatı. Gençliğinden beri taşıdığı verem küçük tohumlar halinde kireçlenmişti; ufacık çörek otları cömertçe serpilmişti ciğerine. Bir içki âlemi harekete geçiriyor onu: tuhaf kadınlar, tuhaf yataklar, yabancı çarşaflara kaleydoskopik lekeler saçan korkunç bir öksürük. Tadını çıkarıyor tek hazzının, vücudunda, beyaz kan hücreleri nakledilmişçesine, hareket eden ufak, soğuk bir koyun sütünün.

Elimde değildi, diye haykırıyor. Kuyu ayyaşın dudaklarını çağırıyor. İç beni, iç beni, diyor, inatçı çanlar çalıyor. Onun ayini.

Dalgalanan yenlerinin altında adaleli kolları titriyor. Alçak masasının üzerine eğilip sonradan bir şekilde bambaşka şeylere dönüşen küçük intihar notları yazıyor. Kan akımı ve kalp atışları yavaşlıyor ve hızla, kelimeler kâğıdın yüzeyine kadim bir büyü misali yayılırken bilek hareketlerinin bilincinde olarak, yazılması gerekenleri karalayıveriyor.

Şafağın ani parıltısıyla irkiliyor. Sendeleyerek bahçeye çıkıyor; parlak çiçekler hummalı dillerini çıkarıyorlar; kızıl kraliçenin tekinsiz zakkumları. Çiçekler ne zaman bu kadar tekinsiz oldular? İşlerin ne zaman sarpa sardığını anımsamaya çalışıyor. Hayatının ilmikleri ne zaman düşen bir yoldaşın ayaklarına örtülmüş bir keten misali çözülüp gitti böyle?

Aşk illetini, geçmiş nesillerin ayyaşlığını yenmemiş miydi hem? Ne zaman kendimiz oluruz, diye düşünüyor, karla kaplı yokuşlarda güç bela yürürken, paltosu ay ışığıyla parıldıyor. Uzun deriler, eski parşömen rengi ağır ipek, üzerinde Ye veya Öl sözcükleri; kendi sıra dışı yazısıyla yenlerine, dikine bir şekilde sırtına ve yakasına, sol taraftan, kalbine doğru yazılmış: Ye veya Öl. Ye veya Öl. Ye veya Öl.

Böylesi bir paltoyu ellerimde tutabilmeyi dileyerek durdum ve otel telefonunun çaldığını fark ettim. Ace adına Dice arıyordu.

—Çok çaldırdım. Seni rahatsız mı ettik?

—Hayır, hayır, sesini duyduğuma sevindim. Osamu Dazai için bir şeyler yazıyordum, dedim.

—O halde programımız hoşuna gidecek.

—Hazırım. İlk adım ne?

—Ace akşam yemeği için Mifune'de yer ayırttı, buluştuğumuzda yarının planını da yaparız.

—Bir saat içinde lobide buluşuruz öyleyse.

Yemek için Mifune'yi seçmelerine sevinmiştim; duygusal açıdan favori mekânımdı. Büyük Japon aktör Toshiro Mifune'nin hayatından esinlenilerek tasarlanmıştı. Büyük olasılıkla hayli sake içilecekti ve muhtemelen benim için özel bir soba yemeği hazırlanmış olacaktı. Yalnızlığım bundan daha güzel bir şekilde bölünemezdi doğrusu. Çabucak toparlandım, cebime bir aspirin attım ve Ace ve Dice'la buluştum. Tam da tahmin ettiğim üzere, su gibi sake içildi. Kurosawa filmi misali bir atmosferde, anında bir yıl öncesinin mevzularına döndük; mezarlar, tapınaklar ve karla kaplı ormanlar.

Ertesi sabah beni Ace'in kırmızı beyaz bir Oxford ayakkabısına benzeyen çift renkli Fiat'ıyla gelip aldılar. Kahve alabileceğimiz bir yer arayışıyla etrafta dolandık. Nihayet kahve bulabilmiş olmaktan öylesine mutluydum ki Ace sonrası için de bir termos doldurmalarını sağladı.

—Okura'nın yenilenmiş ek binasında Amerikan usulü kahvaltı verdiklerinden haberin yok muydu? diye sordu Dice.

—Yok, hayır, dedim gülerek. Kova kova kahve kaçırdım desene.

Kita-Kamakura İstasyonu, kış

Tercihleri benim arzularımla mütemadiyen örtüştüğünden Ace seyahat programını kabul edebileceğim tek insan. Kamakura'daki Budist Tapınağı Kötoku-in'e gittik ve tepemizde Eyfel Kulesi misali uzanan büyük Buda'yı ziyaret ettik. Öylesi mistik bir ihtişamı vardı ki sadece tek bir poz fotoğraf çektim. Fotoğrafa baktığımda yanlış ayar yaptığımı ve başını çekmediğimi fark ettim.

—Belki de yüzünü saklıyordur, dedi Dice.

Kutsal yolculuğumuzun ilk gününde fotoğraf makinemi neredeyse hiç kullanmadım. Akira Kurosawa halk anıtının yanına çiçek bıraktık. *Sarhoş Melek*'ten büyük olasılıkla Shakespeare'in tüylerini ürperten bir destan olan başyapıtı *Ran*'a uzanan eserlerini düşündüm. *Ran*'ı Detroit'in kenar mahallelerinden birinde, yerel bir sinemada izlediğimi anımsıyorum. Kırkıncı yaş günüm için Fred götürmüştü beni. Güneş henüz batmamıştı ve gökyüzü aydınlık ve parlaktı. Fakat üç saatlik film süresince, ki bizim bundan haberimiz yoktu, dışarıda bir kar fırtınası kopmuştu ve filmden çıktığımızda kar girdabıyla kaplı kapkara bir gök bizi bekliyordu.

—Film devam ediyor, dedi.

Ace elindeki Engaku-ji mezarlığı haritasına baktı. Tren istasyonunun yanından geçerken, sabırla bekleyip ardından demiryolunda karşıdan karşıya geçen insanları seyretmek üzere durdum. Eski bir ekspres tren dört bir yandan hunharca akın eden maziyi taşırcasına hızla geçip gitti. Titreye titreye film yapımcısı Ozu'nun mezarını aradık; zorlu bir girişimdi zira mezar, tepelerdeki izole bir alanda yer alıyordu. Siyah, granit bir küpten oluşan ve üzerine sadece hiçlik anlamına gelen *mu* sembolü

Tütsü kabı, Ryunosuke Akutagawa'nın mezarı

Ayrılan Mezarlık

kazınmış olan mezar taşının önüne şişe şişe sake bırakılmıştı. Mutlu bir serseri buraya sığınıp kendini içkiye verebilirdi. Ozu sakesine düşkündü, dedi Ace; kimse onun şişelerini açmaya cüret edemez. Kar her şeyi örtmüştü. Taş basamaklara çıktık ve tütsü yakıp önce etrafa yayılan, ardından sanki donmaya öykünürcesine sabit bir şekilde yükselen dumanı izledik.

Etraf film sahneleriyle kaplandı. Aktris Setsuko Hara, berrak ifadesi ve ışıl ışıl gülümsemesiyle güneşin altında uzanıyordu. İki üstatla da çalışmıştı; önce Kurosawa'yla, ardından altı film boyunca Ozu'yla.

—Nerede yatıyor? diye sordum, koca bir demet beyaz krizantemi mezarına bırakmayı düşünerek.

—Hâlâ hayatta, diye tercüme etti Dice. Doksan iki yaşında.

—Umarım yüz yaşına kadar yaşar, dedim. Kendisine sadık bir şekilde.

Ertesi sabah hava kapalı, gölgeler kasvetliydi. Dazai'nin mezarını süpürüp sanki bedeniymişçesine yıkadım mezar taşını. Vazoları duruladıktan sonra her birinin içine taze buketler yerleştirdim. Vereminin kanını simgeleyen kırmızı bir orkide ve küçük, beyaz hor çiçeği dalları. Meyvelerinin yığınla kanatlı tohumu vardı. Hor çiçeğinden hafif bir badem kokusu yayılıyordu. Süt şekeri üreten küçük çiçekler onu elden ayaktan düşüren vereminin en kötü günlerinde ona haz veren beyaz sütü temsil ediyordu. Lekeli ciğerlerini canlandırmak için biraz çöven –küçük beyaz çiçeklerden oluşan bir bulut salkımı– ekledim. Çiçekler, birbiriyle buluşan eller misali küçük bir köprü oluşturdu. Yerden bir iki taş alıp cebime attım. Sonra tütsüyü yuvarlak kaba koyup düz bir şekilde yerleştirdim.

Hoş kokulu duman adını sardı. Tam gitmek üzereyken güneş aniden belirip her şeyi aydınlığa boğdu. Belki de çöven hedefini bulmuş ve Dazai'nin canlanan ciğerleri güneşi örten bulutları püskürtmüştü.

—Sanırım mutlu, dedim. Ace ve Dice başlarıyla onayladılar.

Son durağımız Jigen-ji'deki mezarlıktı. Akutagawa'nın mezarına yaklaştığımızda rüyamı anımsadım ve duygularıma nasıl bir renk vereceğini düşündüm. Ölüler bizi merakla karşıladı. Kül, kemik parçaları, bir avuç kum, organik malzemelerin sükûneti bizi bekliyordu. Çiçeklerimizi bıraktık ama huzur bulamadık. Kapanmak bilmez bir yara önce aklımızı çeliyor, sonra bizimle alay ediyor, Kutsal Kâse Şövalyeleri Kralı Amfortas'ın eziyetini çektiriyor bize.

Hava çok soğuktu ve bir kez daha gökyüzü kapkara kesilmişti. Tuhaf bir kopmuşluk hissettim, hissizlik hatta; fakat yine de görsel olarak ilintiliydim oradaki her şeyle. Kontrast gölgelere çekilerek tütsü kabının dört fotoğrafını çektim. Birbirine benzese de hepsi, memnundum fotoğraflarımdan, bir giysi paravanının üzerinde hayal ettim her birini. Dört tablo bir mevsim. Bir baş selamı verip Ace ve Dice hızla arabaya koşarken Akutagawa'ya teşekkür ettim. Sonrasında peşlerine düştüğümde kaprisli güneş geri döndü. Etrafı çuval beziyle kaplanmış eski bir vişne ağacının yanından geçtim. Soğuk ışık, dokuyu daha bir belirgin kılmıştı, böylece son karemi çektim: ruhani gözyaşları çuval bezinin eprimiş ipliklerinden süzülüyormuş gibi gözüken komik bir maske.

Ertesi akşam kendimi otel değiştirme fikrine hazırladım ve oracıkta, tekrarlayıp duran münzevi rutinimin yasını tutmaya

Komik maske

başladım. Gün ışığına çıkmak istemeyen ama yüzlerini de saklamayan iki sefil güveyle beraber Hotel Okura'nın kozasına gömülmüştüm. Metal masanın başına geçip yayıncım ve çevirmenimle yapacağım görüşmeler de dahil olmak üzere sıradaki görevlerimin bir listesini yaptım. Sonrasında Yuki'yle buluşabilir ve 2011'de Tohoku'da yaşanan deprem ve tsunami sonrasında öksüz kalan okul çocukları için verdiği daimi emeğe katkıda bulunabilirdim. Başka yöne çevirmek üzere olduğum mevcut akıntıya, kendi yarattığım, kibritten inşa edilmiş bir tapınak kadar kırılgan bir dünyada geçirilen bu bir avuç güne duyduğum hasret bulutu içinde küçük bavulumu topladım.

Gömme dolaptan bir Japon şiltesiyle yastığı çıkardım. Şilteyi yere serdim ve yorganıma sarındım. 18. yüzyılda geçen, pembe dizi benzeri bir programın sonunu izledim. Ağır ilerliyordu, ne altyazısı vardı ne de içinde bir gram mutluluk emaresi barındırıyordu. Yine de halimden memnundum. Yorgan bulut gibiydi. Küçük ahşap bir teknenin yelkenlerine kendisini de gözyaşlarına boğan acıklı mı acıklı bir manzara çizen genç bir kızın fırçasını izleyerek bir süre sürüklendim. Odalar arasında yalınayak dolaşırken sabahlığı hışırtılı bir ses çıkarıyordu. Karla kaplı bir nehir kıyısına açılan sürme kapıdan dışarı çıktı. Nehir buz tutmamıştı ve tekne onsuz açıldı. Şiddetli rüzgâr, Tekneni gözyaşı nehrinde yüzdürme, diye haykırdı. Kımıldamıyordu ufacık eller, kımıldamasınlar. Çömeldi, ardından, avucunda bir anahtarla, ebedi uykunun ona sunduğu şefkate sarılarak yere kıvrılıverdi. Sabahlığının koyu renkli kolları, sıçrayan küçücük damlalardan oluşan narin erik çiçeklerinin parlak dallarıyla süslenmişti. Damlalar yeni bir düzenle el değmemiş bir boşluğun kıyısındaki uzun

bir adaya benzer bir şekil oluştururken genç kıza eşlik edercesine gözlerimi kapadım.

Sabah Ace beni yayıncımın seçtiği, Shibuya Tren İstasyonu yakınlarındaki daha merkezi bir otele götürdü. On sekizinci kattaki modern bir kulede Fuji Dağı manzaralı bir odam vardı. Otelin porselen fincanlarda kahve servis ettiği bir kafesi vardı. Dilediğimce kahve içebilirdim artık. Gün yapılacak yığınla işle doluydu ve canlı atmosfer beklenmedik bir şekilde hoşuma gitti. O gece geç vakitte pencerenin önüne oturdum ve uyuyan Japonya'yı kolluyormuş gibi duran beyazlar içindeki dağa baktım.

Sabah Tokyo İstasyonu'ndan Yuki'nin beni beklediği Sendai'ye gitmek üzere hızlı trene bindim. Gülümsemesinin ardında başka çok şey görebiliyordum; feci bir hüzün. Ona uzaktan destek olmuştum ve şimdi yeni çabalarının meyvelerini sonsuz bir kayıp yaşayan, ailelerini, evlerini ve bilip güvendikleri doğayı yitiren talihsiz çocukların özverili gözeticilerine teslim edebilirdik. Yuki çocukların öğretmenleriyle görüştü. Biz oradan ayrılmadan önce bize kıymetli bir hediye verdiler: *Senbazuru;* iple tutturulmuş bin tane kâğıttan kuş. Bir dolu küçücük parmak bize sağlığın ve iyi dileklerin nihai sembolünü hediye etmek için özenle ve sebatla çalışmıştı.

Sonrasında Yuriage'nin bir zamanlar hareketli ve canlı bir yer olan balıkçı limanını ziyaret ettik. En az otuz metre yüksekliğindeki dev tsunami, yaklaşık bin ev ve binayı silip götürmüş, geriye bir iki virane tekne bırakmıştı. Çentik tarlaları artık söz geçirilemez olmuşlardı, neredeyse bir milyon balık cesediyle dolmuş, çürük kokusu aylarca geçmek

bilmemişti. İnsanın iliklerine işleyen bir soğuk vardı; Yuki ve ben tek kelime etmeden öylece kalakaldık. Korkunç bir hasarla karşılaşmayı bekliyordum ama görmediklerimi görmeye hazırlıklı değildim. Su kenarında, karların içinde bir zamanların gelişmekte olan toplumuna bakan küçük bir Buda ve yalnız bir mabet vardı. Yekpare kayağantaşından yapılma mütevazı mabede çıkan merdivenleri tırmandık. Fotoğraf çekecek misin? dedi. Kasvetli panoramaya baktım ve başımı iki yana salladım. Hiçliğin fotoğrafını nasıl çekebilirdim ki?

Yuki bana bir paket verdi ve vedalaştık. Tokyo'ya dönmek üzere hızlı trene bindim. İstasyona vardığımda Ace ve Dice'ı beni bekler buldum.

—Vedalaştık sanıyordum.

—Senden ayrılamadık.

—Mifunes'e mi gitsek?

—Evet, haydi gidelim. Sake bizi bekler.

Ace başıyla onayladı ve gülümsedi. Sake vakti. Son akşamımızda adeta sakeye boğulduk.

—Ne hoş bir bardak ve şişe, dedim. Deniz yeşiliydi ve üzerinde küçük kırmızı bir mühür vardı.

—Kurosawa'nın mührü bu, dedi Dice.

Ace, derin düşüncelere dalmış, sakalını çekiştiriyordu. Lokantada aylak aylak dolaşıp Kurosawa'nın cesur, renkli Ran savaşçılarının tasvirlerine hayranlıkla baktım. Memnun mesut arabasına dönerken Ace eski, deri çantasından şişeyle bardağı çıkardı.

—Arkadaşlık hepimizi birer hırsıza çevirdi, dedim.

Dice tercüme edecekti ama Ace bir el işaretiyle onu durdurdu.

—Anlıyorum, dedi ciddiyetle.

—İkinizi de özleyeceğim, dedim.

O gece bardakla şişeyi yatağın yanındaki masaya koydum. Dibinde kalan sakeyi durulamadım.

Hafif akşamdan kalma uyandım. Soğuk bir duş aldım ve asansör labirentine yöneldim ama nihayetinde hiçbir yere çıkamadım. Asıl istediğim kahveydi. Bir süre arandıktan sonra küçük bir dükkân buldum; minyatür kruvasan ve kahve yüz yen idi. Yan masamda takım elbise, beyaz gömlek giymiş, kravat takmış, otuzlarında bir adam oturuyor, dizüstü bilgisayarında bir şeyler yapıyordu. Ortalama bir işadamından daha farklı hal ve tavrı vardı. Bilgisayar değiştirdi, kendisine kahve koydu ve işine devam etti. Dingin fakat bir o kadar karmaşık konsantrasyonu, yumuşak çehresindeki ışık izleri beni etkilemişti. Yakışıklıydı, bir bakıma Mişima'nın gençliğini andırıyor, bir şekilde nezaket, sessiz sadakatsizlikler ve ahlaki özveri esintileri yayıyordu sanki. Geçip giden insanları izledim. Zaman da geçip gidiyordu. Trene atlayıp günübirlik Kyoto'ya gitmeyi düşündüm ama sessiz yabancının karşısında kahve içmeyi tercih ettim.

Neticede Kyoto'ya gitmedim. Sokakta Murakami'ye rastlasam ne olurdu acaba düşüncesiyle son bir yürüyüşe çıktım. Ama işin aslı Tokyo'da Murakami'yi hiç hissetmedim, her ne kadar bulunduğu bölge sadece bir iki kilometre uzakta olsa da Miyavaki Konağı'nın peşine düşmemiştim. Ölülere o kadar kapılmıştım ki kurgusal olanla bağlantıyı es geçiverdim.

Murakami zaten burada değil, diye düşündüm. Büyük ihtimalle başka bir yerde, bir lavanta tarlasının ortasındaki bir uzay kapsülünün içinde, sözcüklerle uğraşıyor.

Gece tek başıma yemek yedim; buharda istiridye, yeşil çaylı soba noodle'ı ve sıcak çaydan oluşan hoş bir yemekti. Yuki'nin bana verdiği hediyeyi açtım. Deniz köpüğü renginde kalın bir kâğıda sarılmış mercan renkli bir kutuydu. Kutunun içindeki soluk kumaşın ortasında Nagano'dan alınmış, açık renkli soba erişteleri vardı. Dikdörtgen kutuda inci dizisi gibi duruyorlardı. Son olarak fotoğraflarıma odaklandım. Hepsini yatağa yaydım. Pek çoğu hatıra yığınını boyladı ama Akutagawa'nın mezarındaki tütsü kabı fotoğrafları iyiydi; eve elim boş dönmeyecektim. Bir an için ayağa kalkıp pencere kenarında durdum ve Shibuya'nın ışıklarıyla karşıdaki Fuji Dağı'na baktım. Ardından küçük bir şişe sake açtım.

—Selam sana Akutagawa, selam sana Dazai, dedim ve bardağı kafama diktim.

—Vaktini bizimle harcama, der gibiydiler, bizler birer serseriyiz sadece.

Küçük bardağımı tekrar doldurup içtim.

—Bütün yazarlar birer serseridir, diye mırıldandım. Umarım ben de günün birinde sizin aranızda yer alırım.

CAFE COLLAGE

Fırtına Perileri

Eve Los Angeles üzerinden, birkaç günümü havaalanı yakınındaki Venedik Plajı'nda geçirip döndüm. Kayalarda oturup çeşitli portatif müzik çalarlardan yükselip birbirine karışan ve böylece kendi armonilerini yitirip kulak tırmalayıcı bir hal alan reggae müziğini dinleyerek denizi seyrettim. Venice İskelesi'nin bir blok batısındaki Cafe Collage'da balık taco yedim ve kahve içtim. Üstümü değiştirme zahmetine hiç girmedim. Pantolonumun paçalarını kıvırdım ve suda yürüdüm. Soğuktu ama tuz tenime iyi geldi. Ne bavulumu ne de bilgisayarımı açmaya kendimi ikna edebildim. Siyah bez bir çantayla takıldım durdum. Dalga sesleriyle uyudum ve epey uzun bir süreyi atılmış gazeteleri okuyarak geçirdim.

Collage'da son bir kahve içtikten sonra havaalanına yöneldim ve oraya vardığımda çantalarımın otelde kaldığını fark ettim. Uçağa sadece pasaportum, beyaz bir kalem, diş fırçası, seyahat boyu bir Weleda tuzlu diş macunu ile orta boy bir Moleskine'le bindim. Beş saatlik uçuş süresince ne okuyacak bir

kitabım vardı ne de beni oyalayabilecek herhangi bir uçak içi eğlencesi. Anında kendimi kapana kısılmış hissettim. Havayolu dergisini karıştırdım; ülkenin en iyi on kayak merkezi tanıtılıyordu. İki sayfalık Avrupa ve İskandinavya haritasında şimdiye değin gittiğim yerleri işaretleyerek oyalandım.

Moleskine'in iç kulakçığında yaklaşık bin üç yüz yen ve dört fotoğraf vardı. Fotoğrafları masaya koydum: Kızım Jesse'nin Vosges Meydanı'ndaki Cafe Hugo'nun önünde çekilmiş bir fotoğrafı, Akutagawa'nin mezarındaki tütsü kabının iki fotoğrafı ve şair Sylvia Plath'ın karlar içinde mezar taşı. Jesse üzerine bir şeyler yazmayı denedim ama yüzü babasının ve eski yaşantımızın hayaletlerinin ikamet yeri olan gururun bir yansıması olduğundan yapamadım. Fotoğrafların üçünü cebe geri koydum ve kardaki Sylvia'ya odaklandım. İyi bir fotoğraf değildi, bir tür kış nedametinin sonucu diyelim. Sylvia üzerine yazmaya karar verdim. Kendime okuyacak bir şeyler yaratmak için yazdım.

Bir intihar zinciri içinde olduğumu düşündüm. Akutagawa. Dazai. Plath. Boğulmak, uyku hapı, karbon monoksit zehirlenmesi; her şeyi ezip geçen üç yudum kayıtsızlık. Sylvia Plath 11 Şubat 1963'te Londra'daki dairesinin mutfağında intihar etti. Otuz yaşındaydı. İngiltere tarihinin en soğuk kışlarından biriydi. Noel ertesinden beri kar yağıyordu ve tüm oluklarda yüksek yüksek kar tepecikleri oluşmuştu. Thames Nehri donmuştu ve otlaklardaki koyunlar açlıktan ölüyordu. Kocası, şair Ted Hughes onu terk etmişti. Küçük çocukları sağ salim yataklarına yatırılmıştı. Sylvia kafasını fırının içine soktu. İnsan böylesi baskın bir keder karşısında sadece irkiliyor. Zaman hızla ilerliyordu. Gazı kapamak için sadece birkaç

dakika kalmıştı. İçinde hâlâ yaşama ihtimalini barındıran birkaç dakika. O süre zarfında aklından neler geçtiğini merak ettim: çocukları, bir şiir taslağı, başka bir kadınla kadeh kaldıran çapkın kocası. Fırına ne olduğunu merak ettim. Belki de bir sonraki kiracı, bir şairin son düşüncelerini ve metal bir menteşeye takılı açık kahverengi bir saç telini içinde barındıran bu kocaman kutsal kapta devasa bir temizlik yapmıştı.

Uçak bana inanılmaz sıcak gelmişti, yine de diğer yolcular battaniye istiyorlardı. Belli belirsiz fakat can sıkıcı bir baş ağrısının gelmek üzere olduğunu hissettim. Gözlerimi kapadım ve yirmi yaşımdayken bana hediye edilen *Ariel* kopyamın belleğimde saklı bir görüntüsünü bulmaya çabaladım. O dönem *Ariel* hayatımın kitabıydı, bir Breck reklam yıldızı misali saçlara ve kendi kalbini kesen bir cerrahın keskin gözlem gücüne sahip bir şaire yakınlaştırmıştı beni. Azıcık bir çabayla *Ariel*'imi net bir şekilde zihnimde canlandırdım. İncecik, soluk siyah kumaş kapağını açtım zihnimde, krem rengi ön sayfasında gençken attığım imzayı gördüm. Sayfaları çevirdim, şiirlere tekrar tekrar baktım.

Gözlerimi ilk dizeye diktiğimde muzip bir kuvvet, karşıma beyaz bir zarfın sayısız imgelemini çıkardı; gözümün ucunda titreşip engel oldular okuma çabalarıma.

Bu sıkıntılı ziyaret ani bir sancı yarattı; zira o beyaz zarfı çok iyi biliyordum. Bir zamanlar Kuzey Britanya'da, sonbahar ışığında şairin mezarının bir avuç fotoğrafını taşımıştı içinde. Onları çekmek için Londra'dan Leeds'e, Hebden Bridge, Heptonstall ve oradan da Brönte kardeşlerin memleketine, Yorkshire'a gitmiştim. Çiçek götürmemiştim; tek amacım fotoğraf çekmekti.

Yanımda sadece tek bir Polaroid film götürmüştüm ama daha fazlasına ihtiyacım yoktu. Muhteşem bir ışık vardı ve kendimden son derece emin bir şekilde tam yedi fotoğraf çektim. Hepsi iyiydi ama beşi harikaydı. O kadar memnun oldum ki yalnız bir ziyaretçiden, cana yakın bir İrlandalıdan Plath'ın mezarının yanında, çimlerde fotoğrafımı çekmesini istedim. Fotoğrafta olduğumdan daha yaşlı çıktım ama o kare de içinde aynı harikulade ışığı barındırıyordu, dolayısıyla memnundum. İşin aslı uzun zamandır hissetmediğim bir gururla doldum; zorlu bir görevi kolaylıkla başarmanın gururuydu bu. Yine de yalnızca kaygılı bir dua ettim ve başka sayısız insanın yaptığı gibi kalemimi mezar taşının yanındaki kovanın içine bırakmadım. Yanımda sadece en sevdiğim kalemim, küçük beyaz bir Montblanc vardı ve ondan ayrılmak istemedim. Bir şekilde kendimi o ritüelden muaf hissettim, Plath'ın anlayacağı, benimse sonradan pişman olacağım bir huysuzluktu bu.

Tren istasyonuna yapılan uzun yolculuk boyunca fotoğraflara baktım ve sonra hepsini bir zarfa koydum. İlerleyen vakitlerde hepsine tekrar tekrar baktım. Derken, birkaç gün sonra, seyahatlerim esnasında zarf ve içindekiler kayboluverdiler. Kederli bir şekilde her hareketimi kafamda tekrar tekrar canlandırdım ama fotoğrafları hiçbir zaman bulamadım. Öylece ortadan kayboluvermişlerdi işte. Kaybımın yasını tuttum; garip bir şekilde, son derece neşesiz bir anda o fotoğrafları çekerken yaşadığım hazzın anısıyla iyice büyüyordu kayıp hissi.

Şubat başlarında kendimi yeniden Londra'da buldum. Leeds'e gitmek üzere trene atladım; oradan bir şoför beni alacak ve Heptonstall'a götürecekti. Bu kez yanıma yığınla film aldım, 250 Land kameramı temizledim ve bin bir zahmetle

yarı çökük körüklerin içini düzelttim. Kavisli bir tepeye tırmandık ve şoför Saint Thomas à Becket Churchyard'ın kasvetli harabelerinin önüne park etti. Harabelerin batısına, Back Lane'in karşısındaki bitişik bir tarlaya yürüdüm ve çabucak mezarı buldum.

—Geri döndüm Sylvia, diye fısıldadım, sanki beni bekliyormuş gibi.

Tüm bu kar yağışını hesaba katmamıştım. Çoktan bulutlanmış olan kireç beyazı göğün bir yansımasıydı. Benim basit makinem için oldukça zor bir iş olacaktı; önce fazla ışık vardı, sonrasındaysa yetersiz bir ışıkla baş başa kalmıştım. Yarım saatin ardından parmaklarım donmaya başladı, üstüne bir de rüzgâr çıkmıştı ama inatla fotoğraf çekmeye devam ettim. Güneşin geri geleceğini umdum ve saçma sapan bir şekilde, tüm

filmimi kullanarak fotoğraf çektim. Fotoğrafların hiçbiri iyi değildi. Soğuktan tüm bedenim uyuşmuştu ama oradan ayrılmaya katlanamadım. Öylesi ıssız ve yalnız bir yerdi ki, hele de kışın. Kocası onu neden buraya gömmüştü? Neden deniz kıyısındaki New England'a, doğduğu yere, tuzlu rüzgârların oradaki bir taşa kazınmış PLATH adının üstünde döneceği yere gömmemişti? Dayanılmaz bir işeme arzusu duydum ve ufak bir dere akıttığımı düşündüm; bir parçam onun bu insan sıcaklığını hissetmesini istiyordu.

Hayat, Sylvia. Hayat.

Kalem kovası gitmişti, belki de kış uykusuna yatmıştı. Ceplerimi karıştırıp küçük, telli bir defter, mor bir kurdele ve bilek kısmında arı işlemesi olan fildekos bir çorap çıkardım. Hepsini kurdeleyle bağlayıp mezar taşının yanına bıraktım. Son ışık solduğunda güç bela ağır kapıya yürüdüm. Tam arabaya yaklaştığımda güneş yeniden, bu kez intikam alırcasına belirdi. Bir ses:

—Arkana bakma, arkana bakma, diye fısıldadığında döndüm.

Sanki Lut'un tuz kesilen karısı, karla kaplı zeminde sendeleyip düşmüştü de önüne çıkan her şeyi eriten bir ısı yaymıştı. Sıcaklık hayat getirmiş, etrafa öbek öbek yeşil serpiştirmişti ve ruhlar ağır bir geçit törenine koyulmuştu. Üzerinde krem rengi bir kazak ve düz bir etek olan Sylvia ellerini muzip güneşe siper etmiş, muhteşem dönüşünün adımlarını atıyordu.

Bahar başlangıcında Sylvia Plath'ın mezarını üçüncü kez, bu kez kız kardeşim Linda'yla ziyaret ettim. Bronte topraklarına seyahat etmeye can atıyordu, biz de beraber geldik. Bronte kız kardeşlerin ayak izlerini takip ettikten sonra benimkileri

Sylvia Plath'ın mezarı, kış

takip etmek üzere tepeye tırmandık. Neredeyse ormana dönmüş tarlalar, yabani çiçekler ve gotik harabeler Linda'nın pek hoşuna gitti. Mezarın başında, çevremizi saran bu nadir bulunan huzurun bilincinde, sessizce oturdum.

İspanyol seyyahlar manastır manastır gezip tespihlerine eklemek üzere adımlarının kanıtı küçük madalyonlar toplayarak Santiago Yolu'na koyuluyorlar. Her biri benim tespihimin bir parçasını oluşturan, bazen tarot kartları ya da hayali bir yıldızlar takımının beyzbol kartları gibi açtığım yığınla Polaroid'im var. Artık Sylvia'nın baharda çekilmiş bir karesi de dahil. Çok güzel bir kare ama kaybolanların ışıltılı niteliğinden yoksun yine de. Hiçbir şeyin tam anlamıyla kopyası çıkarılamaz. Ne sevginin ne bir mücevherin ne de tek bir dizenin.

Our Lady of Pompei Kilisesi'nin çan sesleriyle uyandım. Sabahın sekiziydi. Nihayet senkronizasyon... Sabah kahvemi gece içmekten yorulmuştum. Eve Los Angeles üzerinden dönmek içsel bir mekanizmayı tersine çevirmişti ve bozuk bir guguklu saat misali kendi kendini sekteye uğratan bir zamana göre faaliyet gösteriyordum. Eve yeniden dönmek farklı bir etki yaratmıştı. Kendi saçma sapan hatalarımın kurbanı olarak bavulum ve bilgisayarım Venice Plajı'nda kaldı ve sahip çıkmam gereken tek eşyam siyah bez bir çanta olmasına rağmen defterimi de uçakta bıraktım. Eve varınca buna inanamayarak çantamın içerisindeki bir avuç şeyi yatağımın üzerine boşalttım ve sanki defterim, her şey bunu yalanlasa da diğer eşyaların arasından çıkacakmışçasına her birini teker teker, tekrar tekrar

kontrol ettim. Cairo boş çantanın üzerine oturdu. Çaresizce odama bakındım. Yeterince eşyam var, dedim kendi kendime.

Günler sonra posta kutumda isimsiz kahverengi bir zarf buldum; siyah Moleskine'in hatlarını görebiliyordum. Minnettar fakat şaşkın bir şekilde nihayet zarfı açtım. Not falan yoktu, periler dışında teşekkür edebileceğim kimse yoktu. Sylvia'nın karlar içindeki fotoğrafını çıkarıp dikkatle baktım. Sadece var olmamın kefareti, sayfaların arasındaki dünyada ya da kendi zihnimin katmanlı atmosferinde değil de, başkaları için de gerçek olan dünyada var olmamın kefareti. Sonra fotoğrafı *Ariel*'ın sayfaları arasına koyuverdim. Kitaba adını veren şiiri okumaya başladım ve *Ve ben / Okum* dizelerinde durdum; bir zamanlar hayli tuhaf fakat kararlı bir genç kızı teşvik eden bir mantra. Neredeyse unutmuştum. Önsözde Robert Lowell bize, Ariel'in Shakespeare'in *Fırtına*'sındaki gibi bukelamunvari bir periyi değil de en sevdiği atı simgelediğini anlatır. Ama belki de at adını *Fırtına*'daki periden alıyordur. Melek Ariel, Tanrı'nın aslanını değiştirir. Hepsine tamam ama o, sırtında kollarını boynuna dolamış olan Sylvia'yla, bitiş çizgisinin üzerinden geçip giden attır yine de.

Ayrıca bir süre önce kitabın içine koyduğum "New Foal" şiirinin temiz bir kopyası vardı. Bir tayın doğumunu ve dünyaya gelişini bebek Süpermen'e öykünerek anlatır; siyah bir kapsül içinde uzaydan dünyaya fırlatılır. Tay dünyaya iner, sendeler, at olması için Tanrı ve insanlar tarafından sakinleştirilir. Bunu kaleme alan şair toz toprak içindedir ama yarattığı yeni tay capcanlıdır, mütemadiyen yeniden doğar.

Evde olmaktan, kendi yatağımda uyumaktan, küçük televizyonum ve kitaplarımla çevrelenmekten memnundum.

Sadece birkaç haftalığına gitmiştim fakat bir şekilde sanki aylardır yokmuşum gibi hissediyordum. Rutinimden geriye kalanları kurtarma vakti gelmişti artık. 'Ino'ya gitmek için fazla erkendi, dolayısıyla bir şeyler okudum. Daha çok *Nabokov's Butterflies*'ın resimlerine baktım ve fotoğraf altı yazılarını okudum. Sonra yıkandım, üzerimdekilerin temizlerini giydim, defterimi kaptım ve koşa koşa merdivenlerden indim, kediler de peşimden geldi; nihayet benim alışkanlıklarımı kendi alışkanlıklarına dönüştürmüşlerdi.

Mart rüzgârları, her iki ayağım da yere basıyor. Jetlag büyüsü bozulmuştu, köşedeki masamda oturmaya ve kahvemi, kızarmış esmer ekmeğimi ve zeytinyağımı, daha ben istemeden önüme koymalarına can atıyordum. Bedford Sokağı'nda her zamankinden iki kat fazla güvercin vardı ve birkaç nergis vaktinden önce açmıştı. İlk bakışta anlamadım ama sonra üzerinde 'Ino yazan koyu turuncu tentenin yerinde olmadığını fark ettim. Kapı kilitliydi ama Jason içerideydi, cama tıkladım.

—Uğradığına sevindim. Gel de sana son bir kahve yapayım.

O kadar şaşırdım ki tek kelime edemedim. Dükkânı kapatıyordu. Köşeme baktım. Sayısız yıl boyunca sayısız defa orada oturan kendimi gördüm.

—Oturabilir miyim? diye sordum.

—Elbette, buyur lütfen.

Tüm sabahı orada otururak geçirdim. Kafenin devamlı müşterilerinden olan genç bir kız benimkinin tıpatıp aynısı Polaroid bir makineyle geçti. Ona el salladım ve selam vermek üzere dışarı çıktım.

—Merhaba Claire, bir dakikan var mı?

—Elbette, dedi.

Fotoğrafımı çekmesini istedim. 'Ino'daki köşe masamda ilk ve son fotoğrafım. Beni daha önce burada defalarca görmüş biri olarak benim adıma üzüldü. Bir iki fotoğraf çekti ve birini masaya koydu; hüzünlünün fotoğrafı. Giderken ona teşekkür ettim. Hiçbir şey düşünmeden uzun süre orada öylece oturdum ve sonra beyaz kalemimi elime aldım. Kuyu ve Jean Reno'nun yüzü üzerine yazdım. Kovboy ve kocamın çarpık gülümsemesi üzerine yazdım. Austin, Teksas'ın yarasaları ve *Criminal Intent*'teki sorgu odasının gümüş rengi sandalyeleri üzerine yazdım. Bitap düşünceye dek yazdım; Cafe 'Ino'da yazılan son sözcükler.

Ayrılmadan önce Jason ve ben yan yana durup küçük kafenin içine baktık. Neden kapattığını sormadım. Kendince sebepleri olduğunu düşündüm, hem cevabı hiçbir şeyi değiştirmeyecekti zaten.

Köşeme veda ettim.

—Masalarla sandalyelere ne olacak? diye sordum.

—Senin masanla sandalyenden mi bahsediyorsun?

—Evet, haliyle.

—Senindir, dedi. Sonra getiririm.

Jason, o akşam masa ve sandalyeyi, en aşağı on yıldır izlediğim güzergâhı kullanarak Bedford Sokağı'ndan 6. Cadde'ye

taşıdı. Cafe 'Ino'daki masam ve sandalyem. Kim bilir nereye açılan kapım.

Yatak odama çıkan on dört basamağı tırmandım, ışığı kapadım ve öylece uzandım. New York'un geceleri nasıl da bir film setine benzediğini düşünüyordum. Londra'dan eve uçarken daha önce adını bile duymadığım bir televizyon dizisi olan *Person of Interest*'ın pilot bölümünü izleyişimi ve iki gece sonra sokağımda bir film ekibi görüşümü ve bana çekim esnasında oradan geçmememi söyleyişlerini ve kapımın sadece beş metre ötesindeki yapı iskelesinin altında *Person of Interest*'teki başrol oyuncusunun kameraya alındığına tanık oluşumu düşünüyordum. Bu şehri ne kadar çok sevdiğimi düşünüyordum.

Televizyonu açtım ve *Doctor Who*'nun bir bölümünün sonunu izledim. David Tennant oynuyordu; benim için tek Doctor Who odur.

—Bir insan, bir melek uğruna pek çok iblise göz yumabilir, diyor ona Madam de Pompadour, Doctor Who başka bir boyuta geçmeden önce. Nasıl da iyi bir çift olurlardı diye düşünüyordum. Zaman yolculuğu yapan, geleceğin canını yakan İskoç aksanlı Fransız çocukları düşünüyordum. Aynı anda koyu turuncu tente görüntüsü küçük bir hortum misali zihnimde dönüp duruyordu. Yeni bir düşünce şekli yaratmanın mümkün olup olmadığını geçirdim aklımdan.

Uyuduğumda neredeyse sabah oluyordu. Çöldeki kafe üzerine başka bir rüya daha gördüm. Bu kez kovboy kapıda duruyor, açık alana bakıyordu. Uzanıp hafifçe kolumu tuttu. Başparmağıyla işaretparmağı arasındaki boşlukta bir hilal dövmesi olduğunu fark ettim. Bir yazar eli.

—Nasıl oluyor da birbirimizden uzaklaşıp uzaklaşıp yeniden hep birbirimize dönüyoruz?

—Gerçekten birbirimize mi dönüyoruz? diye yanıtladım. Yoksa sadece buraya geliyor ve miskince birbirimizle mi çakışıyoruz?

Cevap vermedi.

—Topraktan daha yalnız bir şey yok, dedi.

—Niçin yalnız?

—Çünkü meret fazlasıyla özgür.

Ve sonra gitti. Onun durduğu yere yürüdüm ve varlığının sıcaklığını hissettim. Rüzgâr esiyordu ve ne idüğü belirsiz döküntüler havada uçuşuyordu. Bir şey geliyordu, hissedebiliyordum.

Yataktan tamamen giyinik bir şekilde, iki büklüm kalktım. Hâlâ düşünüyordum. Uyku mahmuru, botlarımı giydim ve dolabın arka tarafından oymalı bir İspanyol sandığını sürükleyerek çıkardım. Eski bir eyer misali küf bağlamıştı, çekmeceleri kimi kutsal, kimi nereden geldiği bütünüyle unutulmuş yığınla nesneyle doluydu. Aradığımı buldum; bir İngiliz tazısının, arkasında *Specter,* 1971 yazan şipşak fotoğrafı. Sam Shephard'ın *If you've forgotten hunger your crazy* önsözünü de içeren *Hawk Moon* eserinin eski bir kopyasının sayfaları arasındaydı. Yıkanmak üzere banyoya gittim. Lavabonun altında, yerde, hafif su çekmiş *İnsanlığımı Yitirirken* kitabım duruyordu. Yüzüme su çarptım, defterimi aldım ve Cafe 'Ino yoluna koyuldum. 6. Cadde'nin ortasındayken hatırladım.

Dante'de daha çok vakit geçirmeye başladım ama belli bir saatim yoktu, düzensiz aralıklarla gidiyordum. Sabahları *deli*

kahvemi alıp verandamda oturdum. Café 'Ino'da geçirdiğim sabahların sadece küçücük bir güzellikle keyifsizliğimi nasıl da alıp götürdüğünü düşündüm. Teşekkür ederim, dedim. Kendi kitabımın içinde yaşamıştım. Hiçbir zaman yazmayı planlamadığım, zamanı ileri geri kaydettiğim kitabımın. Karın denize dökülüşünü izlemiş ve uzun süre önce buralardan ayrılıp giden bir seyyahın ayak izlerini takip etmiştim. Kendi katiyetleri içerisinde kusursuz olan anları yeniden yaşamıştım. Uçuş derslerinde giydiği haki gömleğinin düğmelerini iliklevyen Fred. Balkonumuzdaki yuvalarına dönen kumrular. Kollarını uzatmış karşımda duran kızımız Jesse.

—Ah, anne, bazen kendimi yeni yeni filizlenen bir ağaç gibi hissediyorum.

Sahip olamayacağımız şeyleri istiyoruz. Belli bir anı, sesi, duyguyu yeniden yaşamanın yollarını arıyoruz. Annemin sesini duymak istiyorum. Çocuklarımı çocuk halleriyle görmek istiyorum. Küçücük eller, çevik ayaklar. Her şey değişiyor. Oğlan büyüdü, baba öldü, kız benden uzun, kötü bir rüyadan dolayı ağlıyor. Lütfen sonsuza dek kalın, diyorum tanıdığım şeylere. Gitmeyin. Büyümeyin.

Bir Alfred Wegener Hayali

UYKUSUZ BİR GECE DAHA. Şafak vakti kalkıp çalıştım, zarfların üzerindeki, kitapların ön ve arka sayfalarındaki ve lekeli peçetelerdeki kargacık burgacık yazıları deşifre edip, hepsini karmakarışık bir şekilde bilgisayara aktarıp sonra da asimetrik bir zaman çizelgesiyle öznel bir hikâye oluşturma uğraşımdan gözlerim yandı. Pek çoğunu yatağımın üstünde bırakıp Caffè Dante'ye gittim. Kahvemin soğumasına aldırış etmeden dedektifleri düşündüm. Ortaklar birbirlerinin arkasını kollamak zorundalar. Biri diğerine, Bana gördüklerini anlat, diyor. Ortağı hiçbir şeyi atlamadan net bir şekilde konuşmalı. Fakat yazarın ortağı yoktur. Bir adım geri gidip kendi kendine, Bana gördüklerini anlat, demek durumundadır. Gelgelelim kendi kendine anlatıyor olduğundan tamamen net olmak zorunda değildir çünkü atlanılan –muğlak olan– her şey içeride bir yerlerdedir. Benden iyi bir dedektif olup olmayacağını düşündüm. Bunu söylemek beni öldürüyor ama sanıyorum olmazdı. Gözlemci bir tip değilim. Gözlerim sanki kendi içlerine devriliyor. Hesabı ödedim; kafenin duvarlarını

süsleyen Dante ve Beatrice resminin 1963'teki ilk ziyaretimden bu yana hâlâ duruyor olmasının şaşkınlığı içindeydim. Sonra oradan ayrılıp alışverişe çıktım. *İlahi Komedya*'nın yeni çevirisini ve botlarım için bağcık aldım. İyimser bir günümde olduğumu fark ettim.

Posta kutumdan mektuplarımı aldım. Anna Kavan'ın *A Scarcity of Love*'ının ilk baskısı, iki telif çeki, devasa bir Restoration Hardware kataloğu ve CDC sekreterinden acil bir mektup. Üzerinde o geleneksel mühür yoktu, böylece zarfı, hafif bir kaygıyla, çabucak açtım. Tüm Continental Drift Club üyelerinin resmen tasfiye edildiğini bildiren, filigranlı kâğıda yazılmış tek sayfalık bir mektuptu. CDC antetli kâğıdının ya da mührünün kullanıldığı tüm resmi yazışmaları yırtıp atmamızı salık veriyor ve hepimize sağlıklı ve mutlu günler diliyordu. En alta, kalemle, *yeniden görüşmek üzere* yazmıştı. Hiç bekletmeden, ona dediklerini aynen yapacağımı belirten kısa bir not yazdım ve CDC tanıtım müziği için yazdığım bir iki dizeyi ekledim. Zarfa adresi yazarken 7 Numara'nın akordeonunun dokunaklı sesini duyabiliyordum.

Karlı Azizler Günü, Wegener kim bilir nereye gitti
Sadece Rasmus biliyor ve şimdi Tanrı'nın yanında
Demir bir haç yükseliyor, kayıp değil artık
İçinde notlar bulundu ve şimdi Tanrı'nın yanında onlar da

Dolabımın en üst rafından gri arşiv dosyasını aldım ve içindekileri yatağın üstüne döktüm; hedeflerimizi içeren bir dosya, okuma listeleri, resmi teyit yazım ve kırmızı kart: 23 Numara. Ayrıca bir düzine üzerlerine notlar karalanmış peçete,

Bobby Fischer ve Boris Spassky'nin kullandığı satranç tahtasının bir fotoğrafı ve 2010 haber bülteni için yaptığım Fritz Loewe eskizi vardı. Mavi bir iple bağlı resmi yazışma paketini açmadım, onun yerine küçük bir ateş yakıp küle dönüşmelerini seyrettim. İç geçirdim ve talihsiz konuşmamın notlarının yazılı olduğu kâğıt peçeteleri buruşturdum. Niyetim, Ne gördü? sorusunu temel alarak üyelerin ortak düşüncelerinden yararlanıp Alfred Wegener'in hayatının son anlarına odaklanmaktı. Ama yanlışlıkla sebep olduğum hafif karmaşa, şiire yakın bir imgelem yaratma olasılığımı ortadan kaldırmıştı.

Azizler Yortusu'nda endişeyle dönüşünü bekleyen arkadaşlarına gerekli şeyleri sağlamak üzere Eismette'den ayrıldı. Ellinci yaş günüydü. Beyaz ufuk onu çağırdı. Karı lekeleyen bir renk kemeri ilişti gözüne. Bir ruh diğerinden ayrıldı. Kayan bir kıta kadar uzağındaki aşkına seslendi. Dizlerinin üzerine çöktü; birkaç metre ötesinde kollarını havaya kaldıran rehberini görebiliyordu.

Buruşturduğum peçeteleri ateşe attım; her biri bir yumruk misali kapalıyken yavaş yavaş küçük mayıs gülleri gibi açıldılar. Büyülenmiş bir şekilde iç içe geçip devasa tek bir güle dönüşmelerini izledim. Derken gül yükseldi ve uyuyan bilim insanının çadırının tepesinde süzüldü. Büyük dikenleri çadırı deldi ve ağır kokusu içeri doldu, uykusunu sarıp sarmaladı ve nefesiyle bir olarak kırılan kalbinin odacıklarına yayıldı. Continental Drift Club'ın güzel anılarının dumanından yükselen son anlarının bir imgelemi bahşedilmişti bana. Dilini çok iyi bildiğim bir coşku kapladı içimi. Bunlar modern zamanlar, dedim kendi kendime. Ama içinde hapis değiliz yine de.

Parsifal'ın cübbesi, Neuhardenberg

İnsanlık tarihinin gelecekten de çok bilimkurguyu andıran bir anını yeniden yaşamak üzere meleklerle konuşabiliriz.

Parsifal'ın cübbesinin eteğini düzleştirdim
Seyrettim Giotto'nun koyununun bir freskten ayrılışını
Zamana direnip gün yüzüne çıkan kutsal ikonaların önünde dua ettim.
Elimde tuttum Geppetto'nun kulübesinden sürüklenen talaşları.
Bir ceset torbasının fermuarını açıp yüzüne baktım kardeşimin.
Ölen bir şairin üzerine taçyaprakları serpilişine şahit oldum.
Tütsü dumanının günlerimin şeklini alışını gördüm.
Aşkımın Tanrı'nın yanına döndüğünü gördüm.
Her şeyi olduğu gibi gördüm.

Parça parça kurtuluyoruz adına zaman dediğimiz tiranlıktan. Morsalkım perdesi bir parça örtüyor tanıdık bir bahçenin girişini. Oval bir masada yerimi alıyorum, Schiller'in kapısı. Ve hüzünlü bakışları olan bir matematikçinin bileğini okşamak üzere uzanıyorum. Bizi ayıran boşluk kapanıyor. Göz açıp kapayıncaya kadar, bir ömür boyu, sessiz bir uvertürün sonsuz hareketlerinin içinden geçiyoruz. Şen bir geçit alayı şanlı bir kurumun koridorlarından geçiyor: Joseph Knecht, Évariste Galois, Viyana Çevresi üyeleri. Dirilişini, hafif bir ıslık çalarak peşleri sıra gidişini izliyorum.

Uzun asmalar hafifçe sallanıyor. Alfred Wegener ve eşi Else'yi ışık dolu bir salonda çay içerken hayal ediyorum. Ve

sonra yazmaya başlıyorum. Bilimden değil, insan kalbinden bahsediyorum. Tutkuyla yazıyorum, çalışma masasının başındaki, kompozisyon defterinin üzerine eğilmiş, ona söylenen şekilde değil, dilediği gibi yazan bir öğrenci misali.

Heykel detayı, St. Marien ve St. Nikolai Kilisesi

Laraş'a Giden Yol

Nisan bir de, hiç istemeden bir seyahat hazırlığına daha giriştim. Bir zamanlar uğrak limanına dönüştürdükleri Tanca'ya, Beat yazarlarını anmak üzere düzenlenen, şair ve müzisyenlerin bir araya geldiği bir konferansta konuşma yapmak üzere davet edilmiştim. Rockaway Plajı'nda işçilerle kahve içip küçük evimin yavaş fakat anlamlı kurtarılma sürecini izlemeyi doğrusu daha fazla tercih ederdim. Öte yandan yakın arkadaşlarımla buluşuyor olacaktım ve 15 Nisan Jean Genet'nin ölüm yıldönümüydü. Saint-Laurent Hapishanesi'nden aldığım taşları konferansın verileceği yere sadece yüz kilometre mesafede bulunan Laraş'taki mezarına götürmek için de doğru zamandı sanki.

Paul Bowles, bir keresinde, Tanca geçmişle geleceğin iç içe geçtiği ve aynı anda var olduğu bir yerdir, demişti. O şehrin kumaşında bir şey var; insanda şüpheyle karışık samimiyet hissi uyandıran bir doku. Tanca'nın bir bölümünü ilkin onun eserleri, ardından da gözleri aracılığıyla gördüm.

Bowles'la ilk tanıştırılmam tesadüfen oldu. 1967 yazında, evden ayrılıp New York'a gidişimden kısa bir süre sonra, devrilip sokağa saçılan kitaplarla dolu büyük bir kutunun yanından geçtim. Birkaçı kaldırıma dağılmıştı ve *Who's Who in America*'nın eski bir kopyası ayağımın dibinde duruyordu. Altında Paul Frederic Bowles yazan bir fotoğraf gözüme ilişti-ğinden eğilip baktım. Daha önce adını hiç duymamıştım ama aynı gün doğduğumuzu fark ettim: 13 Aralık. Bunu bir işaret sayıp sayfayı yırttım ve sonra, başta *Esirgeyen Gökyüzü* olmak üzere, kitaplarının peşine düştüm. Yazdığı her şeyin yanı sıra beni Mohammed Mrabet ve Isabelle Eberhardt'la tanıştıran çevirilerini de okudum.

Otuz yıl sonra, 1997'de, *Vogue* Almanya benden kendisiyle Tanca'da röportaj yapmamı istedi. Karışık duygular içindeydim; bana hasta olduğu söylenmişti. Fakat röportajı seve seve kabul ettiği ve ona rahatsızlık vermeyeceğim konusunda temin edildim. Bowles, sadece meskenlerin olduğu sessiz bir sokakta, ellilerin modern ve basit bir binasındaki üç odalı bir dairede oturuyordu. Antrede pek çok seyahate götürülmüş upuzun bir sandık ve bavul yığınından bir sütun vardı. Duvarlarla koridorlara sıra sıra kitap dizilmişti; bildiğim ve keşke bilseydim dediğim kitaplar. Yatağa yaslanmış oturuyordu, üzerinde ince, ekose bir sabahlık vardı ve ben odaya girdiğimde sanki yüzü aydınlandı.

Bu tuhaf atmosferde zarif bir konum alabilme çabasıyla çömeldim. Ruhu her şeye sinmiş gibi gözüken merhum eşi Jane'den söz ettik. Orada oturup saç örgülerimle oynayarak aşktan bahsettim. Beni gerçekten dinleyip dinlemediğinden emin değildim.

—Yazıyor musunuz? diye sordum.

Hayır, artık yazmıyordu.

—Şimdi nasıl hissediyorsunuz? diye sordum.

—Boş, diye yanıtladı.

Onu kendi haline bırakıp terasa çıktım. Avluda deve falan yoktu. İçi marihuanayla dolu bir çuval da... Bir kavanozun ucuna iliştirilmiş bir *sebsi* de... Başka çatılara bakan çimento bir çatı ve mavi Tanca göğüyle birleşen havayı çapraz bir şekilde kesen iplere asılı bir dizi muslin çarşaf vardı. Boğucu sıcaktan bunalıp bir anlığına yüzümü nemli çarşaflardan birine bastırdım ama anında pişman oldum; pürüzsüz kusursuzluğunu bozmuştum.

Onun yanına döndüm. Sabahlığı ayaklarını örtüyordu, eskimiş deri terlikleri yatağının ucunda duruyordu. Kerim isimli genç bir Faslı bize çay ikram etti. Holün karşısında oturuyordu ve sık sık Paul'un nasıl olduğuna bakmaya geliyordu.

Paul kendisine ait olan ve artık gitmediği bir adadan, artık dinlemediği müziklerden, nesli tükenmiş olan birtakım ötücü kuşlardan bahsetti. Yorgun olduğunu görebiliyordum.

—Aynı gün doğmuşuz, dedim.

Belli belirsiz gülümsedi, haleli gözleri kapanıyordu. Ziyaretimizin sonuna yaklaşıyorduk.

Her şey dışarıya akar. Fotoğraflar geçmişlerini, kitaplar sözcüklerini, duvarlar seslerini akıtır. Ruhlar, eter gibi uçucu, tek bacakları havada, yükseldiler ve koruyucu bir maske kadar hafif, yere indiler.

—Paul, gitmem gerek. Seni tekrar görmeye geleceğim.

Gözlerini açtı ve uzun, kırış kırış elini benimkinin üzerine koydu.

Paul Bowles ile, Tanca, 1997

Aramızda değil artık.

Masamın üst bölmesini açtım ve hâlâ Fred'in mendiline sarılı olan devasa Gitanes kibrit kutusuna baktım. En aşağı yirmi yıldır kutuyu açmamıştım. Taşlar, üzerlerindeki hapishane toprağıyla birlikte orada, güvenli bir şekilde duruyordu. Onlara bakmak tanıdık bir yarayı kanattı. Her ne kadar düşündüğüm şekilde olmasa da, teslim edilme vakitleri gelmişti artık. Kerim'e geleceğimi yazmıştım bile. Paul'un dairesindeki ilk buluşmamızda ona taşların hikâyesini anlattım ve zamanı geldiğinde beni Genet'nin gömülü olduğu Laraş Hıristiyan Mezarlığı'na götüreceğine söz verdi.

Kerim, sanki aradan hiç zaman geçmemiş gibi çabucak yanıt verdi.

—Çöldeyim ama seni bulurum, sonra da Genet'yi buluruz.

Sözünde duracağını biliyordum.

Fotoğraf makinemi temizledim ve bir bandanaya birkaç film sarıp gömleklerimle tulumlarımın arasına koydum. Her zamankinden de az eşyayla seyahat ediyordum. Kedilerle vedalaştım, kibrit kutusunu cebime attım ve evden çıktım. Akustik gitarlarını da beraberlerinde getiren sevgili hemşerilerim Lenny Kaye ve Tony Shanahan benimle havaalanında buluştular; ilk kez beraber Fas'a gidiyorduk. Sabah Kazablanka'dan bizi aldılar ama konferans minibüsü Tanca'ya varamadan, yarı yolda bozuldu. Yol kenarında oturup birbirimize Beat havarilerimiz William, Allen, Peter ve Paul hakkında hikâyeler anlattık. Çok geçmeden radyosundan bangır bangır Fransızca ve Arapça müzikler çalan eğlenceli bir otobüse bindik; bir engelli bisikletinin, tökezleyen bir eşeğin ve yaralı dizinden taşları

silkeleyen bir çocuğun yanından geçtik. Yolculardan biri, sayısız alışveriş torbasının altında ezilen bir kadın, şoförü taciz edip duruyordu. Adam sonunda otobüsü durdurdu ve kimi yolcular aşağı inip yöredeki bir bakkaldan şişe şişe Coca-Cola aldılar. Camdan dışarı bakacağım tuttu ve kapının üzerinde kûfi harflerle Büfe yazılı olduğunu gördüm.

Uzun bir süre Tennessse Williams'tan tutun da Jane Bowles'a kadar yazarlara sığınak görevi gören Hotel Rembrandt'a yerleştik. Her birimize üzerinde yeşil bir *Le Colloque à Tanger*[*] mührü olan siyah bir defter, yetki belgelerimiz –Brion Gysin'in yüzünün üzerine William Burroughs'un yüzü basılmıştı– ve Third Mind[**] plakası verildi. Gerçek bir kavuşmaydı. Şair Anne Waldman ve şair John Giorno; Master Musicians of Jajouka topluluğunun lideri Bachir Attar; ikisi de müzisyen olan Lenny Kaye ve Tony Shanahan. Paris'ten gelen, Le Rat des Villes'den Alain Lahana, Berlin'den gelen film yapımcısı Frieder Schlaich ve aramıza çölden katılan Kerim. Bir an öylece durup birbirimize baktık – aramızdan ayrılan Beat'lerin öksüz çocukları.

Akşamın erken saatlerinde okuma ve paneller için bir araya geldik. Saygıyla selamladığımız yazarların eserlerinden bölümler okurken büyük üstatlarımızın giydiği bir palto alayı görüş alanıma girdi ve çıktı. Gece boyunca müzisyenler doğaçlama takıldılar ve dervişler semah döndüler. Lenny ve ben kendimizi kayıtsız şartsız arkadaşlığımızın tanıdık ritmine bıraktık. En aşağı kırk senedir tanışıyorduk. Aynı kitapları, aynı sahneleri paylaşmıştık; aynı ay ve aynı yıl doğmuştuk. Uzun

[*] (Fr.) Tanca Sempozyumu. (*ç.n.*)

[**] William S. Burroughs ve Brion Gysin'in kitabı. (*ç.n.*)

zamandır Tanca'da çalışmanın hayalini kurmuş, eski Arap mahallelerinde keyifli bir sessizlik içinde amaçsızca dolanmıştık. Dolambaçlı sokaklar, daireler çizdiğimizi fark edinceye değin kendimizden geçmiş bir şekilde peşine düştüğümüz altın rengi bir ışıkla donatılmıştı.

Görevlerimizi yerine getirdikten sonra geceyi Palais Moulay Hafid'de Dar Gnawa eşliğinde Master Musicians of Jajouka'yı dinledik. Enerjik müzikleri bende dans etme arzusu uyandırdı; etrafım oğlumdan daha genç erkeklerle çevrili, dans ettim. Benzer bir tarzda hareket etmemize rağmen onlar beni huşu içinde bırakan bir yaratıcılığa ve esnekliğe sahiptiler. Aralarından bazılarını sabah yürüyüşüm sırasında terk edilmiş bir sinema salonunun önünde sigara içerken gördüm.

—Erkencisiniz, dedim.

Güldüler.

—Daha uyumadık.

Son akşamımızda altın rengi kılaptanlı beyaz bir cellabiye giyen ufak tefek ama gösterişli bir tip ortaya geldi. Mohammed Mrabet'tı; hepimiz ayağa kalktık. Sevgili arkadaşlarımızla *sebsi*'sini paylaşmıştı ve somut varlıkları elbisesinin kıvrımlarında hissedilebiliyordu. Gençken masada oturup Paul Bowles'a hikâyeler anlatmış ve Bowles onları Black Sparrow Press için çevirmişti. Caffè Dante'de oturup kendi kafemi açma hayalleri kurarken tekrar tekrar okuduğum *The Beach Cafe* gibi muhteşem hikâyeler dizisi çıkmıştı ortaya.

—Yarın plaj kafeye gitmek ister misin? diye sordu Kerim.

Kafenin gerçekten var olduğunu hiç düşünmemiştim.

—Orası gerçek bir kafe mi yani? diye sordum şaşkınlıkla.

—Evet, dedi gülerek.

Sabah erken kalktım ve Pasteur Bulvarı'ndaki Gran Cafe de Paris'de Lenny'yle buluştum. Genet'nin yazar Mohamed Choukri'yle burada çay içerken çekilmiş fotoğraflarını görmüştüm. Altmışların başındaki bir kafeteryayı andırsa da yemek servisi yoktu, sadece çay ve Nescafe vardı. Oyma ahşap panel duvarlar kahverengi deri kanepeler şarap rengi masa örtüleri ağır cam kül tablaları. Huzurlu bir sessizlik içinde, geniş pencereleri olan kıvrımlı bir köşede oturduk; böylece dışarıda olup bitenleri izleyebiliyorduk. Nescafem bir bardak sıcak suyla beraber ince bir tüpte servis edildi. Lenny çay istedi. Birkaç adam sigara içmek üzere kralın oltası ve yakaladığı balığıyla resmedildiği soluk bir portresinin altında toplandı. Yeşil mermer duvarda zamansız bir diyara zamanı bildiren kocaman bir saat vardı; kalaydan bir güneş.

Lenny ve ben, Kerim'i de yanımıza alarak arabayla kıyı yolundan plaj kafeye gittik. Kafe kapalıydı ve plaj –kovboyun aynasının öteki yüzünde uzanan bir hat– boştu. Kerim kafeye girdi ve içeride bir adam buldu; adam bize istemeye istemeye nane çayı yaptı. Çayları dışarıdaki bir masaya getirip yeniden içeri girdi. Bir falezin gizlediği sahilde, Mrabet'in tasvir ettiği bölmeler yer alıyordu. Ayakkabılarımı çıkardım, paçalarımı sıvadım ve kitabı aracılığıyla tanıdığım bir mekânın denizinde yürüdüm.

Güneşin altında kurudum ve son derece tatlı bulduğum bir çay içtim. Oturulacak pek çok yer vardı ama beni cezbeden, bir böğürtlen çalısının karşısındaki süslü beyaz bir plastik sandalye oldu. İki fotoğraf çektim ve makinemi Lenny'ye verdim; sandalyede fotoğrafımı çekti. Sadece birkaç adım ötemdeki masaya dönünce hemen fotoğrafı çıkardım; sandalyenin

çerçevesi beni tatmin etmemişti, dönüp bir kare daha çekmek istedim ama sandalye artık orada değildi. Lenny ve ben şaşakaldık. Çevrede kimsecikler yoktu ama sandalye sadece birkaç dakika içinde ortadan kaybolmuştu işte.

—Bu çok acayip, dedi Lenny.

—Bu Tanca, dedi Kerim.

Kerim kafenin içine girdi, ben de peşinden. Kafe boştu. Beyaz sandalye fotoğrafımı masanın orta yerine bıraktım.

—Bu da Tanca, dedim.

Arabaya atlayıp kıyı boyunca dalgaların ve cırcırböceklerinin her şeyi bastıran sesiyle ilerledik, sonra kavisli tozlu yolları, ardından kireç badanalı köyleri ve yer yer sarı çiçeklerle kaplı çölü geçtik. Kerim yol kenarına park etti ve Mrabet'in evine doğru peşi sıra ilerledik. Azgın bir keçi sürüsü yukarı çıkarken biz de tepeden aşağı indik. Neyse ki dağıldılar ama sonra yine çevremizi sardılar. Sahipleri içeride değildi ama keçileri bizi eğlendirdi. Yeniden Tanca yoluna koyulduğumuzda bir deve ve yavrusunu güden bir çobanla karşılaştık. Camı aralayıp dışarı seslendim:

—Ufaklığın adı ne?

—Jimi Hendrix.

—*Hooray, I wake from yesterday!**

—Inşallah! diye bağırdı.

Erken kalktım, kibrit kutusunu cebime attım ve Café de Paris'de son bir kahve içmeye gittim. Tuhaf bir bağımsızlık hissi

---

* Patti Smith'in "Jimi Hendrix'in en sevdiğim şarkısı" olarak tanımladığı *A Merman I Should Turn To Be* adlı şarkısının içinde geçen bir söz. "Yaşasın dünden uyandım" anlamına gelir. *(ç.n.)*

içindeydim; anlamsız bir ritüele kalkışıp kalkışmıyor olduğumu sorguladım. Genet 1986 baharında, ben görevimi tamamlayamadan ölmüştü ve taşlar en aşağı yirmi yıldır masamdaydı. Anılara dalarak bir kahve daha ısmarladım.

Haberi aldığımda mutfakta, Camus resminin altında yer alan küçük masanın başındaydım. Fred elini omzuma koydu ve sonra beni düşüncelerimle baş başa bıraktı. Askıya alınmış bu jestten dolayı pişmanlık hissettim ama kaleme alacağım sözcükleri sunmaktan başka yapabileceğim hiçbir şey yoktu.

Nisan başında Genet, arkadaşı Jacky Maglia'yla, son kitabını yayıncısının yönlendirmeleri doğrultusunda elden geçirmek üzere Fas'tan Paris'e gitmişti. Gece çalışan resepsiyonist onu tanımadığı ve hırpani görünüşünden hoşlanmadığı için Paris'teki meskeninden, Hotel Rubens'den kovulmuştu. Sağanak yağmurun altında barınacak bir yer arayışıyla yürüdüler ve sonunda o zamanlar Place d'Italie yakınındaki tehlikeli ve tek yıldızlı bir otel olan Hotel Jack'e gittiler.

Bir hücre boyutundaki odasında Genet metni üzerinde çalıştı. Her ne kadar ileri evre gırtlak kanserinden mustarip olsa da zihnini bulandırmamaya kesin kararlı bir şekilde, ağrı kesici almayı reddetti. Hayatı boyunca sakinleştirici kullanan biri olarak en çok ihtiyaç duyduğu anda, tüm fiziksel acıya baskın gelen bir arzuyla, taslağını kusursuz bir hale getirme arzusuyla ilaç kullanmaktan kaçındı.

15 Nisan'da Jean Genet kısa bir süreliğine konakladığı otelinin küçük odasının banyosunda tek başına öldü. Çok büyük ihtimalle odacığına açılan basamağa takılıp düşmüştü. Komodinin üzerinde mirası, son yapıtı duruyordu. Aynı gün Amerika Birleşik Devletleri, Libya'yı bombaladı. Albay

Kaddafi'nin evlatlığı Hana Kaddafi'nin saldırıda öldüğüne dair dedikodular vardı. Oturup yazarken öksüz masumların öksüz hırsızı cennete sürüklediğini tasavvur ettim.

Nescafem soğumuştu. Yeni bir tane istedim. Lenny geldi ve kendine çay söyledi. Sabah ağır ilerliyordu. Arkamıza yaslanıp delicesine hayran olduğumuz yazarların burada oturup saatlerce sohbet ettiklerini aklımızdan bir an olsun çıkarmadan odaya göz gezdirdik. Hepsinin hâlâ burada olduğuna kanaat getirdik ve otele döndük.

Kerim'i çölden çağırmışlardı ama Frieder hepimizi Laraş'a götürecek bir şoför ayarladı. Beşimiz –Lenny, Tony, Frieder, Alain ve ben– toplandık; hepimiz Genet'nin eline uzanıyorduk. Etrafımda arkadaşlarım olduğundan ne hissedeceğim derin yalnızlığı ne de defedebilmek için tüm gücümü harcayacağım küskün ıstırabı öngörebilmiştim. Genet ölmüştü ve kimseye ait değildi. Beni sadece bir avuç küçücük taş için ta Saint-Laurent-du-Maroni'ye götüren Fred'e dair bildiğim her şey bana aitti. Uğraştım ama bir türlü varlığını hissedemedim ve onu buluncaya dek anı zerreciklerinin içine gömüldüm. Üzerinde haki gömleği, uzun saçlarını kestirmiş, upuzun çalıların ve serpilen palmiyelerin ortasında bir başına duruyor. Elini ve kol saatini gördüm. Alyansını ve kahverengi deri ayakkabılarını gördüm.

Laraş kentine yaklaştığımızda denizin varlığı hissedilir oldu. Kadim Fenike harabelerinden çok da uzak olmayan eski bir balıkçı limanıydı. Arabayı bir hisarın yanına çekip mezarlığa açılan tepeyi tırmanmaya koyulduk. Sanki bizi bekliyorlarmış gibi duran yaşlı bir kadın ve küçük bir oğlanla

karşılaştık; bize kapıyı açtılar. Mezarlıkta İspanyol havası vardı ve Genet'nin denize nazır mezarı doğuya bakıyordu. Etraftaki döküntüleri temizledim, ölü çiçekleri, ince dalları ve cam kırıklarını topladım, ardından içme suyuyla mezar taşını yıkadım. Çocuk beni dikkatle izledi.

Söylemeyi dilediğim sözleri söyledim, sonra zemine su döküp derince kazdım ve taşları yerleştirdim. Çiçeklerimizi bırakırken müezzinin uzaktan gelen, insanları namaza çağıran sesini duyabiliyorduk. Çocuk, taşları gömdüğüm yerde sessizce oturdu ve iri siyah gözleriyle bize bakarak çiçeklerin taç yapraklarını yolup pantolonuna serpti. Biz oradan ayrılmadan önce bana kadifemsi, soluk pembe bir gül goncasının kalıntılarını uzattı, yaprakları kibrit kutusuna koydum. Yaşlı kadına biraz para verdik ve kadın arkamızdan kapıyı kapattı. Çocuk tuhaf oyun arkadaşlarının gidişine üzülmüş gibiydi. Dönüş yolculuğu sakin geçti. Ara ara çıkarıp fotoğraflarıma baktım. Sonunda Genet'nin mezarının fotoğraflarını diğer mezar fotoğraflarıyla beraber bir kutuya koyacaktım. Ama içten içe gülün mucizesinin taşlardan kaynaklanmadığını ya da fotoğraflarda bulunamayacağını biliyordum; çocuk gardiyanın, Genet'nin aşk esirinin hücrelerinde yer alıyordu.

Genet'nın mezarı, Laraş Hıristiyan Mezarlığı

Babalar Günü, Lake Ann, Michigan

Kapanan Yollar

ANMA GÜNÜ HIZLA YAKLAŞIYORDU. Metro çalışsa da çalışmasa da küçük evimi, Alamo'mu görmeye can atıyordum. Büyük fırtına Broad Channel raylı köprüsünü yıkmış, beş yüz metreden fazla demiryolu hattını sular altında bırakmıştı. A hattındaki iki istasyon tamamen sulara gömülmüştü; büyük bir tamir gerekiyordu, makas değişimleri, kablolar, işaretler. Sabırsızlanmak bir şey değiştirmeyecekti. Bill Monroe'nun paramparça olmuş mandolinini tamir etmek gibi, hakikaten zahmetli ve insanın gözünü korkutan bir uğraştı.

Beni Rockaway'e götürmesi için bu yavaş onarımın ustabaşı olan arkadaşım Winch'i aradım. Hava güneşliydi ama mevsim normallerinin altında bir soğuk vardı, dolayısıyla eski bir denizci montu giyip beremi taktım. Boş zamanım olduğundan büyük bir *deli* kahvesi alıp verandamda Winch'i bekledim. Bir iki bulut dışında gökyüzü açıktı, onları Traverse City'deki başka bir Anma Günü'ne, kuzey Michigan'a doğru takip ettim. Fred uçuyordu ve küçük oğlumuz Jackson ve ben

Michigan Gölü boyunca yürüyorduk. Plaj yüzlerce kuş tüyüyle kaplıydı. Yerli işi bir battaniye serdim, kalemim ve defterimi çıkardım.

—Yazacağım, dedim. Sen ne yapacaksın?

Gözleriyle çevreyi taradı ve bakışlarını göğe dikti.

—Düşüneceğim, dedi.

—Düşünmek de yazmaya çok benzer.

—Evet, dedi, ama bu senin düşüncen.

Dördüncü yaş günü yaklaşıyordu ve bu gözlemi beni hayretler içinde bıraktı. Ben yazdım, Jackson düşündü ve Fred uçtu; bir şekilde bu eylemlerin hepsinin arasında konsantrasyon bağı vardı. Mutlu bir gün geçirdik, güneş batmaya başladığında birkaç tüy de ekleyerek eşyalarımızı topladım ve babasının gelmek üzere olduğunu sezen Jack koşmaya başladı.

Şimdi bile, babasının ölümünden yirmi yıl sonra, Jackson kendi oğlunun geleceği anı sezen koca bir adam olmuşken, o akşamı hâlâ gözümün önüne getirebiliyorum. Michigan Gölü'nün güçlü dalgaları martı tüyleriyle kaplı sahili yalıyor. Jackson'ın mavi ayakkabıları, sessiz hali, sade kahve dolu termosumdan yükselen buhar ve Fred'in Piper Cherokee'nin kokpit camından gözlediği bulutlar.

—Sence bizi görebilir mi? diye sordu Jack.

—Bizi her zaman görüyor, oğlum, diye yanıtladım.

Her imgelemin kendine özgü bir yitip gitme ve birden yeniden belirme şekli vardır; eski moda bir düğün arabasının arkasında tıngırdayan tenekeler misali, kendilerine bağlı neşe ve acıyı da beraberlerinde sürüklerler. Sahilde siyah bir köpek, Saint-Laurent Hapishanesi'nin girişine komşu perişan palmiyelerin gölgesinde duran Fred, mendiline sarılı mavi sarı

Gitanes kibrit kutusu ve soluk gökyüzünde babasını arayarak önümde koşan Jackson.

Winch'le pikaba atladım. Pek konuşmadık, ikimiz de kendi halimizdeydik. Fazla trafik yoktu, kırk dakikada vardık. Aynı zamanda personeli olan dört arkadaşıyla buluştuk. Görevlerini büyük bir hassasiyetle yerine getiren çalışkan adamlar. Tüm komşularımın ağaçlarının öldüğünü fark ettim. Kendi ağacıma en yakın şey onlarınkilerdi. Aniden kopan ve sokakları sel altında bırakan büyük fırtına bitki örtüsünün çoğunu öldürmüştü. Görülecek her şeye dikkatle baktım. Asırlık kubbeli tavanıyla büyük odaya açılan küçük odaları oluşturan küflü karton duvarlar yıkılmış, çürük zemin sökülmüştü. İlerleme kaydedildiğinin farkındaydım ve oradan hafif iyimser bir şekilde ayrıldım. Yenilenmiş verandama dönüşecek olan eğreti basamağa oturdum ve zihnimde kır çiçekleriyle kaplı bir bahçe canlandırdım. Kalıcılığa bunca heves eden biri olarak sanırım bana kalıcılığın ne denli geçici olduğunun hatırlatılmasına ihtiyacım vardı.

Yolun karşısına geçip denize doğru yürüdüm. İşe yeni başlamış bir sahil güvenlik görevlisi beni plajdan uzaklaştırdı. Eskiden iskelenin olduğu yeri taraklıyorlardı. Zak'in kafesine kısa süreliğine ev sahipliği yapan kum rengi bina devlet tarafından elden geçiriliyordu; kanarya sarısına ve parlak turkuvaza boyanmış, Yabancı Lejyonu'nun izleri tamamen silinmişti. Elimden gelen tek şey bu çarpıcı vişne renklerinin güneşte açılacağını ummaktı. Plaja inebilmek için biraz daha yürüdüm, ayaklarımı suya soktum ve sonra kalan yegâne tako tezgâhından kahve aldım. Zak'i gören olup olmadığını sordum.

—Kahveyi o yaptı, dediler.

—Burada mı? diye sordum.

—Buralarda bir yerlerde.

Tepemde bulutlar sürüklendi. Anı bulutları. JFK'den jetler havalandı. Winch işlerini bitirdi ve pikaba binip dönüş yoluna koyulduk; kanalı, havaalanını ardımızda bıraktık, köprüden geçtik ve şehre vardık. Denizi süpüren pantolonum hâlâ ıslaktı ve kıvırdığım paçalarımın içine dolan kum tanecikleri yere döküldü. Kahvem bittiğinde boş bardaktan bir türlü ayrılamadım. 'Ino'nun hikâyesini, kaybolan iskeleyi ve aklıma gelen her şeyi, 23. Mezmur'un bir iğne başına oyulması gibi tıpkı, köpük bardak üzerinde mikro bir metinle koruyabilirmişim gibi geldi.

Fred öldüğünde anma törenini evlendiğimiz yer olan Detroit Mariners' Kilisesi'nde düzenledik. Peder Ingalls, bizi o evlendirmişti, her kasım, *Edmund Fitzgerald*'la Superior Gölü'nün sularına gömülen yirmi dokuz mürettebatın anısına kilisenin ağır çanının yirmi dokuz kez çalmasıyla son bulan bir tören düzenlerdi. Fred bu törenden çok etkilenmişti ve onun anması, mürettebatınkiyle aynı güne denk geldiğinden peder çiçeklerle gemi maketinin orada kalmasına izin verdi. Peder Ingalls törene başkanlık etti ve boynuna haç yerine bir çapa taktı.

Tören akşamı kardeşim Todd odama geldi ama ben hâlâ yataktaydım.

—Bunu yapamam, dedim ona.

—Yapmalısın, dedi sert bir şekilde, beni kendime gelmeye zorlayıp giyinmeme yardım etti ve kiliseye arabayla bıraktı.

Ne söyleyeceğimi düşündüm ve radyoda "What a Wonderful World" şarkısı başladı. Bu şarkı ne zaman çalsa Fred, Trisha, senin şarkın, derdi. Neden benim şarkım olmak zorundaymış ki? diye itiraz ederdim. Louis Armstrong'u sevmiyorum bile. Ama o, şarkının benim olduğu konusunda diretirdi. Fred'den bir işaretmiş gibi geldi, dolayısıyla tören sırasında enstrümansız bir şekilde "Wonderful World"ü söylemeye karar verdim. Şarkıyı söylerken basit güzelliğini hissettim ama bu parçayı neden benimle özdeşleştirdiğini yine de anlamadım; sormayı fazlasıyla geciktirdiğim bir soruydu bu. Artık senin şarkın, dedim bir türlü yok olmayan bir boşluğa hitaben. Dünya mucizelerini yitirmişti sanki. Öyle hevesle şiirler yazmadım. Fred'in ruhunu karşımda görmedim ya da ruhunun döne döne ilerleyen yolculuğuna tanıklık etmedim.

Kardeşim sonraki günlerde yanımda kaldı. Çocuklara daima yanlarında olacağına ve tatilden sonra döneceğine söz verdi. Ama tam bir ay sonra kızının Noel hediyelerini paketlerken ağır bir felç geçirdi. Fred'in ölümünden çok kısa bir süre sonra Todd'un ani ölümü bana tahammül edilmez geldi. Şok beni hissizleştirdi. Saatlerimi, kendi hayal gücümden korkarak, Fred'in en sevdiği sandalyesinde oturarak geçirdim. Ayağa kalktım ve sanki bir buzun içine hapsedilmişim gibi, öylesi sessiz ve donuk, ufak tefek işler yaptım sadece.

Sonunda Michigan'dan ayrıldım ve çocuklarımızla New York'a döndüm. Bir akşamüstü karşıdan karşıya geçerken ağladığımı fark ettim. Ama gözyaşlarımın kaynağını saptayamadım. Sonbahar renklerinde bir sıcaklık hissettim. Kalbimdeki siyah taş, şöminedeki bir kömür gibi alev alarak sessizce attı. Kalbimde kim var, diye düşündüm.

Çok geçmeden Todd'un neşeli ruhunun farkına vardım ve yürümeye devam ederken yavaş yavaş, aynı zamanda benim de bir parçam olan bir yönünü geri kazandım: doğal bir iyimserlik. Sonra yavaşça hayatımın sayfaları açıldı ve kendimi, doğuştan gelen bir hüznün peçesini aralayabilmesini umarak, Fred'e basit şeyler gösterirken buldum: *göklerce mavi*, *bulutlarca beyaz*. Donuk gözlerinin dikkatle benimkilere baktığını, akçıl göz bebeklerimi kararlı bakışlarına hapsetmeye çalıştığını gördüm. Sadece bu bile beni öylesine sancılı bir özlemle dolduran sayısız sayfayı kapladı ki kalbimdeki ateşi, tıpkı *Ölü Canlar*'ın ikinci cildinin elyazmalarını teker teker yakan Gogol misali, o sayfalarla besledim. Hepsini birer birer yaktım; kül bırakmadılar artlarında, soğumadılar da, insan sevgisinin sıcaklığını yaydılar yalnızca.

Sevdiğini Yok Eden Linden

Linden hızlı ve çevik bir şekilde koşuyor. Çayırın ortasındaki kusursuz bir ağacın cazibesine kapılıp birden duruyor. Kendi Aşil tendonu hariç asla durdurulamaz: Linden'ın, şefi Dedektif James Skinner ve onun sevgisine duyduğu bastırılmış arzu. Bir zamanlar ortaktılar, gizlice aynı yatağı da paylaştılar ama görünüşe göre bunlar geride kalmış. Yine de, onun yanındayken soluk bir gölge düşer Linden'ın yüzüne. Mesafeler kaybolur. Skinner, kadınına döner. Linden yakınlaşır. Skinner'in kollarında evindedir.

Madeni para dönüyor. Hangi yüzünün üstte kalacağının pek bir önemi yok. Yazı gelirse kaybedersin, tura gelirse kaybedersin. Linden işaretleri görmezden geliyor, şansının yaver gittiğine, iş ve aşk, rozeti ve Skinner arasında kusursuz bir denge kurduğuna inanıyor. Sabah ışığı atkuyruğu yaptığı kızıl sarı saçlarını aydınlatıyor. El ele tutuşan kâğıt bebekler misali birer birer gözler önüne serilmeye başlayan kurbanların siluetleri bir an için yeniden canlandırdıkları alevde yok olup gidiyor.

Güneş yer değiştiriyor. Bir beden daha yanıyor, kanıt ortada, bir yüzük boğazını sarıyor. Aşka teslim oluyor Skinner ve Linden; ikisi de korunmasız. Birden Linden onun gözlerinde başkasının gözlerini, korkunç derinliklerin dehşetini görüyor. Adli izler. Kirli külotlar. Utanca gömülmüş saç tokaları.

Yağmur dökülüyor Sarah Linden'ın mavi gözlü göklerinden. Öldürücü bir berraklıkla yıkanıyor. Tanrı vergisi yeteneklerinin tümünü kullanarak, akıl hocası ve âşığı Skinner'ı seri katil olarak teşhis ediyor.

Holder, Linden'ın gerçek sırdaşı, onun bir adım ardından birleştiriyor parçaları. İçgüdüsel bir zarafetle Linden'ın adımlarının izini sürüyor. Şiddetli yağmurun altında Skinner'ın gizli göl evine kadar takip ediyor onları. Âşıkların gizli buluşma yeri, adaletin acımasızca tecelli edeceği bir yere dönüşüyor. Linden neşe kalıntılarının ölüler arasında süzüldüğünü hissediyor. Holder'ın yalvarıp yakarmasına aldırmadan, şefkatle infaz edecek Skinner'ı. Holder tedbirli ve korumacı; Linden ise gözü kara. Linden tetiği çekip sanki yol kenarında can çekişen bir buzağı misali Skinner'ın ıstırabına son verirken, dehşet içinde izliyor onu Holder.

Şaşkına dönmüş bir haldeyim, sadece başımı saygıyla önüme eğebiliyorum; başka bir şey gelmiyor elimden. Zihnim Linden'ın davranışlarına çaresizce mana vermeye, geleceğini kestirmeye çalışan Holder'ın durmak bilmeyen zihnine karışıyor. Boş termosum 38. bölümün tekinsiz atmosferiyle örtülü olan yatağımın yanında duruyor. Dünyanın en zalim spoiler'ı geliyor ardından: 39. bölüm olmayacak.

The Killing sona erdi.

Linden her şeyi kaybetti ve şimdi ben de onu kaybediyorum. Bir televizyon şebekesi *The Killing*'i öldürdü. Yeni bir şov vaadi dolanıyor ortalıkta ama başka bir dedektifle. Fakat ben hazır değilim Linden'ı bırakmaya ve hayatıma onsuz devam etmek falan istemiyorum. Linden kadın kemikleri arayışıyla gölün derinliklerine inerken onu izlemek istiyorum. Bir uzaktan kumandayla erişebildiğimiz ve defedebildiklerimizle ne yapacağız, hele de bir 19. yüzyıl şairinden ya da hayran olduğumuz bir yabancıdan veya Emily Brontë'nin kaleminden çıkan bir karakterden daha az sevmiyorsak onları? İçlerinden birinde kendi benliğimizden bir parça bulduğumuzda ve o, bir anda keyfe keder yaratılan bir kapının ardındaki fani uzama gönderildiğinde ne yapacağız?

Her şey arafta. Kara sulardan kederli bir inleme yükseliyor. Pembe sanayi plastiğiyle sarmalanmış ölüler kahramanlarını bekliyor; Gölün Linden'ı. Ama o yağmurun altındaki tabancalı bir heykelden başka bir şey değil artık. Bağışlanamaz olanı yaptığından rozetini masaya koyacak.

Bir televizyon dizisi kendi ahlaki gerçekliğine sahiptir. Volta atarak bir devam senaryosu tasavvur ediyorum: *Linden Kayıplar Vadisinde*. Ekranda kara su göl evini çevreliyor. Göl hasta bir böbreğin şeklini alıyor.

Linden kasvetli cesetlerinin yattığı uçuruma bakıyor.

Dünyadaki en yalnız şeydir bulunmayı beklemek, diyor.

Keder ve uykusuzlukla donakalan Holder aynı arabada, aynı soğuk kahveyi içerek bekliyor. Linden işaret verinceye dek gece gündüz öylece oturup bekliyor ve işte yeniden beraberler; birlikte arafa yürüyorlar.

Her hafta bir kurbanın hikâyesi çözülüyor. Holder kan noktalarını birleştirecek; Linden şifalı kaynağın kökünü kazıyacak. Linden* plastik kefenini ve cehennemin kumaşını yırtıp atan her kızı arındırarak ıhlamur kokusu yayacak. Peki ama Linden'ı kim arındıracak? Karman çorman kalbinin odalarını hangi karanlık hizmetçi temizleyecek?

Linden koşuyor. Birden durup kameraya bakıyor. Şeytanla yatan taşralı bir kadın gözlerine sahip Flaman bir Meryem Ana.

Her şeyi elinden alınan biri olarak gerisinin pek de bir önemi yok. Aşk adına yaptı bunu. Esas olan şuydu sadece: Kaybolanlar bulundu; ölüleri kaplayan kalın yapraklar aralandı ve ışık kollarına aldı her birini.

* Linden İngilizcede ıhlamur anlamına gelir. (*ç.n.*)

Kayıplar Vadisi

FRED'İN BİR KOVBOYU VARDI, süvarileri arasındaki tek kovboydu. Kırmızı plastikten yapılmıştı, hafif çarpık bacaklıydı ve bir hedefe nişan almıştı. Fred adını Reddy koymuştu. Reddy, gece Fred'in küçük kalesinin diğer parçalarının olduğu karton kutuyla yerleştirilmedi de yatağının yanındaki alçak kütüphanenin üzerine, görebileceği bir yere kondu. Bir gün annesi odasını temizlerken kitaplığın tozunu aldı ve Reddy'nin yere düştüğünü fark etmedi, Reddy bu şekilde kayboldu. Fred haftalarca onu aradı ama bir türlü bulamadı. Kalesini kurup adamlarını yere dizdiğinde Reddy'yi yakınında hissetti; kendisine sesleniyordu adeta. Duyduğu Reddy'nin sesiydi. Fred buna inanmıştı bir kere ve Reddy ortak hazinemizin bir parçası haline geldi, Kayıp Şeyler Vadisi'nde özel bir yer işgal etti.

Yıllar sonra Fred'in annesi, Fred'in eski odasını temizledi. Zemin berbat bir haldeydi; kimi parçaların değişmesi gerekiyordu. Eski parkeler söküldüğünde ortaya farklı farklı birçok şey çıktı. Ve içlerinde, örümcek ağlarının, madeni paraların

ve taşlaşmış sakız parçalarının arasında, bir şekilde geniş bir yarıktan içeri düşen, gözden kaybolan ve bir oğlan çocuğunun küçük ellerinin erişemeyeceği bir yere varan Reddy de vardı. Annesi Reddy'yi Fred'e geri verdi ve Fred onu yatak odamızdaki kitaplığın üstüne, görebileceği bir yere koydu.

Bazı şeyler vadiden geri çağrılır. Ben Reddy'nin Fred'e seslendiğine inanıyorum. Fred'in onun sesini duyduğuna inanıyorum. Kavuşma anında karşılıklı bir sevinç duyduklarına inanıyorum. Bazı şeyler kaybolmaz da kurban edilirler. Kayıplar Vadisi'nde, gelişigüzel bir öbeğin içinde duran siyah paltomun başına çaresiz sokak çocuklarının üşüştüğünü gördüm. İyi biri alacak onu, dedim kendi kendime; grubun Billy Pilgrim'i*.

Kaybettiğimiz eşyalarımız bizim yasımızı tutar mı? Elektrikli koyunlar Roy Batty'yi düşler mi? Delik deşik paltom birlikte geçirdiğimiz o güzel anları hatırlar mı? Viyana'dan Prag'a yapılan, uyukladığım otobüs yolculukları, opera geceleri, sahildeki yürüyüşler, Swinburne'ün Wight adasındaki mezarı, Paris'in kemerleri, Luray mağaraları, Buenos Aires kafeleri. İnsan deneyimleri birbirlerine ipliklerle bağlıdır. Kaç şiirin pejmürde yenlerinden kan gelmiştir kim bilir... Bir an için gözlerimi başka tarafa çevirdim, daha sıcak tutan, daha yumuşak ama sevmediğim bir paltonun cazibesine kapıldım. Neden sevdiğimiz şeyleri kaybederiz de sevmediklerimiz tutunur kalır bize ve biz göçüp gittikten sonra onlar belirler değerimizi?

* Kurt Vonnegut'un *Mezbaha No: 5* romanının başkahramanı. (*ç.n.*)

Sonra aklıma geldi. Belki de paltomu özümsemiştim. Sanırım gücünü göz önünde bulundurunca, paltomun beni özümsemeyişine minnettar olmam gerekirdi. Sadece bir sandalyenin üzerine atılmış olsam da, demek ki kayıp olanların arasındaydım; titrek ve delik deşik.

Kayıp şeylerimiz geldikleri yerlere dönerler; mutlak kökenlerine: Bir çarmıh, ağacına döner; yakutlarsa Hint Okyanusu'ndaki evlerine. Saf yünden yapılan paltomun menşei önce dokuma tezgâhına, ardından bir yamaç kenarında otlayan bir koyunun, sürüden az biraz ayrı takılan bir kara koyunun bedenine dayanıyor ve oraya dönüyor. Bir an için kendi türünün yünlü sırtına benzeyen bulutlara gözlerini açan bir koyun.

Yere çok yakın bir dolunay vardı. Picasso'nun atkuyruklu kızının küçük bir alana egemen olduğu Lafayette Sokağı'ndaki ikiz kuleler iki yandan kuşatmıştı onu şüphesiz. Saçımı yıkayıp ördüm ve yatağımdaki kahve kap kacaklarını kaldırdım, dağılmış kitapları ve notlarımı düzgün bir şekilde duvara doğru yığdım, ahşap bir sandıktan İrlanda çarşafımı çıkardım ve nevresimleri değiştirdim. Brancusi fotoğraflarımı güneşten koruyan muslin örtüyü kaldırdım. Steichen bahçesindeki uçsuz bucaksız bir sütunun gece çekilmiş görüntüsü ve devasa bir mermer gözyaşı. Işığı kapamadan önce bir süre onlara bakmak istedim.

Rüyamda hiçbir yer olmayan bir yerdeydim. Raleigh'deki bir yola benziyordu; birbirini kesen küçük otobanlar vardı. Etrafta kimsecikler yoktu, derken Fred'i gördüm; koşuyordu. Oysa nadiren koşardı. Acele etmeyi sevmezdi. Aynı anda bir

şey yanından vızıldayarak geçti, tekeri vardı; bir yarış pistindeymişçesine hızla otobana daldı. Sonra nesnenin yüzünü gördüm: akrep ve yelkovanı olmayan bir saat.

Uyandığımda hava daha aydınlanmamıştı. Rüyayı düşünerek, arkasına takılı kalmış diğer rüyaların varlığını duyumsayarak bir süre öylece yattım. Yavaş yavaş, geriye doğru gidip zihnimin uçuşan parçaları birleştirmesine izin vererek tüm bedeni anımsamaya başladım. Dağlardaydım. Dar, dolambaçlı bir patikada rehberimi güvenerek takip etmiştim. Hafif çarpık bacaklı olduğunu fark etmiştim ve sonra birden durmuştu.

—Bak, dedi.

Yüksek, düz bir damlanın üstündeydik. Karşımdaki boşluğun yarattığı anlamsız bir korkuyla donup kaldım. O kendinden emin bir şekilde duruyordu ama ben doğru düzgün adım atmaktan bile acizdim. Ona uzanmaya çalıştım ama dönüp gitti.

—Beni burada nasıl bırakırsın? diye bağırdım. Nasıl geri döneceğim?

Ona seslendim ama cevap vermedi. Hareket etmeye uğraştığım zaman altımdaki kaygan zemin ve taşlar dağıldı. Düşmek ya da uçmak dışında başka bir çıkış yolu göremiyordum.

Ve sonra fiziksel korku dağıldı; artık yerdeydim, mavi kapılı, alçak, kireç badanalı bir yapının önünde duruyordum. Beyaz gömleği dalgalanan bir genç yanıma yanaştı.

—Buraya nasıl geldim? diye sordum ona.

—Fred'e seslendik, dedi.

Tek tekeri eksik bir karavanın etrafında duran iki adam gördüm.

—Çay ister misin?

—Evet, dedim. Diğerlerine işaret etti. Bir tanesi içeri çay hazırlamaya gitti. Mangalda su ısıttı, bir çaydanlığı naneyle doldurup bana getirdi.

—Safranlı kek ister misin?

—Evet, dedim, birden aç hissederek.

—Tehlikede olduğunu gördük. Müdahale edip Fred'e seslendik. O seni alıp buraya getirdi.

O ölü, diye düşündüm. Bu nasıl mümkün olabilir ki?

—Bir ücret söz konusu, dedi genç. Yüz bin dirhem.

—O kadar param olup olmadığından emin değilim ama getireceğim.

Elimi cebime attım ve cebimde tam da bana söylediği kadar para vardı ama sahne değişmişti. Kireçli tepelerle çevrili taşlı bir patikada bir başımaydım. Bir an durup olup bitenleri düşündüm. Fred beni bir rüyanın içinde kurtarmıştı. Ve sonra birden yeniden otobandaydım ve onu akrepsiz yelkovansız saat yüzüne sahip tekerin peşinden uzaklarda koştururken gördüm.

—Yakala onu Fred! diye bağırdım.

Ve tekerlek devasa bir kayıp şeyler kitlesiyle çarpıştı. Yana devrildi ve Fred diz çöküp elini tekerin üzerine koydu. Ne başı ne de sonu olan bir yerde, mutlak bir neşeyle, kocaman gülümsüyordu.

Öğle Vakti

BABAM, BETHLEHEM ÇELİK FABRİKASI'NIN gölgelerinde öğle düdüğü öttüğünde doğdu. Dolayısıyla da Nietzsche'nin söylediklerine uygun olarak, belirli bireylere her şeyin ebedi tekerrürünün gizemini kavrama yeteneğinin bahşedildiği o belirlenmiş vakitte doğmuş oldu. Babamın güzel bir zihni vardı. Tüm dünya görüşlerine eşit bir mesafe ve merakla yaklaşırdı sanki. Şayet kişi tüm evreni algılayabilseydi var olma olasılığı da bir o kadar somutlaşırdı. Riemann hipotezi kadar gerçek olurdu, inanç kadar sağlam ve ilahi.

Hayaletler bizi uzaklara götürmeye uğraşsa da biz hep burada kalmanın yollarını ararız. Babamız ebedi dönüşün dokuma tezgâhının başında. Annemiz iplikleri bırakarak cennete yürüyor. Bence her şey mümkün. Hayat her şeyin altında, inanç üstünde, yaratıcı dürtü ise ortada durup her şeyi canlandırıyor. Bir ev hayal ediyoruz, bir umut dikdörtgeni. Üzerinde soluk bir pike örtülü tek kişilik bir yatağın, bir iki değerli kitabın, bir pul defterinin olduğu bir oda. Rengi solmuş çiçekli duvar kâğıtlarıyla kaplı duvarlar, yeni yeşermiş bir

Herman Hesse'nin daktilosu, Montagnola, İsviçre

çayır güneşle alacalanır ve bir dere, içinde iki ışıltılı küreği ve mavi yelkeniyle küçük bir teknenin beklediği daha büyük bir dereye dökülürken bir anda yıkılıveriyor.

Çocuklarım küçükken böylesi tekneler tasarlardım. Ben binmesem de sefere çıkarırdım onları. Evimizin çevresinden nadiren uzaklaşırdım. Uzun salkımlı, yaşlı söğütlerin üstünü örttüğü kanal başında dua ederdim. Dokunduğum şeyler canlıydı. Kocamın parmakları, karahindiba, sıyrıklar içinde bir diz. Bu anları çerçeveleme çabasında olmadım. Yadigâr bırakmadan geçip gittiler. Ama şimdi sırf Robert Graves'in hasır şapkasını, Hesse'nin daktilosunu, Beckett'in

gözlüklerini, Keats'in hasta yatağını tek bir imge içinde barındırabilme amacıyla denizi aşıyorum. Kaybettiklerimi ve bulamadıklarımı hatırlıyorum. Göremediklerime seslenmeye çalışıyorum. Bir dizi dürtüyle hareket ediyor, aydınlanmayı çerçeveliyorum.

Rimbaud'nun mezarının fotoğrafını çektiğimde yirmi altı yaşımdaydım. Öyle çok özel fotoğraflar değillerdi ya, yine de çoktan unuttuğum amacı bünyelerinde barındırıyorlardı. Rimbaud 1891 yılında, 37 yaşında, Marsilya'da bir hastanede öldü. Son arzusu kahve tüccarlığı yaptığı Habeşistan'a dönmekti. Ölüyordu ve bu upuzun gemi yolculuğuna çıkması mümkün değildi. Hezeyanları sırasında yüksek Habeşistan ovalarında ata bindiğini hayal etti. Bende Harar'dan gelen, 19. yüzyıldan kalma bir dizi etnik mavi cam boncuk vardı ve aklımda yatan, o boncukları Rimbaud'ya götürmekti. 1973'te Maas Nehri kıyısında yer alan Charleville'deki mezarına gittim ve boncukları mezar taşının önünde duran büyük bir kül saklama kabının toprağına gömdüm. Sevgili ülkesinden bir şeyler yakınındaydı artık. O boncukları Genet için topladığım taşlarla özdeşleştirmedim ama sanırım altlarında aynı romantik dürtü yatıyordu. Cüretkâr belki ama yanlış değil. O günden sonra oraya tekrar döndüm; kül saklama kabı artık orada değil ama ben hâlâ aynı kişi olduğuma inanıyorum; dünyada yaşanan hiçbir değişiklik bunu değiştiremez.

Ben harekete inanıyorum. O gamsız balona, dünyaya inanıyorum. Gece yarısına ve öğle vaktine inanıyorum. Peki başka neye inanıyorum? Bazen her şeye. Bazen hiçbir şeye. Bir göletin üzerinde dalgalanan ışık gibi hızla değişiyor. Günün birinde hepimizin kaybedeceği hayata inanıyorum. Gençken böyle

Virginia Woolf'un bastonu

olmadığını, bizim farklı olduğumuzu zannediyoruz. Çocukken hiç büyümeyeceğimi, bunu başarabileceğimi zannederdim. Ve sonra, aslında oldukça yakın bir zamanda fazla ileri gittiğimi, bilinçsiz bir şekilde zaman dizinimin doğruluğuna gizlendiğimi fark ettim. Ne zaman bu denli yaşlandık Tanrı aşkına? diye soruyorum eklemlerime, demir rengi saçlarıma. Sevgilimden, beni bırakıp giden arkadaşlarımdan daha yaşlıyım şimdi. Muhtemelen o kadar uzun yaşayacağım ki New York Halk Kütüphanesi Virginia Woolf'un bastonunu bana vermek zorunda kalacak. Bastonu ve cebindeki taşları, inanın bağrıma basarım. Ama aynı zamanda kalemimi bırakmayı reddederek yaşamayı da sürdürürüm.

Boynumdan Aziz Francis haçımı çıkardım, hâlâ nemli olan saçlarımı ördüm ve etrafa bakındım. Ev bir çalışma masasıdır. Bir rüyanın alaşımı. Ev kedilerdir, kitaplarım ve hiçbir zaman tamamlamadığım işlerim. Günün birinde bana seslenecek tüm kayıp şeylerdir, günün birinde bana seslenecek çocuklarımın yüzleri. Belki düşleri cisimleştiremiyoruz veya pas tutmuş bir dürtüyü geri kazanamıyoruz ama bir rüyayı devşirip eşsiz bir bütünlükte geri getirebiliyoruz.

Cairo'ya seslendim, yatağın üstüne sıçrayıverdi. Yukarı baktım ve tavan penceremde yükselen tek bir yıldız gördüm. Ben de yükselmeye çalıştım ama birden yerçekimi benden daha baskın çıktı ve tuhaf bir müzik beni alıp götürdü. Gümüş bir çıngırak sallayan bir bebek eli gördüm. Bir adamın gölgesini ve Stetson şapkasının kenarını gördüm. Bir çocuk kemendiyle oynuyordu ve sonra diz çöktü, düğümü çözdü ve ipi yere bıraktı.

—İzle, dedi.

Yılan kuyruğunu ısırdı, bıraktı, sonra tekrar ısırdı. Kement sürüne sürüne ilerleyen sözcüklerden oluşan uzun bir sicimdi. Ne anlattıklarına bakmak için üzerlerine eğildim. Kehanetim. Ceplerimi karıştırdım ama ne bir kalem vardı ne de bir not.

—Bazı şeyleri, dedi kovboy, derin bir nefes alarak, kendimize saklarız.

Tüm kartları açma vakti gelmişti işte. Mucizevi vakit. Ellerimi yorucu ışığa siper ettim, ceketimi silkeleyip omzuma attım. Nerede olduğumu çok iyi biliyordum. Çerçevenin dışına çıktım ve ne gördüğümü gördüm. Aynı ıssız kafe, farklı bir rüya. Boz renkli dış cephe parlak kanarya sarısına boyanmıştı ve paslı benzin pompası devasa bir çaydanlık kılıfına benzeyen bir şeyle örtülmüştü. Sadece omuz silktim ve içeri süzüldüm ama mekân tanınmaz haldeydi. Masalar, sandalyeler ve müzik kutusu gitmişti. Budak desenli çam paneller kaldırılmış ve soluk duvarlar koyu maviye boyanmış, beyaz ahşap kaplama yapılmıştı. Teknik donanım kutuları, metal ofis mobilyaları ve broşür yığınları vardı. İçlerinden birini şöyle bir karıştırdım: Hawaii, Tahiti ve Atlantic City'deki Taj Mahal Kumarhanesi. Issızlığın ortasında bir seyahat acentesi.

Tekrar odaya girdim ama kahve makinesi, çekirdekler, tahta kaşıklar ve seramik kupalar gitmişti. Boş meskal şişeleri bile ortadan kaybolmuştu. Etrafta ne bir kül tablası vardı ne de benim kalender kovboyumdan en ufak bir iz. Bu yöne gittiğini hissetmiştim oysa ama çok büyük ihtimalle, gıcır gıcır boyayı görünce yoluna devam etmişti. Etrafa bakındım. Beni de burada tutacak hiçbir şey yoktu; ölü bir arının kuru bedeni bile. Acele edersem üstü açık eski Ford'unun ardında bıraktığı

toz bulutlarını görebileceğimi düşündüm. Belki ona yetişir ve arabasına atlayabilirdim. Çölü beraber aşardık; bir seyahat acentesine gerek kalmazdı.

—Seni seviyorum, diye fısıldadım herkese ve hepsine, hiç kimseye ve hiçbirisine.

—Derinden sev, dediğini duydum.

Ve sonra dışarı çıktım. Doğrudan rüyamın alacakaranlığına daldım. Toz bulutları yoktu, herhangi birinin burada olduğuna dair bir emare de ama üzerinde durmadım. Kendi şansımı kendim yaratırdım. Çöl manzarası değişmiyordu: Günün birinde doldurarak kendimi eğleyeceğim uzun, dümdüz bir parşömen tomarı. Her şeyi anımsayacak ve sonra hepsini bir bir yazacağım. Bir palto için arya. Bir kafe için ağıt. İşte bunu düşünüyordum, rüyamda, ellerime bakarken.

Wow Cafe, Okyanus Plajı Mendireği, Loma Burnu

GÖRSELLER

6 Cafe 'Ino
12 Fred, Maroni Nehri
13 Rehber, Maroni Nehri
15 Tecrit Hücresi
16 Parmaklıklar, Toplu Koğuş
20 Cayenne Nehri
26 Roberto Bolaño'nun sandalyesi
31 Gümüş balon
33 Yatak odası şifoniyeri
36 Keşiş kahve makinesi
41 1972 Şampiyonluk masası
44 Bizon, Berlin
47 Duvar, Pasternak Cafe
48 Kule, Berlin
54 Tente, Pasternak Cafe
57 Heykel detayı, Berlin
71 Tolstoy'un ayısı, Moskova
86 Arcade Bar, Detroit
92 Yazar, 1954 baharı
95 Pavillion de la Reine, Paris
98 *Zemberekkuşu*, Cafe 'Ino
106 Vaftiz su kabı, Buenos Aires
107 Schiller'in masası, Jena
110 Frida Kahlo'nun yatağı
130 Frida'nın koltuk değnekleri
131 Frida'nın elbisesi

132 Batı 4. Sokak İstasyonu
137 Fred, *Nevadir*'de
139 Söğütler, Saint Clair Kıyıları
144 Bungalov, Rockaway Plajı
152 İskele kalıntıları
162 Bayraklı Alamo
175 Altın tapınak, Kyoto
180 Hayalet sabahlık
189 Ace ve Dice, Kamakura
190 Kita-Kamakura İstasyonu
192 Tütsü kabı
193 Akutagawa mezarı
196 Komik maske
202 Cafe Collage, Venedik Plajı
207 Saint Thomas à Becket Kilisesi
209 Sylvia Plath'ın mezarı
213 Sorgu odası, *Criminal Intent*
214 Cafe 'Ino, kapanış günü
222 Parsifal'in cübbesi, Neuhardenberg
226 Heykel detayı, Berlin
230 Paul Bowles ile, Tanca
239 Jean Genet'nin mezarı, Laraş
240 Fred, Babalar Günü Ann Gölü
256 Çöl yolları, Namibya
258 Herman Hesse'nin daktilosu
260 Virginia Woolf'un bastonu
264 Wow Cafe, Okyanus Plajı Mendireği

Fotoğraflar © Patti Smith
Belirtilenler hariç:
13, 15, 139: Fred Smith
92: Greg Mitchell Arşivi
98: © Yoshie Tominaga
230: © Tim Richmond
239: © Lenny Kaye

YAZAR HAKKINDA

PATTI SMITH bir yazar, müzisyen ve görsel sanatçı. 1970'lerde şiir ile rock'ı devrimsel bir yöntemle aynı potada eritmesiyle tanındı. *Rolling Stone*'nun gelmiş geçmiş en iyi yüz çıkış albümünden biri olarak tanımladığı *Horses* da dahil olmak üzere on iki albüm çıkardı.

Smith çizimlerini ilk kez 1973 yılında Gotham Book Mart'ta sergiledi ve 1978 yılından itibaren Robert Miller Gallery tarafından temsil edildi. Kitapları arasında, 2010 yılında National Book Award'u kazanan *Çoluk Çocuk*, *Hayalperestler*, *The Coral Sea* ve *Auguries of Innocence* bulunmaktadır.

2005 yılında Fransız Kültür Bakanlığı, Smith'i Fransız devletinin bir sanatçıya verebileceği en yüksek onur olan Commandeur des Arts et des Lettres nişanıyla ödüllendirdi. 2007 yılında Rock and Roll Hall of Fame'e girdi.

1980 yılında, Detroit'te, müzisyen Fred Sonic Smith'le evlendi. Jackson adında bir oğulları ve Jesse adında bir kızları oldu. Smith halen New York'ta yaşamaktadır.

YAZI KARAKTERİ HAKKINDA

Bu kitabın dizgisinde Granjon yazı karakteri kullanılmıştır. Bu yazı karakteri, 1523-1590 yılları arasında Anvers, Lyon, Roma ve Paris'te çalışmış olan hurufat kesimcisi ve matbaacı Robert Granjon'a ithafen adlandırılmıştır. Zamanının en cüretkar ve özgün tasarımcısı olan Granjon, yazı karakteri tasarım ve üretimini matbaadan bağımsız ticari bir faaliyet olarak başlatan öncülerden biridir.

Granjon yazı karakteri, George W. Jones tarafından Claude Garamond'un (y. 1480-1561) Fransızca şık kitaplarda kullandığı yazı karakteri temel alınarak yaratılmıştır ve bu yazı karakterine Garamond'un adını taşıyan çeşitli modern uyarlamalardan çok daha fazla benzer.

domingo

PATTI SMITH bir yazar, müzisyen ve görsel sanatçı. 1970'lerde şiir ile rock'ı devrimsel bir yöntemle aynı potada eritmesiyle tanınırdı. *Rolling Stone*'un gelmiş geçmiş en iyi yüz çıkış albümünden biri olarak tanımladığı *Horses* da dahil olmak üzere on iki albüm çıkardı.

Smith çizimlerini ilk kez 1973 yılında Gotham Book Mart'ta sergiledi ve 1978 yılından itibaren Robert Miller Gallery tarafından temsil edildi. Kitapları arasında, 2010 yılında National Book Award'u kazanan *Çoluk Çocuk, Hayalperestler, The Coral Sea* ve *Auguries of Innocence* bulunmaktadır.

2005 yılında Fransız Kültür Bakanlığı, Smith'i Fransız devletinin bir sanatçıya verebileceği en yüksek onur olan Commandeur des Arts et des Lettres nişanıyla ödüllendirdi. 2007 yılında Rock and Roll Hall of Fame'e girdi.

1980 yılında, Detroit'te, müzisyen Fred Sonic Smith'le evlendi. Jackson adında bir oğulları ve Jesse adında bir kızları oldu. Smith halen New York'ta yaşamaktadır.

Kapak fotoğrafı © Claire Alexandra Hatfield
Arka kapak fotoğrafı © Patti Smith

domingo

www.domingo.com.tr
facebook.com/domingo.yayinevi
twitter.com/domingokitap
instagram.com/domingo_yayinevi

"Oğlan büyüdü, baba öldü, kız benden uzun, kötü bir rüyadan dolayı ağlıyor. Lütfen sonsuza dek kalın, diyorum tanıdığım şeylere. Gitmeyin. Büyümeyin."

Patti Smith, anılarını, hayal dünyasını, bir bardak koyu kahveden ya da bir Murakami satırından aldığı hazzı bir araya toplayıp kelimelerle tutturuyor. "Kaybedip bir daha bulamadıkları"nın yerini yine kelimelerle dolduruyor. "O gamsız balona, dünyaya inanıyorum" diyen koca ruhlu bir sanatçının hayata yazdığı bir aşk notu *M Treni*.

"Harika şarkı sözleri yazmak bir şey, *M Treni* gibi bir kitap yazmak ise bambaşka bir şey. Bundan sonra yapacaklarını saymazsak, *M Treni* Patti Smith'in yarattığı en güzel şey."
The Nation

"Patti Smith bizim için yaşıyor, yazıyor ve söylüyor."
Washinghton Post

"Okuduğum en sıra dışı, en nefes kesici kitap."
Maria Popova, *Brain Pickings*

ISBN 978-605-4729-56-2
9 786054 729562
22 TL

domingo
www.domingo.com.tr